

Geloven we nog in de criticus?

Een vergelijkende studie naar het zoeken en beoordelen van de traditionele en internet filmcriticus door de filmkijker.

Lily Zhou

Geloven we nog in de criticus?

Een vergelijkende studie naar het zoeken en beoordelen van de traditionele en internet filmcriticus door de filmkijker.

Naam: Lily Zhou

Studentnummer: 317099

E-mailadres: lilazhou@gmail.com

Begeleidend docent Dr. M.N.M. Verboord

Tweede Lezer: Drs. A.T. van Venrooij

Masterthesis Media & Journalistiek

Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen

Erasmus Universiteit Rotterdam

Juli 2009

Voorwoord

Een vergelijking tussen de traditionele - en de internet- filmcriticus, dit onderwerp ben ik nu alweer ruim een half jaar geleden tegengekomen op de thesismarkt van de Master Media & Journalistiek. Als fanatieke filmliefhebber en lezer van diverse film- en televisie-blogs sprak dit onderwerp me direct aan. Maar wat valt hierover te schrijven? Heel veel is wel gebleken en het afbakenen van het onderwerp was dan ook in het begin een lastig onderdeel. Het onderwerp van deze thesis kan haast niet actueler nu zelfs filmstudio's als *Universal* de Twittergeneratie de schuld geeft van het floppen van films¹. Mond-op-mond reclame is nog nooit zo snel geweest, nu men zelfs al in de bioscoop, in 140 tekens, een film kan afkraken. Ik ben dan ook heel blij dat ik over dit onderwerp heb mogen schrijven en filmbezoekers zelf heb kunnen ondervragen over hoe zij omgaan met filmrecensies.

Deze thesis dient als afsluiting van mijn traject als academisch student. Dit is het derde achtereenvolgende jaar dat ik een thesis heb geschreven en ik ondervond hiervan zowel de gebruikelijke voor- als nadelen. Het verschil in onderwerp *en* uitwerking tussen mijn eerste bachelorthesis bij de opleiding Psychologie aan de Universiteit Leiden en deze masterthesis, kon haast niet groter zijn. Ik heb dan ook ontzettend veel geleerd in dit laatste jaar en heb zin gekregen in het komende hoofdstuk van mijn leven.

Tot slot wil ik graag iedereen bedanken die een bijdrage heeft geleverd in de totstandkoming van deze thesis. Allereerst mijn begeleider dr. Marc Verboord voor zijn nuttige aanwijzingen, verbeteringen en geduld, vooral omdat het schrijven de thesis niet altijd even gemakkelijk is gegaan. Speciale dank gaat uit naar Nathalie Pullen die de thesis van (laatste) taalverbeteringen heeft voorzien. Daarnaast uiteraard alle geïnterviewden filmbezoekers, bedankt voor jullie tijd en interessante gesprekken. En als laatste diegenen die niet direct betrokken waren

¹ Artikel afkomstig van Gawker, een online blog die bericht over media en beroemdheden, geplaatst op 22-07-09. URL: <http://gawker.com/5319735/studios-marketers-are-defenseless-against-twitter-they-squeal>

met het onderwerp maar mij hebben gesteund, nieuwe inzichten gaven en gemotiveerd hebben;
mijn vriend Terence, familie en vrienden.

Samenvatting

Het bezoeken van een film is een onzekere gelegenheid doordat film een *experience good* is. Hierdoor weet een bezoeker nooit zeker wat hij of zij kan verwachten voor aanvang van de film (Doyle, 2002). En omdat een bezoeker ook nog eens in een betrekkelijk korte tijd moeten beslissen welke film hij/zij willen bezoeken voordat deze weer uit de bioscoop is, raadpleegt hij/zij vaak diverse bronnen om tot een keuze te komen. Een objectief element is bijvoorbeeld een oordeel van een filmcriticus (o.a. Gemser, van Oostrum, Leenders, 2007). Film critici worden gezien als onafhankelijke informatieverstrekkers (Debenedetti, 2006; Lampel & Shamsie, 2000). Sinds film in de afgelopen decennia niet alleen meer als entertainment gezien wordt maar ook steeds meer als kunst is het werk van een criticus legitiem geworden (Baumann, 2002). Traditionele critici werkzaam voor Nederlandse dagbladen hebben altijd van een bepaalde mate van autoriteit kunnen genieten. Maar door de komst van Internet en in het bijzonder web 2.0 applicaties, doet de vraag zich voor of de rol van de criticus niet aan het veranderen is. Vinden filmbezoekers traditionele critici nog legitiem, nu hun werk als het ware ook door hen zelf gedaan kan worden?

De onderzoeksvraag die centraal staat in dit onderzoek is:

Hoe beoordeelt de filmkijker de legitimiteit van enerzijds de traditionele filmcriticus en anderzijds de internetcriticus in een Web 2.0 omgeving?

Er is kwalitatief onderzoek uitgevoerd in de vorm van diepte-interviews. Zes mainstream bezoekers en zes arthouse filmbezoekers is gevraagd naar hun kijk en gebruik van zowel traditionele- als internetfilmcritici. In de analyse is naar voren gekomen dat er sprake is van een paradox. Aan de ene kant wordt de legitimiteit van de traditionele criticus alleen al bewerkstelligt door het feit dat deze werkzaam is voor een krant. Men maakt nog wel een onderscheid in de soort krant waar de criticus voor schrijft, maar het idee dat de criticus betaald krijgt voor zijn werk brengt al legitimiteit met zich mee. Internetcritici daarentegen worden nu nog niet legitiem

ervaren door de bezoekers. Zij zien het als amateurwerk, wat zomaar geschreven kan zijn door iemand van straat.

Aan de andere kant hechten filmkijkers geen waarde aan het oordeel van de criticus en lijken hun eigen oordeel het belangrijkste te vinden. Een traditionele criticus verliest dan niet zijn legitimiteit, immers hij wordt nog wel gelezen, maar zijn doel als onafhankelijke adviesgever gaat dan aan het publiek voorbij. Tot slot zijn er enkele kleine punten gevonden waardoor de legitimiteit van de internetcriticus misschien wel bewerkstelligt kan worden. Ook bespreekt dit onderzoek welke alternatieve factoren filmkijkers beïnvloeden in de keuze welke film te bezoeken. De belangrijkste twee zijn advies van familie en vrienden en het bekijken van filmtrailers.

Trefwoorden: film, filmcritici, internet, legitimiteit, symbolisch kapitaal, web 2.0

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	5
Hoofdstuk 1: Inleiding	9
1.1. Aanleiding	9
1.2. Probleemstelling & deelvragen	13
1.3. Wetenschappelijke & maatschappelijke relevantie	16
1.4. Opbouw van de thesis	18
Hoofdstuk 2: Theorie	19
2.1. Het ontstaan en de functie van critici in de filmindustrie	19
2.2. Culturele classificatie en onthiërarchering	20
2.2.1. Veranderingen in culturele classificatie	21
2.2.2. Legitimatizing ideology	23
2.3. Perspectief en proces van legitimiteit	24
2.3.1. Legitimiteit en traditionele critici	25
2.3.2. Legitimiteit en internetcritici	26
2.3.3. Legitimiteitsproces en internetcritici	27
2.4. Web 2.0. applicaties en participatie mogelijkheden	29
2.5. Invloed van de criticus op het publiek	30
2.6. Filmgenres	32
2.7. Filmgenres en haar invloed op de filmbezoeker	35
Hoofdstuk 3: Methode	37
3.1. Methode van onderzoek	37
3.2. Dataverzameling	38
3.3. Profiel participanten	40
3.4. Procedure interviews	41

3.5. Analyse	42
Hoofdstuk 4: Resultaten: Traditionele critici	43
4.1. Totaalbeeld interviews en bezoekers	43
4.2. Filminformatie via traditionele media en Internet	45
4.3. Legitimiteit van traditionele critici	50
4.4. Legitimiteit van Internetcritici	57
4.5. Alternatieven	62
Hoofdstuk 5: Discussie & Conclusie	68
5.1. Inleiding	68
5.2. Beantwoording deelvragen & probleemstelling	69
5.3. Reflectie en vervolg onderzoek	74
Literatuurlijst	76
Bijlagen	79
Bijlage 1: Topiclijst	79
Bijlage 2: Overzicht participanten	83
Bijlage 3: Transcripten mainstream bezoekers	84
Bijlage 4: Transcripten arthouse bezoekers	119

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1. Aanleiding

In de Nederlandse bioscopen werden er in 2008 296 nieuwe films uitgebracht, (Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten, 2009). Deze 296 films hadden gezamenlijk ongeveer 23,5 miljoen bezoekers. Hoe maakten deze bezoekers de keuze naar welke van deze 296 films ze wilden gaan? Welke afwegingen hebben zij gemaakt? Welke factoren een rol van betekenis spelen in dit keuzeproses is een interessant en actief onderzoeksgebied, zeker omdat de filmindustrie een onzekere markt is: eerder behaalde successen zijn vaak geen garantie voor de toekomst (Wils & Ziegelaar, 2005). Dit geldt niet alleen gezien vanuit de productiekant maar evenzeer vanuit het consumentenperspectief. Ten eerste is film een ervaringsgoed (*experience good*) en net als voor andere culturele producten is het voor aanvang van een film voor de filmbezoeker moeilijk te bepalen hoe de daadwerkelijke kwaliteit is (Reinstein & Snyder, 2005; Lampel & Shamsie, 2000; Cameron, 1995). Ten tweede moeten filmbezoekers ook nog eens redelijk snel zijn in hun filmkeuze. Ze moeten beslissen naar welke film ze gaan in de paar weken dat de film in de bioscopen draait (Lampel & Shamsie, 2000). Deze twee elementen zorgen ervoor dat filmstudio's intense marketing en promotie campagnes lanceren, die bezoekers moeten aantrekken. Er kleven echter twee nadelen aan dit soort campagnes; consumenten staan vaak sceptisch tegenover reclame omdat er nu eenmaal geprobeerd wordt mensen over te halen iets te kopen en /of te doen. Ook de grote hoeveelheid marketing en promotie (niet alleen van één film maar van meerdere tegelijk) zorgt ervoor dat de boodschap niet altijd even goed aankomt bij de filmbezoeker (Lampel & Shamsie, 2000).

Onzekerheid over de kwaliteit van een film alsmede de tijdsdruk en subjectieve reclamecampagnes zorgen ervoor dat filmbezoekers op zoek gaan naar elementen die hen helpen bij het uitzoeken van een film. Een objectief element is bijvoorbeeld een oordeel van een filmcriticus (Gemser, van Oostrum, Leenders, 2007; Debenedetti, 2006; Reinstein & Snyder, 2005; Baumann, 2001; Lampel & Shamsie, 2000; Eliashberg & Shugan, 1997). Film critici ofwel recensenten worden gezien als onafhankelijke informatieverstrekkers, zij verstrekken informatie

die de consument zonder de criticus niet beschikbaar zou hebben (Debenedetti, 2006; Lampel & Shamsie, 2000). Het vertrouwen in het oordeel van de criticus komt doordat de filmbezoeker gelooft dat een criticus geen eigenbelang heeft in het te evalueren product (Reinstein & Synder, 2005; Lampel & Shamsie 2000; Eliashberg & Shugan, 1997). Filmcritici zijn te raadplegen via diverse platformen; onder andere op televisie, internet en print (zowel kranten als magazines).

In Nederland zijn dagbladen een belangrijke bron van informatie m.b.t. kunst en cultuur en daarmee ook voor de filmbezoeker. In de periode 1965 tot 1990 is er meer ruimte ontstaan voor kunst en cultuur in het algemeen in zowel populaire en kwaliteitskranten en film in het bijzonder in de Nederlandse kwaliteitskranten *NRC Handelsblad* en *De Volkskrant* (Janssen, 1999). Op macro niveau gezien noemt Janssen als reden voor deze groei onder andere een groter publiek dat geïnteresseerd is in kunst en cultuur door meer vrije tijd en een groter aanbod van kunst en cultuur (Janssen, 1999:340).

In de Nederlandse dagbladen is het gebruikelijk dat recensies van première films op dezelfde dag in de krant staan als wanneer ze in de bioscoop uitgebracht worden. Een filmbezoeker kan iedere donderdag wanneer de nieuwe filmreleases plaatsvinden, een filmrecensie raadplegen in de Nederlandse dagbladen. Maar sinds de komst van Internet en in het bijzonder sinds het Internet zich in een web 2.0 fase bevindt, ondervindt dit model concurrentie van Internetcritici en andere Internetbronnen.

Door web 2.0 lijkt de scheiding tussen actieve producent en passieve consument te vervagen (Slot & Frissen, 2007). De term *prosumer* lijkt steeds meer van toepassing te zijn op huidige Internetgebruikers. Men kan zelf content creëren en op het Web plaatsen; bijvoorbeeld via sites als YouTube of via een weblog. Ook is de interactiviteit tussen gebruikers vergroot door web 2.0 toepassingen als Twitter en Facebook. Maar niet alle web 2.0 toepassingen krijgen een warm welkom. Dit komt doordat web 2.0 ervoor zorgt dat een individu meer teweeg kan brengen dan voorheen instituties en organisaties konden. Vooral *peer-to-peer production* wordt gezien als de grootste nachtmerrie van traditionele mediabedrijven (Keen, 2008). Zo zien platenmaatschappijen al jaren hun hardcopy CD-verkopen dalen en proberen zij het downloaden (dit gaat volgens de *p2p*

technologie) tegen te houden. Volgens Benkler (2006) leven we tegenwoordig in een Netwerk Informatie Economie (*Networked Information Economy*). In deze NIE ziet hij een duidelijke verschuiving van een focus op een massapubliek naar een netwerkgericht publiek. Het publiek kan elkaar onderling makkelijker bereiken en is tegelijkertijd minder afhankelijk van instituties en organisaties. Door *p2p* technologie kunnen individuen dus een actievere rol spelen in het publieke domein. Wikipedia is waarschijnlijk het meest bekende voorbeeld hiervan. Wikipedia, begonnen in 2001, is een online encyclopedie die gezamenlijk wordt geschreven door vrijwillige bijdragen van individuen. Een andere *peer* kan dan weer iets toevoegen en/of aanpassen (Benkler, 2006). Wikipedia is inmiddels uitgegroeid tot de meest bezochte webencyclopedie (Alexa.com, 2009) en wereldwijd gezien staat de site momenteel op nummer 7 in de top 500 van meest bezochte websites (Alexa.com, 2009). Het succes van Wikipedia laat de kracht zien van het Internet en *peer-2-peer production*.

Op het gebied van filmkritiek lijken web 2.0 en *p2p* voor de nodige verschuivingen te zorgen. Filmbezoekers hoeven niet meer per se de donderdag af te wachten om in kranten filmrecensies te kunnen lezen. Zo wint de amateur Internet criticus de race van de professional richting de printpers, omdat een blogger binnen een paar uur een recensie op het web kan hebben gezet terwijl het voor een criticus minimaal één nacht duurt voordat zijn/haar recensie in de krant verschijnt. Ook de autoriteit van de traditionele criticus lijkt in tijden van Web 2.0 niet meer vanzelfsprekend te zijn. Zo schrijft *Variety* columniste Anne Thompson dat haar filmstudenten vaak niet eens een traditionele criticus bij naam kunnen noemen, behalve Roger Ebert omdat deze ook bekend is van televisie. Haar studenten bezoeken eerder websites als Joblo.com voor filminformatie (Variety.com, 2008). In de filmindustrie is de aanwezigheid van *peer-to-peer* merkbaar door activiteiten als mond-tot-mond-reclame (*word to mouth*). Deze kan verlopen door middel van blogs en reviews en is daardoor steeds belangrijker aan het worden (Anderson, 2006; Hu, Liu & Zhang, 2008). Maar, zeggen diverse critici in een artikel van Jay Rayner in *The Observer*, iedereen heeft een mening en is vrij om deze te geven, echter niet iedereen heeft een goed geïnformeerde mening, en daarom zal de vraag naar expertise altijd blijven bestaan (the Observer,

2008). Toch is Chris Anderson, hoofdredacteur van het technologie-tijdschrift *Wired* en pionier van het concept *The long tail*, van mening dat er door de komst van Internet plek is gekomen voor niches die individueel in trek zijn. Hierdoor is volgens Anderson het geloof in instituties en advertenties afgenomen en neemt het geloof in individuen toe (Anderson, 2006).

De vertrouwde omgeving van de traditionele criticus is door de komst van Internet dus hevig veranderd. Patrick Goldstein in de LA Times zegt hierover:

'Critics are being downsized all over the place, whether it's in classical music, dance, theatre or other areas of the arts. While economics are clearly at work here - seeing their business model crumble, many newspapers simply have decided they can't afford a full range of critics any more - it seems clear we're in an age with a very different approach to the role of criticism.' (the Observer.co.uk, 2008).

De positie van de criticus als onafhankelijke informatieverstrekker lijkt dus aan het veranderen. Traditionele printcritici hebben gezelschap gekregen van de internetcritici in de vorm van bloggers en amateurreviews. Andrew Keen beschrijft in zijn boek *The cult of the amateur* hoe amateurs het werk van de professional langzaam aan het overnemen zijn (Keen, 2008; 45).

In deze thesis wordt geprobeerd dit verschijnsel beter in kaart te brengen. Het perspectief zal niet alleen liggen bij de rol van de criticus maar vooral bij die van de filmbezoeker. Weliswaar geeft de criticus een opinie in de kranten of op het internet, maar de vraag blijft hoe filmbezoekers deze recensies beoordelen. Een recent voorbeeld van hoe de smaak van het publiek niet overeenkomstig is met die van de critici kunnen we terugvinden in de film *'Transformers: Revenge of the Fallen'*. Deze blockbuster film van Michael Bay (regisseur van andere box office hits als *Armageddon* en *Pearl Harbor*) kon de critici maar weinig bekoren, de film heeft op de website *Metacritic* de gemiddelde score van 35 (op basis van 32 recensies). Zo noemde *The Wallstreet Journal* de film 'a pile of glittering junk' (metacritic, 2009). Ondanks deze slechte recensies heeft de film wereldwijd al ruim 538 miljoen euro opgebracht sinds haar première 24 juni jl. (imdb.com, 2009). Er bestaat dus nogal een verschil van mening tussen het oordeel van critici en de daadwerkelijke beslissing van de bezoeker om de film al dan niet te bezoeken.

In deze thesis wil ik bekijken hoe filmkijkers omgaan met de verschillende typen critici die beschikbaar zijn, welke status en rol van betekenis kent de bezoeker toe aan een criticus? En zijn hierin verschillende dimensies te onderscheiden?

1.2. Probleemstelling en deelvragen

In deze thesis wordt onderzocht hoe de filmkijker aankijkt tegen de legitimiteit van de filmcriticus. Ik ben van mening dat de term criticus breder opgevat moet worden dan de traditioneel, institutioneel ingebedde recensent. Het oude model van eenrichtingsverkeer tussen de criticus en haar lezer lijkt niet meer van toepassing en middels deze thesis zal ik proberen te onderzoeken hoe de term opgevat wordt door filmbezoekers. Zoals gezegd hebben filmbezoekers door de komst van internet een aanvullende informatiebron gekregen. De huidige filmcriticus kan in diverse vormen (o.a. in de vorm van commentaar, blog, recensie) en media zijn recensies plaatsen. Zo zijn er critici die uitsluitend binnen één type medium werkzaam zijn, bijvoorbeeld het Internet of televisie. Maar het publiceren van recensies via meerdere media behoort ook tot de mogelijkheden. Volkskrant muziekrecensent Gijsbert Kramer is hier een voorbeeld van, naast zijn publicaties in de krant houdt hij ook een weblog bij (<http://www.vkblog.nl/blog/6863>, 2009).

Daarnaast is de achtergrond van de recensent door de komst van het Internet veranderd. Op het internet kan iedereen een recensie plaatsen, al is het slechts eenmalig commentaar of een dagelijkse blog, iedereen heeft nu de mogelijkheid gekregen om zijn of haar mening weer te geven. Schrijven voor een dagblad daarentegen is louter weggelegd voor journalisten. Critici die voor dagbladen schrijven moeten een bepaald niveau van professionaliteit met zich mee brengen.

In dit onderzoek worden deze diverse typen critici in twee hoofdcategorieën geplaatst, namelijk de traditionele criticus en de Internet criticus. Onder de traditionele criticus wordt hier verstaan de criticus die werkzaam is voor de Nederlandse dagbladen. Voor dit type medium is in de eerste plaats gekozen omdat het Nederlandse publiek de zekerheid heeft dat er iedere donderdag een recensie staat in de Nederlandse dagbladen (anders dan bijvoorbeeld op televisie, een ander traditioneel medium). Ook Gemser, Van Oostrum & Leenders (2007) geven in hun studie aan dat

in Nederland de kranten een belangrijke informatiebron zijn, omdat zij een grote circulatie kennen en Nederland geen bekende filmtijdschriften en televisieprogramma's (meer) heeft. Ten tweede hebben printmedia het meest te verduren van de komst van Internet. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek gaat de opkomst van digitaal mediagebruik ten koste van traditionele media. In de periode 2002-2008 daalde de totale oplage van betaalde dagbladen met ongeveer 16 procent (CBS, 2009). Maar geldt dit verschil in mediagebruik ook voor filmcritici, met andere woorden, worden traditionele critici ook minder gelezen? Onder Internetcritici verstaan we alle critici die werkzaam zijn op het Internet. Het kan dus gaan om recensies van bezoekers op websites als IMDB.com (een filminformatie database waar men ook beoordelingen van films kan plaatsen) of fanatieke filmbloggers, zoals Berge Garabergdian met zijn website Joblo.com (een Amerikaan die inmiddels een bekende blogger binnen de filmindustrie is).

Een belangrijk aandachtspunt van deze thesis is de erkenning die een criticus krijgt van haar publiek. Naar verwachting zal deze erkenning per type criticus anders beoordeeld worden door het publiek. Immers niet iedere criticus zal even waardevol bevonden worden door haar lezers. De status en erkenning die een criticus heeft, hangt samen met de legitimiteit die een criticus geniet onder haar lezers. Filmbezoekers raadplegen critici om diverse redenen en wat die redenen ook mogen zijn, er moet een bepaalde mate van geloofwaardigheid zijn in de recensie. Voor een criticus is zijn werk pas legitiem als het ook gewaardeerd wordt (Bourdieu, 1980:262). De vraag is nu of Internetcritici dezelfde legitimiteit genieten als traditionele critici. Beoordeelt de filmbezoeker de ene criticus anders dan de andere of kent hij/zij hetzelfde gewicht toe aan alle critici? Wat vindt de filmbezoeker van belang in haar beoordeling van de criticus? Wat maakt een criticus legitiem, draait het hierbij om expertise, onafhankelijkheid of iets anders? De vraag is ook of door vervaging van de grens tussen consument en producent van kritiek nu andere vormen van legitimiteit belangrijk worden, immers het symbolische kapitaal van de criticus is iets wat de consument nu ook zelf kan creëren.

De probleemstelling die centraal staat in dit onderzoek is:

Hoe beoordeelt de filmbezoeker de legitimiteit van enerzijds de traditionele filmcriticus en anderzijds de Internetcriticus in een Web 2.0 omgeving?

Enige nuancering is nodig omdat de filmindustrie tientallen filmgenres kent en ieder genre weer een ander type filmkijker aantrekt. Mede hierdoor heb ik besloten om in dit onderzoek een onderscheid te maken in genres. Twee typen films zullen worden bestudeerd: *Mainstream* films en *arthouse* films. Eerder onderzoek heeft namelijk aangetoond dat deze twee typen film ieder een eigen publiek aantrekken en dat traditionele critici voor beide type bezoekers² een andere rol vervullen (Gemser, Oostrum & Leenders, 2007).

De volgende deelvragen zijn geformuleerd om de probleemstelling te kunnen beantwoorden.

1. *Op welke manier maakt de filmbezoeker gebruik van een traditionele en een internetcriticus?*
2. *Welke dimensies van legitimiteit zijn er te toe te kennen aan de traditionele en de internet criticus?*

Aangezien het oude onderzoeksmodel van kritiek aan het veranderen is of zelfs al veranderd is en zodoende niet meer van toepassing, zijn deelvraag 1 en 2 gesteld om nieuwe inzichten te krijgen in dit onderwerp. Bovendien is nog zo weinig bekend over de Internetcriticus en haar invloed op de traditionele criticus dat er gekozen is voor een inductieve benadering van de vragen. Een vergelijking tussen de twee typen critici is vervolgens de derde stap. Dit brengt ons tot deelvraag 3

3. *Welke verschillen zijn er in legitimiteit tussen de traditionele criticus en de internetcriticus volgens filmbezoekers?*

Zoals eerder gezegd zal dit onderzoek een onderscheid gemaakt worden tussen *mainstream* (ms) en *arthouse* (ah) filmbezoekers. Dit omdat eerdere studies laten zien dat beide typen bezoekers

² De benamingen filmbezoeker en filmkijker zullen beiden gebruikt worden.

film informatie van traditionele critici anders tot zich nemen. In deze thesis wil ik kijken of dit ook geldt bij het gebruik van internetcritici. Dit brengt mij tot deelvraag 4:

4. *Welke verschillen zijn er tussen de mainstream filmbezoeker en de arthouse filmkijker in de wijze waarop ze omgaan met de filmcriticus in (a) traditionele media en (b) Internet?*

Deelvraag 4 grijpt terug op de huidige literatuur omtrent de filmcriticus en haar invloed op haar lezers. Eerdere theorieën over dit onderwerp zijn afkomstig van marketing en business studies en in dit onderzoek wil ik kijken of deze theorieën bevestigd worden. Op welke manier beïnvloedt een filmrecensie het uiteindelijke kijkgedrag van de filmbezoeker? Als laatste wil ik kijken of er een verschil is in de beoordeling van beide typen filmbezoekers en waardoor dit eventuele verschil veroorzaakt wordt.

De deelvragen en probleemstelling zullen beantwoord worden aan de hand van diepte-interviews met zowel *mainstream* filmbezoekers als *arthouse* filmbezoekers.

1.3. Wetenschappelijke & maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek kent zowel een wetenschappelijke als een maatschappelijke relevantie. In het huidige wetenschappelijke veld zijn er vele studies die gekeken hebben naar de effecten van filmrecensies op het uiteindelijke succes van de film (uitgedrukt in opbrengsten) (o.a. Eliashberg & Shugan, 1997; Basuroy, Chatterjee & Ravid, 2003; Reinstein & Snyder, 2005). Eliashberg & Shugan (o.a. 1997, 2005) hebben in dit veld een belangrijke bijdrage geleverd, aangezien zij beschreven dat een recensent twee rollen van betekenis kan hebben voor de lezer. De eerste rol, die van *influencer*, heeft effect op de uiteindelijke opbrengsten van een film. Hierbij zijn positieve filmrecensies van invloed op de uiteindelijke opbrengsten van de film, omdat een positieve recensie een lezer ertoe kan bewegen om de film te bezoeken. Een tweede rol die een criticus kan spelen is die van *predictor*. Een filmrecensent voorspelt dan of de film wel of geen succes zal zijn, de recensent is in dat geval een weerspiegeling van haar filmpubliek. Daarnaast zijn er studies geweest die naar een combinatie van factoren hebben gekeken; filmrecensies gecombineerd met o.a.: aantal schermen (Reinstein & Snyder, 2005), filmbudget (Basuroy, Chatterjee & Ravid, 2003), filmsterren

(Elberse, 2007; Desai & Basuroy, 2005 en advertenties (Elberse & Anand, 2005; Lampel & Shamsie, 2000). Kijkend naar deze verzameling onderzoeken zijn er een aantal zaken die opvallen. Ten eerste komt veel onderzoek vanuit een marketinggericht veld van wetenschappelijk onderzoek. De vraag die vaak centraal staat in dergelijke onderzoeken is marketinggericht, het gaat namelijk om het voorspellen van de uiteindelijke opbrengst van de film. Dit brengt ons naar het tweede aspect: veel eerder onderzoek is kwantitatief van aard. Opbrengsten, budgetten etc. zijn allen in cijfers uit te drukken en filmrecensies worden ingevoerd als dichotome variabelen. Als laatste valt op dat het in de beschikbare literatuur vrijwel altijd draait om recensies afkomstig van traditionele media zoals printmedia .

Deze thesis bekijkt alle drie voorgenoemde elementen vanuit een ander oogpunt. Door middel van kwalitatief onderzoek in de vorm van diepte-interviews met filmbezoekers wordt getracht te ontdekken hoe bezoekers filmcritici beoordelen, *niet* hoe filmcritici filmopbrengsten beïnvloeden. Hierdoor kent het onderzoek meer een sociologische achtergrond dan een marketing achtergrond. Bovenal is dit onderzoek relevant omdat het de sociale gevolgen van het Internet betreft. Internet is een belangrijke informatiebron geworden voor filmbezoekers. Een diepgaande analyse van deze bron is dan ook nodig. Wetenschappelijk is dit onderzoek dus relevant en vernieuwend aangezien er tot op heden weinig onderzoek gedaan is naar hoe consumenten omgaan met Internet als informatiebron.

Een andere reden waarom dit onderzoek wetenschappelijk relevant is, heeft te maken met de complexiteit van legitimiteit als theoretisch verschijnsel in het sociaal-psychologisch/sociologisch wetenschappelijke veld. Een criticus wil erkenning voor zijn/haar werk want met deze erkenning krijgt dit werk pas waarde (Bourdieu, 1980). Voorheen was deze erkenning alleen weggelegd voor diegenen die gepubliceerd werden in de media. Dit proces van legitimiteit lijkt aan het veranderen te zijn door de komst van Internet. Het symbolische kapitaal van een criticus lijkt nu voor iedereen weggelegd. Maar krijgt iedere criticus daarmee ook daadwerkelijk dezelfde erkenning? Dit vraagstuk wordt in dit onderzoek nader bekeken en draagt bij aan het begrip van legitimiteit binnen het wetenschappelijke veld.

Maatschappelijk gezien is dit onderzoek interessant omdat het Internet de laatste jaren ons medialandschap en -gebruik drastisch heeft veranderd. Volgens het CBS steeg het aandeel Nederlanders dat internet als nieuws- en informatiebron gebruikte in de periode 2005-2008 met meer dan de helft (CBS, 2008). Dit gaat vooral ten koste van de traditionele dagbladen. Maar geldt dit ook voor het gebruik van critici in de dagbladen? Worden zij ook minder gelezen? Ook al is dit onderzoek niet te vertalen naar de totale populatie, dan nog is het nog steeds interessant om te kijken hoe Internet van invloed is op het filmgedrag van de participanten.

1.4. Opbouw van de thesis

Deze thesis bestaat uit een aantal hoofdstukken. Allereerst wordt in hoofdstuk 2 het theoretisch kader geschetst. Hierin worden een aantal theorieën en wetenschappelijke opvattingen gepresenteerd die gerelateerd zijn aan het onderwerp van dit onderzoek. Het theoretisch kader kan worden opgedeeld in vier subonderwerpen: het ontstaan en functie van critici en de positie van film binnen de culturele hiërarchie, het legitimiteitsvraagstuk van zowel de traditionele als de internetcriticus, de invloed van de criticus op haar publiek en als laatste een bespreking van web 2.0. applicaties. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de onderzoeksopzet nader toegelicht en uiteengezet hoe het onderzoek is uitgevoerd. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd en besproken. Afsluitend worden in hoofdstuk 5 de deelvragen en probleemstelling beantwoord en wordt er een conclusie geformuleerd. Hierin worden ook de beperkingen van dit onderzoek overwogen en er worden suggesties gedaan voor vervolgonderzoek.

Hoofdstuk 2: Theorie

In de inleiding is al een beeld geschetst van hoe door nieuwe technologieën de traditionele criticus concurrentie heeft gekregen van Internetcritici. Wat deze invloed betekent voor de critici alsmede voor de lezer, is een nieuw onderzoeksgebied en hierover zijn nog weinig concrete theorieën.

Daarom zal in dit hoofdstuk eerst een overzicht gegeven worden van de stand van zaken tot nu toe betreffende critici, film als cultureel product en filmgenres. Ook zal de rol van Internet en web 2.0 uiteengezet worden en welke veranderingen deze teweegbrengen in het werk van de criticus.

2.1. Het ontstaan en de functie van critici in de filmindustrie.

De filmindustrie is, net als de gehele culturele industrie, een onzekere en onvoorspelbare industrie.

De culturele industrie onderscheidt zich van andere industrieën doordat het ervaringsproducten produceert (Doyle, 2002). Bij een ervaringsgoed weet de consument nooit zeker wat hij/zij kan

verwachten voor aanvang van de consumptie, hierdoor is het succes van het culturele product

moeilijk te voorspellen. Wils en Ziegelaar (2005) stellen dat filmproducenten daarom risico's

proberen te spreiden door meerdere producties uit te brengen, in de hoop dat er één succesfilm

tussen zit waardoor de kosten van minder succesvolle producties gedekt worden. Daarnaast

hebben ze nog een aantal elementen tot hun beschikking die de filmbezoeker naar de film moeten

leiden. Voorbeelden hiervan zijn reclame campagnes en het aantrekken van bekende filmsterren.

Onderzoek naar factoren die het succes van een film voorspellen hebben uiteenlopende resultaten

opgeleverd. De bekendheid van de acteurs (Elberse, 2007), de grootte van het filmbudget

(Basuroy, Chatterjee, & Ravid, 2003), de hoeveelheid doeken waar de film wordt vertoond

(Reinstein & Snyder, 2005) en de invloed van een filmrecensie (o.a. Lampel & Shamsie, 2000;

Eliashberg & Shugan, 1997) worden alle als potentiële opbrengstvergroterende elementen

genoemd. Filmrecensies vormen dus één van deze factoren maar zijn tegelijkertijd een vorm van

kunstkritiek en dus autonoom van de productie van film.

Hoe is deze vorm van kritiek precies ontstaan? Het woord kritiek komt van het Griekse *kritikos*, hetgeen onderscheid of beoordeling betekent (DeBenedetti, 2006). Pas na de 17e eeuw

kreeg kunstkritiek haar hedendaagse betekenis. Kunstkritiek wordt sindsdien gedefinieerd als de beoordeling van creatieve werken, en in het geval van film, dus het beoordelen van films. Deze beoordeling is drieledig, er wordt informatie gegeven over de film en er vindt een interpretatie van en evaluatie over de film plaats (Debenedetti, 2006). Critici van culturele producten als film genieten een bepaalde expertise die de consument niet heeft (Debenedetti, 2006; Lampel & Shamsie, 2000; Cameron, 1995).

Volgens Cameron (1995) zijn critici vergelijkbaar met advertenties. Consumenten nemen in hun oordeel ten eerste mee wat de prijs is voor een kaartje voor de voorstelling en welke kenmerken de productie heeft (bijvoorbeeld de titel, auteur etc.). Hierbij worden opgeteld de extra kosten in de vorm van tijd en vervoer en dit vormt zo de 'volle' prijs die de consument kwijt is (Cameron, 1995). Omdat het nooit zeker is of de aanschafprijs die men toekent aan het culturele product overeenkomt met de daadwerkelijke ervaren waarde van het product is elke aanschaf een risico. Om het risico zo klein mogelijk te krijgen kan de consument nog om de opinie vragen van een derde partij. Critici worden hier geschikt voor gevonden doordat zij zich hebben gespecialiseerd in het beoordelen van culturele producten. Waarom critici geraadpleegd worden in plaats van bijvoorbeeld een vriend in de naaste omgeving heeft te maken met de geloofwaardigheid van de criticus.

2.2. Culturele classificatie en onthiërarchisering

De status van expert die de criticus nu geniet is niet vanzelfsprekend ontstaan. Film werd in de jaren '20 van de vorige eeuw nog niet beschouwd als een kunstvorm. Toentertijd zag men film als populair entertainment bedoeld voor de arbeidersklasse (Baumann, 2001). Deze gedachtegang is sinds de jaren '60 van de vorige eeuw langzaam veranderd, tegenwoordig geldt de algemene denkwijze dat film kunst en filmmakers kunstenaars kunnen zijn. Dit geldt niet alleen voor film, ook andere culturele producten als fotografie, strips en thrillers hebben in de afgelopen veertig jaar aan prestige en erkenning gewonnen (Janssen, 2005:295). Er heeft zich dus een proces van onthiërarchisering voorgedaan, de afstand tussen de hogere kunsten en voorheen minder

legitieme kunsten is kleiner geworden (Janssen, 2005:295). Voorheen gold meer het idee van Bourdieu (1980) dat smaak en klasse met elkaar verbonden waren. Volgens Bourdieu beschikken hogere sociale klassen over een hoge mate van cultureel kapitaal (educatie en kunstopvattingen). Daardoor ontwikkelen zij legitieme smaakvoorkeuren en prefereren zij serieuze en hoge kunst. De lagere klassen hebben een 'populaire' smaak. Het cultureel kapitaal maakt het verschil tussen de hoge sociale klasse en de lagere sociale klasse. Bourdieu gaat er vanuit dat de samenleving en culturele smaakvoorkeur gekenmerkt worden door een sterk verticale stratificatie (Janssen, 2005). In zijn optiek is de neiging tot classificatie sociaal-cultureel geconditioneerd. Bourdieu's visie is gebaseerd op zijn studie naar de sociaal-culturele kenmerken van de Franse samenleving in de jaren zestig en zeventig. Maar zijn visie is geen gefixeerde constante en vatbaar voor veranderingen. Welke veranderingen plaatst hebben gevonden, wordt in de volgende paragraaf uiteengezet.

2.2.1. Veranderingen in culturele classificatie

Janssen legt het onthiërarchiseringsproces van cultuur uit aan de hand van de vier dimensies van DiMaggio (Janssen, 2005). DiMaggio omschrijft de manier waarop culturele producten in een samenleving kunnen worden geclassificeerd via een viertal dimensies; hiërarchie, differentiatie, universaliteit en afgrenzingssterkte (Dimaggio, 1987). Als eerste zijn cultuurvormen hiërarchisch geordend. Tussen verschillende genres zijn grote prestigeverschillen merkbaar. Bepaalde genres kunnen een hoge status genieten en ontvangen hierdoor meer steun van onder andere critici, het onderwijs, de wetenschap en de overheid. Maar zegt Janssen (2005:295) de afstanden tussen zogenaamde hoge kunsten en lage kunsten zijn een stuk kleiner geworden. Het domein van legitieme cultuur is meer genres gaan omvatten en deze toename is bijvoorbeeld op te maken uit de toegenomen aandacht voor de voorheen minder legitieme cultuurvormen (zoals film) in de printmedia (Janssen, 2005).

De tweede dimensie die DiMaggio beschrijft is differentiatie. Samenlevingen verschillen in

de mate waarin kunst is gedifferentieerd in institutioneel afgegrensde genres. Een sterk gedifferentieerd classificatiesysteem kenmerkt zich door een groot aanbod van diverse genres en strikt onderscheiden genres. Volgens Janssen is de afname van hiërarchische verschillen tussen cultuurvormen hand in hand gegaan met een toename in institutioneel afgegrensde genres en een groeiende differentiatie binnen het culturele veld (Janssen, 2005: 296). Gevestigde cultuursegmenten hebben zich steeds meer vertakt in tal van gespecialiseerde subvelden en tegelijkertijd hebben voorheen minder legitieme cultuurvormen zich in toenemende mate institutioneel georganiseerd (Janssen, 2005). Baumann (2001) beaamt dit en noemt de oprichting van the Academy of Motion Pictures and Sciences in 1927 als voorbeeld van de toenemende professionalisering van de filmindustrie.

De derde dimensie die DiMaggio benoemt is die van universaliteit. Dit is het verschil in maatschappelijke overeenstemming over de classificatie van culturele genres. In welke mate is er overeenstemming over de graad, erkenning en herkenning door het publiek? Ondanks de eigen, verschillende smaakvoorkeur deelt men cultuurproducten in volgens de heersende norm. Volgens Janssen (2005:297) heerst er momenteel een verlies aan universaliteit. De ondersteuning voor de traditionele scheidingslijn tussen hoge en lage kunsten is aan het verdwijnen en nieuwe classificaties worden minder breed herkend en erkend dan vroeger. Dit verlies van universaliteit geldt niet alleen voor producenten maar ook voor consumenten (Janssen, 2005:297). Zo ontstaan er aan de publiekscant diverse nichegroepen waar andere groepen geen boodschap aan hebben.

Ten slotte noemt DiMaggio als laatste dimensie de mate waarin grenzen tussen genres zijn geritualiseerd. De afgrenzingen tussen genres zijn symbolische scheidingen en bewaken de sociale in- en uitsluiting. De mate van de grens, in hoeverre worden genrevoorkeuren gerespecteerd of juist bestreden, bepaalt de sterkte van de afgrenzingsdimensie. Ook hier is weer sprake van een afname (Janssen, 2005). Vanuit het perspectief van de producent kunnen kunstenaars en culturele organisaties zich steeds vrijer bewegen tussen verschillende genres zonder dat dit negatieve gevolgen heeft. Vanuit het consumenten-perspectief gezien suggereert de opkomst van 'culturele

omnivoren' dat de afgrenzingsfunctie van genres is afgezwakt. Mensen consumeren vaker zowel hoge als populaire cultuur.

2.2.2. Legitimating ideology

DiMaggio en Janssen laten dus zien dat hoge en lage cultuurvormen geen vaste constanten zijn en film als kunstvorm is dan ook gestegen in de culturele hiërarchie sinds de jaren '60 van de vorige eeuw. Baumann (2001) omschrijft drie ontwikkelingen die een rol hebben gespeeld in het legitimeringsproces van film. Dit zijn: *changing opportunity space*, *institutionalization of resources and practices* en *legitimating ideology*. Vooral de laatste ontwikkeling is van belang voor filmcritici. Volgens Baumann (2001) hebben filmcritici een belangrijke rol gespeeld bij de legitimatie van film als kunstvorm. Door het werk van critici is de weg vrijgemaakt voor film als populair entertainment naar een kunstvorm, waardoor het publiek anders tegen film is gaan aankijken. In het onderzoek van Jansen (1999:338) is dit ook te merken aan de aandacht die film krijgt in de Nederlandse kwaliteitskranten. Van 1965 tot 1990 is film qua hoeveelheid pagina's in *De Volkskrant* en *NRC Handelsblad* van de zesde plek naar de derde plek gestegen in de culturele hiërarchie.

Als verklaring hiervoor wijst Baumann (2001) op het idee van *legitimating ideology*. Hij doelt hier op een set van ideeën die als norm gelden in de samenleving (ofwel ideologie) en die gebruikt wordt om bepaalde activiteiten van autoriteiten te legitimeren (zie ook Tyler, 2005). *Legitimating ideology* is gerelateerd aan Bourdieu's theorie over symbolisch kapitaal. Volgens Bourdieu (1980) vindt in een cultureel veld altijd een concurrentiestrijd plaats om kapitaal. Hierbij draait het om economisch kapitaal (geld), sociaal kapitaal (relaties, connecties) en cultureel kapitaal (educatie, kunstopvattingen). Symbolisch kapitaal is een vorm van economisch kapitaal, het draait hier echter niet om de materiële (geld) waarde van het product maar om de symbolisch waarde, ofwel het aanzien of de prestige van het product. Symbolisch kapitaal wordt gevormd door bronnen waarmee status en reputatie verworven kunnen worden. Een persoon met symbolisch kapitaal heeft dus middelen (bijvoorbeeld een kunstenaar met zijn schilderijen) waarmee status verworven

kan worden. Uiteindelijk kan een persoon met die middelen ook commercieel succes verkrijgen, wat weer resulteert in economisch kapitaal (Bourdieu, 1980). In het geval van de kunstenaar is dit zo wanneer hij zijn schilderijen zou verkopen, mits natuurlijk het publiek erkent dat de kunstenaar symbolisch kapitaal bezit.

Baumann beschrijft drie ontwikkelingen die ervoor hebben gezorgd dat het publiek erkent dat critici symbolisch kapitaal bezitten. Ten eerste zijn recensies langer van stuk en ook zorgvuldiger geworden. Ten tweede is het gebruik van 'high art' termen toegenomen. Als laatste maken recensenten steeds vaker gebruik van terminologie die gebruikelijk is in hoog gewaardeerde kunstdisciplines. Door deze ontwikkelingen is de invloed van een criticus toegenomen. Voor een filmcriticus houdt dit in dat wanneer het publiek zijn symbolisch kapitaal erkent, hij/zij het vermogen heeft om een film als legitiem kunstwerk te beschouwen (Baumann, 2001). Met andere woorden, het publiek erkent dat de criticus een expert is en gelooft in zijn of haar oordeel. Legitimiteit is dus een belangrijke eigenschap die de criticus nodig heeft om haar publiek te overtuigen. In de volgende paragrafen zal worden beschreven hoe legitimiteit precies wordt verkregen.

2.3. Perspectief en proces van legitimiteit.

Het begrip legitimiteit is een breed onderzoeksgebied in de sociale wetenschappen en kent onder andere aftakkingen in de sociale psychologie, sociologie en politicologie. Vanuit een sociaalpsychologisch perspectief gezien hoeven mensen niet dezelfde waarden, normen en overtuigingen te delen. Bij het concept van legitimiteit geldt echter wel een algemene perceptie/assumptie over een bepaald gebied en deze wordt dus geaccepteerd door meerdere individuen (Johnson, Dowd & Ridgeway, 2006; Tyler, 2005; Suchman, 1995). Waarom is legitimiteit dan belangrijk, waarom geloven mensen erin dat bepaalde 'regels' gevolgd moeten worden? Op macroniveau gezien is alleen macht over een samenleving niet voldoende om deze te kunnen besturen. Wanneer de regering of autoriteiten legitiem worden bevonden, wordt de controle die de autoriteiten proberen uit te oefenen op de samenleving niet meer als extern

ervaren door de samenleving. Dan ziet men het juist als iets wat vanuit individuen zelf komt en voelt men zich verplicht en verantwoordelijk voor de samenleving (Tyler, 2005).

Voor een filmcriticus is dit bovenstaande van belang om twee redenen, immers met alleen een publicatie ben je er nog niet. Legitimiteit voor de criticus is van belang via twee zaken: (a) geloofwaardigheid en continuïteit en (b) ondersteuning van het publiek. Wanneer een criticus legitiem bevonden wordt, vergroot dit de geloofwaardigheid en continuïteit van de criticus. Immers een traditionele criticus is in dienst van een krant. Mocht hij of zij niet legitiem worden bevonden kan hij of zij haar baan verliezen en daarmee zijn inkomsten. Hierdoor moet de criticus zich altijd bewijzen om de continuïteit van zijn carrière te garanderen. Geloof in de criticus gaat hand in hand met de legitimiteit van de criticus. Maar een criticus moet voorzichtig omgaan met dit geloof. Wanneer hij niet meer als eerlijk of betrouwbaar wordt beschouwd kan hij of zij respect van collega's en publiek verliezen. Tyler (2005:379) beschrijft hoe één van de kernaspecten van legitimiteit van een autoriteit juist zijn eerlijkheid moet zijn. De criticus wordt dan als waardevol en betrouwbaar ervaren (Suchman, 1995:587). Ook ondersteuning van een publiek is noodzakelijk voor een criticus. Als een criticus nooit gelezen wordt zal deze geen draagvlak hebben onder het publiek.

2.3.1. Legitimiteit en traditionele critici

Maar hoe verkrijgt een criticus exact legitimiteit? Behalve dat de criticus een voor hem nieuw en onbekend gebied betreedt heeft hij/zij ook nog last van concurrentie. Suchman (1995) beschrijft hoe organisaties via drie clusters legitimiteit proberen te verkrijgen. Een eerste mogelijkheid is zich conformeren aan de al bestaande omgeving. Mocht deze vorm niet de gewenste legitimiteit creëren dan zal men als tweede proberen om binnen meerdere groepen er één te selecteren die zich wel kan vinden in de werkzaamheden van de organisatie. Een criticus die zich bijvoorbeeld heel erg zich toespits op het Sci-Fi genre zou voor een blad kunnen schrijven dat daarin gespecialiseerd is. Als laatste kan men de huidige omgeving proberen te manipuleren door nieuw publiek alsmede nieuwe legitimiteitsstandaarden te introduceren. Dit laatste wordt toegepast

wanneer de eerste manieren niet voldoen (Suchman 1995). Traditionele critici hebben deze stappen dus al doorlopen en het werk dat zij doen voor kranten wordt als legitiem bevonden. Niet voor niets is er meer aandacht gekomen voor culturele producten in de Nederlandse dagbladen sinds de jaren '60 van de vorige eeuw (Janssen, 1999).

2.3.2. Legitimiteit en Internetcritici

Waar Internetcritici zich precies bevinden is nog niet duidelijk en dat is juist datgene waar dit onderzoek om draait. Wordt een Internetcriticus als legitiem ervaren door filmbezoekers of hebben zij meer vertrouwen in het oordeel van de traditionele criticus? Internet critici hebben een aantal jaren terug een markt betreden die voor hun weliswaar nieuw was maar waar de concurrentie zich op andere platformen, zoals kranten en magazines, bevindt (Suchman 1995).

De eerste mogelijkheid om legitimiteit te verkrijgen is door zich te conformeren aan de al bestaande omgeving. Dit lijkt niet op te gaan voor Internetcritici. Een Internetcriticus is altijd op de eerste plaats een amateur. Hij of zij is niet aangenomen om voor een professioneel opererend dagblad culturele producten te beoordelen. De expertise die een traditionele criticus met zich meedraagt is niet vanzelfsprekend voor de Internetcriticus. Daarom zal de Internetcriticus zich op een andere manier moeten onderscheiden. Enige uitzondering op deze regel is wanneer stukken van een traditionele criticus op de online versie van de krant geplaatst worden. Maar de vraag is of filmbezoekers dit überhaupt wel als een vorm van Internetkritiek zien.

De tweede manier van Suchman (1995) om een publiek te selecteren dat zich wel in het werk van de criticus kan vinden, kan wel opgaan voor Internetcritici. Dagbladen hebben nu eenmaal beperkt de ruimte en traditionele critici ondervinden hier altijd de consequenties van. Zij zullen zich altijd moet houden aan een maximaal aantal woorden en kunnen hierdoor misschien niet hun gehele lezerspubliek tevreden houden. Internetcritici kunnen hier op twee manieren handig op inspelen. Ten eerste zijn zij niet gebonden aan een bepaalde film of een specifiek genre. Mocht een Internetcriticus bijvoorbeeld liefhebber zijn van Braziliaanse cinema, dan zal hij of zij filmbezoekers bekoren die ook van deze niche houden maar deze niet kunnen vinden bij traditionele critici door

het ruimtegebrek in kranten. Dit is in lijn met de theorie van *the Long Tail* van Anderson (2006). Op het Internet is er ruimte en plek voor allerlei producten en interesses die de consument heeft. Niche markten die voorheen niet de ruimte kregen om zich te ontwikkelen door o.a. ruimtegebrek in kranten kunnen nu wel groeien via het Internet. Een ander voordeel is dat de lengte van de recensies en deadlines geheel zelf te bepalen zijn voor Internetcritici. Zij hoeven zich niet aan deadlines te houden die een krant wel eist van een criticus, ze delen hun eigen tijd in. Ook gelden er geen restricties ten aanzien van het aantal woorden; een halve pagina of tien pagina's, dit kan een blogger helemaal zelf bepalen (David & Pinch, 2006). Het lijkt mij wederom dat dit een bepaald publiek kan aanspreken. Een publiek dat niet wil wachten op de ochtend en/of middag kranteneditie en zijn of haar filminformatie op wil zoeken wanneer dat hem of haar uitkomt.

De laatste vorm om een nieuw publiek te verwezenlijken en eigen legitimiteitstandaarden te introduceren is ook zeker toepasbaar voor Internetcritici. Alleen al het gebruik van Internet als platform kan een nieuw publiek aanspreken, een publiek dat niet geïnteresseerd is in printmedia. Uit eerdere studies blijkt dat dit vooral kan gelden voor jongeren van 13 tot 34 jaar. Zij lezen steeds minder kranten, tijdschriften en boeken en besteden per week gemiddeld ruim 10 uur aan Internet (Stichting Internetreclame, 2009; Huysman, de Haan & van den Broek, 2004:221). Voor jongeren kan het gebruik van een internetcriticus dan ook aantrekkelijker zijn dan een traditionele criticus. Ook hoeft men niet alleen maar toegespitst te zijn op film maar kan men ook andere culturele producten recenseren, zodoende kan weer een ander publiek aangesproken worden. Een nieuwe legitimiteitstandaard kan gerealiseerd worden door de mogelijkheid van interactiviteit op het Internet. Lezers kunnen bijvoorbeeld niet alleen reageren op de recensie van de criticus maar ook op elkaar of hun eigen visie eraan plaatsten.

2.3.3. Legitimiteitsproces en internetcritici

De redenen die Suchman (1995) gaf waarom het belangrijk is voor een criticus om legitimiteit te verwerven (geloofwaardigheid, continuïteit en ondersteuning van een publiek), gelden ook zeker voor de Internetcritici. Met name geloofwaardigheid is een element dat Internetcritici moeilijk

kunnen verkrijgen, volgens Keen (2008). In zijn ogen ontbeert het overgrote deel van de internetcritici het aan talent, deskundigheid, vakmanschap en ervaring (Keen, 2008:46). Wat dat betreft slaat Keen (2008) de spijker op de kop, overigens net als Rayner in *the Observer* (2008). Het feit dat iedereen vrij is zijn of haar mening te uiten, betekent niet automatisch dat het een goed geïnformeerde mening is. Traditionele critici krijgen betaald voor hun werkzaamheden juist vanwege hun talent en ervaring.

Op het terrein van continuïteit is het voor de Internetcriticus ook geen makkelijke opgave. Zelfs als een amateurcriticus legitimiteit verwerft door hoge bezoekersaantallen op zijn website, dan is er nog steeds geen vast salaris en is hij afhankelijk van advertentie-inkomsten. Om dan voort te kunnen bestaan is bekendheid verkrijgen een pré.

Omdat internetcritici als onbekende recensenten beginnen en via mond-tot-mond-reclame of traditionele media bekendheid moeten zien te krijgen (dit laatste is haast ironisch te noemen), is het des te belangrijker om eerlijk en betrouwbaar werk af te leveren. Het onderzoek van David & Pinch (2006) laat zien dat dit niet altijd gebeurt met internetrecensies. Hun empirisch onderzoek naar de betrouwbaarheid van Amazone boeken en CD recensies van gebruikers toonde aan dat 1 procent van de 10 000 onderzochte recensies letterlijk woord voor woord of gedeeltelijk gekopieerd was van andere recensies. Web 2.0. toepassingen hebben het makkelijker gemaakt voor gebruikers om zelf content te creëren. Maar deze zelfgeschreven recensies, op YouTube eigengemaakte nummers enzovoorts, worden net zo gemakkelijk weer gekopieerd en uitgewisseld. Keen (2008:165) vindt het presenteren van andermans werk alsof het je eigen werk is niet alleen illegaal, maar ook zorgwekkend. Het roept immorele kwesties op waar de samenleving kennelijk geen moeite mee heeft en zich geen zorgen om maakt. Eerlijkheid en betrouwbaarheid van een internetcriticus is van belang, want wat is de waarde van symbolisch kapitaal als het niet eens eigen geschreven werk is.

Het bijzondere aan een internetcriticus is dat deze in meerdere vormen kan voorkomen. In het veld van traditionele critici ligt het wat eenvoudiger, men geeft een beschrijving en interpretatie van een film, beoordeeld deze en schrijft er een stuk over, dit wordt dan weer

gepubliceerd in de kranten. Maar wat rekent men tot internet critici? Web 2.0. heeft veel mogelijk gemaakt voor internetgebruikers. In de volgende paragraaf zal ik enkele van deze mogelijkheden bespreken.

2.4. Web 2.0 applicaties en participatie mogelijkheden

Als men een vergelijking wil trekken met krantencritici dan zou je moeten stellen dat je alleen van een internetcriticus kunt spreken als deze regelmatig films recenseert en zijn/haar recensie telkens op dezelfde site of blog plaatst. Maar zo simpel is het niet meer te stellen sinds de komst van web 2.0. Consumenten hebben door web 2.0 een actievere rol gekregen dan voorheen en kunnen op meerdere manier content bijdragen (Slot & Frissen, 2007). Via deze zogeheten *user generated content (UGC)* websites is interactie mogelijk tussen webgebruikers. Eer zit echter wel een wezenlijk verschil in het op de hoogte zijn van de mogelijkheden die web 2.0 biedt en het daadwerkelijk gebruikmaken van deze applicaties. Een vuistregel die men gebruikt is de 89-10-1 regel. Van elke 100 personen die online zijn is er maar één die daadwerkelijk content produceert, tien personen 'interacteren' met deze inhoud (bijvoorbeeld via het plaatsen van een comment) en de andere 89 personen zijn passieve lezers /kijkers (Arthur, 2006). Als er dus zo weinig gebruikers daadwerkelijk participeren op het Internet, wat is dan nog de invloed van web 2.0 op haar publiek? Van Dijck (2009) gebruikte in haar onderzoek een studie van het OECD die gebruikers van UGC websites in zes verschillende categorieën plaatst. De zes categorieën zijn geplaatst in tabel 1.

1. Actieve makers	Personen die daadwerkelijk content uploaden, in de vorm van weblogs, video's etc.
2. Critici	Personen die evaluaties en scores verstrekken
3. Verzamelaars	Personen die URL's bewaren en deze <i>sharen</i> met andere gebruikers
4. Toetreders	Personen die lid worden van sociale netwerksites als Hyves maar niet perse actief zijn op deze sites
5. Passieve toeschouwers	Personen die alleen blogs lezen of video's kijken
6. Inactieven	Personen die geen van deze activiteiten ondernemen

Tabel 1. Zes participatie niveaus van gebruikers (Van Dijck, 2009)

Internetcritici in hun breedste betekenis kunnen vallen in de categorieën 1 en 2. Categorie 1 bevat bloggers die online werkzaam zijn. Harry Knowles en zijn website *Ain't it cool news* is een voorbeeld hiervan. Zijn website bevat film- en televisierecensies en brengt ook nieuws op dit vlak. Maar categorie 1 kan ook bloggers bevatten die voor offline kranten of tijdschriften werkzaam zijn, zij plaatsen dan vaak extra artikelen die niet in het tijdschrift te vinden zijn. Belangrijk is wel om een onderscheid te maken in dit type content en content die zowel offline als online beschikbaar is, maar die niet de UCG kenmerken heeft. Zo worden de wekelijkse filmrecensies van het *NRC Handelsblad* zowel in de krant gedrukt als op de site geplaatst, maar de NRC website kent geen mogelijkheden om te reageren.

Categorie 2 omvat alle websites waarop men kan reageren op filmnieuws en recensies. Zo kan men bijvoorbeeld op de website *belblos.nl* persoonlijke recensies plaatsen over de film en de films een cijfer geven. Hier kunnen offline en online diensten elkaar overlappen. Zo plaatst bijvoorbeeld het entertainmentblad *Entertainment Weekly* haar recensies ook op de website maar is er wel de mogelijkheid om commentaar te geven op deze recensies.

De vraag is echter hoe het publiek deze verschillende persoonlijke reviews, of de reactie die men geeft op een recensie van iemand anders, gaat beoordelen. Wordt deze content ook als recensie gezien en wordt dit legitiem bevonden door het publiek? In de analyse zal hier dan ook een onderscheid naar gemaakt worden.

2.5. Invloed van de criticus op het publiek

Uiteindelijk draait het voor de criticus om de kwestie of zijn werk legitiem is en wat voor invloed hij uitoefent op zijn publiek. Invloed hebben op het uiteindelijke succes van de film zou betekenen dat de criticus invloed heeft op haar lezerspubliek. Dit is van belang voor de filmindustrie omdat deze zoals eerder besproken een onzekere industrie is, waar men veel onderzoek uitvoert om te bepalen welke factoren uiteindelijk de filmbezoeker beïnvloeden een bepaalde film te bezoeken. Vanuit een marketingperspectief is dus belangrijk te weten welke invloed een criticus precies uitoefent op de consument.

Wanneer de criticus zou schrijven dat de film een *must see* film is en de lezer dit advies zou opvolgen dan heeft de criticus zodoende een grote invloed in de besluitvorming van de filmkijker. Eliashberg en Shugan (1997) waren de eersten die dit onderzochten. Zij bekeken of de filmcriticus een filmbezoeker beïnvloedt in haar besluitvorming (*influencer*) of dat hij/zij alleen maar een voorspellende waarde heeft in of de film een succes wordt (*predictor*). In deze tweede rol heeft de criticus dus geen invloed op het daadwerkelijke succes van de film maar geldt als een weerspiegeling van haar publiek. Hierdoor kan de recensie gezien worden als informatiebron of als vorm van vermaak, en laat de filmkijker zich meer leiden door andere factoren als bijvoorbeeld mond-tot-mond-reclame, marketing en sterrenstatus (Eliashberg & Shugan, 1997).

De rol die critici zichzelf toedelen is die van de *influencer*. Dit is niet zo raar aangezien deze beïnvloedende rol de meeste status en de daarbij horende legitimiteit met zich mee draagt. Eliashberg en Shugan (1997) hebben daarom de vraag gesteld wat het nut van de *predictor* rol is voor de criticus. Zij stellen dat deze rol meer eerlijke critici oplevert en ook de recensie op zichzelf heeft meer waarde. Uiteindelijk vonden Eliashberg & Shugan geen significant resultaat dat laat zien dat een recensent een *influencer* rol uitoefent. Dit gaat in tegen de theorie dat een recensie de meeste impact heeft op de lezer binnen vier weken na het uitbrengen van de recensie. Voor de tweede rol van *predictor* is wel een significant verband gevonden. Ook het onderzoek van Reinstein en Synder (2005) bracht deze uitkomst. Het onderzoek van Basuroy et al. (2003) liet dan weer wel zien dat beide rollen kunnen bestaan. In deze studie bleek dat binnen de eerste 8 weken dat een film in de bioscoop draait zowel negatieve als positieve recensies van invloed waren op de box office opbrengsten.

Door onthiërarchisering van de kunsten lijkt het dat men minder aantrekt van het professionele oordeel van critici. Hans Beerekamp, filmcriticus bij *NRC Handelsblad* wil graag het debat openen over de rol van filmkritiek, nu deze door democratisering, in twijfel genomen wordt (De Nieuwe Reporter, 2009). Hij stelt dat in deze tijden van hevige marketing campagnes door filmstudio's, de invloed de criticus als onafhankelijke informatieverstrekker juist moet groeien. Maar het omgekeerde doet zich voor, het is juist het gezag van de criticus die in twijfel genomen

wordt. Beerekamp noemt drie redenen voor deze ontwikkeling. Ten eerste de emancipatie van de cultuurconsument. De consument heeft geleerd dat zijn eigen oordeel het enige is wat telt, hierdoor verliest hij belangstelling in het oordeel van een criticus. Dat is immers ook maar een mening. Verwant hieraan is het groeiende wantrouwen jegens de culturele elite. En als laatste reden noemt Beerekamp het heilige geloof in kwantiteit succes als maat van kwaliteit. Bezoekers- en verkoopaantallen zijn doorslaggevende elementen geworden wanneer het gaat om marktsucces (De Nieuwe Reporter, 2009).

De verschillende resultaten die gevonden zijn m.b.t. welke rol de criticus uitoefent, kunnen eventueel verklaard worden aan de hand van welk type film zij recenseren. De rol van een criticus verschilt namelijk ook tussen verschillende typen films. Hier ga ik in de volgende paragraaf op in.

2.6 Filmgenres

Het onderzoek zal zich zoals eerder al besproken richten op twee typen filmbezoekers; de arthouse en mainstream filmkijker. Deze twee categorieën zullen worden toegelicht in deze paragraaf. In tabel 2 zijn nogmaals de belangrijkste verschillen weergegeven tussen mainstream en art house films.

Tabel 2. Kenmerken wereldfilmstelsel.

	<u>Centrum/Hollywood</u>	<u>Periferie/Independent</u>
<u>Distributie</u>	Mondiale <i>mainstream</i>	Mondiale niche-markets
<u>Natuurlijke vertonings-plek</u>	Bioscoop	Filmfestival/filmtheater
<u>Budget</u>	Groot	Klein
<u>Legitieme doelstelling</u>	Entertainment, het publiek vermaken	Vernieuwing, een visie ontwikkelen
<u>Referentiekader</u>	Populaire cultuur	Kunstwereld.

Bron: Hofstede, 2000: 146.

De filmindustrie kenmerkt zich als een mondiale industrie die wel eens wordt getypeerd als een wereldfilmstelsel (Hofstede, 2000). Het stelsel kent drie categorieën, namelijk; Hollywood,

Independent en nationale cinema. Hofstede (2000) licht het wereldfilmstelsel toe aan de hand van mondialisering in de culturele industrie. Volgens socioloog Abram de Swaan (in Hofstede, 2000:22) kenmerkt mondialisering zich als een lokale heterogenisering en globale homogenerisering van verschillende kunsten en media. Hieruit voortvloeiend introduceerde De Swaan het begrip wereldcultuurstelsel (in Hofstede, 2000). Het stelsel is op twee manieren ingedeeld; ten eerste via een centrum-periferie verhouding en ten tweede via sub-categorieën van kunst en vermaak zoals bijvoorbeeld theater, muziek en film.

Voor de filmwereld geldt dus een wereldfilmstelsel. Hierin bevindt zich een centrum, dat relatief het meeste gewicht heeft, maar de andere delen ontwikkelen zich los van het centrum. Het wereldfilmstelsel is een netwerk van wederzijds afhankelijke filmwerelden waarvan het machtsverevenwicht kan verschuiven (Hofstede, 2000:24). Een ander aspect van het stelsel is dat het wereldomvattend is, wat betekent dat nationale of regionale filmindustrieën niet vrij zijn van de internationale invloed van het wereldfilmstelsel (Hofstede, 2000:24).

De eerste categorie, Hollywoodfilms, wordt gezien als de standaard binnen het wereldfilmstelsel. Hollywood representeert de internationale standaarden van film maken en wordt daarom gezien als de mainstream vorm van films. Deze mainstream films kennen een internationaal karakter; ze worden wereldwijd gedistribueerd en vertoond in bioscopen. Hierdoor kenmerken Hollywoodfilms zich als acteurfilms, sterren worden aangetrokken en het verhaal heeft vaak een ondergeschikte rol (Hofstede, 2000).

Een eerste verklaring waarom juist Hollywood in het stelsel als centrum wordt genoemd is dat Hollywood de grootste thuismarkt ter wereld heeft. Hierdoor is Hollywood altijd interessant geweest voor investeerders uit alle delen van de wereld, met als uitkomst dat het een sterke competitieve industrie heeft weten op te bouwen. Hollywood heeft de kans gepakt om de mondiale standaard op filmgebied te worden (Hofstede, 2000). Ten tweede heeft Hollywood altijd goede banden onderhouden met de Amerikaanse regering. Zo heeft de regering geholpen met bepaalde exportzaken. Derde belangrijke verklaring voor het succes van Hollywood is dat het films maakt in de belangrijkste wereldtaal, het Engels (Hofstede, 2000). Als laatste heeft Hollywood het

vermogen zich steeds te innoveren. Ondernemerschap is een belangrijke factor binnen culturele industrieën als film. Er moeten steeds nieuwe genres, technieken, producties etc. bedacht worden om elkaar te beconcurreren.

Als Hollywood gezien wordt als het centrum van het wereldfilmstelsel dan bevinden de andere twee modellen, de independent en nationale cinema, zich in de periferie van het stelsel (Hofstede, 2000). Er is een belangrijk verschil in de distributie- en marktform tussen deze twee modellen. De laatste categorie van nationale cinema omvat filmproducten die nationaal of regionaal geproduceerd worden en vaak niet worden vertoond in bioscopen en/of filmhuizen maar op televisie. Nationale cinema films worden bijna altijd lokaal gedistribueerd en door het nationale/regionale aspect van het filmproduct zijn deze vaak alleen geschikt voor het nationale publiek, bijvoorbeeld vanwege alleen door het eigen publiek te begrijpen humor. Door dit lokale distributiebeleid neem ik de nationale cinema niet op in dit onderzoek. Aangezien het onderzoek zich richt op filmkijkers die naar de bioscoop of een filmhuis gaan valt televisie als medium voor films buiten het bestek van dit onderzoek.

Naast het centrum is er tevens sprake van een periferie. Immers, het wereldfilmstelsel bestaat uit een netwerk van wederzijds afhankelijke filmwerelden. Rondom het centrum Hollywood draaien er twee periferieën; de independents en de al besproken nationale cinema. Independents (ook wel arthouse films) worden wel internationaal gedistribueerd en richten zich op mondiale niche-markten. Dit laatste kenmerkt het onderscheid tussen de independents en Hollywoodfilms. (Gemser et al, 2007, Hofstede, 2000). Vernieuwing en originaliteit staan hoog in het vaandel bij arthouse films. Independent films worden ook vaker als kunst bestempeld dan Hollywoodfilms (Baumann, 2001). Tevens speelt de regisseur vaak een bepalende factor in hoe de film eruit komt te zien. Het winnen van filmprijzen zoals de Gouden Palm in Cannes is vaak belangrijker voor een independent filmmaker dan commerciële successen. Dit is in lijn met Bourdieu's (1984) theorie over cultureel kapitaal; cultureel kapitaal in de vorm van erkenning middels filmprijzen brengt weer status met zich mee.

De verschillen in genre tussen Hollywood en Independents resulteren er in dat beide

genres een ander type bezoeker aantrekken. Wat voor invloed dit heeft op de rol van de criticus zal nu worden besproken.

2.7. Filmgenres en haar invloed op de filmbezoeker

In het onderzoek van Gemser et al. (2007) is er gekeken of arthouse en mainstream bezoekers anders omgaan met film recensies. Mainstream bezoekers hebben veel meer informatie tot hun beschikking dan arthouse bezoekers. Filmstudio's van Hollywood-producties trekken grote sterren aan, voeren een intensieve reclamecampagne en met de komst van het Internet is het mogelijk een hype te creëren door het gebruik van viral campagnes³. Arthouse films krijgen veel minder exposure en moeten het vaak hebben van mond tot mond reclame. Hun *signaling proportions* zijn laag door het gebrek aan o.a. sterren en marketing, waardoor het voor het filmpubliek moeilijk is om de film te 'spotten' (Lampel & Shamsie, 2000). Hierdoor spelen filmcritici een grotere rol in de besluitvorming van arthouse bezoekers. Zij hebben minder signalen tot hun beschikking waardoor een recensie sneller opvalt en de arthouse bezoeker er meer op af gaat. Eerder stelde Shrum (1996) dat vooral arthouse filmbezoekers, zij die dus geïnteresseerd zijn in hoge kunst, de moeite nemen om een recensie te lezen en waarderen. Het idee erachter is dat deze mensen ook eerder geïnteresseerd zijn in het lezen van kwaliteitskranten en komen hiermee ook eerder in aanraking met een recensie dan mainstreambezoekers. Daarnaast zijn het vooral de kwaliteitskranten als de *NRC* en *de Volkskrant* waarin veel aandacht wordt besteed aan arthousefilms (de Nieuwe Reporter, 2007). Populaire kranten recenseren ook wel arthouse films maar deze zijn korter van lengte dan die over mainstreamfilms.

Voor een arthouse bezoeker neemt een traditionele criticus dan ook de rol *influencer* aan (Gemser et al., 2007). Volgens Gemser et al. (2007) is het zelfs beter voor een arthouse film om

³ een mooi voorbeeld hiervan is de viral marketing campagne van de laatste Batman film *The Dark Knight*, voor een impressie zie www.whysoserious.com

negatieve recensies te krijgen dan helemaal geen recensies. Dit omdat de grootte en aantallen recensies die een film heeft van invloed is op de arthouse bezoeker. Wanneer een film zo in de spotlight staat dat er niet meer om heen te kijken valt (zoals het geval is met mainstreamfilms) zal dit alleen maar de bekendheid van de film vergroten en daarmee ook de bezoekersaantallen.

Voor een mainstream bezoeker neemt een filmcriticus de rol in van *predictor*. Hier hebben aantallen en omvang van de filmrecensies geen invloed omdat zij dus al genoeg andere signalen krijgen. Sommige mensen laten zich nog steeds beïnvloeden door culturele experts, anderen maken liever zelf een keuze uit het aanbod op basis van hun eigen smaakvoorkeur. De vraag is nu of een internet criticus dezelfde rollen heeft voor beide type bezoekers.

Hoofdstuk 3: Onderzoeksopzet

De onderzoeksvraag is onderzocht aan de hand van diepte-interviews met filmbezoekers. Hoe dit in zijn werk is gegaan en welke stappen er ondernomen zijn, zal in dit hoofdstuk besproken worden. Allereerst volgt er een verantwoording van de gekozen methode van onderzoek. Vervolgens wordt beschreven hoe de dataverzameling in zijn werk is gegaan. Als laatste wordt beschreven hoe de analyse is uitgevoerd middels de verzamelde data.

3.1. Methode van onderzoek

Zoals al in hoofdstuk 1 naar voren kwam, verschilt dit onderzoek op drie vlakken van gerelateerde onderzoeken. Zo is er gekozen voor een kwalitatieve methode van onderzoek. Literatuur omtrent de invloed van de filmrecensent is veelal kwantitatief van aard. Een kwalitatieve studie naar de precieze beweegredenen van filmkijkers over hoe zij gebruik maken van en zich laten beïnvloeden door critici zal hopelijk nieuwe inzichten brengen. Kwalitatief onderzoek leent zich hier goed voor omdat de onderzoeker met die methode de werkelijkheid zoveel mogelijk kan zien door de ogen van de participant (Wester & Peters, 2004). Dat het onderzoek vanuit de sociale wetenschap wordt bekeken en niet zozeer vanuit een economisch perspectief, vormt een extra argument voor een kwalitatieve benadering in plaats van een kwantitatieve variant.

De vorm van kwalitatieve analyse die dit onderzoek volgt is de Gefundeerde Theorie-benadering (Wester, Renckstorf & Scheepers, 2006). Glaser en Strauss (1967) zijn de grondleggers van deze methode (In: Wester & Peters, 2004). De Gefundeerde Theorie-benadering kent een theoretische doelstelling en tracht gaandeweg het onderzoek nieuwe inzichten te verkrijgen waarmee de doelstelling beantwoord kan worden. Er is weinig bestaande theorie over de receptie van internetcritici door het filmpubliek en zodoende leent een inductieve aanpak zoals de Gefundeerde Theoriebenadering zich hier goed voor. Het cyclische proces van deze benadering zie ik als een groot voordeel. Dit omdat er telkens gereflecteerd kan worden tijdens het onderzoek en zodoende aanpassingen kunnen worden gedaan. Uiteindelijk zal er door middel van dit onderzoek een bijdrage geleverd worden aan bestaande theorieën die centraal staan in dit onderzoek.

Daarnaast zijn er twee zaken die van belang zijn en tijdens het gehele onderzoek in ogenschouw genomen worden. Allereerst de betrouwbaarheid van het onderzoek. Is het onderzoek consistent uitgevoerd en is het replicerbaar? Concreet betekent dit dat alle interviews zoveel mogelijk onder dezelfde omstandigheden hebben plaatsgevonden. Zo is er geprobeerd bij de participanten thuis af te spreken zodat er sneller een informele sfeer ontstond. Ten tweede de validiteit, vragen als 'Wat willen we precies weten' en 'Komt uit het onderzoek naar voren wat we willen weten' zijn zaken waar goed over nagedacht moet worden. Omdat het onderzoek redelijk inductief van aard is, zijn betrouwbaarheid en validiteit belangrijk om te voorkomen dat ik de doelstelling van het onderzoek uit het oog verlies. Ook tijdens de analyse, een belangrijk proces waar de validiteit van het onderzoek aangetoond moet worden, moet er zo objectief mogelijk te werk worden gegaan.

3.2. Dataverzameling

Zoals al eerder werd beschreven wordt er in dit onderzoek gekeken naar de beoordeling van de filmcriticus door het filmpubliek. In het onderzoek van Gemser et al. (2007) kwam naar voren dat mainstream (MS) filmbezoekers en arthouse (AH) filmbezoekers anders gebruik maken van filmrecensies. Zodoende is er in dit onderzoek een onderscheid gemaakt tussen deze twee typen bezoekers. Om de objectiviteit en betrouwbaarheid van het onderzoek te garanderen is ervoor gekozen om binnen deze twee groepen willekeurige filmbezoekers te interviewen. Om een zo betrouwbaar mogelijk beeld te krijgen van het filmpubliek zijn filmbezoekers aangesproken in de bioscoop zelf. De stad Rotterdam leent zich hier uitstekend voor. De bioscopen in de stad hebben allen een duidelijke functie en eigen publiek. Er zijn twee Pathé bioscopen; vestiging 'Schouwburgplein' in het centrum van Rotterdam en vestiging 'de Kuip' in Rotterdam Zuid. Pathé bioscopen hebben een breed en actueel filmaanbod en trekken een mainstream filmpubliek aan. Verder kent Rotterdam een filmhuis, het Lantaren/Venster dat sinds 1949 in het centrum zit. Het Lantaren/Venster kent een arthouse aanbod (NVB, 2009; Pathé.nl, 2009; Lantaren-Venster.nl,

2009). Als laatste is er nog bioscoop Cinerama, die een mengeling van mainstream en arthouse films vertoont.

In dit onderzoek zijn er in totaal twaalf filmbezoekers geïnterviewd. Zes bezoekers zijn afkomstig van de Pathé vestiging 'Schouwburgplein' en zes interviews zijn afgenomen met Lantaren/Venster bezoekers. Pathé Schouwburgplein kent 2730 stoelen, verdeeld over 7 zalen en het Lantaren/Venster kent 6 zalen (waarvan 2 theaterzalen waar eventueel ook films gedraaid kunnen worden) met een capaciteit van 599 stoelen. Cinerama bioscoop was uitgesloten van deelname omdat het Pathé en Lantaren/Venster publiek meer aan het profiel voldoet van respectievelijk mainstream filmbezoekers en duidelijke arthouse bezoekers. Participanten werving vond plaats op drie verschillende momenten, namelijk 16 april, 23 april en 27 april 2009. Op deze data werden bezoekers aangesproken die de premièrefilms *He is just not that into you* (Pathe), *X-men origins: Wolverine* (Pathe), *Ricky* (Lantaren/Venster) en *Birdwatchers* (Lantaren/Venster) bezochten.

Deze films zijn uitgekozen omdat zij allen in het profiel mainstream of arthouse film pasten. *He's just not that into you* is een Amerikaanse romantische comedy met een ensemble cast bestaande uit bekende Hollywoodsterren als Jennifer Aniston en Ben Affleck. De film kende een budget van \$25 miljoen en werd wereldwijd gedistribueerd door New Line Cinema (<http://www.hesjustnotthatintoyoumovie.com>, 2009). In Nederland werd de film uitgebracht op 16 april 2009 in 86 zalen (Nederland kent in totaal 130 bioscopen) (NVB, 2009). De andere mainstream film *X-men origins: Wolverine* kende officieel 30 april als releasedatum maar Pathé 'Schouwburgplein' vertoonde de film als een speciale voorpremière al op maandag 27 april. De film had een budget van \$150 miljoen en kenmerkt zich als een actie-held film, afkomstig van de populaire comic serie *X-men*. In de film *Wolverine* spelen bekende acteurs in als Hugh Jackman en Liev Schreiber. De film is in Nederland uitgebracht in 103 zalen. De combinatie van een groot budget, bekende sterren en een *wide release* die beide films hebben, zijn allen kenmerken van een mainstreamfilm.

De kenmerken van een arthouse productie, kleine releases in filmtheaters, specifieke

nichemarkten en vertoningen op buitenlandse filmfestivals, gaan op voor *Ricky* en *Birdwatchers*. *Ricky* is een film gemaakt door de Franse regisseur François Ozon en vertelt het verhaal van een bijzondere baby die vleugels krijgt in een Frans arbeidersgezin. De film is vertoont op het Berlijnse filmfestival en kende in Nederland haar première in 7 zalen op 23 april 2009 (van de 31 filmtheaters en 74 kleine filmtheaters, in deze laatste categorie kent het theater vaak maar 1 à 2 zalen). Ook de film *Birdwatchers* kende een kleine release in 10 zalen op 23 april 2009. De film van regisseur Marco Bechis dong mee naar de Gouden Leeuw op het Filmfestival in Venetië en gaat over de grens tussen traditie en moderniteit bij de Indianen in het Amazone gebied.

3.3 Profiel participanten

Uitvoering van het onderzoek is gebeurd aan de hand van diepte-interviews. Dit type onderzoek is er op gericht om een verschijnsel uit te diepen en niet zozeer te generaliseren naar een gehele populatie. Derhalve zijn niet zoveel participanten benaderd maar is er wel gelet op bepaalde kenmerken bij de benadering.

Kinderen waren uitgesloten van deelname: participanten moesten minimaal 18 jaar oud zijn. De twaalf geïnterviewden vormden ongeveer 1/3 van alle bezoekers die ik aangesproken heb in de bioscoop of het filmtheater. Uiteindelijk gaven 18 personen een telefoonnummer op waarmee een afspraak gemaakt kon worden. Van deze 18 gaven er drie geen gehoor en twee bleken uiteindelijk niet meer nodig omdat er ondertussen al genoeg interviews gepland stonden. De ondervraagde filmbezoekers varieerden uiteindelijk in de leeftijd van 21 tot en met 57 jaar. Er is geprobeerd evenveel vrouwen als mannen te interviewen. Dit is aardig gelukt, in totaal zijn per categorie twee vrouwen en vier mannen geïnterviewd. Alhoewel niet bewust hierop uitgekozen, zijn alle participanten hoogopgeleid (minimaal HBO) of bezig met een hogere of wetenschappelijke opleiding. Een verklaring hiervoor kan zijn dat hoger opgeleiden eerder bereidwillig zijn om mee te werken aan een onderzoek dan lager of middelbaar opgeleide mensen. Dit is iets wat studies naar marktonderzoeken en de respons bepalende factoren al uit wezen. Ook studenten behoren tot de groep waar de respons hoger ligt dan bij andere groepen, in dit

onderzoek zijn vijf van de twaalf respondenten studerende. Ook wanneer het onderwerp van de studie iets is wat men interesseert of waarmee men bekend is (de *saliency*), is men sneller geneigd om mee te werken aan een onderzoek (Rosnow & Rosenthal, 2001). Bijlage 2 laat een overzicht zien van alle respondenten met leeftijd, opleiding en functie.

Alle interviews zijn afgenomen aan de hand van een topic lijst (zie bijlage 1). Dit waarnemingsinstrument bestaat uit een lijst met onderwerpen die men tijdens het interview aan bod wil laten komen (Wester et al., 2006). Deze zogeheten topics komen voort uit de theorie en de lijst is voor de interviewer een leidraad en geheugensteun tijdens het interview.

3.4. Procedure interviews

De interviews vonden plaats in de periode van 22 april t/m 11 mei 2009. Het streven was om de interviews bij de participanten thuis te houden om een zo natuurlijk mogelijke sfeer te creëren en het voor de participant zo makkelijk mogelijk te maken. Met ongeveer de helft van de deelnemers is dit gelukt, zeven interviews vonden bij iemand thuis plaats. De overige interviews vonden plaats op de werkplek of de school van de participant. Daar werd dan wel naar een rustige ambiance gezocht. De sfeer tijdens het interviews was over het algemeen goed en ongedwongen.

Tijdens het afnemen van de interviews is de volgende procedure gevolgd: Bij binnenkomst werd de audio-apparatuur gecontroleerd. Er vond een korte introductie plaats waarin de onderzoeker de achtergrond van het onderzoek toelichtte (zonder gelijk alles te vertellen en de daadwerkelijke insteek van het onderzoek duidelijk te maken). Ethische aspecten van het onderzoek zijn aan de orde gekomen en er is vertrouwelijk met de gegevens omgegaan. Anonimiteit van de deelnemers is gegarandeerd. Gedurende de interviews is niet per definitie een bepaalde volgorde van topics aangehouden, wel is telkens nagegaan of alle topics aan bod waren gekomen. Zoals meestal in open interviews het geval is, stonden exacte formulering en volgorde van vragen niet vast (Wester et al., 2006). Aan het einde is nog nagegaan of de participant eventuele vragen had. Na het interview is de participant wel de daadwerkelijke insteek van het

onderzoek verteld en bedankt voor deelname en de vrij genomen tijd. Gemiddeld duurde de interviews tussen de veertig minuten en een uur.

3.5 Analyse

Tijdens de analyse fase wordt het gevonden materiaal (de interviews) geordend en gestructureerd om zo tot beantwoording van de onderzoeksvraag en bijhorende deelvragen te komen. Het analyse proces is een creatief proces waar ordening en structurering centraal staan (Wester et al., 2008). Van elk interview is een transcript uitgetypt. De twaalf transcripten vormen het uiteindelijke data-materiaal. Alle transcripten zijn opgenomen in de bijlagen 3 (transcripten mainstream bezoekers) en 4 (transcripten arthouse bezoekers). In dit onderzoek is ervoor gekozen om letterlijke aarzelingen en stopwoorden niet geheel over te nemen, tenzij dit de interpretatie van het gesprek ten goede kwam. Alle participanten hebben een fictieve naam gekregen, ook namen van partners en/of vrienden die zij noemden in het interview zijn aangepast. Na het transcriberen van de interviews, komt de coderingsfase. Bij codering draait het erom dat een link ontstaat tussen interviews en theorie (Wester et al., 2006). Allereerst is er een open codering toegepast. Dit houdt in dat er verkennend is gekeken naar het materiaal. In deze fase is geprobeerd zoveel mogelijk relevante trefwoorden te vinden. Dit houdt in dat de transcripten onderling met elkaar vergeleken zijn en alle overeenkomsten bijelkaar zijn gezocht. Zo ontstonden er verschillende thema's van antwoorden over de verschillende topics. Een fase later werd er gericht en selectiever gecodeerd, waardoor er uiteindelijke thema's zijn ontstaan. Quote's van de participanten zijn gebruikt ter illustratie in de analyse. Taak van de onderzoeker in dezen is parallellen en verschillen te vinden met de theorie.

4. Resultaten interviews

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van de analyse gepresenteerd worden. Centraal staat de beantwoording van de deelvragen. Beide typen critici worden met elkaar vergeleken en omdat dit onderzoek een inductieve inslag kent, vormen de antwoorden van de respondenten de basis van de analyse. Het bleek dat bepaalde alternatieven vaker terugkwamen in de interviews en daarom is besloten ook de alternatieve antwoorden van de respondenten mee te nemen in de analyse. Beantwoording van de deelvragen, gekoppeld én samen met de theorie, moet leiden tot een antwoord op de probleemstelling.

In dit hoofdstuk zal er eerst een totaalbeeld geschetst worden van alle participanten en daarna meer specifiek per type bezoeker. In de paragrafen daarna zal het gebruik van zowel traditionele media als internet besproken worden en de legitimiteit van zowel de traditionele- als de internetcriticus. Als laatste zullen de alternatieve antwoorden besproken worden.

4.1. Totaalbeeld interviews en bezoekers

Voor deze thesis zijn er in totaal twaalf diepte-interviews afgenomen. Tijdens de interviews is er over uiteenlopende onderwerpen gepraat, voorbeelden hiervan zijn: filmvoorkeuren van participanten, het gebruik van het Internet omtrent film en invloed van een filmcriticus op hun uiteindelijke beslissing welke film te bezoeken. Naast de onderwerpen die van belang zijn voor de doelstelling van het onderzoek is er ook nog gepraat over andere aspecten van film. Er is bewust voor gekozen om eerst andere (wel filmgerelateerde) onderwerpen aan te snijden alvorens te beginnen over het onderwerp 'legitimiteit van de criticus'.

Mainstream bezoekers

Zoals al eerder beschreven zijn er zes mainstreambezoekers geïnterviewd voor dit onderzoek. Zij zijn allen regelmatige bezoekers van Pathé Schouwburgplein of De Kuip. Vijf van de zes deelnemers zijn jonger dan 30 jaar en de oudste Pathé bezoeker die is geïnterviewd is 48 jaar. Twee van de zes hebben een Pathé Unlimited pas, hiermee kan men voor 18 euro per maand

onbeperkt naar de film (pathe.nl, 2009). Deze twee deelnemers gaan hierdoor dan ook meerdere keren per week naar de film. Daarnaast maakt deelnemer Hannah gebruik van een speciale kortingsactie van de Pathé waarmee men voor 30 euro naar zes films kan. Allen gaan graag naar de Pathé en zien het als pure ontspanning en vermaak. Jacob (48 jaar) noemt het zelfs 'escapisme' van zijn drukke bestaan. Hij kan dan anderhalf uur genieten van de film en er echt ingezogen worden. Het grote scherm en het geluid, die de bioscoopbeleving intenser maken, worden daarom ook vaker genoemd als redenen waarom deze type filmkijker liever naar de bioscoop gaat dan thuis een film te kijken. En ook al verschillen de zes respondenten van geslacht, leeftijd en beroep, zijn zij wel redelijk homogeen in de redenen waarom zij graag naar een Hollywoodproductie gaan. Samenvattend staat Hollywood voor spektakel en mooie visuele effecten en deze films moeten daarom op een groot scherm bekeken worden.

Sander (25 jaar, MS) omschrijft dit als volgt:

"En ik kijk daarom films zeker het liefst in de bioscoop, vooral zo'n blockbuster movie want daarvoor zijn ze gemaakt voor grote doeken. Groot spektakel, grote explosies, spaceships die dan door de ruimte vliegen".

Aan de andere kant staat Hollywood voor een avondje uit en een leuk kant-en-klaar verhaal. Jacob (48 jaar, MS) noemt het een sprookje voor volwassenen:

"Ik ga meer voor de entertainment, ben meer in de Hollywoodfuik terecht gekomen...Het is toch wat Keira Knightley zegt, het is toch een big fairytale en dan denk je 'oke' echt zo van (moet lachen). Om even weg te zijn, weg te dromen, escapisme, stressrelease".

Arthouse bezoekers

De arthouse bezoekers die meededen met het onderzoek variëren van regelmatige Lantaren/Venster bezoekers tot bezoekers die wisselend het Lantaren/Venster en Cinerama bezoeken. De leeftijd in deze groep is iets gevarieerder, de jongste persoon is Lars, 26 jaar en de oudste persoon is Bas, 57 jaar. Ook een verschil met de mainstream bezoekers is dat zich in deze groep geen studenten bevonden, alle deelnemers waren werkende. Uitzondering vormde de 44-

jarige Richard; hij heeft gewerkt en is momenteel in de laatste fase van zijn promotieonderzoek.

De groep heeft gemeen dat geen van hen regelmatige Pathé bezoekers zijn. De keren dat zij naar de Pathé gaan is het om een film te zien die zoveel in de media en hun vriendengroep besproken wordt dat zij de film ook willen zien, of omdat de persoon met wie zij naar de film gaan daar naar toe wil. Zo heeft Bas (57 jaar, AH) met zijn dochter een wekelijkse filmafspraak en zij kiest vaker voor de Pathé dan Lantaren/Venster. De redenen die de mainstreambezoekers noemen waarom zij een voorkeur hebben voor de Pathé en Hollywood-producties gelden niet voor de arthouse bezoekers. Een reden waarom arthouse films aantrekkelijk worden bevonden door de arthouse bezoeker is de aantrekkelijkheid van een onbekende film, een film waar geen bekende acteurs in spelen of waar ze alleen een synopsis van hebben gelezen. Ook vinden ze het prettig dat een arthouse productie wat kleiner is. Wat beide groepen wel gemeen met elkaar hebben is dat zij beiden graag naar de bioscoop of kijkhuis gaan ter ontspanning of vermaak. Beide typen bezoekers geven aan dat een bioscoop en/of kijkhuis een speciale sfeer kent, iets wat thuis niet nagebootst kan worden. Alle participanten waren regelmatig tot zeer regelmatig bioscoopbezoekers met bezoeken variërend van minimaal één bioscoopbezoek per maand tot meerdere keren per week. De bioscoop of filmhuis wordt gezien als een avondje uit met familie en/of vrienden. De Pathé werd hierom geroemd en tevens verafschuwd, zo vindt Pathébezoeker Peter (25 jaar) het naast het grote scherm "geweldig" dat je in Pathé vestiging 'de Kuip' langs een pad vol eten en drinken komt en hierdoor echt een avondje vermaak krijgt, iets wat Pathébezoeker Jacob (48 jaar) beaamt. Deze voordelen zijn voor Lantaren/Venster bezoeker Amber (55 jaar) een reden dat zij juist niet naar de Pathé wil gaan, haar staat het massale karakter en het eten, wat zij de 'eetsluis' noemt, tegen.

4.2. Filminformatie via traditionele media en het Internet

Traditionele media

Tijdens de interviews is besproken hoe de participanten gebruik maken van zowel traditionele media (televisie, magazines en kranten) als Internet als informatieverstrekker over films. De data

die hieruit voort is gekomen, is gebruikt ter beantwoording van de eerste deelvraag, die ging over het gebruik van traditionele en internet critici door filmbezoekers. De filmbezoekers halen hun filminformatie uit diverse producten afkomstig van print- en televisiemedia. De mediaproducten in printvorm die werden genoemd zijn: de gratis kranten *Metro* en/of *Sp!ts*, betaalde populaire en kwaliteitskranten, het gratis uitmagazine *NL10*, de gratis filmkranten die respectievelijk in de Pathé (getiteld *Preview*) en Lantaren/Venster (getiteld *Filmtotaal*) verkrijgbaar zijn en het betaalde filmmagazine *Empire*. Verder zijn oude televisieprogramma's van filmcriticus Rene Mioch aangehaald en Pathébezoeker Zoë (21 jr.) maakt ook gebruik van teletekst als informatieverstrekker.

Traditionele krantencritici ondervinden dus niet alleen concurrentie van Internetcritici maar ook van andere critici zoals de voorbeelden hierboven. Verschil is wel dat deze producten al langer concurreren met krantencritici en Internet als medium nog relatief jong is. Hoewel er een breed scala aan mediaproducten genoemd is, zijn er een aantal terugkerende zaken waar te nemen. Als participanten de gratis kranten als *Sp!ts* of *Metro* lasen dan maakten zij geen gebruik van de betaalde kranten. Andersom gold dit wel, wanneer iemand een abonnement op een betaalde krant had dan las deze persoon ook (sporadisch) de gratis kranten zoals de *Metro*. Verder kon geen enkele participant ook maar één recensent bij naam noemen die werkzaam is in de traditionele printmedia. Daarentegen brachten meerdere bezoekers televisie-recensent René Mioch te sprake, maar wist geen hen wat zijn huidige werkzaamheden zijn.

Het gebruik van traditionele media is een bekend fenomeen en werd daarom ook als iets makkelijk beschouwd. De gratis kranten liggen op diverse plekken in de stad en in de trein en magazines als de *NL10* en *Filmtotaal* liggen ook op vaste plekken in de stad of in het filmhuis.

Internet

Iets wat ook als makkelijk wordt beschouwd door de geïnterviewde filmbezoekers is het opzoeken van allerlei filminformatie via het Internet. Uit de interviews blijkt dat alle respondenten gebruikmaken van het Internet als informatiebron voor films. De omvang van het gebruik varieert

wel heel sterk tussen de deelnemers. Sommigen maken haast geen gebruik van het Internet, voor hen is het Internet vooral handig om te kijken welke films er in de bioscoop of filmhuis draaien en wat de filmtijden zijn. Aan de andere kant van het spectrum is er een respondent als Joep (27 jaar, AH) die alleen nog maar gebruik maakt van Internetcritici. Alle deelnemers maakten wel dagelijks gebruik van het Internet, enkele functies die genoemd werden tijdens het interview waren: als nieuwsvoorziening, voor hun werk, email en online shoppen. De websites die de respondenten genoemd hebben waar zij filminformatie vandaan halen zijn:

Tabel 3: Bezochte websites respondenten

Website bioscoop	Algemene filmsites	Databanken	Specifieke sites/weblogs
www.lantarenvenster.nl	www.filmladder.nl	www.IMDB.com	www.nalden.net
www.pathe.nl	www.filmtotaal.nl	www.Rottentomatoes.com	www.3dtotal.com
	www.belbios.nl		www.lovehkfilm.com
			www.twitchfilm.org

Zoals te zien is in tabel 3 zijn de sites in te delen in vier categorieën: ten eerste bezoeken bijna alle respondenten de website van de bioscoop waar ze naar toe willen gaan, in dit geval Pathé of Lantaren/Venster. Zo zien zij probleemloos welke films er draaien en welke films er gaan draaien. Ook bezoeken zij deze sites voor de filmtijden. Ook om deze redenen worden de sites *filmtotaal*, *filmladder* en *belbios* bezocht, wat de tweede categorie is. Alle films die in de Nederlandse bioscoop draaien staan op deze type websites, vaak met een synopsis en een link naar trailers, recensies en overige informatie (bijvoorbeeld de website van de filmstudio). Sommige respondenten maakten ook gebruik van de links naar de trailers en recensies die op deze sites staan. Zij wisten dan alleen niet te benoemen waar ze naar toe werden verwezen, dit is iets waar zij geen aandacht aan schenken.

De derde categorie zijn de grote bekende databanken *The Internet Movie database* en *Rotten Tomatoes*. Op IMDB is, zoals de naam al impliceert, een grote database te vinden met film, televisie en videogame informatie. Bezoekers kunnen op IMDB een film of televisieshow een cijfer

geven, zij kunnen zelfgeschreven reviews plaatsen en er is een actief messageboard waar men over de desbetreffende film, acteur etc. kan discussiëren. De participanten bezoeken IMDB voor haar database, zij willen dan (meer) informatie over een bepaalde film of acteur en soms kijken ze ook wat voor cijfer de film krijgt. *Rotten Tomatoes* is een database met allerlei online recensies van zowel online kranten als websites. Deze recensies worden 'opgeteld' en op deze manier ontstaat er een gemiddeld cijfer. Drie respondenten bezoeken deze site naar eigen zeggen omdat ze, via de site, snel een indruk krijgen van hoe de film beoordeeld wordt. En in de laatste categorie staan websites die de participanten specifiek bezochten voor filminformatie of recensies. *Nalden*, *3dTotal* en *Twitchfilm* worden in blogvorm geschreven en *LoveHKfilm* is een website waar men eventueel sommige schrijvers ook kan volgen via een blog. Op de sites *Nalden* en *3dTotal* staan niet alleen maar filminformatie en/of recensies, maar de respondenten Peter (24 jaar) en Sander (25 jaar, beiden MS) bezochten deze sites ook voor ander nieuws op het gebied van o.a. muziek en visuele effecten.

Een laatste categorie die niet is opgenomen in tabel 2 zijn de online kranten die sommige respondenten bezoeken. Naast de Nederlandse kranten als *NRC* en *AD* bezoekt Richard als enige van het gezelschap ook de Amerikaanse kwaliteitskrant *The New York Times*. Overigens werden de kranten vaker geraadpleegd om nieuwsberichten te lezen dan om filmrecensies te raadplegen. De respondenten lieten soms blijken dat zij een papieren versie fijner lezen vonden dan digitale versie (via het Internet). Peter (24 jaar, MS) vond het fijner omdat je aan een krant (of boek) kan zien hoe dik iets is en hoe ver je al bent. Amber (46 jaar, AH) stelt het heel simpel en zegt dat zij het gewoonweg niet fijn vindt om vanaf een scherm te lezen.

Als laatste moet opgemerkt worden dat bijna alle respondenten trailers meenemen in hun afweging wel of niet de film te bezoeken. Vooral de mainstreambezoekers vinden trailers erg belangrijk. Naast dat zij trailers al in de bioscoop zien houden zij trailers goed bij via de Quicktime applicatie op hun computer of wanneer ze Mac-gebruiker zijn, ook via het programma Frontrow. Over het gebruik van trailers zal ik meer over uitweiden in de laatste paragraaf.

Volgens de respondenten is het grootste voordeel van het Internet ten opzichte van traditionele media, dat dit 24 uur per dag beschikbaar is. In een krant worden alleen donderdag de nieuwste premières besproken, terwijl men op Internet altijd de gewenste filminformatie gelijk kan opzoeken. Het is daarom ook niet vreemd dat de websites van Pathé en Lantaren/Venster vaak als eerste bron genoemd worden als een respondent snel wil weten wat er draait en hoe laat.

Verschillen en overeenkomsten tussen bezoekers

Samenvattend is het grootste verschil in het gebruik van filminformatie tussen mainstream en arthouse bezoekers dat ten eerste vier van de zes arthousebezoekers een abonnement hebben op een betaalde krant (soms zelf twee abonnementen) tegenover slechts één persoon in de mainstreamgroep. Naast de verklaring die Shrum (1996) stelde dat hoge kunst liefhebbers zich vaker interesseren voor kwaliteitskranten kan een tweede verklaring hiervoor zijn dat de geïnterviewde arthousebezoekers bijna allemaal werkzaam waren en hierdoor meer financiële middelen tot hun beschikking hebben dan de vaker studerende mainstreambezoekers. Het gebruik van kranten als informatiebron voor filminformatie is dus groter onder arthouse bezoekers dan onder mainstreambezoekers.

Ten tweede is het gebruik van het Internet onder beide groepen ongeveer even groot en gaat dit op vrijwel dezelfde manier. Websites over film worden meer bezocht ter informatie over draaitijden dan dat er recensies gelezen worden. Globaal gebeurt het volgende wanneer de bezoekers filminformatie tot zich nemen: De meeste bezoekers beslissen op de dag zelf naar welke film zij gaan. Men kijkt als eerste naar sites als Lanteren/Venster of *belbios* om te kijken welke films die avond draaien. Mochten zij met iemand samen naar de film gaan, dan telt de mening van die persoon ook mee. Vaak probeert men tot een consensus te komen door te zeggen dat zij de ene keer mogen kiezen en de volgende keer weer de ander. Wanneer men enkele films interessant vindt op basis van de synopsis die op internet staat, maakt men een beslissing op basis van overige informatie als recensies, vrienden of soms zelfs op basis van de synopsis alleen.

Wanneer zij alleen een synopsis van een film lezen en men heeft het idee dat de film 'iets' is wat bij

hun smaak past dan is dat reden genoeg om de film te bezoeken. De meeste respondenten gaan regelmatig naar de bioscoop waardoor zij het niet erg vinden als daar af en toe een misser tussen zit. Dit is zeker het geval voor de respondenten die een Pathé Unlimited pas hebben, zij gaan soms meerdere keren per week en gaan ook naar negatief beoordeelde films. Wanneer men wel een recensie leest over een film dan loopt het proces ongeveer als bij Bas (57 jaar, AH):

“Maar als je daar toch naar toe gaat en je leest recensies dat het toch interessant is op een of andere manier, dan ga je daar voorbereid naar toe (naar de film). Ik heb een voorbeeld ehh de film *Australie* heeft ie geloof ik (!: Ja van Baz Luhrman), heb je die gezien? (!:nee nog niet maar volgens hij was hij ook niet zo positief ontvangen). Kijk dan heb je die recensies van die film, hoe zijn die recensies? Die zij wisselend want ze zeggen allemaal dat het een prachtig verhaal is maar dat het na anderhalf uur wel echt op is. En dat laatste uur want hij duurt 2,5 uur hoeft er eigenlijk niet bij. Het is dan wel een lange zit en op die grond hebben mijn dochter en ik hem niet gekozen”

Voor de arthouse bezoekers in dit onderzoek gaan op deze manier te werk, waarschijnlijk omdat voor hun het risico van het culturele product hoger ligt dan bij mainstreambezoekers. Dit komt omdat arthouse films kleinere, minder bekende filmproducties (Hofstede, 2000) zijn dan mainstream films. Extra informatie opzoeken over de film, in de vorm van filmrecensies moet dus uitkomst bieden (o.a. Lampel & Shamsie, 2000). Uitzondering op de hierboven beschreven werkwijze is de arthousebezoeker Joep, die meer met het Internet doet als informatiebron. Hij volgt ook diverse blogs via een RSSfeed³ en volgt het advies van deze recensies ook op.

4.3. Legitimiteit van traditionele critici

De tweede deelvraag betreft de diverse vormen van legitimiteit die de bezoekers aan critici toekennen. Allereerst de vraag of de respondenten traditionele critici überhaupt legitiem vinden.

De verschillende arthouse en mainstreambezoekers maakten niet allemaal gebruik van krantenrecensies maar alle twaalf geïnterviewden gaven wel duidelijk aan dat critici die voor kranten schrijven legitiem waren. Dit betekent niet dat de participanten alle kranten en zijn of haar

³Met behulp van een RSSfeed zien gebruikers wanneer een bepaalde website een update heeft geplaatst. Hierdoor hoeven zij niet steeds de site te bezoeken maar worden zij op de hoogte gesteld wanneer er een update is.

critici als even waardevol beoordeelden, maar alleen al het feit dat critici in kranten staan en betaald krijgen voor hun werkzaamheden, geeft de respondenten het gevoel dat deze *in staat* moet zijn een goede recensie te schrijven. En men hoopt en verwacht dit ook van de criticus die voor een krant werkzaam is. Jacob (48 jaar, mainstreambezoeker) zegt hierover:

“Ik maak een distictie tussen recensenten die professional zijn en mensen die gewoon iets op Internet zetten. Ik denk dat wanneer ik zomaar iets op Internet zet voor vreemden, daarvan weet ik niet of het bij de belevingswereld van anderen past. En bij professionals, daarvan hoop je dan dat die met een educatieve blik naar iets kijken. En die ook hun mening kunnen motiveren en die motivatie dan kunnen beschrijven.”

Bovenstaande citaat illustreert de verwachtingen die de participanten hebben van een krantenrecensent. De participanten vinden dat een krantencriticus moet beschikken over meer kennis dan een leek. Immers, dat is de essentie van een krantencriticus, hij of zij heeft een unieke kijk op de film en fungeert als een onafhankelijke informatieverstrekker. Hierdoor beschouwt de leek, of in dit geval de filmbezoeker, hem of haar als waardevol (Gemser, Oostrum, & Leenders, 2007, Lampel & Shamsie, 2000,). Mainstreambezoeker Hannah (24 jaar) illustreert het hier bovenstaande:

‘Ik heb toevallig voordat ik naar ‘Australie’ ging een recensie gelezen van tevoren en daarin stond dat de film op een gegeven toch nog actie erin wilde stoppen, tenminste dat de regisseur dat graag wilde. En ik ging naar die film, heb jij die film gezien? (I:ehh nog niet) Nou ja het klopte dus ook echt. Eigenlijk is die film al klaar en dan gaan ze op een gegeven moment nog een half uur een actiescène erachter aan plakken. En als je dat hebt gelezen in een recensie dan ik vind dat wel leuk dat je kan begrijpen waar dan vandaan komt.’

Hannah kan dus een goed geschreven recensie als waardevol beschouwen en zij is hierin niet de enige. Een filmcriticus bezit symbolisch kapitaal (Bourdieu, 1980) en alle respondenten waren van mening dat mits een recensie goed geschreven is, deze van waarde kan zijn voor hun filmervaring.

Een andere vorm van legitimiteit waarnaar de respondenten onderscheid maakten, is het type krant waar de criticus voor schrijft. In totaal waren vijf respondenten (waarvan vier arthouse bezoekers waren) lid van een kwaliteitskrant. Deze respondenten waren van mening dat *De Volkskrant* of *NRC (Next)* kwalitatief betere recensies hebben dan de populaire en/of gratis kranten.

Daarnaast lazen Coen (22 jaar, MS) en Jacob (48 jaar, MS) weliswaar geen kranten maar waren hen wel van mening dat recensenten van kwaliteitskranten betere recensies hadden dan die van de andere kranten. Deze mening is niet altijd goed te onderbouwen geven de respondenten aan, en het voelt als een gevoelsmatige opinie, een intuïtie. *NRC* en *Volkskrant* staan bekend als kwaliteitskranten en dit gegeven is genoeg om deze recensies hoger te waarderen, net als het voor een krant schrijven al een bepaalde legitimiteit met zich meebrengt. Op de vraag wat men van de kwaliteit van krantenrecensies vindt die men leest geeft Amber (25 jaar, MS) dan ook als volgt antwoord:

"Ehh dat de recensies van het NRC mij meer vertrouwen inboezemen dan het AD. En als je me dan vraagt waar baseer je dat op dan is dat gewoon gevoelsmatig. Dat kan ik niet onderbouwen want misschien is het wel helemaal niet terecht. Ehh het komt misschien ook omdat NRC meer bekend staat als kwaliteitskrant en dat staat dan al helemaal in mijn chipjes ingesleten dat het een kwaliteitskrant is".

Hier is te zien dat legitimiteit en geloofwaardigheid van een criticus hand in hand gaan (Suchman, 1995). Een criticus die schrijft voor een kwaliteitskrant als de *NRC* is geloofwaardig, juist omdat hij voor de *NRC* schrijft, en wordt hierdoor haast automatisch al legitiem bevonden. Het antwoord van Amber lijkt er overigens op te wijzen dat zij vertrouwen heeft in de *NRC* en niet per se in de criticus zelf. Dit wordt namelijk benadrukt door het feit dat Amber (en zij niet alleen) geen enkele krantencriticus van naam kent. Het vertrouwen in de legitimiteit van de krant zelf lijkt al voldoende om de auteur van de recensie geloofwaardig te vinden. Zij vinden haast intuïtief dat een kwalitatieve hoogstaande krant ook kwalitatief goede recensenten inhuurt.

Een ander aspect dat de legitimiteit van critici die voor een kwaliteitskrant werkzaam zijn vergroot, is het aspect van commercialiteit. Zo geeft Bas (57 jaar en AH) aan dat hij *NRC* en *Volkskrant* leest omdat deze niet bang zijn om slechte beoordelingen te geven, dit versterkt het idee dat zij geen commercieel belang hebben. Commercieel belang lijkt hiermee verbonden te zijn met de eerlijkheid van de criticus (Tyler, 2005). Als een criticus eerlijk bevonden wordt zal dit de legitimiteit vergroten, anders heeft het volgens sommige respondenten zelfs geen zin om recensies te schrijven. Amber (AH, 55 jaar) illustreert dit met een voorbeeld van een boekrecensie:

“Maar dan moet ik het met een boek aangeven, het boek van ‘Het diner’ van Koch, dat werd echt de hemel ingeprezen in alle kranten en dat vind ik dan weer typerend, iedereen moest het lezen. Tot er in de NRC een discussie op gang kwam van iemand die zei kijk er op zo’n manier aan en is het wel zo’n goed boek? Maar het was alleen eigenlijk de in NRC dat iemand even tegengas gaf van ehm bekijk er zo eens en is het dan nog een goed boek. En dat is dan toch weer iets typisch van het NRC, dat is kwalitatief veel beter”

Wanneer de legitimiteit van een criticus door een respondent volledig wordt erkend, is de recensie een graadmeter voor het wel of niet bezoeken van de film. Van alle respondenten was het Amber (46 jaar, AH) die het sterkst in de traditionele criticus gelooft. Zij is van mening dat een recensent van een kwaliteitskrant een film kan maken of breken. Bij twee andere arthouse bezoekers, Lars (27 jr.) en Bas (57 jr.), is een krantencriticus deels van invloed op hun filmkeuze. Lars heeft dit vooral bij Lantaren/Venster films omdat hij lang niet alle films kent die daar gedraaid worden:

“En natuurlijk is het zo dat die mainstream titels die ken je meestal wel dus daarbij gebeurd het nooit maar bij Venster draaien er wel eens films waar ik nog nooit van gehoord heb en dan moet ik er dus wel echt eerst wat over lezen voordat ik die zou bezoeken. ...En voor mij doet het toch wel toch of de krant hem wel goed vond of niet. (I: Je vindt die mening dus belangrijk) Ehh ja een beetje want als hij schrijft dat ie heel erg slecht vind dan is het misschien toch een slechte film. Hij moet zijn mening geven want dat is toch zijn beroep, zijn werk is dat hij meer kennis heeft dan de meeste mensen bij het film kijken en dan met de criteria die zij in hun hoofd zeggen of het een goede film is of niet dus ik denk dat dat altijd persoonlijk is, het draait dan wel om smaak”.

Dat Lars de kranten erop naslaat bij arthouse films en de zo verkregen adviezen deels opvolgt, is ook in overeenstemming met het onderzoek van Gemser et al. (2007). Arthouse films hebben minder exposure dan mainstream films en krantenrecensies worden daardoor bij arthouse films vaker geraadpleegd als meetinstrument om de kwaliteit van de film te bepalen. De respondenten die recensies lazen van kwaliteitskranten gingen vaak eerst op Internet opzoeken welke films die avond draaiden, aan de hand daarvan zochten ze de krantenrecensies op om zo tot een beter oordeel te komen over het wel of niet bezoeken van de film.

Als laatste geeft o.a. Lars (27 jaar, AH) aan dat recensies persoonlijk zijn, het draait ook om de smaak van de recensent. Dat deze smaak niet bij iedere lezer in goede aarde valt is dan ook niet zo verwonderlijk. Smaak en meningen blijven persoonsgebonden aspecten van een recensie en de vraag van objectiviteit is dan ook een ander aspect van de criticus dat tijdens de interviews aan bod

is gekomen. De respondenten zijn van mening dat een recensie niet objectief hoeft te zijn omdat een film niet neutraal is te beoordelen. Belangrijker voor hun is dat de mening juist 'objectief' is onderbouwd. De onderbouwing is cruciaal voor de meeste respondenten. Wanneer een recensie in hun ogen goed is onderbouwd dan maakt dat het verschil tussen een recensie die alleen maar een mening is en waar zij verder geen waarde aan hechten, en een recensie die verder gaat dan alleen maar een mening en die zij meenemen in hun uiteindelijke filmkeuze. Wanneer blijkt dat in het verleden de mening van de recensent te vaak niet overeenkwam met die van de respondent zelf, dan zorgt dat ervoor dat in de toekomst de respondent minder waarde hecht aan een krantenrecensie. Richard (44 jaar), een arthouse bezoeker, verwoordt dit als volgt:

“Hm ja het komt heel erg uit het perspectief van die recensent, ehh criticus dus je neemt het altijd met een korreltje zout. Over het algemeen vind ik de kwaliteit wel oké. Maar het is niet zo dat ik er echt op afga. Nogmaals ik heb namelijk zelden dat ik achteraf dacht, dat was precies mijn mening”.

Richard staat hier niet alleen in, vooral mede arthouse bezoeker Wendy (54 jaar) heeft hier een sterke opinie over. Zij wil zich bewust niet laten leiden door de recensies en wil haar eigen smaak volgen. Van alle respondenten is zij het minst bezig met zowel traditionele als internet critici. Dit is vrij bijzonder te noemen voor een arthouse bezoeker. Wendy is tevreden over de weinige informatie die zij tot zich neemt, vaak leest ze alleen de synopsis van de film en als een film haar aanspreekt op basis van die synopsis en titel neemt ze een besluit deze film wel of niet te bezoeken.

Ook Pathé bezoekers nemen niet altijd het oordeel van de recensie mee in hun besluitvorming. Zo komt de mening van Pathébezoeker Peter (24 jaar) ook niet overeen met die van de krant. Hij leest dan ook een recensie voor de *filminformatie* die erin staat en neemt het *oordeel* niet mee in zijn overweging. Dit is iets wat de andere Pathé bezoekers wel vaker doen. Net als in het artikel van Gemser et al. (2007) zijn negatieve recensies bij mainstream bezoekers doorgaans niet van invloed op het wel of niet naar de desbetreffende film gaan. Deze bezoekers zijn van tevoren al zo bekend met de film door andere zaken als de trailer, reclame of bekendheid van de acteurs en regisseurs dat deze laatstgenoemde factoren meer van invloed zijn op de

uiteindelijke beslissing wel of niet naar de film te gaan dan een recensie. Vooral bij de twee respondenten die ook een Pathé Unlimited pas hebben, heeft een recensie bijna geen invloed meer. Door de pas gaan zij bijna naar alle films, ongeacht of de film positief of negatief bekritiseerd is. Met de pas is het zo gemakkelijk geworden om een film te bezoeken dat het hen niets meer uit maakt welke films zij bezoeken.

Zoals al eerder gezegd maakten de respondenten een onderscheid in de type krant waar critici voor schreven. Een groep critici die niet altijd even legitiem wordt bevonden is die van de gratis kranten. De respondenten die de gratis kranten lazen; Hannah (25 jr.), Zoë (21 jr.), Coen (22 jr.) Sander (25 jr.) en Wendy (54 jr, zij is de enige arthousebezoeker) waarderen deze kranten wel lager. Zij maakten geen vergelijking met kwaliteitskranten, want die lazen zij niet, of met andere media, maar zij vonden niet dat de gratis kranten altijd kwalitatief hoog werk leverden. Zoë (21 jaar, MS) zegt hierover:

“Nou, je zou denken dat iemand die schrijft voor de krant die is daarvoor aangenomen, dat die meestal een betere onderbouwde mening zouden hebben dan mensen die schrijven voor Internet. Maar ik merk dus zelf als ik de Metro lees dat meestal geen onderbouwing in zit, ‘van als je zo naar de film kijkt dan dat’, het is meestal van ‘ik vind hem niet leuk want die en die is slecht ofzo’.”

Nogmaals blijkt hier dat de onderbouwing cruciaal is voor de meeste respondenten in het wel of niet lezen van de recensie. Slechte onderbouwing is voor de meeste arthouse bezoekers de reden dat zij geen vertrouwen hebben in de gratis kranten en deze daarom ook niet lezen, Lars (AH, 26 jaar) zegt hierover:

“Ehh als Spits zegt dat iets goed is dan geloof ik het niet zo. (I: En waarom is dat zo?) Ehh ik vind Spits gewoon een pokkekrant (moet lachen) nee ja voor mijn gevoel hebben die twee (NRC/Volkskrant) een betere onderbouwing dan anderen kranten en ik ben er toch lid van, dan lees ik dat dan.”

Ook het aspect van eerlijkheid en commercialiteit wat al eerder beschreven is, speelt mee in de legitimiteit van de gratis kranten. *Metro* en *Spits* worden vaker commercieel bevonden. De reden dat toch vier respondenten deze kranten lezen is omdat de kranten gratis zijn en overal door de stad verkrijgbaar zijn. MS bezoeker Zoë is de enige van de vier die op donderdag, wanneer de nieuwe releases zijn, echt bewust op zoek gaat naar de *Metro*. Maar ook zij leest door de recensie

heen, het gaat haar meer om de informatie en niet het oordeel. Dit is wel een opvallende respons van meerdere respondenten: men leest de recensies, hetzij van populaire kranten, hetzij van kwaliteitskranten, maar geen van allen hecht belang aan het oordeel van de criticus. In het geval van Zoë (21 jaar, MS) is het oordeel van de *Metro* criticus niet anders dan de meningen die zij op het Internet tegenkomt, een recensie is niet van invloed op haar uiteindelijke filmkeuze. Deze paradox van het *wel* inzien van het belang van een criticus maar tegelijkertijd niet het geloof hebben in het oordeel van de criticus, lijkt op wat Costera Meijer (2006) al beschreef in haar boek *De toekomst van het nieuws* als een kijkparadox. In dat boek beschrijft zij hoe jongeren aan de ene kant het nieuws wel belangrijk vinden, maar aan de andere kant aangeven dat het nieuws weinig betekenis voor hen heeft (Costera Meijer, 2006:62). De filmbezoekers in dit onderzoek die geen waarde hechten aan de mening van de criticus lijken ook onder zo'n paradox te vallen. De legitimiteit van de traditionele criticus is hierdoor lastig te doorgronden.

Tot slot is arthouse bezoeker Joep (27 jaar) de enige die een andere kijk heeft op de legitimiteit van traditionele critici. Krantenrecensies hebben weinig waarde voor hem, en ook al heeft hij in het verleden meerdere kranten gelezen, hij nam de recensies die er in stonden niet serieus. Als redenen hiervoor geeft hij:

Maar ik las nooit echt de kranten voor recensies. Ik nam de recensies niet echt serieus. (I: En waarom dan niet). Ehhm omdat die meestal een beetje Veronica kwaliteit had, vind ik. Ik had nog nooit een krant gevonden waarin goede filmrecensies erin stonden. [...]

Maar ik heb ehh nooit echt gedacht dat men in de journalistiek naar de krant gaat om uiteindelijk krantenrecensies te schrijven. [...]

Het zijn niet als de snobs je wel in de journalistiek kan tegenkomen, die dan super elitair doen en dergelijke. Maar dat zijn meestal dan de slechte recensenten. (I: Waarom vind je ze slecht?). De meeste zitten te lang in het vak, waardoor ze een beetje zijn vastgeroest in hun mening. Dat merk je dan in hun smaak of in hun mening, kunnen ze er moeilijk eruit breken. (Allen Joep, 27 jaar, AH)

Later in het interview is Joep wat genuanceerder en noemt hij ook als één van de redenen waarom krantenrecensenten hem niet aanstaan, dat een krant voor een breder publiek toegankelijk moet zijn. Doordat een krantenrecensent meerdere groepen moet zien aan te spreken heeft hij het idee dat deze daardoor minder kritisch kan zijn. De krant is bang om hun lezers te verliezen wanneer ze te kritisch is, denkt hij dan ook. Dit lijkt in overeenstemming met de theorie van Suchman (1995) dat recensenten ondersteuning van een publiek nodig hebben, immers als zij niet gelezen worden hebben ze geen draagvlak. Voor Joep verliest een recensent juist zijn of haar legitimiteit doordat een krant te veel verschillende publieken probeert aan te spreken. Joep heeft dan ook naast het Internet een voorkeur voor een gespecialiseerd filmblad als de *Empire*. Momenteel leest hij deze niet meer vanwege tijdgebrek, maar hij waardeert de *Empire* omdat deze wordt geschreven voor enthousiastelingen en vindt dat deze meer bij zijn filmsmaak past dan de krant.

Samenvattend lijken deze resultaten overeen te komen, met Joep als uitzondering, met de uitkomsten van het onderzoek van Gemser et al. (2007). Bij arthouse bezoekers kan een traditionele criticus nog op veel steun rekenen. Meerdere arthousebezoekers lezen kwaliteitskranten en nemen (deels) de adviezen aan van de criticus. Het idee dat zij een recensie lezen die afkomstig is van een kwaliteitskrant en niet van de populaire en/of gratis krant, geeft al genoeg vertrouwen in de criticus. Mainstreambezoekers baseren zich op meerdere informatiebronnen waardoor zij al een beter beeld hebben van de film. Reclame en bekendheid van de acteurs en regisseurs zijn invloedrijke factoren. Een mainstreambezoeker gebruikt hierdoor minder het oordeel van de recensent, maar leest de recensie meer ter informatie over de film.

4.4. Legitimiteit van de internetcriticus

Dat er veel filminformatie wordt opgezocht via het Internet valt niet te ontkennen, maar zoals al in paragraaf 4.3. gebleken is, blijkt dit veelal praktische informatie te zijn en worden er weinig recensies geraadpleegd via het internet. Kijkend naar de participatie categorieën van het OECD (Van Dijck, 2009) valt het overgrote deel van de participanten in de categorie 'passieve

toeschouwers' wanneer het om film gerelateerde websites betreft. Maar de vraag blijft welke dimensies van legitimiteit er te onderscheiden zijn bij Internetcritici.

Er is een duidelijk onderscheid op het Internet tussen verschillende soorten recensies. Ten eerste kijken sommige respondenten op sites als *belbios* en IMDB naar wat voor cijfer het publiek aan een film geeft. Men stemt zelf nauwelijks, er is simpelweg geen behoefte om te stemmen of men vindt het te veel moeite, bijvoorbeeld als er eerst een profiel aangemaakt moet worden. Sander (25 jaar), een mainstream bezoeker die wel eens op IMDB heeft gestemd, weet dat hij ook bevooroordeeld is wanneer hij gaat stemmen. Als hij bijvoorbeeld een heel grote fan is van een film en deze slechts een 7 op IMDB heeft, dan stemt hij een 10 zodat het gemiddelde weer wat hoger uitvalt. Het bekijken van cijfers is dus meer een losse indicator voor de bezoekers.

Ten tweede maakt men een onderscheid tussen korte reviews op sites als IMDB en Belbios en amateurbloggers die een eigen site hebben. De recensies die op IMDB staan worden beschouwd als meningen van een willekeurige persoon die zij gewoon op straat kunnen tegen komen. Of nog erger, een mening van een 'idiot' die zomaar iets opschrijft over een film. Wanneer hier naar wordt gevraagd komt het antwoord deels overeen met de legitimiteitskwestie van traditionele critici. Het grootste gedeelte van de respondenten ziet een recensie op IMDB als een mening en meer ook niet. Het is mede daarom dat men vaak niet let op zulke reviews. Er heerst het idee dat zulke mensen een comment of review posten omdat zij fan zijn van de film en daarom al bij voorbaat bevooroordeeld zijn. Hannah (MS, 24 jaar) over het commentaar wat zij wel eens leest op Internet:

"Op internet heb je dan wel eens dat mensen heel erg fanatiek zijn en die zijn dan wat sterker met hun mening en dat stoort me meer. Ik lees ze dan wel maar ik filter dan wel uit wat ik zelf, net als dat je alleen je horoscoop gelooft als die positief is (beiden lachen). Want op Internet is niemand objectief, dat is de reden waarom je op internet gaat zoeken je wilt de mening van mensen lezen en een mening is nooit objectief."

Deze opvattingen over internetrecensies op sites als IMDB komt overeen met wat Keen (2008) al voorspeld heeft: Internet recensies op sites als IMDB ontberen geloofwaardigheid, vakmanschap, ervaring en talent, alle aspecten waarvan zij denken dat een krantencriticus die wel heeft, omdat deze dus betaald krijgt voor zijn werk. Lars (26 jaar, AH) omschrijft de IMDB recensies, die hij alleen soms leest als hij zich aan het vervelen is, als volgt:

“Dat stukje is geschreven door iemand die ik ook had kunnen zijn en dat is gewoon één mening en dat is natuurlijk van een filmrecensent ook maar daarvan denk dat die heel veel ervaring heeft met film kijken en dat ie er meer kijk op heeft dan iedere idioot die zo’n stukje schrijft.”

Een bepaalde dimensie van legitimiteit wordt toegekend aan internetcritici wanneer men het voordeel van groepsintelligentie inziet. Surowiecki (2004) beschrijft dit als *wisdom of crowds*, een groep mensen weet meer dan één persoon is het idee achter deze theorie. Bas (57 jaar, AH) beaamt dit ook:

“Als een aantal mensen het niet mee eens zijn van de recensie of dat ze schrijven dat ze het eerste uur dodelijk hebben vervelen en meerdere mensen doen dat, dan is dat wel een aanwijzing dat het misschien een vervelende film is.”

Groepsintelligentie lijkt hierdoor een van de weinige dimensies van legitimiteit te zijn die internetsites als IMDB hebben.

Niemand van de respondenten bezoekt een internetcriticus pur sang, behalve Joep (27 jaar, AH). De redenen voor het niet-lezen van internetcritici komen deels overeen met het hier al bovenstaande. Men heeft geen behoefte om de meningen van een vreemd persoon te lezen of geen tijd om de juiste filmsites te zoeken. Hannah (24 jaar, MS) zegt verder dat ze niet goed snapt waarom amateurs zoveel tijd in een blog stoppen en dat je ook aan het taalgebruik kunt lezen dat het amateurwerk is.

“Aan de manier van schrijven en ik vind het vaak te lange verhalen en dan haak ik alweer af (I: manier van schrijven, wat bedoel je daarmee?). Ja taalgebruik, van dat hele populaire geneuzel. Ja dat vind ik

af en toe wel storend, van die dertig uitroepetekens ofzo. (I: Lees je die blogs dan?). Nee, dat is echt misschien echt één in de drie, vier maanden. Je googelt een film en dan kom je soms op een blog van iemand die daar al naar toe is geweest.” (Hannah, 24 jaar en MS)

Hannah (24 jaar, MS) is niet de enige die niet helemaal begrijpt waarom amateurrecensenten films recenseren. De meeste participanten hebben zelf niet de behoefte om hun mening te uitten, er lijkt dus weinig gebruik gemaakt te worden van web 2.0 mogelijkheden en wanneer ze dat wel doen dan is dat voor andere zaken. Zo leest Richard (44 jaar, AH) dagelijks het politieke en internationale nieuws en reageert hij hier wel eens op via het Internet. Dat zit meer in zijn interessegebied qua werk en studie dan film, wat echt meer een hobby is. Verder heeft Peter (24 jaar, MS) een eigen blog maar deze is ook werkgerelateerd, hierdoor kunnen potentiële klanten gemakkelijk zijn werk zien. Jacob (48 jaar, MS) zegt er verder nog over:

“Maar wat is die functie of jezelf te moeten uitdrukken? Ik heb zelf niet echt de behoefte om de hele wereld te laten weten wat ik vind van bepaalde dingen. Op mijn werk voel ik me al vrij en wat heeft een vreemde aan mijn mening. Het is gewoon mijn mening en wat heeft mijn buurvrouw aan mijn mening?.... Maar als ik loop te zeggen van Renee Zellweger is een geil wijf en kan leuk spelen en kekke film dan weet je dan denk je 'leuk maar waar gaat het over?' Dat is dan een ervaring die vanuit een emotie geschreven is.”

Dit laatste, dat een internetreview geschreven is uit emotie, zeggen meerdere respondenten. De participanten zijn van mening dat wanneer iemand een review op Internet zet hij of zij dan wel fanatiek fan moet zijn van de film, anders doe je dat niet. Deze emotie en betrokkenheid bij de film is juist een van de redenen waarom Joep (27 jaar, AH) wel een voorkeur heeft voor Internetcritici ten opzichte van traditionele critici. Als enthousiasteling worden internetrecensies met meer hart en passie geschreven dan de recensenten in de journalistiek, vindt hij. Joep (AH, 27 jaar) maakt verder als enige van alle respondenten een onderscheid tussen legitimiteit van personen die iets op sites als IMDB schrijven en amateurrecensenten. Volgens hem is het verschil dat personen die een blog hebben, personen zijn die je op straat *kan* tegen komen en reviews die op IMDB staan, juist afkomstig van personen die men echt op straat tegenkomt. Ofwel iedere 'malloot' kan iets op een

site als IMDB plaatsen, terwijl de amateurbloggers die hij bezoekt een site geheel naar eigen smaak en inzicht hebben gemaakt:

“En zo’n site, die hebben daar iets opgebouwd, hun eigen naam. Ehh het is hun site met hun inzicht en met hun smaak opgebouwd. Dus het is (stille) laat ik zeggen dat zij veel meer, ze weten wat ze schrijven, daar zit passie in. En hun site die beademd wat zij al in de recensie gaan zetten. Dus niet alleen de filmkeuze en hun mening erover maar dat is gebaseerd op hun site. Er zit echt een drijfveer achter zo’n site. En op IMDB kan het gewoon iemand zijn die bezopen naar de film is gegaan of iemand dan wel iets schrijft maar die gaat niet echt met de filosofie mee. En dat is wel met een site van een enthousiasteling.”

Een Internetcriticus kan dus volgens Joep zijn visie en filosofie belichamen via de site. De website is hierdoor als het ware de vingerafdruk van de recensent. Volgens Joep (27, AH) is dit het grootste verschil met krantencritici. Zij schrijven in dienst van een krant en alhoewel zij natuurlijk een eigen schrijfstijl hebben is dit niet hetzelfde als een website die geheel naar smaak en visie van een amateurrecensent is. Zoals al eerder besproken in de vorige paragraaf heeft Joep (27, AH) het idee dat krantencritici voor een breder publiek moeten schrijven en hierdoor minder kritisch kunnen zijn. Hij vergelijkt internetcritici dan ook met critici die voor gespecialiseerde filmbladen als de *Empire* schrijven, en kent beide dezelfde status toe.

Als laatste kan nog opgemerkt worden dat het soms ook pure onwetendheid en gebrek aan tijd is dat bepaalde respondenten niets doen met internetcritici. Richard (44 jaar, AH) laat weten dat hij wel geïnteresseerd is in films maar dat hij geen goede filmsites kent. Hij weet ook niet waar hij moet beginnen met zoeken, vandaar dat hij de recensies leest van kwaliteitskranten omdat hij daarvan weet dat ze goed zijn. Richard zegt hierover:

“Ik ga toch meer af op algemene informatie dan hele gespecialiseerde bronnen. (I: Wat verstaan u dan onder gespecialiseerde bronnen?). Ja ik denk ehh er echte filmsites zijn hé bijvoorbeeld, ik kijk dan wel naar filmladder.nl en dan wordt je vaak doorgelinkt naar de sites waar ik het over heb. En wat zijn dat voor sites dat weet ik niet precies maar ehm ik heb in LA gewoond en daar in je vriendenkring heb je vrienden die echt in die filmwereld zitten en die hebben dan echt van die insider informatie en dat lees ik nooit, zo gespecialiseerd ben ik niet. Ik ben gewoon een liefhebber, niet echt een kenner zeg maar. Het interesseert me wel maar niet in die mate, dus ik heb niet de behoefte en eigenlijk ook niet de tijd ervoor.”

Het gebrek aan tijd en motivatie worden vaak genoemd als verklaringen waarom men niet de tijd neemt om geschikte sites te vinden. Deelnemers vinden het makkelijker om bepaalde filminformatie te 'googlen' en merken vaak niet eens op naar welke websites ze dan verwezen worden.

Samenvattend kijkend naar het verschil tussen arthouse en mainstream bezoekers in hun beoordeling naar de legitimiteit van de criticus lijkt deze vrijwel in overeenkomst te zijn. Beide typen bezoekers zijn geen participerende gebruikers en volgen geen filmbloggers. Het geven van commentaar op websites als IMDB wordt gezien als niet meer dan een mening. En het werk van internet critici beschouwen zij als amateuristisch. Een internetcriticus bezit voor hen geen symbolisch kapitaal en internetrecensies zijn iets wat zij zelf ook zouden kunnen produceren. Het gebruik van internetcritici is bij een mainstream film minimaal. Een mainstream film weet vaak zo veel publiciteit te krijgen dat zelfs de arthouse bezoekers weten waar een mainstream film over gaat. Hierdoor lijken amateurbloggers overbodig, de filmbezoeker gaat dan af op de hoeveelheid publiciteit en de filmsterren die bij de film betrokken zijn. Internet wordt vaker gebruikt als praktische informatiebron, ter referentie wanneer de film draait of welke acteurs erin spelen. En zoals net al besproken werd, spelen online trailers wel een rol van betekenis bij mainstream bezoekers. Enige uitzondering hierin is dus arthouse bezoeker Joep (27 jaar), deze gelooft dat juist de passie van een amateur de recensies waardevoller maakt. .

In deze en vorige paragrafen is het filmgedrag van de respondenten besproken in termen van mediagebruik en inzichten in de legitimiteit van critici. Maar wat vinden de ondervraagde deelnemers nu precies van een recensie, welke aspecten van een recensie worden precies gebruikt en welke andere elementen nemen de bezoekers mee in hun besluitvorming welke film te bezoeken?

4.5. Alternatieven

Naast dat er gepraat is over het gebruik van critici, gaven de respondenten ook steeds aan welke aspecten hen naar de film trokken. Een aantal van deze alternatieven lijken mij zeer relevant voor

de besluitvorming van de filmbezoeker.

Eerste alternatief dat van invloed kan zijn, betreft de personen die bij de film betrokken zijn. Dit konden acteurs en regisseurs zijn, maar ook schrijvers en producers. Deze invloed kan ook weer in gradaties voorkomen, bij de meeste arthouse bezoekers hadden acteurs, regisseurs en dergelijke weinig invloed. Men ging dan misschien alleen meer informatie over de film opzoeken. Bij andere respondenten viel een film met bekende acteurs of regisseurs veel sneller op en konden zij hierdoor vlugger een beslissing nemen of ze zulke films wel of niet wilden bekijken. Er is dan al veel meer bekend en men heeft een helderder beeld over wat voor film het zal zijn. Hier een voorbeeld van Peter (24 jaar, MS):

“En het is wel zo als ik Ben Stiller zie dat je dan weet dit wordt flauw en ook leuk. Ik ben redelijk Ben Stiller fan maar het is niet dat ik daardoor naar een film ga. Want ik ken mezelf, ik kan soms ook goed of slecht nieuws afleveren en dat kan Ben Stiller ook hebben.”

Dit laatste kon zowel bij arthouse als mainstream bezoekers voorkomen. Andersom gold ook dat wanneer er acteurs of andere personen bij de film betrokken waren die ze niet leuk vonden, zij dan ook sneller een besluit nemen over de film. De respondenten konden ook vaker films of acteurs noemen waar ze niet van hielden dan films of acteurs die ze wel leuk vonden.

Voor mainstream bezoeker Jacob (48 jaar) zijn de personen die bij de film betrokken zijn bijna van doorslaggevende factor in het wel of niet bezoeken van de film. Dit geldt zowel in positieve als negatieve zin. Wanneer hij ziet dat een favoriete acteur of actrice van hem in een film speelt dan bezoekt hij die meestal wel, ook al is het genre film niks voor hem. En andersom als er een film is met een acteur die hij niet mag, is hij veel sneller geneigd die film over te slaan.

“Zoals, niet dat zij in komedies speelt maar als Julianne Moore in een film speelt dan ben ik wel geneigd om daar naar toe gaan. Bijvoorbeeld met Tom Cruise die dan in Valkyrie speelt dan ga ik niet kijken. (I: een acteur kan je dus wel naar een film trekken). Ja ja zeker, een vriend van mij wilde dan naar Valkyrie maar dan ga ik er gewoon niet naar toe. Ik heb dan zo'n hekel aan Tom Cruise.”

Deze bevindingen lijken in overeenstemming met de onderzoeken die gekeken hebben naar het effect van *star power* in termen van de opbrengsten van een film, al dan niet in combinatie met

andere factoren als critici en filmbudget (zie o.a. Elberse, 2007; Desai & Basuroy, 2005; Basuroy et al., 2003). Deze studies, die alle kwantitatief van aard zijn en alleen in termen van uiteindelijk succes en opbrengst een film bestuderen zijn niet eensgezind in de precieze invloed van het gebruik van sterren. Sterren lijken wel van invloed te zijn maar top drie films die de hoogste opbrengsten aller tijden hebben (*Star Wars*, *E.T.* en *Titanic*) kende alle drie geen sterrencast (Elberse, 2007).

Een tweede alternatief dat in alle gevallen besproken is tijdens de interviews en zeer van invloed bleek voor zowel mainstream als arthouse bezoekers, is het advies van vrienden en familie. Vaak trekken de respondenten de vergelijking tussen vrienden en kranten en internet recensies (uiteindelijk zien zij recensies als meningen over een film) en omdat vrienden of familie vaak weten wat de smaak van de respondent is, hechten zij hier meer waarde aan dan aan een geschreven mening van een recensent. Een criticus is immers onbekend en weet dan ook minder goed te beoordelen wat de respondent voor filmsmaak heeft. Respondent Sander (25 jaar, MS) licht dit als volgt toe:

“Hetzelfde als in de krant alleen word het nu verteld door een vriend die je 1000 keer beter kent dan iemand die een recensie heeft geschreven in de krant. Je kent elkaar dus je bent sneller met hem eens dan met iemand van de krant.”

De meeste respondenten nemen het advies van vrienden en familie dus serieus en het gebruik van familie en vrienden als informatiebron is dan ook een van de belangrijkste factoren in hun besluitvorming. Zelf geven zij ook vaak hun eigen vrienden en familie advies over de films die zij bezocht hebben. Hier geldt dezelfde gedachtegang: men kent de persoon aan wie zij het advies geven en denkt hierdoor de situatie beter in te kunnen schatten. Een mening wordt hierdoor waardevoller dan een geschreven recensie. Deze gedachtegang is in strijd met de theorie van Cameron (1995) in waarom het publiek juist filmcritici raadplegen i.p.v. vrienden. Cameron (1995) noemt geloofwaardigheid het verschil tussen vrienden en critici maar in dit onderzoek krijgen participanten van familie en vrienden deze geloofwaardigheid toebedeelt.

Het laatste alternatief dat respondenten noemen is het visuele aspect van een film.

Meerdere respondenten geven aan aangetrokken te worden door de visuele aspecten van een film. Wanneer een film een goede trailer, poster of andere mooie visuele beelden heeft dan zijn zij sneller geneigd deze films te bezoeken. Zo is Bas (57 jaar, AH) meer liefhebber van arthouse films die visueel spannende dingen als camerahoeken en stilistisch beelden hebben dan films met veel dialoog. Mainstreambezoeker Jacob (48 jaar) wil ook visueel 'geprikkel' worden, een Pathé zaal leent zich hier volgens hem goed voor omdat hij dan door het grote scherm echt in de film komt te zitten.

Voor mainstreambezoekers geldt dat zij echt aangetrokken kunnen worden door de special effects van een trailer (of film), dit is voor hen de grootste meerwaarde om de film in de bioscoop te bekijken. Wanneer een trailer 'gelikte' special effects laat zien dan is dit een reden om de film te gaan bekijken. Het verhaal, acteurs en het oordeel van een criticus spelen hierbij een ondergeschikte rol. Jacob (48 jaar, MS) omschrijft het als volgt:

"Ik ga ook zoveel, dan zie ik die trailers ook. Bij mij is het dus meer de trailer. En dan zie ik dat die acteur er in zit en dan komt het op een gegeven moment op televisie en ik ga er niet speciaal voor zoeken maar Mac heeft al dan die pagina met al die trailers en als ik tussendoor even geen in meer heb (in zn werk) dan kijk een gewoon een paar van die trailers. En dan denk ik 'leuk, leuk' en dan hou ik gewoon in de gaten wat er komt zeg maar. En wanneer het me uit komt dan ga ik hem kijken"

Voor de komst van het Internet konden filmbezoekers alleen trailers zien in de bioscoop of wanneer deze langskwamen in de reclameblokken op televisie, tegenwoordig is dus mogelijk om altijd trailers op te zoeken. Iets wat Pathé en Lantaren/Venster bezoekers dan ook doen. Trailers kijken is voor respondenten als Sander, Coen en Peter (allen MS) een onderdeel van hun mediagebruik geworden. Peter zegt hierover:

"Ik weet vaak al wat er gaat komen door de trailers. Heb je zelf een Mac (I: Ja een macbook). Dan weet je dat je via Frontrow alle trailers kan zien. Soms onder het eten dan gaan we gewoon trailers kijken. Dan kijken we ook echt alles, ook films zoals die 'Chihuahua' film (Beverly Hills Chihuahua). Daar ga ik dan nu ook naar toe door die Pathé pas"

Het verschil is wel dat Pathé bezoekers veel meer waarde hechten aan de trailers dan Lantaren/Venster bezoekers. Ook al kunnen arthouse bezoekers nu ook gemakkelijker via Internet trailers kijken, zij doen dit veel minder. Wanneer zij een trailer zien is dit een leuke toevoeging aan het verhaal, maar een trailer heeft minder meerwaarde voor hen. Joep, als arthouse liefhebber kijkt ook trailers maar hij ziet deze echt als reclame van de filmstudio's :

“Oh ja we hebben ook nog trailers, die kijk ik alleen uit vermaak en maar niet om te beoordelen of de film goed is, meestal zegt een trailer weinig. Het is voornamelijk een lekkermakertje en niet om je te informeren en heel vaak zitten er teveel spoilers⁴ in”. (Joep, 27, AH)

Deze drie alternatieven vormen dus naast de criticus informatiebronnen in de besluitvorming van de filmbezoekers. Voor mainstreambezoekers zijn critici soms niet meer dan een handige informatiebron over de film en kent het oordeel geen gewicht in hun besluitvorming van het wel of niet bezoeken van de film. Van de zes MS bezoekers had er maar één een abonnement op een kwalitatieve krant en de rest las geen kranten of alleen de gratis/populaire kranten als zij die ergens tegenkwamen. Deze resultaten komen overeen met die van Gemser et al. (2007). Op de vraag welke aspecten belangrijk zijn voor hen in een recensie, werd vaak gezegd dat een beschrijving van de film vaak al voldoende is. De andere twee delen van een recensie, de interpretatie en beoordeling van de recensent doen er veel minder toe voor mainstreambezoekers. Een synopsis van de film zonder spoilers werd dan ook meerdere malen genoemd tijdens de interviews als een kenmerk dat een recensie moest bevatten. Bij arthouse bezoekers lijken alle drie onderdelen van een recensie van belang te zijn. Amber (56 jaar, AH) beschrijft de elementen die zij graag in een recensie terugziet als volgt:

“Nou het moet eerst iets van achtergrond van de regisseur en refereren aan eerder films zodat ik weer weet van dat heb ik wel of niet gezien. Ehh dat ze onderbouwen waarom ze het een goede film vinden,

⁴ Een spoiler is beschrijving van een belangrijke gebeurtenis van een film/boek etc. waardoor het einde van de film verklapt wordt. Een spoiler kan vervelend zijn voor personen die de film/boek nog niet hebben gelezen.

dat er bijvoorbeeld prachtige filmische beelden of dat de muziek bepaalde of dat de personages heel puur spelen, dat spreekt mij ook aan. Of dat er een acteur of actrice heel goed beschreven staat, dat ie vlamt in die film..ja daardoor kan ik gaan denken dat het een toegevoegde waarde heeft naast het verhaal”.

De interpretatie die een traditionele criticus toevoegt aan de recensie is voor de beide typen bezoekers de reden waarom zij graag een recensie van een kwaliteitskrant lezen. Een traditionele criticus benadert en bekijkt een film op een andere manier dan de 'gewone' filmbezoeker die een leuk avondje uit wil.

Hoofdstuk 5: Discussie & Conclusie

5.1. Inleiding

In dit afsluitende hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de aan het begin geformuleerde probleemstelling en deelvragen. In de voorgaande hoofdstukken is uiteengezet wat de aanleiding van deze thesis was, welke theorieën daarbij het uitgangspunt vormden, hoe het onderzoek is opgezet en welke resultaten daaruit voortkwamen.

Het bezoeken van een film is een onzekere gelegenheid doordat film een *experience good* is. Bezoekers weten voortijdig niet of hen de film gaat bevallen. In de afgelopen decennia zijn printmedia een belangrijke bron van informatie voor filmbezoekers geweest. Filmbezoekers hebben te maken met een ervaringsgoed en een redelijk korte tijd waarin zij wekelijks uit tientallen bioscoopfilms moeten kiezen. De filmcriticus fungeert dan ook als een onafhankelijke informatieverstrekker voor de filmbezoeker. Traditionele critici die werkzaam zijn voor de Nederlandse dagbladen hebben altijd redelijk veel autoriteit kunnen genieten. Sinds film in de afgelopen decennia niet alleen meer als entertainment gezien wordt maar ook steeds meer als kunst is het werk van een criticus legitiem geworden. Maar door de komst van Internet doet de vraag zich voor of de rol van de criticus niet aan het veranderen is. Vinden filmbezoekers traditionele critici nog legitiem, nu hun werk als het ware ook door hen zelf gedaan kan worden?

De vraag die centraal stond in dit onderzoek:

Hoe beoordeelt de filmkijker de legitimiteit van enerzijds de traditionele filmcriticus en anderzijds de internetcriticus in een Web 2.0 omgeving?

Om antwoord te kunnen geven op deze vraag is kwalitatief onderzoek in vorm van twaalf diepte-interviews met zowel arthouse als mainstreambezoekers uitgevoerd. Voordat er antwoord gegeven wordt op de centrale onderzoeksvraag, komen eerst de vier deelvragen aan bod.

5.2. Beantwoording deelvragen & probleemstelling

De volgende deelvragen zijn gesteld aan het begin van deze thesis:

1. *Op welke manier maakt de filmbezoeker gebruik van een traditionele en een internetcriticus?*

In de analyse sectie is naar voren gekomen dat Nederlandse filmbezoekers nog vrij traditioneel zijn in hun gebruik van filminformatie. Het gebruik van de criticus is voor de meeste bezoekers een routineuze en vaak onbewuste handeling geworden in hun zoektocht naar filminformatie. Traditionele media als kranten en tijdschriften worden vaak geraadpleegd ter informatie, men weet waar de gratis filmtijdschriften liggen en ook weet men dat iedere donderdag de nieuwste filmrecensies in de kranten staan. Vooral arthouse bezoekers maken (nog) veel gebruik van traditionele critici. Krantenrecensies worden geraadpleegd voordat er een beslissing gemaakt wordt welke film te bezoeken. Weliswaar heeft de komst van Internet enkele veranderingen en voordelen met zich mee gebracht, zo worden praktische informatie als de speeltijden en waar welke film draait vrijwel alleen via het internet opgezocht, maar het gebruik van Internetcritici heeft nog niet echt een vlucht genomen. Er wordt dus tot nu toe nauwelijks gebruik gemaakt van internetcritici, het publiek weet wel van hun bestaan af maar door een combinatie van factoren wordt er, een enkele uitzondering daargelaten, van hen haast geen gebruik gemaakt. De 89-10-1 regel lijkt dus nog niet veranderd te zijn voor het grootste gedeelte van de internetgebruikers.

2. *Welke verschillende soorten van legitimiteit zijn er toe te kennen aan de traditionele en de internetcriticus? En*

3. *Welke verschillen zijn er in legitimiteit tussen de traditionele criticus en de internetcriticus volgens filmbezoekers?*

Deelvragen 2 en 3 worden gezamenlijk besproken. Ook hier zien we een duidelijk onderscheid tussen de traditionele en de internetcriticus. Het feit alleen al dat een traditionele criticus werkzaam is voor een krant brengen een bepaalde status en vorm erkenning met zich mee, welk de filmbezoekers niet toekennen aan internetcritici. In de eerste deelvraag kwam naar voren dat men wel op de hoogte is van het bestaan van internetcritici, maar dit type critici niet leest doordat zij niet door iedereen legitiem worden bevonden. Het idee heerst dat een krantencriticus beter is

in zijn of haar werk dan een internetcriticus want anders was men niet aangenomen om het werk te doen. Dit is in lijn met de theorieën van o.a. Lampel & Shamsie (2000) waar een criticus als een onafhankelijke informatieverstrekker wordt gezien die geen eigenbelang heeft in de te evalueren film. Dit vertrouwen wordt versterkt doordat de bezoeker het idee heeft dat wanneer iemand betaald wordt dit een bepaalde mate van professionaliteit met zich mee brengt. Wanneer internetcritici met dezelfde maatstaven vergeleken worden als traditionele critici krijgen ze weinig tot geen ondersteuning van het filmpubliek. Bezoekers zien een internetcriticus als willekeurig persoon die zijn of haar mening weergeeft. Hij of zij is niet gevraagd om filmrecensies te schrijven en dit verschil in achtergrond, maakt dat filmcritici nog als amateurs beschouwt worden en weinig tot geen legitimiteit beschikken.

Ook de krant waarvoor een criticus schrijft weegt mee in de erkenning die zij genieten van filmbezoekers. Een distictie die gemaakt wordt is het onderscheid naar het type krant waar de criticus voor schrijft. Beide typen bezoekers beamen dat een criticus voor hen meer waarde heeft wanneer deze schrijft voor de kwaliteitskranten *NRC en Volkskrant* dan voor de gratis kranten *Metro of Spits*. Het idee bestaat dat een kwaliteitskrant ook automatisch kwalitatief betere mensen inhuurt, en dit maakt derhalve deel uit van de legitimiteit van de traditionele criticus. Deze dimensie van legitimiteit gaat zelfs zo ver dat men de naam van de criticus niet onthoudt maar louter let op de naam van de krant. Een kwaliteitskrant als het *NRC* wordt legitiem bevonden en daarmee dus ook gelijk de recensenten die voor de krant werken.

4. *Welke verschillen zijn er tussen de mainstream filmkijker en arthouse filmkijker in de wijze waarop ze omgaan met de filmcriticus in (a) traditionele media en (b) Internet?*

De gevonden resultaten in dit onderzoek zijn in lijn met de resultaten van het onderzoek van Gemser et al. (2007). Bij mainstream filmkijkers lijkt een criticus de rol van *predictor* in te nemen, als zij al gebruik maken van een traditionele criticus. Een recensie wordt geraadpleegt voor zijn informatie en niet voor het interpretatieve of beoordelende gedeelte. Uitzonderingen zijn natuurlijk denkbaar, maar uiteindelijk ziet de mainstream bezoeker een recensent als een persoon

die een zorgvuldig geformuleerde mening geeft aan het publiek. Hollywood-producties hebben nu eenmaal een grotere bekendheid onder het publiek en mainstreambezoekers krijgen al via andere kanalen genoeg informatie binnen. Internet heeft dit alleen maar makkelijker gemaakt. Weliswaar wordt er geen gebruik gemaakt van internetcritici pur sang maar mainstreambezoekers maken wel veel gebruik van toepassingen die voor de komst van het Internet niet mogelijk waren. Vooral de invloed van trailers onder mainstreambezoekers is opvallend te noemen. Mainstreambezoekers gaan voor het mooie grote scherm naar de Pathé of een andere grote cineplex om zo een film 'ingezogen' te worden. Een trailer heeft daarom veel waarde in hun oordeel omdat ze als enige informatiebron visuele aspecten van een film kan tonen, iets wat een geschreven recensie niet kan.

Door de komst van Internet zijn trailers niet meer alleen te zien op televisie of in de bioscoop maar altijd beschikbaar. Hierdoor zijn zij bijna een geïntegreerd onderdeel geworden in de zoektocht naar filminformatie bij mainstream bezoekers . Gevolg is dat mainstream bezoekers hierdoor moeilijk te bereiken zijn via recensies door critici en lijkt de *preditor* rol van de criticus steeds meer de enige rol te worden.

Arthouse bezoekers zijn meer traditioneel in hun media gebruik omtrent film. Kwaliteitskranten genieten hier nog een hoge status en critici daarmee ook. De meeste arthouse bezoekers lijken telkens dezelfde (onbewuste) handelingen te verrichten, men kijkt welke films er draaien, aan de hand van een synopsis bepalen zij welke films hen interessant genoeg lijken om er een recensie bij te zoeken. Internet neemt de eerste twee stappen waar in dit proces. Filmtijden en synopsisen worden geraadpleegd via websites, om er daarna een recensie bij te pakken. Andersom kan ook voorkomen, men leest een interessante recensie en zoekt daarna op wanneer deze film draait en of dit hun uitkomt. Deze tweede methode is minder populair. Verder wordt aan reviews op sites als IMDB helemaal geen legitimiteit toegekend door de beide typen bezoekers. Deze kunnen geschreven worden door iedereen en men heeft het idee dat je alleen zulke reviews schrijft wanneer je een extreme mening hebt over de film.

Nu de deelvragen besproken zijn kan de centrale probleemstelling van dit onderzoek beantwoord

worden:

Hoe beoordeelt de filmkijker de legitimiteit van enerzijds de traditionele filmcriticus en anderzijds de internetcriticus in een Web 2.0 omgeving?

Naar voren is gekomen dat de legitimiteitskwestie redelijk ingewikkeld ligt voor traditionele critici. Er is sprake van een paradox, aan de ene kant vindt men een criticus al legitiem vanwege het feit dat hij of zij werkzaam is voor een kwaliteitskrant. Maar aan de andere kant doet men haast niets met het oordeel van de criticus. In het meest extreme geval gaat men zelfs tegen het advies van de criticus in. De eerste dimensie van legitimiteit is dat wanneer een criticus werkzaam is voor een krant deze überhaupt al meer legitiem wordt bevonden dan een internetcriticus. Men heeft het idee dat een betaalde criticus zijn of haar werk goed moet kunnen uitvoeren, anders zou deze niet aangenomen zijn om het werk te doen. Binnen deze dimensie maakt men nog wel een onderscheid in het type krant waarvoor de criticus schrijft. De status van een criticus is gekoppeld aan het type krant waar hij/zij voor schrijft. Het filmpubliek lijkt geen criticus bij naam te kennen, maar beoordeelt een criticus die schrijft voor een kwaliteitskrant positiever dan een criticus die voor gratis of populaire kranten schrijft. Het medium brengt eigenlijk de gewenste legitimiteit met zich mee in plaats van de acteur van het stuk.

Aan de andere kant van de paradox bevindt zich dus het gegeven dat lezers weinig doen met het oordeel van de criticus. Dit komt voort uit ervaringen uit het verleden wanneer zij op aanraden van een criticus naar een film gingen en deze niet aan de verwachtingen bleek te voldoen. Wanneer dit vaker is voor gekomen zien filmbezoekers het oordeel van de criticus steeds meer als mening en steeds minder als oordeel. Een criticus verliest dan niet zijn legitimiteit, immers hij wordt nog wel gelezen, maar zijn doel als onafhankelijke adviesgever (*influencer*) gaat dan aan het publiek voorbij. Of dit gevolgen heeft voor de theorie van Eliashberg & Shugan (1997) is nu nog te vroeg om een oordeel te velgen maar ik denk dat dit onderzoek heeft laten zien dat de *influencer* rol van een criticus misschien te optimistisch is. Zoals Hans Beerekamp al stelde lijken consumenten hun eigen oordeel het belangrijkste te vinden.

Voor het grootste gedeelte van de respondenten zit de legitimiteit van de traditionele criticus zo in elkaar. De komst van het Internet en de daarbij horende amateurcritici heeft dus nog geen grote veranderingen teweeg gebracht. Traditionele critici worden nog steeds gelezen en genieten een bepaalde mate van legitimiteit, hetzij door het type krant waarvoor zij schrijven, hetzij door het gegeven op zich dat zij voor een krant schrijven. Internetcritici lijken nog geen potten te kunnen breken, en vinden dus nog weinig draagvlak onder het filmpubliek. Filmkijkers weten wel degelijk dat er internetcritici werkzaam zijn, maar tijdgebrek en motivatieproblemen zorgen ervoor dat zij zich niet verdiepen in internetcritici. Dit komt overeen met onderzoek van Van Dijck (2009) in haar studie over het participatiegehalte van gebruikers bij *peer produced* websites als Wikipedia. Mensen weten dat er content op internet te vinden is, maar het overgrote deel is passief lezer en geen actieve gebruiker. Voor de meeste filmbezoekers geldt dit ook. Zij hebben of voldoende aan de informatie die zij momenteel gebruiken, of simpelweg geen tijd om sites te bezoeken.

Dit gezegd hebbende laat dit onderzoek enkele bescheiden tekenen zien in hoe de gewenste legitimiteit van een internetcriticus eventueel te bewerkstelligen. De visie en filosofie die de criticus uitdraagt, kan misschien bepaalde filmkijkers aantrekken. Het betreft nu nog uitzonderingen of niche groepen die internetcritici wel legitiem vinden, maar enkele resultaten in dit onderzoek kunnen indicatoren zijn voor de toekomst van critici. Zo kan een manier om legitimiteit te verkrijgen voor een internetcriticus zijn, door nieuwe doelgroepen aan te spreken die zich niet kunnen vinden in de traditionele media (Suchman 1995). Wanneer een amateurblogger zijn site helemaal naar eigen smaak inricht en hier ook duidelijk in is, dan kan dit lezers aantrekken die elders hun filmsmaak niet kunnen terugvinden. Het idee is dat een nadeel van een krant is dat deze teveel verschillende publieken wil aanspreken waardoor een lezer zichzelf niet meer kan herkennen in de krant. Ook wanneer een krant te elitair gaat worden, kan dit ervoor zorgen dat lezers zich niet meer aangetrokken voelen tot de krant. Wanneer dit gebeurt heeft de lezer geen behoefte meer aan de criticus. Ook hier schiet de traditionele criticus zijn doel dus voorbij, waardoor zijn continuïteit in gevaar kan komen. Ik denk dat dit in de toekomst

misschien sneller het geval zal zijn bij arthouse bezoekers, omdat zij een specifiekere filmsmaak hebben dan mainstream bezoekers. En zoals in het onderzoek is gebleken worden mainstream bezoekers op meerdere manieren geprikkeld, waardoor er minder behoefte is om gebruik te maken van critici. Ook lijken arthouse bezoekers gebruik te maken van traditionele critici bij gebrek aan beter, dit kan gezien worden als een paradox. Men leest de recensies maar doet daarna niets met het oordeel. Vooral als men de invloed van vrienden en familie kan doortrekken naar een amateurblogger. In de besluitvorming van filmbezoekers is een duidelijke voorkeur gekomen voor het advies van vrienden en familie. Een advies van een bekende wordt legitiem bevonden omdat deze persoon de kijker persoonlijk kent en hierdoor zijn smaak het beste weet te beoordelen. Ik denk dat wanneer een filmbezoeker een amateurblogger kan vinden die dezelfde 'persoonlijke' smaak deelt met de lezer, deze uiteindelijk dezelfde legitimiteit zal genieten als het advies van een vriend. Een internetcriticus wordt dan ook niet meer als amateur maar als enthousiasteling gezien. Deze theorie geldt nu misschien alleen in uitzonderingsgevallen maar kan misschien de toekomst worden.

5.3. Reflectie & vervolgonderzoek

Terugkijkend naar dit onderzoek zijn er naar mijn mening enkele interessante punten uit voort gekomen. Alhoewel de legitimiteit van internetcritici beter uitgediept kan worden is dit in dit onderzoek bemoeilijkt vanwege het feit dat er nauwelijks gebruik werd gemaakt van internetcritici. Dit zijn de gevolgen door het besluit om willekeurig filmbezoekers aan te spreken, i.p.v. actief op zoek te gaan naar participanten die meer gebruik maken van internetcritici. Nu is een zo objectief mogelijk resultaat behaald door willekeurig filmbezoekers aan te spreken. Nadeel van deze methode is dus het beperkte aantal aangesproken bezoekers dat gebruik maakte van het Internet. In eventueel vervolgonderzoek kan misschien bewuster gezocht worden naar filmbezoekers die uitdrukkelijk gebruik maken van amateurcritici. Voor dit laatste is in dit onderzoek niet gekozen om het risico van een *self fulfilling prophecy* te verkleinen.

Een ander kanttekening die geplaatst kan worden is, het gegeven dat in dit onderzoek legitimiteit benaderd is als een bewust gedachte bij participanten. Gemerkt is dat bij het overgrote

gedeelte van de participanten het eerder een onbewuste gedachte is. Dit kan misschien voor beperkingen tijdens het interview hebben gezorgd. Een eventueel oplossing hiervoor is om participanten zowel een internetrecensie als krantenrecensie te laten lezen tijdens het interview. Ook een onderzoek uitgevoerd vanuit het gezichtspunt van de criticus zelf kan nieuwe inzichten bieden. Vooral nu de oplagen van dagbladen steeds lager worden en hierdoor minder financiële middelen beschikbaar zijn, staat het werkveld van de criticus steeds meer onder druk. Hoe denken critici nu zelf over hun werkveld. Hebben traditionele critici het gevoel dat zij collega's met internetcritici of kennen traditionele critici zichzelf meer symbolisch kapitaal toe dan internet critici? Dit type onderzoek zou dan kunnen gebeuren in de vorm van interviews met zowel amateurcritici als krantencritici.

Groot voordeel aan dit onderzoek is dat er kwalitatief gekeken is hoe filmbezoekers gebruik maken van filmcritici. De huidige theorieën van Bourdieu (1980) betreft symbolisch kapitaal en Eliashberg & Shugan (1997) over de invloed van een criticus zijn belicht vanuit het perspectief van consumenten. Dit is nuttig omdat het uiteindelijk deze consumenten zijn die films bezoeken. En het zijn deze bezoekersaantallen waar de filmindustrie het meest geïnteresseerd in zijn.

Literatuur:

Anderson, C. 2006. *The long tail. Waarom we in de toekomst minder verkopen van meer*. Nieuw Amsterdam Uitgevers.

Basuroy, S., Chatterjee, S., & Ravid, S.A. 2003. How Critical Are Critical Reviews? The Box Office Effects of Film Critics, Star Power, and Budgets. *Journal of Marketing*. [elektronische versie], 67, 103-117.

Baumann, S. 2001. Intellectualization and Art World Development: Film in the United States. *American Sociological Review*, [elektronische versie], 66 (3), 404-426.

Baumann, S. 2002. 'Marketing, cultural hierarchy, and the relevance of critics: Film in the United States, 1935-1980'. [elektronische versie] *Poetics* 30, 243-262.

Beerekamp, H. 2009. Debat- Wordt kunstkritiek een zorg van de overheid? *De Nieuwe Reporter*. Geraadpleegd op 15-7-2009. URL: <http://www.denieuwereporter.nl/2009/07/debat-wordt-kunstkritiek-een-zorg-van-de-overheid/>

Benkler, Y. (2006) *The Wealth of Networks; how social production transforms markets and freedom*. [elektronische versie]

Bourdieu, P. (1980) 'The production of belief: contribution to an economic of symbolic goods'. *Media, Culture & Society* 2, 261-293.

Debenedetti, S. 2006. The Role of Media Critics in the Cultural Industries. *International Journal of Arts Management*; [elektronische versie] 8 (3), 30-78.

Dijck, van J. 2009. Users like you? Theorizing agency in user-generated content. *Media, Culture & Society*. [elektronische versie] 31 (1), 41-58.

Elberse, A. 2007. The power of stars: Do star actors drive the success of movies? *Journal of Marketing*. [elektronische versie]. 71, 102-120.

Eliashberg, J., & Shugan, S.M. 1997. Film Critics: influencers or predictors? *Journal of Marketing*. 61, 68-78.

Gemser, G., Oostrum, van M., & Leenders, M.A.A.M. 2007. The impact of film reviews on the box office performance of art house versus mainstream motion pictures. *Journal of cultural economics*. [elektronische versie] 31, 43-63.

Heuven, van R. 2007. Einde aan de kunstkritiek? *De Nieuwe Reporter*. Geraadpleegd op 21-07-2009. URL: <http://www.denieuwereporter.nl/2007/03/einde-aan-de-kunstkritiek>

Hofstede, B. (2000) *Nederlandse cinema wereldwijd. De internationale positie van de Nederlandse film*. Amsterdam: Boekmanstudies.

Hu, N., Liu, L., & Zhang, J. 2008. Do online reviews affect product sales? The role of reviewer characteristics and temporal effects. *Information Technology and Management*. [elektronische versie], 9, 201-214.

Janssen, S. 1999. 'Art journalism and cultural change: The coverage of the arts in Dutch newspapers 1965-1990'. [elektronische versie] *Poetics* 26, 329-348.

Janssen, S. 2005. Het soortelijk gewicht van kunst in een open samenleving. De classificatie van cultuuruitingen in Nederland en andere Westerse landen na 1950. *Sociologie*. [elektronische versie], 1 (3), 292-315.

Keen, A. 2008 (tweede druk). *The cult of the amateur*. New York: Double Day/Currency .

Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten, 2009. Jaarboek statistieken 2008.

Geraadpleegd in maart 2009 URL:

http://www.nvbinfo Centrum.nl/uploads/files/jaarboek_2008_statistieken.pdf

Rayner, J. 2008. Is it curtains for critics? *The Observer*. Geraadpleegd op 01-02-2009. URL:

<http://www.guardian.co.uk/artanddesign/2008/jul/13/art.comedy>

Reinstein, D.A., & Snyder, C.M. 2005. The influence of expert reviews on demand for experience goods: A case study of movie critics. *Journal of Industrial Economics*. 53 (1); 27-51.

Rosnow, R.L., & Rosenthal, R. 2001. *Beginning behavioral research; a conceptual primer*. Upper Saddle River, Prentice Hall; NJ.

Shrum, W. 1996. *Fringe and fortune: The role of critics in high and popular art*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Slot, M. & Frissen, V. 2007. Users in the 'golden' age of the information society. *Observatorio (OBS*) Journal*. [elektronische versie] 3, 201-224.

Surowiecki., J. 2004 *The Wisdom of Crowds: Why the Many Are Smarter Than the Few and How Collective Wisdom Shapes Business, Economies, Societies and Nations*. Little, Brown

Thompson, Ann. 2008. Times changing for film critics. Younger generation shuns print for web. *Variety.com* URL: <http://www.variety.com/article/VR1117983482.html?categoryid=2508&cs=1>

Tyler, T.R., 2006. Psychological perspectives on legitimacy and legitimation. *Annual review Psychology*. [elektronische versie] 57, 375-400.

Wester, F., & Peters, V. 2004. Uitgangspunten voor kwalitatief onderzoek. In: F. Wester & V. Peters. *Kwalitatieve Analyse. Uitgangspunten en procedures*. Bussum: uitgeverij Coutinho, 11-30.

Westers, F., Renckstorf, K., & Scheepers, P. (2006). *Onderzoekstypen in de communicatiewetenschap*. Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Wils, J., & Ziegelaar, A. 2005. *Sectoronderzoek Film en Televisie*. Amsterdam: Research voor Beleid 2005.

Bijlage 1: Topic Lijst

- Apparatuur instellen/controleren.
- Voorstellen
- Vertellen over bandopname.
- Vertellen over vertrouwelijkheid en anonimiteit en duur van het interview.
- Uitleg over het doel en de achtergrond van het onderzoek (zonder al te veel los te laten).
- Inleidende vragen stellen (achtergrond vragen)

1. Algemene vragen

Aan de hand van deze vragen moet er een beter beeld ontstaan van de participant en zijn/haar filmgebruik; de antwoorden kunnen als ingang dienen voor de volgende topics.

Vragen: (hoeven niet allemaal gesteld te worden en niet perse in deze volgorde):

- Wat is de laatste film die je hebt gezien?
- Wat vond je van de film naam van de film waar ik ze heb aangesproken?
- Wat vond je leuk aan de film/Hoe vond je de acteurs?
- Waar kijk je meestal films?
- Naar wat voor films kijk je graag?
- Wat is je favoriete film?
- Waar kijk je het liefst naar een film (bioscoop/thuis etc)

2. Hoofdtopic: Gebruik van de criticus. Het gebruik van verschillende critici is bij elkaar gezet in één topic omdat de participant waarschijnlijk meerdere media-bronnen door elkaar gebruikt. De vragen kunnen dus door elkaar lopen.

2a. Gebruik van de traditionele criticus (hoeven niet allemaal gesteld te worden)

- Hoe informeer je jezelf meestal over films? / Zoek je alleen informatie op als je naar de film wilt / Hou je de filmagenda/aanbod bij?

- Gebruik je wel eens de media om informatie over een film te krijgen?
- Lees je wel eens filmrecensies? Hoe vaak etc.
- Heb je een voorkeur voor bepaalde kranten en haar recensies? Waarom?
- Lees je ook de online versies van kranten?
- Vind je dat er genoeg informatie te vinden is over films (die jij interessant vindt) in de kranten?
- Toen je naam van de film waar ik ze heb aangesproken bezocht, heb je toen van te voren informatie over de film opgezocht? Via vrienden/reclame/recensies?
- Ben je na het bekijken van de film nog meer informatie over de film gaan opzoeken?

2.b. Gebruik van Internet criticus (vragen hoeft niet allemaal gesteld te worden)

- Zoek je ook wel eens filminformatie op het Internet?
- Vind je dat er genoeg informatie over films te vinden is op het internet?
- Lees je wel eens filmrecensies op internet? Hoe vaak etc.
- Heb je een voorkeur voor bepaalde websites en/of bloggers en haar recensies? Waarom? Waarom vind je deze sites/blogs goed?
- Toen je naam van de film waar ik ze heb aangesproken bezocht, heb je toen van te voren informatie over de film opgezocht via internet? Via vrienden/reclame/recensies?
- Ben je na het bekijken van de film nog meer informatie over de film gaan opzoeken?
- Heb je zelf wel eens een recensie/comment etc. op het Internet gezet over een film?

3. Hoofdtopic: Verschillende dimensies van legitimiteit. Ook hier zijn de vragen omtrent legitimiteit bij elkaar gezet in één topic omdat verwacht wordt dat de verschillende typen critici tijdens het gesprek door elkaar worden gebruikt.

3a. Legitimiteit van de traditionele criticus.

- Ben je het vaak eens met de mening van de recensent?
- Ken je recensenten van naam?

- Zijn er dingen waar je op let in een recensie?/ Op welke zaken/dingen let je in een recensie?
- Wat vind je van de kwaliteit van de recensies die je leest in de kranten?
- Wat vind je belangrijk aan een recensie? En waarom? (overeenkomstige smaak/interessante analyse?)
- Vergelijk je wel eens recensies met elkaar?
- Praat je wel eens met vrienden/familie over een recensie die je hebt gelezen?
- Denk je dat het moeilijk is om te recenseren? Kan iedereen het? Zo ja waarom en op welke manier zou het liefste de recensies uit willen brengen?
- Wat vind je van de objectiviteit van de recensent?
- Vind je dat een recensent objectief moet zijn?

3a. Subtopic legitimiteit internetcriticus

- Ken je bepaalde internetbloggers/recensenten van naam?
- Zie je verschillen in objectiviteit in websites/blogs (en vergeleken met kranten?)
- Zie je verschillen tussen een Internetrecensie en een recensie in de krant? (interactiviteit als voordeel)
- Ben je het eens met wat de recensent schrijft?
- Wat vind je van de kwaliteit van recensies die je op Internet vindt?
- Heb je een voorkeur voor een bepaalde type recensie? (in de krant of website?)
- Praat je wel eens met vrienden/familie over een recensie die je hebt gelezen?

4. Hoofdtopic: Invloed van de criticus

Middels deze topic wil ik kijken of de participanten echt wat doen met de recensies.

- Lees je vaak van tevoren al een recensie voordat je een film bekijkt?
- Heeft een recensie een bepaalde meerwaarde voor je? Zo ja, wat is dat dan?
- Hoe maak je de keuze welke film te bezoeken?

- Praat je met familie/vrienden etc. over films?
- Nakijken of alle topics behandeld zijn.
- Vragen aan de geïnterviewde of hij/zij nog vragen heeft.
- Participant eventueel helemaal debriefen over het onderwerp en bedanken voor de medewerking.

Bijlage 2: Overzicht participanten

	Naam	Leeftijd	Functie
Mainstream	Coen	22 jaar	student
	Hannah	25 jaar	student
	Jacob	48 jaar	kinderarts
	Peter	24 jaar	grafisch ontwerper
	Sander	25 jaar	student
	Zoë	21 jaar	student
Arthouse	Amber	56 jaar	basisschool vrijwilliger
	Bas	57 jaar	advocaat
	Joep	28 jaar	IT medewerker
	Lars	26 jaar	arts in opleiding
	Richard	44 jaar	promovendus
	Wendy	55 jaar	medewerker Erasmus MC

Bijlage 3: Transcripten mainstream bezoekers

Naam: Coen

Leeftijd: 22 jaar

Datum interview: 9 mei 2009

Duur interview: 36.18 minuten

Coen is een derdejaars student aan de Willem de Kooning academie in de richting van Illustratie. Hiervoor heeft een MBO opleiding afgerond. Hij woont op sinds vorig kamers in Rotterdam en komt oorspronkelijk uit Dronten. In zijn vrije tijd bezoekt hij graag concerten en muziekfestivals en kijkt hij graag naar films. Maar zijn studie is ook zijn hobby en hier gaat ook veel tijd in zitten.

Interviewer: En hoe vaak ga je ongeveer naar de film per maand?

Coen: Dat ligt er een beetje aan wat er zoal draait maar zo'n twee, drie keer per maand moet lukken. Ligt er ook aan en in de zomer dus veel minder. (I: En van wat voor films hou je dan?). Nou ik ben niet zo van de vrouwenfilms, daar kan ik best wel slecht tegen. Soms actiefilms, ik heb toen Die Hard 4 gezien en die ging iets te ver. Met auto's die helikopters neerhalen, toen dacht ik wel, daar ligt de grens. Dat is teveel actie. Maar ik moet er wel achter staan. Ik moet wel van tevoren weten waar die over gaat. Of ik moet een soort van garantie hebben van eerder gemaakte films. (I: je bedoelt met garantie?). Bijvoorbeeld de acteurs of regisseurs. Bij Wolverine, ik heb al die vorige drie delen gezien en vond ze fantastisch dus het was niet meer dan logisch toen die film uitkwam, we gaan naar die film. We gaan er gewoon heen en het wordt gewoon een goede film. En er zaten wel wat stukjes in, die waren niet helemaal. Maar je blijft erbij en je zit ervoor. Je gaat er heen met een bepaalde verwachting en die wordt dan waargemaakt.

I: Wat vond je uiteindelijk van Wolverine?

C: Ik vond hem wel gaaf. Er zaten wel stukjes in die te ver waren maar het verklaard wel een hele hoop van wat er daarvoor is gebeurd. En je kan hem ook wel los zien en dan is het wel een o.k. film. Maar als die drie films ervoor hebt gezien dan begrijp je het wat meer, op die manier.

I: Ga je vaak naar Pathé dan?

C: Ja en Lantaren/Venster ook wel eens maar dan moet je het programma echt doorspitten. Ze hadden laatst iets met allerlei kindertekenfilms en dat was wel gaaf. Ik woon redelijk dicht bij Pathé de Kuip dus is dichterbij dan die in de stad en daar hebben ze ook wel oké zalen. Dat is dan meer als we gewoon naar de film willen met z'n tweeën en dan kijken we even wat er draait. Maar zoals een film als Wolverine die draait alleen in de stad. En als je met wat andere mensen gaat is die wat centraler. De locatie doet er ook wel toe.

I: Hoe informeer je jezelf over films dan?

C: Veel internet zoals ik al zei. En het ligt er ook maar net aan welke film je gaat kijken. Die Wolverine film zagen we natuurlijk al van ver komen. Dat was echt van 'ohh de trailer is er en trailer zien, we moeten de trailer zien'. 'En wanneer komt ie, en dan is ie er en dan gaan we er gelijk heen. Dat is dan dus van tevoren maar soms heb je ook avonden dat je niks te doen hebt en dan zin hebt om er even uit te gaan. En dan kijk je wat er op dat moment is en dan neem je wat dan op dat moment het beste bij je past. En verder dus Internet en soms ook boekjes die dan bij Lantaren ligt of van die flyers bij het Doelencafe. En dan kom je dus zoiets tegen als bij dat tekenfilmgebeuren en ik doe dan illustratie en vanuit mijn richting is dat wel interessant. Dus dan valt het op en dan neem je dat mee.

I: Je zegt dat je veel gebruik maakt van het internet, welke sites bezoek je dan?

C: Ik moest ook voor deze opleiding ook een Apple aanschaffen en alle trailers van redelijk goede kwaliteit die komen ook op de Apple site. Dus is het even tussendoor even de trailers kijken. Dan is het even weer een rondjes trailers rammen en dan blader je er even doorheen. Ik kijk dan naar welke posters er gaaf uit zien en dan kijk daarvan de trailer. Plus als je iemand kent van eerdere verhalen dan wordt het ook interessant of minder interessant. (I: En naast de trailers zijn er nog andere sites die je bezoekt?). Hmm ja meestal van de Pathé of Lantaren/Venster, niet echt andere sites. Ik ben daar niet zo mee bezig. Het is wel dat er nu is er bijvoorbeeld een Dragonball film uit en daar was van tevoren ook heel veel hype over en ik denk dat 'wordt een toppertje' maar uiteindelijk viel dat vies tegen maar daarvoor ben je wel heel erg op zoek naar informatie. Maar dan ben je gewoon zo breed mogelijk aan het zoeken, eerst Google en dan ga je gewoon kijken wat er voor informatie staat. Maar als een film dus een bekende naam draagt dan ben je wel sneller geneigd om er meer over te vinden. Maar dan heb ik geen directe site waar ik iedere naar keer naar kijk. Je hebt wel die site met die afkorting ehh IM (I: IMDB?) ja die site is wel handig voor achtergrond informatie als soundtracks en songtekst en dat soort dingen als acteurs en dergelijke. Van 'ik ken die man, waar ken ik die ook wel weer van' voor dat soort dingen is het handig. Maar ik heb geen site waar ik meerdere malen bewust op terugkom.

I: En als je achteraf naar IMDB gaat, let je dan ook de dingen als sterren en cijfers van de film?

C: Ja dat wel. Alsnog vind ik het belangrijkste wat ik er van vind maar het is altijd wijs om te kijken wat anderen er van vinden. Kijk ik ben niet zo'n filmkenner en anderen mensen zijn er meer mee bezig en in sommige punten van hun kan ik me wel identificeren en in andere weer niet. Zoals de dag na Wolverine stond de krant vol mee wat mensen ervan vonden en dat lees je dan ook wel maar ik neem het niet klakkeloos over. Ik kijk meer van 'oh daar kan ik me inkomen en dat vond ik zo niet'. En op die manier maak je er toch je eigen mening van. (I: En vooraf, lees je dan wel eens recensies?). Ja ook wel eens maar dat is dan meer als je er langer naar uit kijkt en je wilt weten wat het wordt. Zoals die Dragonball film die heb ik nog steeds niet gezien en ik weiger er ook geld aan uit te geven. Die trailer zag er vrij slecht uit en wij zijn dan opgegroeid met die tekenfilm. Dus ik heb zoiets van we gaan niet naar die film, puur omdat wij vinden dat ie niet het geld waard is. En

zodra die uit is op DVD dan gaan we hem huren en dan gaan we een avondje zeiken op die film. We geloven er niet in dat die goed is en dat komt dan door het onderzoek vooraf en die trailer dus het kan ook averechts werken. (I: Kan het dan ook andersom werken? Als je eerst misschien wat sceptisch bent) Ja ehh het is inderdaad wel zo, ook hier op de academie. Dan zien we iets en dan is het van wow en daar willen we wat meer van zien. En laatst was dat ook bij Role Models, we hadden de trailer gezien en dachten 'gave film' en toen gingen we uiteindelijk naar de bioscoop en alle grappen die we in de trailer zagen die zaten ook precies zo in de film. En er zat wel meer een verhaal om heen maar dat was het wel. De trailer nodigde je wel uit maar uiteindelijk viel het wel tegen, dus dat is wel de andere kant. Ik kan nu niet echt een voorbeeld geven hoe dat andersom is gegaan. Hmm nee meestal moet het je wel over de drempel helpen zeg maar, want je geeft er wel geld aan uit en dan wil je het ook wel echt meemaken. En als je achteraf teleurgesteld bent dan moet dat echt van de film zijn en niet dat je dat van tevoren al had kunnen aanzien door middel van onderzoek.

I: Onderzoek, daar bedoel je dan ook kranten mee? (C: Ja) en welke kranten lees je dan?

C: Ik zit natuurlijk in het openbaar vervoer dus Metro en Spits en dergelijke. En nu weet ik dat dat niet echt top journalistiek is maar gaat inderdaad meer om een bredere mening. En ook wel bladen, je kan hier in de bibliotheek veel lezen en ook als je in een café zit. Dan sla je wel eens wat open. Vaak ook hier de Rotterdamse bladen zoals de NL dan staan ook wel wat verhalen. Maar meestal kom je het gewoon tegen, ik ga er niet op zoek naar. Tenzij het iets heel extreems was, heel goed of heel slecht. En dat je het dus ook echt van andere kanten wil weten maar meestal loop je met een neutraal gevoel de bioscoop uit. Van 'het voldeed aan mijn verwachting of nee, hij viel net wat tegen'. Er zitten inderdaad wat uitschieters in maar vaak valt dat mee. En Wolverine daar zit ik wel echt op te wachten. (I: En zijn er nu echt films waar je echt naar uit kijkt?). Ehh niet echt, ik heb ook al een tijdje geen trailers meer gezien en ik weet ook niet wat er komen gaat. Ik ben niet echt op de hoogte wat er gaat komen. Dat komt door de planning van school en als we weer een periode van rust ontstaat dan kunnen we weer meer gaan oriënteren. Dus het ligt er aan wat je privé nog doet.

I: En als je alleen kijkt naar de kranten, heb je een voorkeur voor een krant?

C: Nou Metro en Spits zijn dan niet echt van hoog niveau, zijn meer voor een breed publiek geschreven en ik heb nog een tijdje nog de NRC Next gehad en dat neem je dan meer aan dan de Metro of Spits. (I: En dat komt door?) Geloofwaardigheid van de krant zeg maar, Metro en Spits hebben meer een Telegraaf uiterlijk en NRC Next is een hele andere journalistieke achtergrond. Op die manier ga je ervan uit dat mensen er op een andere manier naar kijken. Wat minder commercieel geschreven zeg maar. Ten minste daar ga ik stiekem van uit als ik die recensies lees. Maar meestal lees ik ze toevallig en als ik er echt naar zoek op ga dan lees ik het meer op een manier of ik er iets uit kan halen. Of ik er een mening uit kan halen. Veel mensen zeggen dat maar waar kan ik me bij aansluiten? Dat vind ik dan belangrijk en dat doe ik dan dus meestal achteraf. (I: En waar let je dan op?) Nou de punten die gemaakt worden, inderdaad over die film Wolverine,

dan lees je dat er veel oude characters in zitten en dat er weinig nieuwe geïntroduceerd worden, daar hebben ze wel gelijk in en jij staat daar dan niet bij stil. Want jij kijkt de film en na afloop heb je zoiets als 'wow gave film' en tenzij het heel veel indruk heeft gemaakt dan ga je er meer over lezen en analyseren. En nu wordt het eigenlijk gewoon voor je gedaan. Je gaat op zoek naar aansluitingspunten voor jou. En het gaat inderdaad om onbewuste feiten denk ik, die jij wel hebt gezien maar pas als je er attent op wordt gemaakt denk je 'ja dat is waar of niet waar' (I: Heeft dat nog een bepaalde waarde voor als je het achteraf leest i.p.v. vooraf). Ehh dan heb je het zelf ook ervaren. Het lijkt me heel erg vervelend als je er van tevoren wordt beïnvloed. Dan zegt iemand het is een geweldige film en dan heb jij zoiets als dat wil ik zelf wel eens zien. En als je er heen gaat en het is een geweldige film dan kan je zelf dat lezen van 'ja ik heb dat ook'. Achteraf heb je hetzelfde mee gemaakt als die persoon dus dan heb je er ook een beeld bij. En op die manier kan je je daarin vinden. Dus ehh hoe leg je dat uit, ehh als het goed is zou jij ook zoiets kunnen schrijven. Omdat jij ook de film hebt gezien en je kijkt er anders naar. In dit geval ga ik voor entertainment naar een film en die mensen gaan echt naar een film om er echt over te schrijven. Met die insteek kunnen hun erover schrijven en kan ik er wat over lezen.

I: je zegt net, je zou het ook zelf kunnen schrijven..

C: ja maar dan kijk je hem ook op een andere manier. Je gaat er al anders naar toe dan wanneer je gaat van 'he we gaan naar de film, we kopen een biertje, popcorn en we worden anderhalf uur ge-entertaind'. En als je van tevoren al zou weten ik ga er wat zinnigs over zeggen na die tijd, ga je ook wel meer verbanden zin in films. Zou kan je dus ook naar films gaan. Wat ik al zei, ik ga meestal naar de film omdat het mij een leuke film lijkt en vooral op die manier vermaakt wil worden.

I: En andere bronnen, praat je bijvoorbeeld met vrienden of familie over films?

C: Ja ook wel maar zoals laatst ben ik naar Marley & Me heen, over een hond. En daar wou mijn vriendin heen en ik wilde eigenlijk naar the Fast & the Furious heen. Maar zij wou eigenlijk naar een nog extremere vrouwenfilm en Marley & Me was dan soort van middenmanier. Het was niet vrouwelijk en niet mannelijk was meer gewoon een drama. Ik vond het niet echt denderend maar het was meer een middenweg, dan neem je niet je eigen mening en ook niet die van een ander maar iets zoeken wat het beste in past. Laatst was er ook zo iets, dan vind je op die manier de beste keuze. Dus op die manier wordt je keuze ook beïnvloed. En het is dan ook zo als ik met Thomas een vriend van me ga dan weten we wat we wel en niet oke vinden. En kunnen we elkaar ervan overtuigen. Plus als wel eens in het rooster veel vrije uren hebben dan gingen we ook vaak naar de bioscoop, puur omdat het dan kon en omdat het dan rustig is. En dan maakt het eigenlijk niet zoveel uit welke film, dan komt het meer op tijdstip uit. En het heeft ermee te maken met welke groep mensen je gaat. Als ik met illustratiestudenten ga dan wordt het vaak een tekenfilm.

I: En heb je een voorkeur voor het type medium waarop je filminformatie kan zoeken.

C: Ik ben heel extreem in internet, ook omdat het heel breed is. Je gaat vaak niet één ding bezoeken, meestal wil je dingen vank van meedere kanten opzoeken als je daar behoefte aan hebt

en met Internet kan dat ook. Voordeel van print media is dat het echt bewust is geschreven voor dat blad en het is echt geplaatst en moet zo groot zijn. En op die manier is het echt geschreven door die persoon om het zo passend te maken voor dat blad. Zo zijn dus recensies in de Spits anders dan in de NRC next en dan ga je meer af op imago van het blad. Maar zoals ik net al zei dan zou je heel veel kranten moeten lezen en dat doe ik niet. En ik zit wel heel veel op internet en op die manier kan je je ook heel breed oriënteren. (I: En hoe doe je dat dan, hoe oriënteer je jezelf?). Zoals ik net ook al zei, je gaat niet uit van één mening maar je zoekt er meerdere op. Wat zeggen meer mensen erover? Een recensie blijft ook maar een mening. Ik heb dus niet echt sites waar ik naar toe ga maar ik google heel breed en wat zegt men erover. En je maakt een soort van afweging van positief, negatief en jouw mening telt het zwaarste, als je hem al hebt gezien. Meestal is het toch dat je achteraf gaat zoeken. En vooraf als je twijfelt of je naar die film zou gaan.

I: En zie je ook verschillen in recensies die ziet in de kranten en op Internet?

C: Internet is gewoon heel makkelijk. Op internet heb je het zo gepost en lekker anoniem en voor in een blad voor er echt voor gekozen. Bij dat blad willen we iemand die zo schrijft zeg maar en dat is heel anders. Op internet heb je dat ook wel, op nu.nl schrijven ze heel anders dan GeenStijl maar over het algemeen weet je het imago van zo'n website. En daarom probeer ik het van meerdere kanten te zien zodat je zelf iets kan vormen. Als GeenStijl iets afzeikt dan weet je dat is GeenStijl is. En als NU het geweldig vindt, dan weet je ook dat Nu vrij breed is dus dan zegt het nog niet zoveel. Maar je gaat op zoek naar punten waar jij je bij kan aansluiten. En dat maakt het voor mij belangrijk. (I: En de manier waarop ze schrijven op Internet..) Ja het kan anoniem gebruikt worden, als je iets wilt afzeiken dan kan dat gewoon, daar is Internet heel er geschikt voor. Dan ga je toch op zoek naar dingen die wel geloofwaardig overkomen. Maar je merkt het inderdaad aan de manier van schrijven of het geloofwaardig is of niet, dus daar komt wel een stuk journalistiek bij kijken. En wat ik net zei een jongentje van 14 zal een film anders meemaken dan iemand van 30 die zoveel journalistieke achtergrond heeft en dan lees ik beide graag. Want je weet van die man die kijkt er zo naar en dat jongetje kijkt er zo naar en ik ben 22 en waar kan ik me in vinden.

I: En wat vind je van de kwaliteit van internet 'meningen'?

C: Dat is dan ook weer het voor- en nadeel van internet. Een blad koop je en dat neem je mee en pagina voor pagina is ingedeeld. Internet is heel snel en je kan zo weer naar een volgende. Je slaat een paar woorden op en je kan alweer een volgende pagina opzoeken. Dus het werkt veel sneller. Ik weet niet of ik echt een bepaalde waarde aan hecht. Wat ik al zeg, bij print is er veel mee bewuster neergezet en hoe is geschreven. En Internet is een heel snel medium en op die manier kan je het gebruiken en misbruiken. In mijn geval als ik merk dat ik het niet meer interessant vind, als ik merk dit gaat nergens over dan doe ik het heel snel weg en ga ik verder. Op Internet moet je veel meer zelf filteren en moet je kijken, heeft dit een bepaalde waarde voor me.

I: Heb je dan wel eens zelf iets gepost op het Internet?

C: Geen mening, nee heb ik nog nooit gedaan. Ik heb zelf geen behoefte om me daar tussen te mengen. Ik denk niet dat het zou tellen. Hetzelfde als dat jongetje van 14. (I: Maar je leest toch dat jongetje, waarom denk je anders over je eigen mening?). Weet ik niet, wat ik zei ik let er niet zo op omdat ik kijk voor entertainment en als ik bewust zou kijken van ik ga er wat over schrijven dan zou dat wel kunnen. Maar nu wil ik gewoon anderhalf uur naar de film kijken en weer gelukkig de zaal uit. En wil je er echt iets van opsteken dan kijk je meer documentaires en die kijk ik liever thuis dan in de bioscoop. De bioscoop zie ik meer als een avondje uit, dan wil je het liefst de knop uitzetten en gewoon een ervaring meekrijgen en dat vind ik het leuke aan een bioscoop.

I: Oke en volgens mij hebben we alles wel besproken. (Even alles nalopen)

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna.

Naam: Hannah

Leeftijd: 25 jaar

Datum interview: 28 april 2009

Duur interview: 43.16 minuten

Hannah is een 25 jarige student en is bezig met haar stage in Barendrecht. Ze studeert eigenlijk in Wageningen maar is gaan wonen in Rotterdam voor haar stage. Over drie maanden is ze als het goed is klaar met haar studie. Films kijken doet ze graag in haar vrije tijd en ze heeft een grote DVD collectie.

Interviewer: Waar kijk je dan het liefst films, thuis of in de bioscoop?

Hannah: Allebei, als je met iemand een film gaat kijken dan vind ik het wel relaxed om naar de bioscoop te gaan maar als je niks te doen hebt dan is ff een filmpje thuis ook wel relaxed. Af en toe tussendoor. Voor mij is een film echt vermaak, ter ontspanning. Maar soms mag een film ook wel een boodschap erin hebben. Als het maar niet te stomme Amerikaans boodschap is, dat had ik toen bij die film van Keanu Reeves ehh 'The day that the Earth stood still' echt een stomme film. Maar meestal ga ik naar de bioscoop echt ter ontspanning. (I: Hoe vaak ga je dan naar de bioscoop). Ligt er een beetje aan wat er draait, soms één per maand, soms vaker. Het is natuurlijk ook een financiële kwestie want ik vind het best wel duur geworden. Ik heb nu ook een voordeelpas van de Pathé waar je dan zes keer naar de film kan voor 6,50 per keer. Als je student bent dan kan je ook overdag naar de film als je niks te doen hebt en dan ga je vaker.

I: Naar wat voor film ga je dan graag?

H: Ik vind het altijd leuk om naar een makkelijke film te gaan, dus een '10 Things I hate about you'. En oorlogfilms, niet actie oorlog maar films als 'La Vita e Belle' of 'the Pianist' vind ik ook mooie films. Geen horror films, ik was laatst naar de sneak preview en toen draaiden ze Saw 5, nou ik was binnen 5 minuten weg. Gadverjakke daar word ik echt niet vrolijk van. (I: Dus je gaat vooral naar Pathéfilms). Ja ja ik ga ook wel naar Cinerama maar dan wel voor films als Slumdog dus de wat populaire arthouse films. Ben je wel eens in Nijmegen geweest? (I: ja) Daar hebben ze Lux daar ging ik wel naar toe en daar draaien ze wel arthouse. Maar hier dus vooral Pathé, maar het komt misschien ook wel doordat ik hier nog niet echt iemand heb gevonden die dat soort films kan waarderen.

I: Oke en wat vond je dan van 'He's just not that into you'?

H: Ik vond echt geweldig leuk. Hij was echt grappig, echt een van betere simpele films. Is natuurlijk een vrouwenfilm en hij blijft wel natuurlijk volgens het boekje dat ze op het einde bij elkaar komen blabla. Ik vond het echt om naar te kijken, gewoon verstand op nul en gewoon kijken. (I: Heb je van

te voren nog informatie over de film gezien, gelezen). Nou volgens mij draaide er echt al een half jaar van tevoren al trailers van die film in de bios. En op donderdag staan natuurlijk recensies van films, ik heb zelf een abonnement op de NRC Next en op donderdag staan er recensies en deze was wel positief. En bovendien He just not that into you komt natuurlijk gewoon van Sex and the City dus was al bekend met het hele principe. Vandaar dat ik ook wel naar de film wilde.

I: Je leest dus de NRC Next, lees je daar vaak de recensies in?

H: Ze staan er één in de week in en dan kijk ik wel altijd even door wat er goed staat aangeschreven en wat niet. (I: en haal je uit andere dingen nog informatie over films?) Ja dat blad wat altijd in de bioscoop ligt, Première ofzo dat lees ik ook wel. Heb je het nu over alleen geschreven media (I: Kan of bijvoorbeeld op Internet). Ja want op internet kijk ik wel eens op die site IMDB (the Internet Movie Data Base) want in Amerika is toch alles al geweest en op een gegeven moment kan je daar wel inschatten wat cijfers nou zeggen over een film, hoe goed of hoe slecht die is. En op bios.nl kijk ik ook wel eens. Je hebt soms wel eens dat je naar de bioscoop echt naar een bepaalde film wilt en soms wil je gewoon naar de film en dan kijk ik wel wat er een beetje op staat Wat de meeste mensen kijken en een beetje wat de recensies zijn. (I: ehh je bedoelt nu belbios.nl?). Ja op belbios en dan kijk ik soms wat mensen voor cijfers hebben gegeven (I: dat zijn cijfers die de bezoekers hebben gegeven?) Ja klopt van echte mensen want dat vind ik soms belangrijker dan wat echte recensies erover schrijven (I: je bedoelt professionele zoals in de kranten) Ik vind namelijk als zo'n recensent die film van Paul de Leeuw Spion van Oranje afkraken dan hoef ik echt niet naar zo'n film. Maar volgens mij is ie nog best wel oke beoordeeld door het publiek en heeft ie nog goede opbrengsten gehad. Maar ik heb hem dus niet meer gezien door die recensies en had helemaal geen behoefte aan die film want die film werd echt helemaal afgekraakt. Meestal is het natuurlijk zo dat wat de kranten in de hemel in prijzen dan is het gewoon een goede film want ze zijn gewoon kritisch. En dan is het vaak zo dat de mensen die er naar toe hem ook goed vinden, zoals ook bij Slumdog was. Voordat de film draaide wilden mensen er al naar toe omdat het zo'n geweldige film zou zijn en daarom gaat ook iedereen, we willen toch allemaal even kijken.

I: En lees je ook nog andere krantenrecensies?

H: De Spits en de Metro als ik die tegenkom. Maar bij de Spits moet je er wel altijd mee rekening houden dat de helft volgens gesponsord is dus je moet wel met een knipoog kijken maar je kijkt wel altijd dus ja. Ik vind het altijd wel leuk om te zien wat er draait en wat er gaat draaien. (H: En heb je een voorkeur voor een bepaalde krant?). Hmm ja maar dat is omdat de Spits is wat bondiger, in de NRC Next heb je wel eens een ding van drie kantjes en dat ga ik niet zitten lezen. Dan kijk ik alleen onderaan hoeveel sterren die heeft. Voor de rest vind ik de NRC Next wel een goede krant. (I: En lees je wel eens online versies van kranten?) Ehh ja wel eens nu.nl en AD maar dat is dan niet voor films. Voor films kijk ik internet vooral op belbios en IMDB.

I: Vind je dat er genoeg informatie is over film die jij interessant vindt?

H: Ja ik vind van wel, Internet staat er vol mee, als je echt iets wilt weten is er links en rechts genoeg te vinden. Je kan gewoon intikken wat je leuk vindt en dan vind je meer dan genoeg. Dat is ook zo met de Volkskrant of weet ik veel wat, als je iets wilt weten hoef je alleen maar het in te tikken. Maar je moet niet van te horen de hele clue weten, dat is wel irritant van sommige recensies dat ze het einde verklappen en of dat positief of negatief is. Soms wil je dat gewoon niet weten. (I: wat moet er dan wel in een recensie staan?). Nou de clue wil je niet weten, je moet wel een beetje weten waar het over gaat want je moet wel getriggerd worden of dat het actiespel goed was. Gewoon of het algemene gevoel van de film goed was en of het vermakelijk is of dat je na een minuut al denkt dat het niks is. Ik heb toevallig voordat naar ehh 'Australie' ging een recensie gelezen van te voren en daarin stond dat de film op een gegeven toch nog actie erin wilde stoppen, tenminste dat de regisseur dat graag wilde. En ik ging naar die film, heb jij die film gezien? (I: ehh nog niet) Nou ja het klopte dus ook echt. Eigenlijk is die film al klaar (I: hmm) en dan gaan ze op een gegeven moment nog een half uur een actiescène erachter aan plakken. En als je dat hebt gelezen in een recensie dan ik vind dat wel leuk dat je kan begrijpen waar dan vandaan komt.

I: Oke en ben je het dan vaak eens wat er in een recensie staat?

H: Ehhh dat wisselt, meestal de hoofdlijnen wel maar dat kleine geneuzel daar ben ik niet zo van. Ehh ik heb nog in de NRC Next gelezen dat de Aafke de columnist de film 'He not into you' helemaal ging afzeiken (moet lachen) dat was helemaal anders. (I: Ja dat heb ik ook gelezen!). Maar ik heb me echt vermaakt en je gaat niet naar die film en dat je dan gaat verwachten dat het een hoogstaand artwork is. Maar ben ik het mee eens? Het is niet zo dat ik het achteraf nog ga analyseren of ik het ermee eens ben of niet. (I: Doe je dat wel eens, informatie opzoeken over een film?). Heel soms, alleen als ik een film heel erg gaaf vond of juist heel slecht dan ben ik wel benieuwd wat anderen ervan vonden. Of mijn mening dan overeenkomt of ja mening, niet dat je die echt moet hebben maar meestal is het gewoon de film zien en dan klaar.

I: Zijn er naast belbios en IMDB nog andere sites die je bezoekt omtrent films?

H: Als ik echt wil weten dan google ik meestal en dan kom je op wisselende sites uit. Maar daar zitten geen sites tussen die ik vaker bezoek, tenminste er komt zo 123 niks te binnen schieten. Oh ja Bol.com, oh nee dat is niks met bioscoop, dat is als ik een DVD wil kopen. Nee nee dat klopt dus niet. Maar als ik daar een DVD wil kopen dan kijk ik wel wat mensen ervan vinden. (I: Oke maar dat is dus ook filminformatie). Ja das waar, bij Bol wil ik wel lezen wat mensen ervan vinden. (I: En doe je dat ook bij IMDB?). Heel soms, ik kijk meestal naar de cijfers en daar kan je wel wat uit halen, tenminste als iets een drie of een acht is daar zit wel een duidelijk verschil in. En dan kijk ik wel eens vluchtig door heen maar het zijn toch wel een bepaald soort mensen die er hun mening geven. Het zijn mensen die het of heel fantastisch of heel slecht vonden. En de mensen die het gewoon vonden die gaan niet hun mening geven volgens mij. (I: En heb je zelf wel eens een reactie gegeven). Bij Belbios heb ik er wel eens op gedrukt maar als je bij IMDB iets wilt doen dan moet je je eerst aanmelden met een of andere loginnaam en dat gaat me te ver. Maar dat is weer pas als

een bepaalde film echt 'gadverdamme' of 'dat is een gave film' vindt. Als ik iets een zeven vind dan ga daar niks op zetten. Dat vind ik dan teveel moeite.

I: Lees je verder wel eens recensies op Internet?

H: Recensies, soms soms. Als ik echt twijfel over een film dan wil ik wel recensies gaan zoeken. Dan google je de film en dan komt je wel bij recensies uit. (I: en heb je dan een voorkeur voor internet of kranten?). In principe voor kranten want die lees je toch al. En in principe staan daar alle films die uitkomen daar ook in dus als je gewoon de krant leest dan weet je precies welke films draaien en of die de moeite waard zijn ja of nee. Dus de krant heeft wel een voorkeur. Het geeft een beeld of een film goed of slecht is maar ik denk wel dat je snel naar een film gaat als je bijvoorbeeld een trailer hebt gezien bij een vorige film 'van daar moeten we heen'. Ik denk dat het zo ook wel werkt. Want mensen kunnen hele mooie trailers maken van hele slechte films (moet lachen). En andersom trouwens ook. En bij recensies ik wil gewoon niks dood analyseren. (I: En beïnvloed een recensie in je keuze?). Jawel als het een hele positieve recensie of een als het een negatieve recensie is dan denk ik sneller van 'dan kijk ik hem wel een keer op DVD of als ie op TV is'. (I: Hoe komt dit dan?) Nou voordat je naar een film gaat dan heb je nog geen echt beeld van de film dus je moet toch ergens op af gaan want je kunt niet naar alle films want daar heb je en geen tijd voor en geen geld voor dus je moet keuzes maken. En als je al een trailer hebt gezien dan speelt dat nog wel mee maar als je dat niet hebt gezien dan ga je af op wat de recensent zegt. En misschien niet wat één recensent zegt maar als die echt maar één sterretje krijgt dan vraag ik me af of er niks mis mee is. Als die in het midden zit dan zou ik nog wel meerdere recensies lezen als het verhaal me wel gezellig klinkt. (I: Maak jij dan ook zulke combinaties?). Ja soms wel, ik vind dat op IMDB ze soms een film afzeiken...ik kijk ook wel eens naar wat voor cijfer zij geven en wat ik ervan vond om een beetje zo een indicatie te krijgen van de mening van die website is. En dan zie ik dat meestal de films die ik leuk vind een zes of een zeven, de uitzondering daargelaten en soms vind ik de film die daar werd aangeprezen echt niks zo van 'sorry hoor jongens dat was hem niet'.

I: En praat je met vrienden en familie over films die je hebt gezien.

H: Natuurlijk met diegene waarmee je naar die film bent geweest en zo van 'je moet er heen of je moet er niet heen'. Maar ik zit even te denken, niet zo heel veel. Eigenlijk hetzelfde als dat wanneer ik een film echt goed vind, een acht of een negen dan zeg ik het wel. Of als de film echt te slecht is dan zeg ik ook wel tegen vrienden daar moet je echt niet naar toe gaan. Maar als een film gewoon oké of normaal is dan nee meestal niet.

I: Je zei net eerder dat je soms de meningen van het publiek op Internet belangrijk vond dan die van de recensent. Waarom is dat zo?

H: Ja ehh (I: of zie ik dat verkeerd?). Ja dat ligt eraan op welke website en of ze onderbouwd zijn ja of nee. Maar als een film een acht of negen krijgt dan vind ik dat wel meespelen want dan staat er ook achter hoeveel mensen hebben gestemd. Want dan denk ik wel dat iemand er de moeite voor heeft genomen om dat dan erop te zetten dus dan is het meestal wel positief denk ik. (stille). En

sommige recensenten kijken teveel naar de technieken van de film en niet naar het gevoel wat je krijgt bij het kijken van de films. Dan is het van 'en hoe hebben ze deze scene geschoten en hoe hebben ze die scene gedaan' voor mijn gevoel is dat dan zo. Ik vind dat wel leuk als er positieve dingen aan zitten maar ik vind wel dat ze soms wel een beetje....tsja het zijn critici dus ze moeten ook wel gewoon zeiken want daar krijgen ze voor betaald (moet lachen). Maar af en toe vind ik wel dat ze kunnen overdrijven.

I: Wat zou jij dan zelf in een schrijven als je criticus zou zijn?

H: Ik ben best wel kritisch voor de rest dus ik zou het best wel leuk vinden. Ik zou het gevoel wat je hebt als de aftiteling van de film komt, dat zou de toon van je recensie moeten zijn. Als je met een fijn gevoel de bioscoop uit gaat van 'wow dit was een gave film, hier moet ik nog even over nadenken' dan is ie sowieso positief of negatief. En ik zou letten of de acteurs geloofwaardig zijn of niet en voor de rest ja..jemig wat een vraag (stilte) waar zou ik op letten. Ja filmmuziek, wat voor muziek er was en voor de rest camera werk en of dat goed of slecht was maar dat zou ik wel vrij algemeen houden. Ik zou gewoon recenseren wat er positief of negatief aan is of het een leuke film was en of mensen er heen moeten gaan en dat is volgens mij alles wat je moet weten als je een recensie leest. Je hoeft niet te weten of camera 5 goed zijn best heeft gedaan (moet lachen). (I: en objectiviteit, hoe kijk je daar tegen aan?). Als je een krant hebt als de NRC dan denk ik wel dat ie objectief zijn maar als je iets als de Veronica Gids zal lezen, dat doe ik nu niet meer omdat mijn ouders die hebben maar dan weet je gewoon dat de helft van die dingen gesponsord zijn. Dan kijk ik wel zo van 'nou volgens mij is die niet zo positief als wat er staat'. Dan prijzen ze hem aan terwijl er commerciële dingen achter zitten. En dat heb je in de kranten, daar ga ik dan vanuit, minder. Waarom zet je een recensie neer als je er belangen bij hebt? Objectiviteit is dan wel belangrijk. Een criticus heeft natuurlijk ook een mening maar als je een goede criticus bent dan heb je wel een objectieve mening. En niet omdat je een hekel aan een of andere acteur hebt dat je hem daarom al helemaal afzeikt. Dus ik vind dat je wel objectief moet zijn. (I: Vind je de recensies in de kranten dan objectief genoeg). Ja, ja meestal wel. Tuurlijk kan er wel een mening door heen komen maar ik stoor me daar niet aan. Op internet heb je dan wel eens dat mensen heel erg fanatiek zijn en die zijn dan wat sterker met hun mening en dat stoort me meer. Ik lees ze dan wel maar ik filter dan wel uit wat ik zelf, net als dat je alleen je horoscoop gelooft als die positief is (beiden lachen). Want op Internet is niemand objectief, dat is de reden waarom je op internet gaat zoeken je wilt de mening van mensen lezen en een mening is nooit objectief. De kranten krijgen er voor betaald en daarom moeten ze wel objectief zijn. Op Internet verwacht ik geen objectieve recensies of misschien van die hobby recensenten want die heb je ook wel, van die blogs. (I: Wat vind je van hun?) Ja ik vind het leuk voor ze dat ze het doen maar ik vind het een beetje zonde van je tijd. Ik heb nooit echt goed begrepen waarom mensen zo idolaat zijn van iets, dat heb ik nooit echt gesnapt. Kijk ik vind het wel leuk om te lezen maar je ziet meestal wel dat het amateurs zijn. (I: waaraan zie je dat dan?). Aan de manier van schrijven en ik vind het vaak te lange verhalen en dan haak ik alweer af (I: manier van schrijven, wat bedoel je daarmee?). Ja taalgebruik, van dat hele populaire geneuzel. Ja dat vind ik af en toe wel storend, van die dertig uitroeptekens ofzo. (I: Lees

je die blogs dan?). Nee, dat is echt misschien echt één in de drie, vier maanden. Je googelt een film en dan kom je soms op een blog van iemand die daar al naar toe is geweest

I: En zie je nog verschillen tussen Internet en kranten recensies? Bijvoorbeeld voordelen...

H: Ik zie zeker voordelen, op het Internet kan je alles veel makkelijker vinden. Je leest de krant en als je drie weken later naar die film wilt dan weet ik niet wat er drie weken gelezen allemaal in die krant stond. En dan kijk ik op internet en daar kan je altijd alles vinden en dat vind ik echt wel een voordeel dat je op elk moment alles kan vinden wat je wil. Dat is wel het grootste voordeel en meerdere meningen is altijd goed.

I: En alles samen genomen wat beïnvloed je het meest als je een film uitzoekt?

H: Wat me het meest beïnvloed? De trailers denk ik toch, want die triggert je om überhaupt te gaan kijken of het wat is ja of nee. (I: en acteurs of regisseurs?) Hmm even denken ik ben nooit idolaat van mensen geweest. Ik heb het eerder andersom dat ik naar sommige mensen niet zo gaan van laat maar. De acteurs zeggen wel iets over het niveau van een film maar dan is het nog steeds niet dat ik naar alle Tarantino wil gaan. Het helpt misschien wel dat soms er gezegd wordt 'van de makers van'.

I: En heb je een voorkeur voor bepaalde websites?

H: Nee dat wisselt wel gewoon, als je naar de bioscoop wil dan naar belbios omdat je dan toch naar die website moet. Maar als ik een film wil kopen dan kijk ik meestal op IMDB omdat elke film daar wel op staan. Echt alles staat daar en dat vind ik echt een fantastische website, echt heel praktisch omdat je er echt alles op kan vinden. Vind ook de releasedatums wel praktisch vooral als je iets wilt downloaden (moet lachen) vooral omdat alles in Amerika al eerder uitkomt dan kan je hem hier al downloaden. En oh ja soms zoek ik wel op welke sneaks er draaien. Ik bedoel de sneak die is al goedkoper maar toch wil je wel weten wat er gaat draaien.

I: Oke en volgens mij hebben we alles wel besproken. (Even alles nalopen)

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna.

Naam: Jacob

Leeftijd: 48 jaar

Datum interview: 22 april 2009

Duur interview: 51.37 minuten

Jacob is een kinderarts werkzaam in het Erasmus MC te Rotterdam, heeft ook in verschillende landen les gegeven in zijn vakgebied. Onder andere in Shanghai en Denver In zijn vrije tijd leest hij graag, sport hij en is graag op reis. Verder is hij geïnteresseerd in architectuur en (gelukkig) is zijn werk ook zijn tegelijk zijn interesse. Films kijkt hij ook graag, is echt een vorm van vermaak.

Interviewer: Wat vond je eigenlijk dan van de film waar ik je heb aangesproken?

Jacob: Ja precies 'He's not that into you'. Ja ik vond hem beter dan ik hem verwacht had, ik dacht echt dat het een vreselijke draak van een film zou zijn en het was wel gewoon een Amerikaanse film. Maar ik vond hem wel leuk omdat ie eigenlijk alle aspecten van dating en relaties, alles werd wel even de revue gepasseerd. Dus je kon in dit geval als je zou willen, je heel gemakkelijk mee identificeren. Het was natuurlijk ook een karikaturale film en dan ja dan waren die stukjes die ze gedaan hadden zoals die twee negerinnen die over hun verkeringen vertellen. Ja dat is dan gewoon grappig, zijn van die grappige elementen. Ja en de reden waarom we gaan, mijn collega en ik dan, we gaan altijd een beetje naar die, in Amerika noemen ze dat teenflicks, van die tienerfilms zeg maar. Van die meidenfilms, ja dan is het gewoon in het donker gezellig popcorn weg eten. Het is een bepaalde, ehh Keira Knightley heeft op een bepaald moment het heel nuchter gezegd in een interview voor Pride en Prejudice waar ze toen in speelde; 'Ja het is eigenlijk een sprookje voor volwassenen'. En toen dacht ik 'hoezo sprookje voor volwassenen?' En toen realiseerde ik mij pas dat ik als kind luisterde ik naar sprookjesplaten enzo en ik was met fantasie bezig, met lezen enzo en één van mijn favoriete schrijvers Koreshi is ook een scenarioschrijver, van 'Harry met Sally' en 'My beautiful laundrette' en hij ehh, ja hij is een Pakistaner die in Londen woont, heeft filosofie gestudeerd en heeft een gezin maar hij kan als geen ander de huidige samenleving beschrijven en karakteriseren en hij schrijft ook zo, hij windt er ook geen touwtjes omheen. Ja ik zou hem nog wel eens willen ontmoeten.

I: Je zei net dat je dacht dat de film een draak van een film zou worden, maar toch ben je gegaan..

J: Ja doen we vaker, heeft toch zijn functie. Functie is entertainment en ehh mooie mensen en ehh wie weet. Ik ben ook naar die film geweest 'Confessions of a shopaholic' en dan die trailer ziet er gewoon leuk uit en dat is dan ehh voor mij aantrekkelijk. En ik weet dan ehh zou ik eigenlijk naar wat meer diepzinnigere films moeten gaan ook door wie ik ben enzo maar ja weet je dan heb je hier de hele dag te pletter gewerkt en dan heb je er gewoon geen zin in. Ik ben toen ook naar die film geweest, toen zat een vriendin van mij in de put en toen 'goh waar gaan we naar toe'. En toen

zij zei: 'ik wil naar een film over een huilende kameel ofzo' en toen dacht ik 'shit zou ik zelf nooit van me leven zelf naar toe gaan' maar weet je ik had het haar beloofd dus wij daar naar toe in het Lantaren en het was echt een fantastische film, heel mooi opgenomen en mooi verhaal enzo en op het einde zei ik tegen haar 'eigenlijk hebben we net 2,5 uur naar een postnatale depressie van een kameel zitten kijken' (I en J lachen) en toen moest zij vreselijk lachen. En de film heeft me ook echt geraakt maar de drempel om dan te gaan is dan echt even te hoog. Vroeger deed ik dat wat meer, toen ging ik wat vaker naar het Lantaren., zat ik echt veel vaker. Maar tegenwoordig ben ik toch wat meer van 'okay' en zoals een film als Il Divo of die Italiaanse maffiafilm...(I:Gomorra), ja Gomorra zou ik echt naar toe willen en willen zien maar dan denk ik 'zoveel ellende, moet ik dat dan echt zien?'. Of dan bij Il Divo moet ik dan echt het corrupte zien, wil ik dat echt vanavond nou meemaken? En dat is dat dan wat me weerhoudt maar weet je dat is dan soort van zelfbescherming of gewoon laf want ik kan wel heel erg in een film gaan. Dat ik dan echt, ik had dat bij die film van George Clooney, die over de olieindustrie ehh (I:Syriana?). Precies en toen ik die had gezien en we daarna buiten stonden, toen zei ik tegen die vriend van me 'Ik wil emigreren, ik wil hier weg, serieus'. En toen dacht ik 'dat wordt dan een andere planeet, want anders gaat het niet (beiden lachen), Ik voelde me zo opgesloten en zo geraakt door corruptie en hoe de wereld in mekaar zit en wordt ik ook echt verdrietig van. En dan moet ik ook altijd huilen met zo'n film. Dan hou ik echt niet meer en schaam ik me zou (I:heb ik ook hoor) Ja maar dat mag als man dan niet. (I:nou..) Maar de film maakt dan heel veel los, maar ja bij Home Improvement moet ik ook al gelijk huilen (lacht).

I: Heb je dan ook voorkeur voor bepaalde films, type?

J: Ja veel romantische komedies. Is wel leuk maar dan wel met bepaalde mensen die me aanspreken. Zoals, niet dat zij in komedies speelt maar als Julianne Moore in een film speelt dan ben ik wel geneigd om daar naar toe gaan. Bijvoorbeeld met Tom Cruise die dan in Valkyrie speelt dan ga ik niet kijken. (I: een acteur kan je dus wel naar een film trekken). Ja ja zeker, een vriend van mij wilde dan naar Valkyrie maar dan ga ik er gewoon niet naar toe. Ik heb dan zo'n hekel aan Tom Cruise. Dan vind ik ook niet dat zo'n Amerikaan zo'n film kan maken, wil ik gewoon niet., hoef ik echt niets mee te maken hebben en dan maakt het niet uit hoe goed die is of hoe lovend de kritieken zijn maakt me helemaal niks uit. Dan heb ik gewoon zoiets van 'daar ik gewoon niet naar toe'. (I:Geldt dit ook voor regisseurs?) Ja bepaalde regisseurs wel, dan ga ik wel naar toe zoals Oldman wil ik altijd wel naar toe en vroeger Kubrick en bijvoorbeeld Soderbergh met dat hele Che Guevera wil ik ook wel naar toe maar dan ga ik weer niet. Dan vind ik het toch allemaal te ingewikkeld, politiek en al die ellende enzo. Zoals laatst zag ik Hotel Rwanda op televisie en dan hoef ik echt niet naar zo'n film toe. Vind ik gewoon zielig en hoe ik niet naar toe.

I: Waar kijk je dan het liefst een film?

J: Ja in de bioscoop, het liefst in de bioscoop. Vind ik gewoon gezellig en dan is het gewoon een uitje en het liefst zonder pauze. (I: heeft dat dan ook te maken met dat erin zitten?) Ja en ook dat het gewoon veel mooier is. Het grootste scherm van Nederland is hier in Rotterdam en dan ben je

helemaal alleen maar met het verhaal bezig. En verder ben ik helemaal verslaafd Harry Potter en was minder fan van de Tolkien series., die tweede film was echt veels te veel geweld. Dan dacht ik: gaan ze weer niet die geanimeerde idioten op pad en was ik echt helemaal zat. En horrorfilms ga ik nooit naar toe, daar pas ik voor. En zo'n film als Australie wordt ik echt misselijk van. Nicole Kidman in haar oude films als The Hours vind ik haar goed maar als ze in zwijmfilms gaat dan hoef ik niet naar zo'n film toe. Ben gewoon geen Nicole Kidman fan. Dan ehh dansfilms, ehh heleboel van die dansfilms achterelkaar zoals Step up, dan ga ik ook wel naar toe. En verder vind ik muziek echt heel belangrijk, ik kan echt soms dan filmscores kopen. Zoals Alles is Liefde of Love Actually, die films vind wel echt van die themafilms maar de soundtrack die heb ik dan wel op mijn iPod staan.

I: En hoe informeer je je dan over films?

J: Ja eigenlijk niet, het gaat gewoon. Ik ga ook zoveel dan zie ik die trailers ook. Bij mij is het dus meer de trailer. En dan zie ik dat die acteur er in zit en dan komt het op een gegeven moment op televisie en ik ga er niet speciaal voor zoeken maar Mac heeft al dan die pagina met al die trailers en als ik tussendoor even geen in meer heb (in zn werk) dan kijk een gewoon een paar van die trailers. En dan denk ik 'leuk, leuk' en dan hou ik gewoon in de gaten wat er komt zeg maar. En wanneer het me uit komt dan ga ik hem kijken. En als ik dan een mooie, mooie foto's ehh affiches zie, stilistisch mooi gedaan. Dat vind ik dan ook wel mooi.

I: Je gaat dus vooral af op trailers..

J: Ja ik lees nooit de recensies in de NRC, ik heb geen krant (I: je hebt geen krant). Nee, nee, als ik in de Lantaren ben, dan lees ik wel de informatie die er hangt enzo en dat soort dingen dus wel. (I: Zoek je dan wel eens informatie nadat je een film hebt gezien?). Nee, soms heb ik wel zoiets als met die film Brideshead Revisited, ik had daar de trailer van gezien en toen heb ik voor die tijd nog het boek herlezen. Dat vond ik dan leuk om te doen, dat doe ik dan weer wel. En ik heb ook wel eens dat ik aan het zappen ben op TV en dan zie ik een fragment van een film en ondanks dat ik soms film niet eens heb gezien maar dan zie ik welke film het is door de combinatie acteurs en setting dan heb er ervan gehoord. Ben heel visueel dus, kan de beelden aan elkaar knopen, dan zie ik binnen een paar seconden welke film het is. Plaatjes blijven bij me heel goed hangen. En weten wat er is en wat er speelt.

I: Weten wat er is, dat weet je dan door de trailers,

J: Ja, ja en dan kijken. En je ziet op televisie wel eens wat. Vroeger had je filmprogramma's, die keek ik vroeger wel. Maar waar die nu gebleven zijn, ik zou het niet meer weten. Vroeger had je die Mioch, die bij Veronica zat en nog iemand geen idee hoe die heet maar dat soort programma's dat keek ik dan wel. Gewoon voor de interviews met de acteurs en dat soort entertainment. Maar tegenwoordig is het dus de trailers in de bioscoop of op de computer. En dan had je die krantjes maar kijk ik ook niet mee in. (I: welke kranten bedoel je). Ja die reclame krantjes, ik denk dat die hele industrie, ik bedoel het is toch Hollywood, dat die hele industrie een enorme trailer business

heeft. Is ook een vak apart natuurlijk. Wat dan ook weer in de film 'Trading Houses' ehh hoe heet ie ook al weer met Kate Winslet en die andere Cameron Diaz (I:ohh 'the Holiday') ja waar ze dus van huizen ruilen en waar die ene trailers maakt, Cameron Diaz dan, die maakte trailers en daar was ze dan heel rijk mee geworden. Maar dat is dan ook het moeilijke, ik weet dan uit Hollywood wanneer ze een film voor een proefpubliek draaien en het slaat niet zo goed aan dan hebben ze twee keuzes. Of ze gaan het opnieuw editen en of ze nemen hun verlies. Of ze gaan er juist heel veel commercials tegen aan gooien en daar ben ik dan slachtoffer van (beiden lachen). Dat je dan een hele leuke trailer ziet 'oh leuk' en dan valt de film toch tegen. Daarom zei ik dat over de film (He's just not that into you), ik dacht dat ie een stuk slechter zou zijn dan ik verwacht had. Ik calculeer het dus ook in en daarom vind ik het ook lastig. Soms ik ga wel eens alleen en denk ik die was echt heel slecht maar ik ga wel heel graag naar de film. (I:hoe vaak ga je dan ongeveer?) Ehh wel 4x per maand. (I:wekelijks dus). Ja wekelijks en ligt eraan wat er ook draait. Nu wil ik graag 'the Reader' zien, gewoon vanwege mijn Duitse achtergrond. Ik kijk gewoon wat ik wil zien. Maar op een gegeven moment heb je gewoon zin om naar de film te gaan en dan kom je uit op Dunya & Desie en dan blijkt dat een ontzettend leuke film te zijn. Dus het is iedere keer een afweging, van zo en dit en dat en dan kies ik meestal voor films waar geen geweld in zit. Maar soms kan ik wel weer voor een actiefilm kiezen, zoals een film als de Bourne Identity en in James Bond zit natuurlijk ook veel geweld, actie en dat soort toestanden. (I: Je hebt best een brede filmsmaak zo te horen) Ja maar geen horror, geen Saw 5, Murder on Elmstreet en dat soort dingen daar heb ik echt geen boodschap aan. Daar raak ik ook gewoon overstuur van, daar kan ik echt van griezelen.

I: Je hebt dus meestal genoeg aan trailers om filminformatie te vinden?

J: Ja en in combinatie met de acteurs. Dan denk ik 'oh Julianne is er weer, gaan we daar naar toe'. Zo kwam ik uit bij 'Children of men' met Julianne en Clive Owen en een vriendin van me die houdt van sci-fi. Maar dat vond ik echt een vreselijke film. Echt een magere film dus het kan ook wel tegenvallen. Maar sommige mensen vind ik gewoon leuk om naar te kijken, niet dat ik er echt iets mee heb. Klinkt heel maf maar vind het gewoon leuk om naar ze te kijken, zijn mooie mensen. Het is eigenlijk een tijdschrift, de manier waarop je een tijdschrift doorbladert. Ben toch weer heel visueel ingesteld (I:hmm).

I: En hoe werkt het dan wanneer je naar filmhuisfilms gaat, daar wordt minder reclame voor gemaakt. Hoe kies je dan een film uit?

J: Ja eigenlijk meer per toeval en soms kijk de trailers op Internet. Je hebt die rij hé op film ladder. Daar heb je alle aankondigingen onder mekaar staan en zie je de titels, dan lees je die. (I: je zoekt dus wel informatie op Internet op). Ja film ladder dus en dan klik je erop en verwijst die naar recensies enzo. Die lees ik dan niet vaak maar dan heb ik wel een verhaal. Eigenlijk is dat op dit moment de manier van hoe ik op mijn films op het spoor kom. (I: kijk je ook wel op andere websites dan?) Nee alleen film ladder en dan lees ik de titels en klik ik erop. En zo kom je ook op Lantaren films. (I:welke aspecten spreken je aan van de website?) Dat er trailers erop staan! (moet lachen). En het verhaal. Weet je ik lees altijd even het verhaal waar het over gaat en als er dan staat

dat het over een bejaarde man gaat ie weer terugkomt in zijn dorp dan is het klik (lacht). Het verhaal is dan dus wel belangrijk als ik in een serieuze bui ben. Dus eerst het verhaal dan de trailer en dan de acteurs die erin spelen. Het is een mengeling want als de nieuwe Carice er is dan ben ik minder geneigd om te gaan, dan hangt er meer af van het verhaal. En bij Julianne heb ik meer zoiets van ook als het verhaal wat minder is dan ga ik toch wel. Dat zijn de overwegingredenen bij mij.

I: En recensies dan, die...

J: Nee nee ik ken recensenten zelf op het gebied van moderne dans en dan vind ik iets geweldig en dan zit de recensent alleen maar te zeiken. Dus daar vertrouw ik niet op of hij geeft vier sterren en dan denk ik 'ow leuk' en vind ik maar niks. Ik hecht gewoon aan mijn eigen ding, mijn eigen mening. En tuurlijk als ik denk 'hmm zal ik gaan' en er staan vijf sterren dan ben ik wel eerder geneigd om te gaan dan wanneer er maar drie sterren staan. Of wanneer het R-rated is ben ik eerder geneigd om te gaan dan wanneer het voor alle leeftijden is. Dat soort dingen spelen wel mee, van als Disney het produceert of als Bette Midler erin speelt dan wil ik wel gaan of Goldie Hawn of iemand die leuk is. Dan kan het wel eens zijn dat het een stomme film is maar dan is het wel gewoon entertainment en dan kan je kiezen dat je thuis op de bank zit of je gaat naar de bioscoop en dan zit ik liever in de bioscoop. (I:hmm oke).

I: Je zei net dat weinig waarde hecht aan de mening van recensenten en meer aan die van jezelf.

J: Ja is wel minder (I: waardoor komt dit?) Ja weet je iedereen heeft gewoon zijn eigen smaak. Ik denk dat mond op mond reclame, ik doe dat zelf ook, bijvoorbeeld bij die nieuwe Renee Zellweger film 'New in Town'. Nou ik vond dat een leuke film, ik heb me echt vermaakt maar die film heeft een week gedraaid ofzo. Maar ik tegen al mijn vrienden gezegd als je wilt lachen dan moet je naar die film gaan. Ik vond het echt geweldig, een beetje Bridget Jones achtig. Ik hecht dan ook meer waarde aan oordelen van vrienden dan professionals. Weet je die film kan ook gekraakt worden maar als ik hem leuk vind dan is dat belangrijk punt. En soms ga ik ook wel eens naar een film als die alleen maar in die stad speelt alleen maar voor de sfeer. En dat hele specifieke dingen, nou van 'leuk'. Bijvoorbeeld 'Sex and the City' had ik me heel erg op verheugd maar vond het een vreselijke film, alleen maar drama maar als ik dat van te voren had gelezen van een recensent had ik alleen maar gedacht van 'ow daar moet ik niet naar toe gaan'. Dan had ik gezegd van 'ow toch gelijk' maar ik wil zien omdat ik heb de serie gezien, ik vind New York leuk, de trailer was grappig weet je en dan ga je dus kijken. Verbaasde me dat ie nog zo lang draaide. Vond het ook een blamage voor vrouwen, dat je dan zo wordt neergezet. Wat dat betreft is mijn filmsmaak wel oppervlakkiger geworden. Ik ga meer voor de entertainment, ben meer in de Hollywoodfuik terecht gekomen. (I:hoe komt dat dan). Ja denk toch thema's die te heftig zijn. Kan me nog herinneren dat ik in het filmhuis Amelie keek en dat ik toen dacht waarom ik hem zo leuk vond en het was toch echter. Normale mensen want in Hollywoodfilms zijn het zulke rare mensen die nooit in het echt tegen komt. En die zetten ze allemaal bij elkaar en ze zijn allemaal onderwijzeres en wonen ze in een appartement waar ze in Amerika, in New York waar ze \$10 000 per maand voor betalen. Het is

toch wat Keira Knightley zegt, het is toch een big fairytale en dan denk je 'oke' echt zo van (moet lachen). Om even weg te zijn, weg te dromen, escapisme, stressrelease.

I: Oke ehh. Het viel me net op dat je het woord professionals gebruikte terwijl een recensent niet altijd meer professioneel hoeft te zijn...

J: Ik maak een distinctie tussen recensenten die professional zijn en mensen die gewoon iets op Internet zetten. Ik denk dat bij wanneer ik zomaar iets op Internet zet voor vreemden daarvan weet ik niet of het bij de belevingswereld van anderen past. En bij professionals, daarvan hoop je dan dat die met een educatieve blik naar iets kijken. En die ook hun mening kunnen motiveren en die motivatie dan kunnen beschrijven. En dat kunnen ehhe gewone normale mensen die op Internet schrijven natuurlijk ook maar die lees ik eigenlijk niet. En ik heb nog nooit de neiging gehad om als ik iets van Amazon of Bol.com kocht een boek ofzo er iets over te schrijven. Dan denk ik ja wat moet je ermee? Hetzelfde met hotels, dan zie je 'ja het hotel was klein en dat was zo en dat was mooi en groot'. Dat zijn dan hele persoonlijke dingen van mensen. Kijk als een vriendin van mij of een vriend dan zegt tegen mij 'dat vond ik een leuke film' dan weet ik ongeveer wat ie daarmee bedoelt. En met een professional recensent wordt dat al minder en met een gewone internetding..Ja voor hetzelfde geldt zit daar iemand van een filmcompany die daar iedere dag leuke dingen schrijft over een bepaalde film. Net als die sterren die uitgedeeld worden, toen kwam ik op een gegeven moment erachter dat dat geen sterren uit de krant zijn maar filmbezoekers die dan sterren aan een film geven. Dus soms heb je gewoon in Rotterdam dat het publiek een bepaald iets moois vindt en dan weet je dan is dat een bepaald soort mens die het dan mooi vindt. Weet je als op een gegeven moment een karatefilm met vier sterren ziet dan denk je 'okay' dat wil niet zeggen dat ik hem dan ook echt moet gaan zien. Toen ik dat ontdekt had was het zo van 'oh ik hoef dan ook niet meer naar die sterren te kijken' want ik dacht dat het kranten zeg maar van professionelen was. Daar zou ik meer gewicht aan geven dan aan al die leuke verhaaltjes. Hetzelfde als in de kranten, als Wilders wat gezegd heeft dat dan heel Rotterdam gaat schrijven wat een goede peer die is. Dan denk ik 'jesus wat eng allemaal'. Al die commentaren met al die Nederlandse spelfouten die mensen erin schrijven, daar heb ik echt geen boodschap.

I: Dus je ziet er geen voordelen in, dat je bijvoorbeeld meer vrijheid hebt gekregen of dat jezelf kan uitdrukken?

J: Maar wat is die functie of jezelf te moeten uitdrukken? Ik heb zelf niet echt de behoefte om de hele wereld te laten weten wat ik vind van bepaalde dingen. Op mijn werk voel ik me al vrij en wat heeft een vreemde aan mijn mening. Het is gewoon mijn mening en wat heeft mijn buurvrouw aan mijn mening?

I: En dat zie je anders bij een professional?

J: Ja je hoopt dus dat ie mensen ervoor door hebben geleerd. Maar ik lees ook weinig kranten maar als je ook kijkt naar de televisie dan hebben ze het bij RTL over 8 miljoen dat en dat en bij de NOS is het dan 7 miljoen. En dan ontdek je dat bij de RTL alles altijd meer is dan bij de NOS en ik heb

televisiejournalisten persoonlijk gekend en ik weet hoe zij omgaan met nieuws. En het dan niet meer het nieuws brengen maar hoe *jij* het brengt, je bent gewoon met jezelf bezig en niet meer met objectief nieuws brengen. En dat heb je ook met recensies in de krant, het is toch de belevenis van die recensent. En ik ken dan mensen uit de kunstsector die dan toch rot recensies krijgen in de krant. Ze hebben een nieuwe recensent van moderne dans bij de NRC en dat is gewoon een stom wijf. Dan is naast haar en dan weet ik gewoon al wat ze gaat schrijven de volgende dag omdat ze met een hele raar blik naar die dans kijkt, ze begrijpt er geen zak van denk ik. Maar ja wie zegt dat ik het wel begrijp en om dat dan naar de krant te gaan sturen van 'dat is een stom wijf en ik heb naast haar gezeten en bla bla' dan denk ik wat haalt dat uit maar misschien ben ik te makkelijk.

I: Als ik het zo hoor, vind je dat dus een professional objectiviteit moet tonen?

J: Ik vind eigenlijk dat een professionele recensent moet beschikken over meer kennis dan een leek. Op een gegeven moment ging er een discussie in de danswereld over streetdance, hip hop en dat soort dingen. Ik keek dus wel films met hip hop en vond het wel fascinerend en heel goed. En op een gegeven moment zei een choreograaf tegen mij dat het nergens over ging. Toen zei ik 'hoe bedoel je dat dan'. 'Ja weet je want in de dans bouw je dingen op en je drukt iets uit en het is een verhaal en er zijn emoties en kent hoogtepunten en dieptepunten en dat heb je dus niet bij streetdance, net als bij riverdance of showballet dat is decoratie. En toen dacht ik oke daar zit wat in. Dus dat is iemand die verstand van zaken heeft en op een bepaalde manier mij heeft geraakt in zijn waardeoordeel. En toen ben ik ook anders gaan kijken naar dingen en ik begreep ook wat hij ermee bedoeld. En dat vind ik de essentie van een recensie in een krant, dat je op een gegeven moment als een speciale interesse of ervaring hebt of geleerd hebt en net als dat jij studeert Media & Communicatie en dat je dan kan zeggen van 'op basis van die en die gegevens zien we zus en zo trend' Dan vind ik het belangrijk, dan kan je er wat van leren of van opsteken of het is een gefundeerde mening. Maar als ik loop te zeggen van Renee Zellweger is een geil wijf en kan leuk spelen en kekke film dan weet je dan denk je 'leuk maar waar gaat het over?' Dat is dan een ervaring die vanuit een emotie geschreven is. Maar als iemand het wel goed beschrijven dan ben ik wel geneigd om eerder naar die film te gaan. Maar dat is misschien ook wel omdat ik liever niet van alle mensen de mening hoeft te horen en dat ik dan waarde hecht wat een specifiek iemand zegt. En als ik dan van professionals weet dat die, zoals die vrouw van NRC uit haar nek zit te kletsen dan hecht ik daar waarde aan en lees ik dat artikel op een hele andere manier. En ik heb ook wel eens wat gelezen en dat toen dacht 'oke moet ik nog wel gaan?'. Maar dan had ik het kaartje al en ben ik gegaan en was ik helemaal blij dat ik gegaan was. Dus ik vind het lastig recensies en meningen van anderen mensen.

I: Welke van de twee zie je meer gebeuren, voor jezelf?

J: Voor mezelf, ja ik lees dus niet alles maar als ik iets in de NRC of Volkskrant lees dan ben ik het eerlijk geneigd te geloven en achter te lopen dan wanneer het in de Metro staat en zeker niet als het op een blog staat. Maar dat kan ik me ook niet voorstellen dat je constant van iedereen de Twitters wil lezen, 'whatever' wie zit daar op te wachten? Ik denk dat heel veel media,

entertainment en ik zie nieuws ook niet meer als nieuws maar als entertainment. Het is een manier om geld te verdienen sinds bij CNN nieuws geëscaleerd is en nieuws entertainment geworden is. En ik denk dat we dat niet uit het oog moeten verliezen dat het nieuws entertainment is en nieuws kan wel andere functies hebben maar ik ben wel bewust dat het een bepaalde invloed op je kan hebben. Het is gewoon bezighouden van een massa mensen omdat zij anders teveel tijd over hebben. Eenzaamheid wordt gegenereerd op deze manier en de televisie wordt zo je partner. En Hollywood zijn generisch en ik ben daar ook slachtoffer van en Hollywood films zijn maar een paar soorten films en één daar van ga ik vaak naar toe, en dat zijn films voor meisjes van 14. En in zo'n Hollywood film zitten hele vaste thema's die behandeld worden. Een afwijkende stelling of personage heeft dan ook een functie in zulke films maar het zijn niet hele absurde, het zijn punkmeisjes ofzo.

I: Je gaat graag naar dat soort films maar je bent heel bewust naar aan het kijken..

J: Het raakt mij ook niet meer, het heeft ook een functie. Het gaat erom dat ik dan mag gaan en dat ik een magnum en cola en popcorn mag eten en het is dan pure ontspanning. Ik gebruik het medium zodat ik al die dode kinderen kan vergeten en ouders en voor mij is het pure escapisme. Het is pure consumptie.

I: En praat je met vrienden wel eens over films?

J: Ja als ik iets goed heb gezien dan wil ik ook wel mensen aanmoedigen om ernaar toe te gaan. Dat zou ik dan eigenlijk moeten bloggen (moet lachen). Kost teveel tijd en medium internet is ook te moeilijk want ik heb ook een soort van publieke functie voor de ouders van kinderen. Wat kan dan wel of niet en hoeveel wil ik kwijt over mijn privéleven, bijvoorbeeld met Facebook. En dan vind ik het te moeilijk om daar rekening mee te houden. Dan kan mijn professionaliteit in gevaar komen voor de ouders.

I: Oke en volgens mij hebben we alles wel besproken. (Even alles nagelopen)

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna.

Naam: Peter

Leeftijd: 24 jaar

Datum interview: 7 mei 2009

Duur interview: 41.37 minuten

Peter is een onlangs afgestudeerde student van de kunstacademie. Hij is momenteel werkzaam als freelancer in de grafische richting en woont met vrienden in een huis in Rotterdam-Zuid. Hij heeft een vriendin die in Amsterdam woont.

I: Hoe vaak ga je meestal naar de film?

P: Ehh weet ik eigenlijk niet. Ik denk vaak wel twee keer per maand en dat is dan vaak met een vriend van me. En dat is dan vaak zo van een half uurtje van te voren, we gaan echt niet werken vanavond we gaan nu naar de film. Lekker biertje erbij en dan snel naar de film. Maar ik heb nu ook sinds die avond dat jij naar mij toen kwam heb ik nu zo'n Pathé unlimited pas gehaald (I: dat is toevallig, ik ook die avond) Wat toevallig...maar sindsdien ben ik denk ik al naar zo'n acht films geweest. Maar dan is het wel tussen de middag tussen de pauze ofzo. Dan ga ik ff niet meer werken en dan ga ik naar de film. Ik ga nu dus wel vaker maar daarvoor was het denk ik toch wel zo'n twee keer per maand.

I: En ga je alleen naar de Pathé?

P: Ehh ik ga ook wel naar het filmhuis, naar Cinerama en Lantaren Venster ook wel. Het liefst dan wel Cinerama en bij Lantaren draaien er dingen die ik dan niet ken dus dan ga ik minder snel. Maar het liefst dus Pathé omdat het lekker snel en makkelijk is en ja misschien is het ook wel traditie; het Grolschflesje en met z'n tweeën en soms een Ben & Jerry ijsje. Maar het dus vooral het idee van de traditie dat ik bij Pathé eindig. Maar nu met die Unlimited pas ga ik nu ook wel naar documentaires want die draaien er ook. (I: Je bedoelt dan in de Kuip?) Ja ehh in de Kuip heb je sowieso meer documentaires en andere dingen zoals Bollywood en Gay classics maar dat is niet echt iets voor mij. En je hebt volgens mij Cult classics en natuurlijk de Ladies Night maar die heb je in meerdere. Meestal ging het eerst van welke films ik echt wilde zien en de rest die downloadde ik dan. En kijk zoals nu ben ik dinsdag naar die Dragonball film geweest en dat was zo'n slechte film echt niet normaal. Ik ben alleen gegaan en was blij dat niemand erbij was. En het is niet eens zo'n slechte film want acteerwerk van die Goku was oke en de special effects zagen er zelfs niet eens zo slecht uit, beter dan ehh had je Wolverine ook gezien die avond dat je me aansprak (I:ja) ja bij Wolverine was het echt om te huilen. Van 'wat is hier aan de hand?' en wat dat betreft was Dragonball wat beter. Maar voor de rest zijn alleen de namen hetzelfde en de rest is allemaal veranderd. Maar ja dat is dus het voordeel van die pas, anders zou ik er denk ik niet heen zijn gegaan. Het maakt niets

meer uit, ik heb toch al voor betaald. Maar misschien moet jij hem ook wel gaan zien (lacht). (I: ehh ik denk er wel nog even over na, lacht).

I: Oke, nu ga je dus bijna naar alle films maar hoe deed je dat daarvoor? Hoe informeerde je jezelf over films?

P: Van horen zeggen. Ik weet vaak al wat er gaat komen door de trailers. Heb je zelf een Mac (I: Ja een macbook). Dan weet je dat je via Frontrow alle trailers kan zien. Soms onder het eten dan gaan we gewoon trailers kijken. Dan kijken we ook echt alles, ook films zoals die 'Chihuahua' film (Beverly Hills Chihuahua). Daar ga ik dan nu ook naar toe door die Pathé pas. Een film is dan echt even pauze voor mij. Maar ik denk dat ik via dat ding, Frontrow de meeste informatie binnenhaal. En via blogs, ik bedoel die Dragonball film daar kon je al een jaar van tevoren al wat screenshots van zien. En dan zie ik dat en uiteindelijk ga ik er toch wel heen. (I: En welke blogs zijn dat dan?) Ehh de belangrijkste die ik zeker iedere week wel check is Nalden, Nalden.net ken je dat (I: Nee die kende ik nog niet). Dat is een gast die al een jaartje of drie bezig is. Hij blogte eerst veel over muziek, ik ben namelijk een enorme muzikliefhebber. En tegenwoordig is de site meer een media platform met applicaties en is een soort van Monkai. Ken je dat Monkai? (I: nee ook niet) Dat is een bedrijf uit Amsterdam en die zijn heel erg bezig met webdesign en die hebben op een gegeven moment met Nalden een deal gemaakt dat zij zijn blog hebben verbeterd. Is nu een enorm vette website geworden. Maar iedere dinsdag heeft hij een post en dat heet 'trailertrash' en daar bespreekt hij alle trailers en daar kijk ik ook wel altijd op. Maar als je de comments bekijkt, de eerste comment is altijd die van wat de sneak preview wordt en dus ga ik iedere dinsdag ook wel altijd naar de sneak preview toe. Maar ow dan ga ik eigenlijk wel vaker, ik ga dus sowieso dus al vier keer per maand naar de bios, ik ga dus altijd naar de sneak en dat bedenk ik dus me nu pas. Want als je dus rond een uur of vijf even checkt weet je wat de sneak gaat zijn en afgelopen week was het 'Sunshine Cleaning' en toen ben ik niet naar 'Sunshine Cleaning' gegaan omdat niemand met de mee wilde en toen ben ik dus naar 'Dragonball' gegaan. Dan kan ik weer met mijn vriendin naar 'Sunshine Cleaning'. Maar zodoende dus via internet dus. Ik denk wel dat Frontrow wel het grootste ding is.

I: Volg je dan ook nog andere blogs?

P: Niet die ik zo uit mijn hoofd weet maar Nalden is wel de belangrijkste die ik daarvoor check. Voor de rest vooral life-style blogs die ik wel eens zie en daar staan dan soms wel trailers in maar de enige die constant over trailers post is Nalden. En daarnaast heb ik dus Frontrow die ik vaak check of ik zie wel eens een poster hangen of ik krijg een tip van iemand dat ik daar heen moet. Maar dat is niet zo heel vaak omdat ik vaak al van tevoren weet wat er aankomt omdat ik die trailers al zie. (I: Als ik het zo hoor, kijk je vaak trailers, lees je ook wel eens recensies van films?) Ehhh nee, meestal kijk ik wat de trailer met mij doet. Vaak merk je of in een trailer al alles van de film in zit. Bijvoorbeeld met 'Role Models' ik wist wel dat het een hilarische film ging worden maar ik wist ook dat in de trailer alle hilarische stukken al in zaten, dat kun je gewoon al zien in een trailer op een of andere manier. Vaak heb ik er liever mijn eigen mening erover en dan praat ik er

met wat mensen over na, ik ga ook meestal met meerdere mensen naar de film en echte recensies lees ik niet. Soms als ik iets zie staan dan lees ik wel wat maar niet bewust ofzo.

I: Gebruik je naast Internet nog andere media om je te informeren over films?

P: Als er iets in de krant staat dan lees ik het wel. Ik lees ook alleen de Volkskrant, digitaal dat dan weer wel en als ik in de trein zit en dat is wel bijna iedere dag en ik zie daar een krant liggen en er staat wat in over een film dan lees ik dat wel. Maar het is niet dat ik dat bewust dan ook doe. Dat ik ga lopen zoeken. (I: En van de Volkskrant daar lees je niet de recensies van?) Nee ehh ik lees meestal mijn krant in tien minuten ofzo. Ik zit dan zo van 'wil ik dat lezen en dat lezen' en de rest krijg ik wel binnen via losse dingen. Ik neem er niet echt de tijd voor. Ik wil de gewoon de grote dingen wel weten en hoe echt niet te weten dat er ergens een koalabeer vast zit, het interesseert me meer waar een bepaalde oorlog heen gaat. (I: Maar dat dus ook digitaal, geen papieren versies). Ja maar dat komt dus dat ik thuis een lekker groot scherm heb staan en dat kan ik makkelijk lezen en als ik dan iets wil bewaren dan kan ik dat snel saven. Ik vind het ook wel makkelijk dat heel je leven zo kan bewaren op een digitaal platform daar ben ik wel heel blij mee. En dat is anders met een krant, nieuws verandert en dat kan je veel makkelijker bijhouden digitaal. Je hebt dan een RSS feed en dan krijg je het gewoon binnen als je dat zou willen. Maar ik check gewoon morgens de Volkskrant en soms als ik buiten ben geweest dan pak ik wel eens een Metro maar dan maak ik daar de sudoku van. Mijn dag bestaat voornamelijk uit redelijk lang uitslapen, goed ontbijtje dan uurtje werken, even een paar uur chillen en dan weer een paar uur werken tot een uur of vier en dan weer rusten (I: Zo dat is wel rustig werkdagje). Ja maar ik werk dan wel tot laat, vaak doe ik het nog rustig aan tot een uur zeven en dan is het nog heel even iets idioot, een film bij de Pathe of een serie die ik volg en dan werk ik non-stop tot in de nacht. Of ik heb mijn sociale leven waar ik dan mee bezig ben.

I: Oke even terug naar het filmverhaal. Hoe vaak zoek je vooraf een film informatie op en achteraf?

P: Nee achteraf een film niet, behalve als ik vind dat een film heel slecht is dan wil ik meer mensen horen dat ie slecht was. Dan lijkt het alsof ik steun wil zoeken. Maar nee eigenlijk doe ik dat niet, ik zoek eigenlijk niet. Maar vooraf, zoals ik al zei dat trailer checken. Als wij eten dan hebben we vaak een laptop open staan en kijken we iets (een serie) en als die dan afgelopen is en we eten nog dan is het vaak nog even een trailer kijken. Door de trailer krijg ik de dus informatie vaak onbewust binnen want ik zoek er niet bewust naar. Dus als ik naar een film ga dan ken ik vaak al het rijtje en als ik hem niet ken dan lees ik even de informatie. Maar ik zoek niet echt naar informatie, niet voor en ook niet na. Het meeste komt op mijn pad of iemand die neemt me mee, 'Is het een leuke film' 'Ja oke' en dan ga ik mee.

I: En lees je op de sites die bezoekt dan wel eens de comments?

P: Nee want het ligt allemaal zo ver uit elkaar. En je ziet niet wat voor persoon het is. Ehh ik vind Internet wel interessant en ik vind comments lezen wel leuk en ik 'struin' ook wel forums af voor een bepaalde onderwerp. Maar je hebt meestal het meest extreme aan de ene kant en aan de

andere kant op zo'n forum. Maar ik ken die mensen die, ik zie geen gezichten. Ik bedoel ik skype ook heel veel en dan zie ik wel de gezichten. Ik heb een hekel aan bellen want dan zie ik die persoon niet, dan zit zo tegen een dood scherm aan te staren of in het niets te bellen. En mijn vriendin bijvoorbeeld die heeft geen camera dus als ik met haar bel dan zet ik mij camera ook uit. En dan zit zij te zeggen 'doe de camera aan' en zeg ik 'nee want dan kijk ik tegen een zwart scherm aan en daar hou ik niet van'. (I Dus wilt als je een iets leest ook het gezicht zien, ik bedoel diegene die dat heeft geschreven). Ja want als je iets leest, een comment dan krijg je wel een bepaalde beeld van die persoon maar het kunnen ook de grootste idioten van de wereld zijn. Hetzelfde als je in de trein zit en je hoort iemand achter je iets zeggen en je denkt 'nee dat kan niet' en je draait je om en je ziet die persoon dan denk ik 'oh het kan wel'. Zo'n mening is toch heel erg aan een persoon verbonden en dat mis je dan gewoon. Dus nee comments lees ik niet, bijvoorbeeld bij de Pathé heb je er wel comments bij staan maar dan staat 'super vette film' en dan denk ik wat heb ik daar nu aan. Ow ja IMDB dat check ik ook wel eens want daar staat vaak wel iets intelligenter maar ook niet zo vaak. Zoals bij Watchmen, daar had ik het boek verder niet van gelezen maar daar wilde ik wel meer informatie en daar ben ik dus wat over gaan zoeken en dan lees ik dan ook wel de comments van mensen die de comic echt hebben gelezen om te zien wat er die van vonden.

I: En heb je een bepaald voorkeur een voor medium voor informatie?

P: Ik denk dat het alleen maar meer gaat worden met het Internet. Als je ziet wat er soms al mogelijk is via het Internet, dat is echt ongelooflijk. En dan ga ik weer filosoferen over media in het algemeen. Het is nu ook al dat je iets kan printen en daar staan dan bepaalde tekens op en als je dat voor je webcam houdt en je kijkt op je scherm dan zie je daar al complete werelden ontstaan op je scherm. En als dat naar de krant zou brengen, dan zou je dus je krant hebben en je hebt je blaadje, je houdt je het voor een scanner of zo en dan zou je de trailer in je krant kunnen bekijken. Als dat nou zou kunnen. Ik denk dat het op een gegeven moment een soort van samensmelting gaat zijn tussen digitaal en analoog. Want het is toch makkelijk dat je gewoon een krant kan vastpakken, papier kan je gelijk vastpakken en bij een boek kan je gelijk zien hoe dik die is. En op internet moet je alles eerst nog opzoeken en als je daar een boek online leest dan is het plat. En bij een boek kan je ruiken, vastpakken en dat is leuk en dat soort dingen heb je bij internet niet. Ik denk dus dat het een soort van online/offline samensmelting gaat worden. Magazines en kranten zullen denk ik altijd wel blijven, mensen willen toch altijd wel offline lezen. Je kan het vasthouden en je weet hoe ver je bent. Dat zou ik trouwens wel fijn vinden bij een film, dat als je in de bios zit dat je weet hoe lang de film nog duurt.

I: Lees je verder nog krantenrecensies?

P: Nee (I: hoe denk je dan over zijn rol nu er internet bloggers ook zijn en..) en mensen die comments geven bedoel je? (I:hmm) Ja ik denk dat ie daarin mee moet gaan, ik bedoel een recensent moet ook gewoon een blog hebben. Ik kan me niet voorstellen dat iemand die recenseert geen blog heeft, iedere recensie die je daar schrijft dan gaan mensen je ook volgen. Dat

is het ook, stel het is je beroep en ik zou wel recensies lezen in kranten dan zou ik dat doen omdat die persoon lekker schrijft. Dus als je een blog hebt dan kan je hem volgen, je kan verschillende blogs ook weer volgen en hij en zij zou daar ook in mee moeten gaan. En wat ook nog is bij krantenrecensies, je kiest niet de schrijver uit. Bij een blog kies je uit welke schrijver je wilt gaan volgen. Hij gaat er ook al in mee neem ik aan, iedereen doet het, nou ja bijna iedereen. (I: Doe jij het ook?). Ik heb wel een blog ja...ja heel kort over mijn werk. Kijk mijn werk is nogal emotioneel, over infographics eigenlijk en daar zit je soms een jaar aan. Maar om nieuw werk aan te trekken zet ik soms wat anders werk erop want als je een jaar niet blogt dan volgt niemand je en zo trek je weer nieuw mensen aan. Daar is mijn blog voor, korte kleine dingen, als ik een expositie heb dan zet ik het daarop en dan heb ik ook mijn portfolio op. Dus ik blog wel maar puur voor mijn werk, ik heb er ook geen comments bij. Ik hoef alleen maar te weten hoeveel mensen mijn blog bezoeken, krijg wel mailtjes en dat vind ik wel wat persoonlijker. Want een comment kan je snel neerzetten en dan heb ik het gevoel dat mensen daar niet bij na denken.

I: En wat vind je dan van een blogger als het zijn beroep is geworden, net als die Nalden die je noemde?

P: Ja ik denk dat hij wel een van de belangrijke beroepsbloggers van Nederland. Ja dat is gewoon slim, volgens mij krijgt die vent alles gratis. Zijn website komt bijna boven zijn persoon te staan maar hij trekt het voor, hij blijft wel staan. Ik lees hem niet echt meer, ik kijk vooral want hij is heel visueel geworden met tips enzovoort. Het is wel een goede blog en vind hem wel een interessant persoon. Maar geen muziek meer om te downloaden omdat ie wat meer legaal wil worden dat is wel jammer. Maar wel echt gaaf, als je de website dan snap je het wel (I: nou ben wel benieuwd). Dat is gewoon de toekomst.

I: Als ik het zo kijk, is een trailer een leidraad voor je als je films uitzoekt.

P: Ja eigenlijk wel, door een trailer weet ik welke film ik wil zien. (I: En andere zaken zoals acteurs). Nee, ben heel slecht in namen en het is wel zo als ik Ben Stiller zie dat je dan weet dit wordt flauw en ook leuk. Ik ben redelijk Ben Stiller fan maar het is niet dat ik daardoor naar een film ga. Want ik ken mezelf, ik kan soms ook goed of slecht nieuws afleveren en dat kan Ben Stiller ook hebben. Maar dat interesseert me dus ook niet, een verhaal moet me gewoon boeien. Maar het dus niet zo dat ik een film moet zien. Bij Wolverine had ik dat wel een beetje door de trailer. (I: Maar het is niet zo dan dat je ook nog reviews van Wolverine gaat lezen). Nee want ik ga ook wel hele slechte films dus het commentaar maakt voor mij niks uit. Soms download ik wel films maar ik vind dat echt spektakel films die moet je niet op een laptop zien. Daarvoor ga je wel naar de bioscoop met een scherm. Ik kijk soms ook wel films twee keer, eerst op de laptop en dan jaa die moeten we toch wel in de bioscoop zien. We spreken dan thuis ook wel van bioscoop en downloadfilms. Dan gaat het zo van 'die film gaan we downloaden'.

I: Oke (even alles nalopen) volgens mij hebben we alles wel besproken.

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna.

Naam: Sander

Leeftijd: 25 jaar

Datum interview: 11 mei 2009

Duur interview: 40.03 minuten

Sander is een student aan de filmacademie in Amsterdam in de richting visual effects. Is geïnteresseerd stop-motion en visuele effecten. Hij studeert in Amsterdam maar woont in Rotterdam omdat hij hier opgegroeid is. In zijn vrije tijd is ook met film bezig. Hij is blij dat hij van zijn hobby zijn studie gemaakt en hopelijk hierna ook zijn werk.

Interviewer: Hoe vaak kijk je naar films dan?

Sander: Best wel vaak, ehh voor school moeten we natuurlijk ook verplicht naar films kijken. Maar dat zijn dan oude films, die moeten we bespreken, bekritisieren en analyseren. Maar waar ik zelf echt interesse in heb, zeg maar de films die ik vet vind zijn de huidige Hollywoodfilms. De bombastische films met visual effects zoals Transformers en Batman.

I: Hoe denk je dat je dan naar de bioscoop gaat? Als het niet voor je school is bedoel ik.

S: Hmm de laatste tijd toch weer vaker omdat er goede films draaien. En ik moet het zeggen dat het wel makkelijker is met zo'n Pathépas (I: je bedoelt een Unlimited pas). Ja zo'n Pathé unlimited pas en als er dan een goede film draait dan ga je er een paar keer heen. Laatst ben ik twee keer naar de film 'Watchmen' gegaan omdat ik hem helemaal geweldig vond. (I: waarom deed je dat?). Omdat de effecten gaaf waren en voordat Watchmen als bioscoopfilm uitkwam heb ik ook de comic novel gelezen en dat staat hoog aangeschreven en het ziet er als plaatje in zijn geheel wel vet uit.

I: Dus voor dat soort films heb je wel een voorkeur? De grote blockbusters bedoel ik dan.

S: Ehh ja ja (I: en andere genres?). Ehh science fiction is toch wel mijn favoriete genre. Ben natuurlijk opgegroeid met Star Wars. En ik kijk daarom films zeker het liefst in de bioscoop, vooral zo'n blockbuster movie want daarvoor zijn ze gemaakt voor grote doeken. Groot spektakel, grote explosies, spaceships die dan door de ruimte vliegen.

I: Ik heb je aangesproken bij Wolverine, wat vond je uiteindelijk van die film?

S: Een vermakelijke film. Het zag er wel lekker uit maar ik vond het niet echt een goede film. Viel ook wel een beetje tegen, was echt een popcorn film maar vond het geen goede film. (I: waarom viel hij tegen). Ehh in eerste instantie viel die tegen doordat er heel veel dingen er vooral niet goed uitzagen maar dat is vooral technisch gezien. Maar dan haak ik wel een beetje af, de belichting klopte niet en je zag dat het computer was. (I: je kijkt dan er dus als student ernaar). Ja een beetje wel, je kijkt natuurlijk film ehh je gaat ook wel voor het verhaal natuurlijk maar als er in het begin al

dingen niet lekker zitten dan neem je al een beetje afstand, dat heb ik dan. Ehh Ik ben hem ook eigenlijk een heel klein beetje kwijt (moet lachen).

I: Dat is niet erg. En heb je voordat je naar de film ging nog informatie over opgezocht?

S: Niet echt nee, ik heb vroeger de tekenfilm gezien van X-Men. Ik weet wel een klein beetje de achtergrond van Wolverine en dat herkende ik wel in de film. (I: maar dingen als trailers, recensies ehh). Ja trailers, ik heb geen recensies gelezen van Wolverine. (I: doe je dat normaal wel?) Soms, ja. Standaard ga ik naar de Apple site voor Quicktime trailers en ik kijk ook regelmatig op visual effects site, daar staan ook nieuwtjes op en dan word je weer doorverwezen naar andere sites. Verder kijk ik natuurlijk op IMDB maar dat is meer voor achtergrond informatie, wie de makers enzo en wat mensen voor een beoordeling geven aan een film. Voor de rest zou ik heel even niet weten.

I: Je bent dan op Internet en naar welke sites ga je dan verder?

S: Ja ehh niet echt sites die ik regelmatig bezoek, eerder dat ik er dan via via op kom. (I: Kan je een voorbeeld geven). Ehh even denken, voornamelijk met trailers die niet op de Apple site staan dan wordt je doorverwezen naar Yahoo of zoiets. En ehh echte recensies, ik kom recensie tegen via de visual effects site. Een standaard visual effect site die ik bezoek is 3Dtotal.com en daar staan wel eens verwijzingen naar nieuwe spektakels met achtergrond informatie en andere dingen.

I: En andere media?

S: Ja ik lees natuurlijk de Metro in de trein en daar staan ook recensies in en die lees ik dan ook. Verder weet ik het niet ehh. En als je natuurlijk naar de film zelf gaat dan wordt je ook lekker gemaakt met trailers. (I: je bedoeld in de bioscoop?). Ja voorbeschouwing voor dat de hoofdfilm begint. Dat triggert je weer om daar naar toe te gaan de volgende keer. (I: wat zijn dat dan voor triggers?) Ehh een trailer die echt heerlijk in elkaar zit met grote namen en met veel mooie, gelikt en dat lekker eruit zit. (I: Acteurs kunnen je dus ook naar een film trekken?). Ja maar hoeft niet perse, gaat meer om het beeld en geluid. (I: Ga je trouwens alleen naar Pathé). Ja en Cinerama ga ik ook wel eens maar de laatste tijd niet zoveel meer. Komt vooral door die Pathé pas. Ik ga ook elk jaar naar het filmfestival (IFFR) want ben ook wel geïnteresseerd wat er buiten Hollywood, het Westen gebeurt. (I: Ga je buiten het festival wel eens naar Lantaren?) Nee, misschien één keer per jaar, het trekt me toch niet helemaal. (I: Waarom is dat zo) Ja ehh waarom dat zo is (stilte). Heb ik nog niet echt over nagedacht, kom ik later wel op terug (lacht). (Stilte)...

I: Even dan terug naar de kranten, lees je nog andere kranten dan de Metro?

S: Ja, ehh natuurlijk lees ik wel eens een andere krant maar ik koop niet kranten ofzo. (I: Lees je dan online versies van kranten). Ehh Algemeen Dagblad lees ik wel eens maar daar staan niet vaak recensies in. Volkskrant wel maar daar lees ik weer niks van. Van online kranten lees ik toch meer het nieuws dan recensies. (Stilte) Ja het zijn toch echt de trailers die het doen, als ik die zie daarna zoek ik pas informatie over de film op. En dan kom je vanzelf op sites of Googlen, ja ehm en soms

neem ik het initiatief van een regisseur van wat zijn toekomstplannen zijn en dan zie in een keer dat Peter Jackson en Steven Spielberg een Kuifje film gaan maken. En daar kan ik wel enthousiast van raken want je weet wel dat dat nu al een goede film gaat worden. (I: Dus wat je niet perse met acteurs hebt, heb je wel met regisseurs). Ja ja ik geloof het wel maar je hebt nou wel weer dat producers een goede naam krijgen, bijvoorbeeld Jerry Bruckheimer van de 'Pirates' films terwijl ik de regisseur niet eens ken. Dus een beetje wie de leiding heeft. Producers hebben ook hele grote verantwoordelijkheden. Het is dan toch wel de regisseur of de producer maar of wel eens een scenarist. Bijvoorbeeld van Stephen King die horrorverhalen, niet dat ik echt fan ben maar het is bekend dus dat trekt me dan.

I: Oke en wanneer je een recensie leest in de Metro waar let je dan op?

S: Waar ik dan op let (stilte). Ik lees het dan meer over waar gaat die film over en is het de moeite waard, komen mijn verwachtingen over met die van de recensent, de criticus. Dus voornamelijk daarom, de nieuwsgierigheid en opinie. Films waar ik dan het meest interesse in heb is dat het inhoudelijk ook moet kloppen, dat het lekker in elkaar zit en spanningsopbouw. Dat maakt voor mij een goede film en goede acteurs en goede muziek. En dan lees je zo'n recensie en wordt er bijvoorbeeld twee sterren gegeven en dan heb je gelijk een stuk minder hoge verwachtingen van zo'n film. Maar het kan ook totaal niet kloppen want iedereen heeft zijn eigen mening over een film. Dus ik probeer altijd met een open mind naar een film toe te gaan maar wanneer het niet overeenkomt dan denk ik wel van 'gast daar ben ik echt niet mee eens'. (I: Gebeurt dat vaak? Dat je het niet eens bent met de recensies?) Ja best wel eigenlijk ja (stilte) (I: Hoe komt dat dan ehh of wat vind je van de kwaliteit van recensies) ehh zo'n recensie is toch best wel persoonlijk kritiek. Iedereen heeft persoonlijke smaken en iedereen kijkt anders naar een film. Ik weet ff geen voorbeeld, zit te denken (stilte). (I: Bijvoorbeeld Watchmen, die noemde je net en die vond je goed). Ja ik heb ongetwijfeld daar wel recensies van gelezen maar kan me niks bedenken en verder kon ik die film niet echt objectief beoordelen omdat ik de comics heb gelezen en eigenlijk was ik dus fan. Ik vond wel dat de film een tikkeltje te langdradig was maar hij zat heerlijk in elkaar en heel goed gecast en de visual effects waren baanbrekend (stilte) hmm verder weet ik even niks. (I: Oke wat zou dan een goede recensie voor moeten bevatten). Hij moet gewoon simpel zijn en oh ja ik heb wel een recensie van Watchmen gelezen en toen werd volgens mij het einde verklapt en dat vind wel echt een slechte recensie. Ik weet niet meer welke krant het was, volgens mij de Metro en ik vind niet dat je het einde kan verklappen. Niet te veel verklappen want dat doen trailers ook niet. Ik kom nu wel weer steeds terug op trailers want dat is toch wel datgene wat me trekt. Met visuele effecten en beeld en geluid, je ziet veel meer dan tekst, is dus veel sterker. Je hebt dan ook een trailer van Terminator Salvation die nog moet uitkomen en je hebt daarvan ook een extended trailer van vier minuten ofzo en eigenlijk heb je dan al de hele film gezien. (I: Oke vind je het dat dan niet jammer). Ene kant wel maar aan de andere kant weet ik nu wel dat volgens mij wel een hele goede film gaat worden, zag er namelijk heel vet uit. En dat kan je niet zien met alleen maar tekst, tenminste het is minder sterk. En die trailer is er heel veelbelovend uit. Als je naar die film

gaat weet je eigenlijk waar het om gaat spelen. En bij trailers is het vaak ook zo van 'heb je die en die al gezien'

I: En op IMDB lees je daar wel eens de reviews?

S: Ja die lees ik wel eens, het is gewoon algemeen. Mensen schrijven een stukje en daar kan je het mee eens zijn of niet. Het is toch een eigen mening net als bij kranten. (I: Dus in beide gevallen zie je er als een mening). Ja je kan het ermee eens zijn of niet, ja. (I: En achteraf zoek je dan ook wel eens filminformatie op?) Ja doe ik wel eens, ik vind het wel leuk om te weten hoeveel sterren die dan heeft gekregen op IMDB. Of dat met mij overeenkomt. Maar eigenlijk vind ik ook niet helemaal goed werken denk ik. Want je kan ook heel makkelijk een film tien sterren geven terwijl je het eigenlijk een acht wil geven. Maar omdat ie dan op 7. zoveel staat dan wil je die film wat opkrikken. (I: Je geeft dus zelf wel films een cijfer op IMDB?). Ja als ik een film echt gaaf vind en dat ie een hoger moet staan dan geef ik wel gewoon tien sterren. Maar dan moet ik wel een film echt gaaf vinden, echt geweldig zoals een Star Wars of Terminator 2. Vooral sci-fi maar ook Pixar vind ik ook wel gaaf.

I: Naast het cijfers geven op IMDB, doe nog andere dingen op het Internet?

S: Zoals een blog bedoel je? (I: ja) Nee maar ik zat er laatst wel aan te denken omdat het me toch wel leuk lijkt. (I: Hoe zou die er dan uit komen te zien?) Het zou dan ehh recensies (moeten beiden lachen). Ja misschien wel, lijkt me toch wel leuk om over films, iets over wat je ervan vond op Internet te zetten. En dan hoor je weer van anderen wat ze ervan vonden, daar ben ik wel nieuwsgierig om. (I: Dan lijkt het toch dat je meer ziet dan alleen maar een mening want anders zou je het niet zelf doen of zie ik het mis). Hmm ja, ik zie het als een mening, het blijft wel nog steeds een mening van iemand. Maar via het internet kan je je mening delen met anderen (stilte)...hmm is wel moeilijk (moet lachen). Even denken hoor, want je zet je mening op Internet zodat andere mensen ehhh (stilte) ik weet het niet (lachen beiden). Misschien is dat wel de reden waarom ik het nog niet heb gedaan. Je wilt toch mensen informeren, het geeft informatie als je er zelf nog niet zoveel van af weet. Ik bedoel de mensen die de recensie hebben geschreven die hebben toch de film al gezien en meestal die recensies in de krant zijn een soort van samenvatting. (I: Maar leest zelf geen recensies, ik bedoel je volgt niemand) Nee soms kom ik er wel maar per toeval. Misschien is het toch wel dat ik mijn mening heb en dan hoef ik niet die van anderen te lezen. Er zullen vast wel recensies zijn die het met mij eens is maar ja het trekt me gewoon niet, ik weet eigenlijk niet waarom (stilte). Ehmm (stilte) het is wel een hobby, het leek me interessant en gaaf om recensies te plaatsen op internet om zo reacties te krijgen, om te kijken hoe anderen mensen naar jou visie kijken. Dat is misschien wel leuk om zo feedback op te krijgen, misschien is dat dan wel uit nieuwsgierigheid. (I: Doe je dat zelf ook al bij andere comments). Je hebt natuurlijk op hyves dat je dan kan doen en ben wel eens naar de Star Wars hyves geweest. En oh ja ik heb wel eens een recensie geschreven op die hyve. Maar dat totaal niet objectief, de laatste Star Wars waar ik spijt heb want vind hem nu toch niet zo.

I: Is objectiviteit dan een voorwaarde voor een recensie omdat je zegt dat ie van jou niet objectief was?.

S: Ja is ook een goede vraag. Soms wel, soms niet. Eigenlijk wel van hoe je hem als film moet beoordelen, als losstaande film. Je kan een film, bijvoorbeeld een Star Trek fan die alles heeft en dat ie dan naar een Star Trek film gaat en die vindt er geen reet aan omdat het verhaal niet klopt met de series ofzo. Maar dat kan wel goed zijn voor de film zelf. Dus je kan twee meningen hebben, van iemand die fan is van de serie maar de film komt niet overeen met de geschiedenis van de serie. En iemand die nog nooit een Star Trek aflevering heeft gezien maar de film wel goed vindt omdat het gewoon goed in elkaar zit, zit een leuk verhaal. Een recensent moet daar doorheen kunnen schrijven en niet vast zitten aan andere ehh dingen. (I: Zie je dan verschillen op Internet en krant). Ja dat wel, veel verschil. Het blijft een eigen mening. De recensies in de krant zijn wel objectief maar blijft een eigen mening. Zo zie ik het steeds. De recensies op internet en blogs daarvan weet je het niet. Het verschilt dus. Maar mijn voorkeur ligt bij trailers en ik lees denk ik toch het liefst een synopsis en dat is geen recensie maar gewoon het verhaal. Die dingen staan ook bij de Quicktime trailers en daar heb ik meer behoefte aan omdat er minder verklapt in wordt.

I: En met vrienden, hun meningen en aanraders?

S: Ja dat lijkt er wel op. Hetzelfde als in de krant alleen word het nu verteld door een vriend die je 1000 keer beter kent dan iemand die een recensie heeft geschreven in de krant. Je kent elkaar dus je bent sneller met hem eens dan met iemand van de krant.

I: Oke en volgens mij hebben we alles wel besproken. (Even alles nagelopen)

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna.

Naam: Zoë

Leeftijd: 21 jaar

Datum interview: 5 mei 2009

Duur interview: 37.45 minuten

Zoë is een derdejaars geneeskunde student in Rotterdam. Naast haar studie is ze een fanatieke Feyenoord supporter. Sinds een paar maanden woont ze op kamers in Rotterdam, hiervoor woonde ze in Schiedam. Ze kijkt graag naar verschillende televisieseries en films.

Interviewer: Hoe vaak kijk je naar films?

Zoë: Ehh ongeveer..ligt er een beetje aan. Misschien twee keer per week, ligt eraan wat er op TV te zien is en wat er in de bioscoop draait. (I: Ga je vaak naar de bioscoop?). Ehh vroeger wat meer dan nu omdat ik wat minder tijd heb maar als er echt een leuke film is dan ga ik wel. (I: waar kijk je dan het liefst films?) Thuis vind ik wel makkelijker maar de bioscoop heeft een specialer sfeertje, dan is het meer een uitje. Maar ik heb geen speciale voorkeur. Als er een film die net uit is en ik wil die echt zien dan ga ik wel naar de bioscoop of als we met meerdere mensen zijn dan gaan we ook naar de bioscoop. Dan kan je nog van tevoren samen eten ofzo.

I: Naar wat voor films ga dan graag?

Z: Ik heb niet echt een specifiek thema, eigenlijk wel van alles. Ik vond de Lord of the Rings trilogie echt geweldig en 'The Prestige' vond ik echt goed. En 'Disturbia' vond ik wel grappig. Horror vind ik wel leuk maar komedies bijvoorbeeld ook. Ik heb dus niet echt een specifiek genre, het ligt meer aan het verhaal en wat je hoort en de acteurs. (I: Het zijn wel dus vaak Pathé films?) Ja ja zoals 'Pirates of the caribbean' dat vind ik echt leuke films.

I: En voordat je naar een film gaat, hoe informeer je je dan over de film?

Z: Meestal lees ik wel in de kranten de previews over films en af en toe zit ik wel de Pathe site en kijk ik wat er uit gaat komen. Dat vind ik wel handig, kijken wat er de komende tijd gaat spelen (I: welke kranten lees je dan?) Meestal de Metro omdat die er vaak nog ligt als ik uit school kom en op donderdag staan er de nieuwste films in. Af en toe lees ik nog wel de AD de Rotterdamse versie in het weekend als ik thuis (bij mijn moeder) ben. En dan lees ik ook wel af en toe de recensies. (I: lees je dan ook online versies van kranten). Nee dat niet.

I: En welke internetsites bezoek je voor filminformatie?

Z: Ehh af en toe ga ik naar IMDB maar dat is meer voor series en niet zozeer voor films. Want soms lees je wel eens recensie en dan lijkt het je wel een leuke film maar dan staat er dat het helemaal niks was en dan wil je toch voor je zelf kijken wat je ervan vindt. Dus ik lees meer om informatie te

krijgen over de film en niet zozeer wat zij ervan vinden of zij het goed of slecht vinden. (I: welke dingen vind je dan nog meer belangrijk aan een recensie behalve informatie over de film). Ehh ja oke, je let natuurlijk wel een beetje op de mening en wat erover gezegd wordt. Maar meestal is het makkelijker nadat je een film hebt gezien een recensie te lezen dan ervoor. Ik bedoel ik heb wel eens een recensie gelezen waarin de film helemaal werd afgemaakt en eigenlijk vond ik hem zelf wel leuk. Doordat soort dingen begin ik wel minder waarde te hechten aan recensies. Daarom is de voornamelijk de informatie over de film belangrijk voor mij. (I: wat bedoel je met dat een recensie minder waarde voor je begint te krijgen?). Dan komt de mening niet overeen met mijn eigen mening en merk dat de laatste paar keer is gebeurd met de Metrokrant en daarom lees ik nu meer gewoon voor het verhaal en de informatie en dat soort dingen.

I: Welke zaken vind je nog meer belangrijk aan een recensie?

Z: Ja de informatie dus, je hoeft natuurlijk niet het hele verhaal te weten en vooral het einde niet. Je hoeft niet de clue van de film te weten maar meer informatie waar de film over gaat en het genre en de acteurs. Ja gewoon de informatie over de film en de mening mag er wel bij alleen merk ik dus zelf de laatste tijd dat ik er minder waarde aan hecht, heb ik steeds minder mee. Mijn mening wordt er in ieder geval niet echt door beïnvloed, als zij hem slecht vonden dan ga ik niet minder snel naar die film. En ja toen ik de Oscars zat te kijken en toen dacht van 'ja ik wil wel naar 'Slumdog' dat had ik weer wel. Maar verder valt het mee. (I: en acteurs en regisseurs, hebben die nog een invloed?). Ja ja dat is weer wel belangrijk, je hebt toch altijd een voorkeur voor bepaalde acteurs en actrices. Sommige succesacteurs daar ga je wel sneller naar toe weer.

I: Waardoor wil je dan perse sommige films zien?

Z: Ehh de voorstukjes, de trailers en meestal als ik naar de bioscoop ga dan wil ik toch wel op tijd zijn voor de trailers. Dan heb je wel een kaartje gekocht voor een andere film maar dan wil je toch de trailers zien (moet lachen). En de acteurs die erin zitten en voor zover het verhaal of die me aanstaan in de trailer. (I: Kijk je alleen in de bioscoop naar de trailer?) Nee als ik op de Pathé site ben dan kijk ik af en toe ook de trailers die erbij staat.

I: Zijn er nog andere sites die je bezoekt?

Z: Nee alleen nog de Videoland site maar dat is om te kijken of een DVD al uit is gebracht. (I: Lees je op IMDB de reviews van mensen die erop staan?) Ja die lees ik wel en als het iets meer niveau heeft dan alleen maar 'it's sucks' dan wil ik het wel echt lezen maar uiteindelijk moet je gewoon een eigen mening vormen. Ik vind het wel leuk om te lezen wat anderen erover schrijven maar niet iedereen heeft dezelfde mening. En het maakt ook geen verschil uit voor mij of ik wel of niet naar die film ga. Ik hecht er niet zoveel waarde aan omdat de mening niet altijd overeenkomt. Zoals de Mummy 3, die werd ook slecht beoordeeld en toen ik die film zag, kijk hij was niet geweldig ofzo maar er zaten wel leuke stukjes in en ik vond het wel een leuke film. En in de Metro staat er eigenlijk ook niet hoger dan die meningen. Er staan geen technische aspecten van een film dus wat maakt die persoon meer weet dan iemand anders, vind ik dan. En op Internet ligt het een beetje

eraan. Af en toe is het beter onderbouwd dan wat er in de Metro staan en als het beter is onderbouwd dan vind ik wel iets geloofwaardiger, nou ja meer belang hecht je eraan. Maar uiteindelijk maakt dat voor mij niks uit voor of ik de film wel of niet ga kijken. Ik kijk gewoon of de film bij mij past. Een recensie beïnvloed niet mijn keuze. Maar ik vind ze ook niet storend, kijk uiteindelijk is een recensie een mening van een persoon die hem gezien heeft. Het lijkt mij moeilijk om een echt objectieve recensie te schrijven. Je vindt toch een film leuk, goed of je vindt hem niks. Moeilijk om daar echt objectief iets over te schrijven en dan is een mening dus niet storend ofzo het hoort erbij, denk dat het wel belangrijk is voor een recensie (I: je bedoelt dat een recensie een mening heeft) Hmm het hangt tuurlijk ook af, ehh Nederland heeft niet echt één grote filmcriticus, ja Rene Miouch. Want ik kijk ook wel eens naar de TV naar die film en sterren dingen (stilte) maar een recensie is uiteindelijk toch wat iemand van een film vond. En dat is de reden van een recensie. (I: Zie dan verschillen tussen de krant en Internet?) Nou je zou denken dat iemand die schrijft voor de krant die is daarvoor aangenomen, dat die meestal een betere onderbouwde mening zouden hebben dan mensen die schrijven voor Internet. Maar ik merk dus zelf als ik de Metro lees dat daar een onderbouwing in zit. 'Van als je zo naar de film kijkt dan dat', het is meestal van 'ik vind hem niet leuk want die en die is slecht ofzo' (I: Waarom blijf je de Metro recensies lezen?). Er zit wel wat informatie in over de film dat vind ik dan wel weer leuk. (I: Je noemde net Rene Mioch, ken je ook andere recensenten van naam?) Nee, nee als ik die dingen lees dan let ik er verder niet op.

I: Heb je verder een voorkeur voor bepaalde media?

Z: Ja ik vind de Pathé site heel handig omdat daar informatie over de film staat en er staan ook trailers op van films. Er wordt daar geen mening achter gegeven, het is alleen informatie dat vind ik wel fijn. Maar de krant is wel fijn want die heb je gewoon voor je liggen en meestal denk ik toch wel 'oh ja het is vandaag donderdag en dan wil ik wel een krant pakken en zien wat er in de bioscoop uit is' (I: Dus daar denk je dan wel aan? 'Van het is donderdag') Hmm zeker en op teletekst kijk ik voor filminformatie. (stilte) Maar ik heb niet echt een voorkeur, teletekst ik ook eigenlijk handig. (I: Wat staat er dan precies op teletekst?) Gewoon welke films uit zijn voor deze week en gewoon wat informatie, met een stukje tekst. Pagina 400 iets (lacht).

I: En praat je verder met vrienden en familie over films?

Z: Ja dat wel, welke stukken in de film belangrijk of grappig zijn en gewoon over de film en wat je ervan vond. En nog of ze hem zelf ook echt moeten zien. (I: en andersom?, doen vrienden dat ook bij jou, het aanraden van films?) Ja en dat neem ik toch wel mee.

I: Heb je dan wel eens via het internet mensen films aangeraden, via reviews ofzo?

Z: Nee niet op internet maar ik heb wel een soort van lijstje gemaakt met films die ik nog moet zien en films die ik al heb gezien daar zet ik dan een sterretje achter (lacht). Ja staat in Word en films die ik echt goed vond. (I: Maar dat is voor jezelf...) Ja en als ik echt goede films heb gezien dan zeg ik dat tegen vrienden. En af en toe vragen mensen wat is de beste film die je hebt gezien en dan kan ik dat makkelijk in de dat lijstje opzoeken. (I: Maar waar zit het hem in dat je het wel

tegen je vrienden zegt en niet bijvoorbeeld op IMDB plaatst?) Ehh weet ik eigenlijk, ik heb misschien het idee als ik dat ga doen dat ik er dan heel veel tijd aan ga besteden, tijd die ik eigenlijk zou moeten investeren in mijn studie. (stille).. Ik zit nu ook te denken dat ik vroeger soms dacht dat ik filmcriticus wilde worden. Ik kijk toch zoveel films, vroeger was dan op een verjaardagsfeestje ofzo en dan was het zo van 'we gaan deze film kijken' en dan was ik altijd van 'oh die heb ik al gezien'.

I: En hoe zou je dat zelf aanpakken, een recensie?

Z: Ja hmm zover heb ik er nooit over gedacht. Ja toch gewoon beginnen met informatie over de film en dan op een onderbouwende manier je mening weergeven en dan niet zo van 'ik vond hem stom want ik vond die en die stom' dus wel meer onderbouwend dan alleen maar zijn hoofd staat me niet aan dus hij was stom. Hmm en verder wat ze nu ook hebben in de krant van 'je moet er wel naar toe want...' en 'je moet er niet naar toe gaan want...' (I: dat staat in de Metro?) Ja en dat is meer gefocused op soorten personen. 'Als je wel houdt van zo en zo films dat je dan moet gaan' dat ik vind ik op zich wel een slimmer idee'. Het zit een beetje op een sarcastisch niveau. Het kan nog altijd beter onderbouwd. Ik heb trouwens ook geen idee hoe je erin zou moeten rollen, ik ben ook een keer ochtends naar de bioscoop gegaan en zaten er een paar mensen, van die middelbare mannetjes en dan denk je al snel dat dat recensenten zijn. (I: Maar je hebt nooit de behoefte gehad om het via een blog te doen?) Nou het lijkt me opzicht wel grappig maar ja ik weet het niet. Ik ben dat het me teveel tijd ga kosten. Ik kan wel eens doordraven in sommige dingen en dan laat ik mijn studie links liggen. En ik heb het ook druk, dr is toch altijd wat te doen qua werk. Het is toch een tijdprobleem en hoe ik het dan zou moeten beginnen en dat soort dingen. Ik heb er verder ook niet echt over nagedacht maar als ik dan weer een film kijk dan denk ik wel 'hoe moeilijk moet het zijn om er een leuk stukje over te schrijven'. Maar niet echt over verder gedacht. (I: Want het lijkt je dus niet echt moeilijk?). Nou wat je in de krant leest dat zou iedereen wel kunnen en iedereen heeft een mening die gehoord mag worden. Maar als je toch iets meer onderbouwend wil doen dan moet je toch wel wat meer weten. (I: En hoe zou je dat kunnen bereiken?). Nou gewoon veel films kijken en ik weet ook nooit iets over de techniek van films en dat soort dingen. Maar heel veel mensen gaan ook naar de film omdat ze het leuk vinden en niet omdat ze iets over de techniek willen weten. (I: Vind je dan ook dat een goede criticus dat wel moet weten?). Ik denk dat voor de mensen die het lezen voor de grap het niet uitmaakt maar je verwacht toch als je je geld ermee verdient dat je er wat meer van afweet. En in de Metro vind het niveau van commentaar een beetje makkelijk. (I: En heb je nooit andere recensies willen lezen van bladen of kranten omdat je er geïnteresseerd in bent). Nee maar dat komt omdat het niet zozeer gaat om de mening van de persoon maar ook om de filminformatie en dat biedt Metro wel.

I: En zoek je ook nog eigenlijk informatie op als je een film al hebt gezien?

Z: Ehh jawel, als ik bij iemand heb 'ehh ik ken hem ergens van' en dan zoek ik op waar ik hem van ken. En ehh het is achteraf ook wel leuk om recensie te lezen om te kijken of 'ja dat is waar, daar ben ik het mee eens of niet'. (I: Wat is achteraf de meerwaarde van dat te weten?). Ja leuk om te

lezen om of anderen het ook zo hebben gezien. Voor de film maakt het niks meer uit maar voor mezelf vind ik het grappig om te kijken wat zij ervan vonden of te kijken of ik iets heb gemist. (I: En dat kijk je meestal op IMDB?) Ja.

I: Ehhh even kijken of we alles hebben besproken..

Z: Ik vind het wel grappig, ik heb er nooit echt over nagedacht hoe ik er mee bezig was. Maar nu, ik kijk dus wel inderdaad naar teletekst en ik weet dat donderdag de films uitkomen en dat ik dan de Metro wil pakken. (I: Je bent je er niet echt bewust van) Ja inderdaad maar als ik nu over nadenk merk ik dat er echt op zit te wachten, het is donderdag en er zijn weer films in de krant.

I: Vind je eigenlijk dat er genoeg informatie te krijgen is?

Z: Ja opzich wel, op televisie de reclame en op internet kan je makkelijk alles vinden. En in de metro is er wel genoeg ruimte ervoor alleen de manier waarop mag wat beter. In de Metro moeten ze wat meer ruimte overlaten voor mensen die het wel een leuke film vinden want soms worden films echt heel erg afgemaakt terwijl je het een leuke film kan vinden. (I: Dus je bedoelt wat objectiever). Ja ja en verder wat er op teletekst staat en op de Pathé site dat is wel objectief want dat is alleen filminformatie. En de Metro hoeft niet perse objectiever maar vooral onderbouwend. Dat heeft voor mij meer waarde, ik weet niet of het dan ook meer uitmaakt of ik dan wel of niet naar de film zou gaan. Ik kijk altijd zelf of de film mij aanspreekt en wat de recensie zegt bepaald niet of ik wel of niet naar de film zou gaan.

I: Oke en volgens mij hebben we alles wel besproken. (Even alles nalopen)

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna.

Bijlage 4: Transcripten Arthouse bezoekers

Naam: Amber⁵

Leeftijd: 55 jaar

Datum interview: 23 april 2009

Duur interview: 63.23 minuten

Amber is een 55 jarige vrouw en was van oorsprong leerkracht op een basisschool. Maar sinds een paar jaar is ze vrijwilliger daar op de basisschool. Daar begeleidt ze een aantal allochtonen kinderen na de basisschool tot einde middelbare school. Daarnaast is ze twee dagen per week werkzaam als verzorgster bij een hospik. Ze is ook fanatieke Feyenoord fan en is lid van een leesclub.

I: Je zei net dat je lid van een leesclub bent, hoe past film hierin?

A: Oh ja ik ben ook nog lid van een filmclub, dat wordt dan in het Venster door een dame georganiseerd. Is denk ik zo'n vier jaar geleden opgezet en dat houdt in dat we één keer in de zes weken in het seizoen, zo'n negen keer per jaar een film zien in het Venster op vrijdagochtend. Die wordt door haar ingeleid per mail en dat zijn dus altijd Venster films. Echt van die geëngageerde films en soms is het een film 'daar was ik zelf niet naar toe gegaan' maar het zijn wel goede films. Heel enkele keer worden ze ingeleid door iemand in de bioscoop maar het is nu al zo'n succes dat er nu al drie voorstellingen worden gegeven op die vrijdag omdat het zo druk is. En nu kan je dus de tijd kiezen en nu is er ook een stop, er kan niemand meer lid worden (I: Oke, hoeveel leden zitten er in de club?) Ja ik weet het niet, hoeveel zullen er in dat zaaltje kunnen? Best wel veel misschien wel 300 en dat keer drie en misschien nog wel meer want niet iedereen zal iedere keer komen. Maar ik zit dus ook bij een filmclub, dat was ik dus even vergeten (lacht).

I: Maar dat komt dus omdat het niet wekelijks is, je krijgt dus een email.

A: Ja en de kaartje die heb je al van tevoren, die heb je dan thuis, die koop je voor het hele seizoen. En op vrijdagochtend...het is misschien een beetje raar of nou ja raar in Amsterdam heb je ook de hele dag dat er films draaien maar in Rotterdam begint het pas een beetje in de middag.

I: En als je dan zo'n film hebt gezien of gaat zien, zoek je dan nog informatie op?

⁵ Amber is aangesproken bij de film 'He just not that into you' in de Pathé maar achteraf bleek dat ze daar heel weinig komt en meer een Lantaren/Venster bezoeker is. Vandaar dat ze tot de arthouse bezoekers gerekend wordt.

A: Ehh meestal wel van tevoren. Ik heb een vriend in Den Haag en wij gaan ook wel naar het filmhuis in Den Haag want dat zijn wel de plekken waar ik graag kom en het Venster die dus helaas daar weg gaat (I: Ja ze gaan verhuizen toch?). Ja ja en daar zit toch wel het hele sfeer. Ik kijk altijd, ehh per email krijg ik het programma van het Lantaren/Venster en hou ik het in de gaten. Maar heel vaak komt het er niet eens van, ik wilde heel graag en uiteindelijk heb ik hem wel gezien, van Woody Allen 'Vicky, Christine en Barcelona) maar dan heb ik een goede recensie gelezen van die film en in Barcelona heb ik ook van iemand gehoord 'Je moet hem gaan zien' dus dat was ook weer een aanbeveling. (I: Ga je daar vaker op af, aanbevelingen van vrienden?). Ja die vriendin van me waar ik wel eens mee naar de bioscoop ga, dat is dan de aanleiding om ook bij te kletsen ervoor en erna. Die gaat ook altijd naar de preview en naar het Rotterdams filmfestival en dat doe ik allemaal niet eens, dat is veels te druk. En die houdt alles in de gaten en die wie weet dus er allemaal draait en tipt me wel eens.

I: Oke en wat vond je eigenlijk van de film waar ik je vorige keer gesproken heb (He's just not that into you)?

A: Ja ehh die had ik ook gelezen in de krant van tevoren en het thema sprak me aan omdat mijn dochter die is 31 en die zit een beetje op een dwaalspoor met wat ze wil en met vriendjes en met haar baan en zij was er al naar toe of ze gaat er vanavond naar toe. Maar ik vind het een typisch dertiger film maar het is toch een beetje fragmentarisch, in stukjes, iedereen had er weer lijntjes met elkaar..ja wat vond ik ervan. Nou ik was er niet erg van onder de indruk maar ach ja het was luchtig gebracht, de bedoeling was ook een komische film te brengen. Het is wel verhelderd voor heel..want het is wel zo. Als een man dus de vrouw niet terugbelt dat ze dan van alles gaan verzinnen en met die vriendinnen. Maar niemand van die vriendinnen zegt dan 'nou hij vindt je niet leuk'. Maar dat is hard om te zeggen en daarom zeggen ze het niet. Dus in die zin was het wel verhelderend. (I: ga je vaker naar dat soort films, naar de Pathé?). Nee, nee vind de Pathé eigenlijk verschrikkelijk, als ik één keer per jaar in de Pathe te vinden ben dan is dat veel. (I:ow dus het was eigenlijk toevallig dat ik je..) ja heel toevallig. Echt die reguliere films ja, ik heb dan nog wel toevallig 'Slumdog Milljonaire' gezien omdat ie via de filmclub gedraaid werd en dan had ik hem misschien toch wel gaan zien. En ik vond de film prachtig maar hij werd zo geromantiseerd en niet de werkelijkheid maar misschien toch wel goed dat zoveel mensen zo'n film zien en een tipje van de sluier ontdekken. (I: En wat vind je dan onaantrekkelijk aan de Pathé?). Het massale en het hele eetgebeuren en op Zuid ga ik wel eens met de kinderen van dat groepje wat ik volg en dan ga je eerst door zo'n eetsluis. En als je dan met een aantal kinderen gaat is dat al heel moeilijk, nou ze krijgen gewoon niks. Wat heb ik tegen..ja het massale en de films die ze draaien, ze spreken me niet aan. Het heeft wel voordelen, er draaien continue films en heel veel zalen dus dat heeft wel zijn voordelen maar ik ben nog van de oudere generatie en gewend aan één film op één tijdstip zal ik maar zeggen. Het gebouw spreekt me niet aan en de inrichting maar dat weerhoudt me niet om heel soms..en het publiek is heel vaak luidruchtig en zelfs storend. En dat heb je niet bij het Venster, dat is toch een ander soort publiek wat er komt. Dat spreekt me ook meer aan.

I: En je zei net dat je ook recensies las, waar lees je die?

A: Die lees ik ehh, sinds kort heb ik alleen nog maar het AD, niet dat daar goede recensies in staan en ik lees vaak de recensies vaak in zo'n blad wat er ligt. Zo'n weekblad wat er allemaal te doen is, daar staan ook vaak films in beschreven. En ik kijk ook wel eens op Internet, gewoon het programma wat het Venster dan aan me stuurt, dat open ik wel allemaal. Ja daar haal ik het allemaal uit. En mijn vriend die heeft de NRC en die bewaard voor mij altijd de culturele bijdrage en de uitbijdrage van de NRC dus daar haal ik ook wat dingen uit. En ook nog de FD, die heeft hij ook en daar staan in het weekend in de magazine ook wat dingen in. Maar dat is misschien niet van films, dat weet ik nu niet eens. Meer culturele en tentoonstellingen maar geen films dus.

I: Oke en heb je dan een voorkeur voor bepaalde kranten?

A: Ja de NRC heeft een goede culturele gebied en het FD maar niet film of misschien wel maar ik weet het gewoon niet meer zeker. Het zou wel raar zijn want ze hebben wel boeken, dat weet ik zeker en tentoonstellingen, musea wel bespreken maar films niet. Ja..ik durf het niet te zeggen. Maar de NRC is fantastisch met tips en achtergrondinformatie. En ja dat heeft de Volkskrant natuurlijk ook maar dat is heel incidenteel dat ik die lees. (I: Vanwaar dit verschil?). Ja omdat ik het NRC al heel lang lees en nu dan even niet maar nu maar één krant omdat ik er niet aan toe kom en zaterdag lees ik het wel bij mijn vriend en ik vind de zaterdags NRC toegevoegde waarde hebben maar ik vind de Volkskrant ook een goede krant, die heb ik ook een tijdje op proef gehad maar ik ben ook weer sportfreak en dat heeft het AD weer heel erg goed. AD heeft gele goede sportbijlage dus vandaar dat ik voor het AD heb gekozen. (I: En lees je dan wel eens de online versies van kranten?) Nee dat doet mij vriend en dan ben ik maar inderdaad ouderwets (lacht) maar die zit alles uit te spitten, ook de buitenlandse kranten maar dat heb ik niet. Ik lees niet graag van een scherm.

I: En vind je dat er genoeg informatie te vinden is over de films die jij interessant vind?

A: In de gewone dagbladen? Ik neem namelijk ook wel het filmblad mee wat in het Venster ligt en daar wordt er natuurlijk ook heel veel over gezegd. Dus ik haal wel mijn informatie wel maar of het genoeg is. Ja in de kranten komen natuurlijk alleen maar de nieuwe films en eigenlijk is dat niet genoeg voor mij. (I: Maar als ik het zo hoor, haal je je informatie voor uit papieren versie maar doe je ook nog dingen met het internet?). Ja ja vind een papieren versie toch fijner in mijn handen en verder heb ik er ook geen tijd voor. Kijk een krantje dat pak je even op en dan kan je ondertussen even wat anders doen maar het internet, ja ik mail en ik zoek natuurlijk wel dingen maar als ik dat doe dan vind ik dat ik moet oppassen dat ik niet gelijk weer anderhalf uur verder ben. Met zoeken en van het een komt het ander dus dan ga je weer iets anders kijken. En ik zou eerder gezegd als ik op Internet iets zou moeten zoeken wat ik dan zou doen. Want ik zou niet naar alle films willen zoeken want dat interesseert me niet, dat zouden toch meer documentaires zijn, dat zou ik dan Googlen en dan minder bekende regisseurs en dan val je weer in filmhuis films en die informatie krijg ik toch al. In de filmkrant en ik lees toch ook wel de nieuwe films en daar staan ook best wel vaak stukjes over de wat geëngageerde films. Ook in de AD en dat onthoud ik wel.

I: En wat vind je van de recensies, je zei net dat je het AD wat slechter vond?

P: Nou niet perse, vooral dat ie de verkeerde films bespreekt, die bespreekt de populaire films, die in de Pathé uitkomen, Overigens kom ik ook graag in de Cinerama, daar draaien wel ook goede films. Maar het AD bespreekt meer de normale films, meer de sterren uit Hollywood. De wat meer toegankelijke populaire films. En af en toe dat ik dan zie dat ze een film bespreken van 'ow die draait in het filmhuis, het Venster'. Maar ik kan niet vergeleken met recensenten uit andere kranten want de ene recensent is de andere niet. En dat staat soms ook wel in het krantje van het filmhuis, daar zie je verschillende recensies van verschillende kranten worden daar aangegeven. Dat is wel leuk om te lezen. Dan wordt er een ranking aangegeven met sterren. (I: En ben je het vaak eens met de mening van de recensies?) Poehh ik lees ze van tevoren, daar vraag je me wat, gewetensvraag. Ik kijk wel naar die film en dan heb ik wel een eigen mening maar of ik dan wel terug denk. Weet je, ik ga naar zo'n film omdat dan ergens iemand mij dan zegt in een artikeltje, een recensent zegt dan iets wat mij aanspreekt van 'nou die film, ik denk wel dat dat wat is'. Maar dan weet ik niet meer wat ie in het algemeen over de film heeft gezegd. Van 'nou daar was ik het wel of niet mee eens' dan moet het wel heel opvallend zijn. Dat hij of zij helemaal enthousiast is en ik zeg maar andersom. (I: Maar op welke dingen let je dan in een recensie, die je aanspreken?). Ja ehh moeilijk. Nou ja ehh Chinese films, ik heb ooit, dat is al zo lang geleden 'Het rode korenveld' gezien, dat was mijn eerste Chinese film en dat vond ik prachtig. En nu ook en die draaien allemaal in het Venster over Mongolie en het land en hoe die mensen nog leven in het land en met het land. Maar dan wil ik dus typisch Chinese films zien en nu zijn er nieuwe jonge regisseurs dus dat is ook leuk om te zien en daar let ik op. Of ik hou ook van Franse films omdat daar weinig gebeurt, dat verstilde en dan ligt het er ook aan welke regisseur. Dat soort typen films (I: Dus je leest van de recensies daarvan als je dat ziet?). Het is meer dat het me interesseert, het onderwerp dus dan lees ik ze. En ja er moeten ook wel dingen bij staan van 'dat past bij mij'. Ehh als het heel experimenteel is, als dat er duidelijk staat dat trekt mij niet. Dan doe ik het ook niet. (I: Lees je dan nog de recensie uit of stop je er helemaal mee?). Nee dan stop ik waarschijnlijk, ehh ja ja vaak wel.

I: En wat vind je van de kwaliteit van de krantenrecensies die je leest, het niveau?

A: Ehh dat de recensies van het NRC mij meer vertrouwen inboezemen dan het AD. En als je me dan vraagt waar baseer je dat op dan is dat gewoon gevoelsmatig. Dat kan ik niet onderbouwen want misschien is het wel helemaal niet terecht. Ehh het komt misschien ook omdat NRC meer bekend staat als kwaliteitskrant en ehh dat staat dan al helemaal in mijn chipjes ingesleten dat het een kwaliteitskrant is. Je vergelijkt het ook wel eens als dan toevallig dezelfde films besproken worden en dan zie ehh want dat is met boeken ook zo want ik lees ook veel boekenrecensies, dat ze heel vaak andere ehh soms ook wel raakvlakken tuurlijk, ook dat er men anders over denkt. Iedereen is anders dus men kijkt ook er anders naar een film of boek. Maar dan moet ik het met een boek aangeven, het boek van 'Het diner' van Koch (I:oh ja), dat werd echt de hemel ingeprezen in alle kranten en dat vind ik dan weer typerend, iedereen moest het lezen. Tot er in de NRC een discussie op gang kwam van iemand die zei kijk er op zo'n manier aan en is het wel zo'n goed boek? Maar het was alleen eigenlijk de in NRC dat iemand even tegengas gaf van ehm bekijk er zo eens en is het dan nog een goed boek. En dat is dan toch weer iets typisch van het NRC. En van het

AD heb ik heb idee dat ze een kant en klaar verhaal maken en dat is klaar voor het grote publiek, een ander publiek dan het NRC. (I: tot welk publiek voel jij je?). Nou ik lees het AD (lacht). Het AD heeft natuurlijk ook binnen Rotterdam een katern en dat vind ik ook heerlijk en over sport maar het algemene gedeelte over politiek dat trekt mij minder. Dan zou ik dat stuk weer van het NRC willen, dat is kwalitatief veel beter.

I: Nog even terugkomend, naast dat het type film dat besproken wordt je moet aanspreken in een recensie, welke andere aspecten zijn belangrijk voor je in een recensie?

A: Nou het moet eerst iets van achtergrond van de regisseur en refereren aan eerder films zodat ik weer weet van dat heb ik wel of niet gezien. Ehh dat ze onderbouwen waarom ze het een goede film vinden, dat er bijvoorbeeld prachtige filmische beelden of dat de muziek bepaalde of dat de personages heel puur spelen, dat spreekt mij ook aan. Of dat er een acteur of actrice heel goed beschreven staat, dat ie vlamt in die film..ja daardoor kan ik gaan denken dat het een toegevoegde waarde heeft naast het verhaal. Soms kan het verhaal heel minnetjes zijn maar dan kunnen de acteurs of de beelden en het spel of een combinatie van die dingen in een recensie kunnen de film toch heel sterk maken. Dat zou dan voor mij toch een reden kunnen zijn om die film te bezoeken., als het goed beschreven is. En dat is dan ook zo, in het AD heeft dan een nieuwe film twee sterren en dan kijk ik er in drie seconden overheen want dat boeit mij dan al niet. Pas als een film vier sterren heeft ga ik eens kijken, is dat wat voor mij. Hoeft natuurlijk niet zo te zijn maar dan ben ik wel benieuwd 'waarom is die zo boeiend', 'waarom heeft ie zo'n hoge ranking?'. (I: maar je doet dit niet andersom, waarom een film maar twee sterren heeft?). Nee, nee ehh uiteindelijk zijn dat dan vaak misschien komedies en daar zou ik niet vanzelf echt naar toe gaan dus het zijn heel vaak ook niemendalletjes. Of vechtfilms, daar lees ik überhaupt de recensie niet van, nee dat boeit me niet. Meer van het menselijk aspect van het leven en hoe mensen daar in staan en hoe een regisseur zijn of haar interpretatie aangeeft. (I: kan je een voorbeeld geven?). Nou ik heb recentelijk 'La Vie Moderne' gezien en uiteindelijk gebeurd er niks maar het is heel mooi het landschap te zien en de mensen die daar al jaren in zijn opgegroeid en het landschap zijn geworden, het is een combinatie van. En al zeggen die mensen eigenlijk niks toch kan je na afloop heel goed weten die mensen leven, dat kan je heel goed aanvoelen. Dus dat vind ik een heel sterk punt van de regisseur. Ehh dat soort film hou ik wel van, een beetje documentaireachtig.

I: En ehh praat je ook veel vrienden over films?

A: Ja als de film me heeft aangesproken dan wel maar dan ook specifiek met die vriendin die zoveel met film doet maar als ik een hele mooie film heb gezien dan zeg ik ook tegen iedereen dat ze die moeten zien. En dat is dan erg, ik zou het op moeten schrijven want ik heb zoveel mooie films gezien. Ja (stilte) en dan heb ik nog niet eens tijd voor de klassiekers. (stilte) Ja ik heb soms echt hele mooie films gezien.

I: Oke, nu zeg je dat je soms mooie films aanraadt aan je vrienden, doe je dat ook op Internet? Aangezien dat nu ook mogelijk is?

A: Nee dat doe ik niet, vind ik teveel tijd kosten. Ik lees wel eens van een enkele keer wat erbij staat van een bezoeker maar dan denk ik ook van 'ja'. Kijk als ik iets hoor van een vriendin 'die moet je zien', ik weet van een vriendin hoe ze in elkaar zit en waar ze op let. En van een heel vreemd iemand heb ik minder behoefte aan.

I: Lees je wel eens recensies op Internet?

A: Ja ja als ik dan op zoek hoe laat een film begint dan kom ik er wel eens op en dan lees ik ze wel. Ik zoek ze dus niet bewust op maar als ik dan toch al aan het zoeken ben. (I: Kan je wat namen van websites noemen?). Nou als ik naar een film ga dan weet ik al welke film ik ga bezoeken en dan wil ik opzoeken hoe laat die draait en het is niet via het Venster omdat ik dat al altijd krijg en doe ik gewoon bioscoop Cinerama Rotterdam google ik en dan zie je alles wat er draait. En dan staan er soms ook recensies bij of beschrijvingen. Als het goede zijn dan halen ze ook stukjes van verschillende kranten want ze moeten ook de film promoten.

I: Ken je dan ook recensenten van naam?

A: Nee, nee let ik eerder gezegd niet op. Nee, nee wel met boeken meer maar met films ik zou geen naam kunnen noemen. Lettende op die recensent van die heeft goede tips of goede recensies, nee nee.

I: Wat vind je dan van recensies op internet vergeleken met krantenrecensies.

A: Nou ik ga er vanuit de recensenten middels een bepaalde opleiding, breed georiënteerd zijn en weten waar ze op moeten letten. En dat heb je meer met krantenrecensies. En dat doe ik dan ook met boeken, dan is het leuk om meerdere recensies met elkaar te vergelijken. En de ene mens is de andere niet ook al hebben ze een goede professionele achtergrond. Kijken ze waarschijnlijk toch naar andere dingen. Maar dat is wel leuk want krijg je een discussie van daar zit wel wat in of juist niet. En met het internet heb ik dat helemaal niet, daar heb ik niks mee. Ik kan me voorstellen dat jongeren dat meer hebben, na een film nog even snel opzoeken wat een ander ervan vindt maar ik dus niks mee.

I: En hoe denk je over de objectiviteit van recensies?

A: Ik heb eerlijk gezegd nog nooit getwijfeld aan dat men op een bepaalde manier kijkt, maar niet dat daar een commerciële invloed in zit. Dat zou natuurlijk wel kunnen maar zover ben ik niet ingevoerd. (stilte). Hey je hebt natuurlijk ook nog in de Metro en zo nog filmrecensies, maar die lees ik niet hoor. Nee ik verbind intuïtief dat een goede kwalitatieve krant ook goede kwalitatieve mensen inhuurt om de films te bespreken, daar ga ik van uit maar ik heb het nooit gecontroleerd. Dat ga je automatisch van uit. Maar ik zal nu ook toch wel op namen van recensenten gaan letten en die vergelijken met andere recensenten van andere kranten. Want je krijgt nu toch wel de opdracht mee vanuit de redactie hoe je iets recenseert. En je wordt vanuit een bepaalde geëngageerdheid aangenomen bij een bepaalde krant. Dus ik denk dat de Volkskrant naar meer geëngageerde films kijkt en de NRC wat breder. En dan heb je ook nog de interpretatie van de

recensent. Helemaal totaal nooit over nagedacht of een recensent op de achtergrond blijft en een film op meerdere manieren interpreteert of dat zij beïnvloed worden door dingen als productiemaatschappijen en de PR machine. Want of een film de hemel ingeprezen wordt of totaal afgekraakt wordt is wel essentieel. (I: Denk je dat een filmrecensie een film kan maken of breken). Ja dat denk ik zeker, zeker voor de Nederlandse films, dat is toch een soort van zorgkindje. En als die dan slechte recensies krijgt en omdat de Nederlandse film toch al niet goed te boek staat, dat daardoor stukken minder mensen naar toe gaan. En andersom ook. Als een film echt, zoals 'Slumdog Millionaire' daar is iedereen echt lyrisch enthousiast over en daar zit dan toch ook een bepaalde marketing achter. Ten eerste bevalt de film die bij diegene die hem als eerste gezien hebben en denk ook dat je het van mond op mond reclame moet hebben en B dan moet er toch een enorme PR machine achter hebben gezeten om die film zo booming te maken. Dan ga je toch wel af vragen waarom iedereen hem zo geweldig vond. Ja geromantiseerde ellende. Het is een prachtige film maar zou hem nooit een tweede keer bekijken. Maar over objectiviteit, dan vind ik zo'n filmkrant bij het filmhuis waar dus de films besproken worden en daaronder zie je al die recensenten staan die hun beoordeling geven in sterren. En dat vind ik dan wel objectief want dan zie je dat een film van zes verschillende recensenten drie sterren krijgt of helemaal niks, dan zie je de verschillen maar dat is dan in ieder geval objectief. En als je daar echt in zo verdiepen dan weet je ook wie jou recensent is want de naam staat erbij. Waar jij hé dikwijls in mee kan gaan. Ik let dan dus niet de namen maar kijk wel naar de kranten en dat is dus echt gevoelsmatig als ik dan zie dat NRC hem zoveel in de ranking heeft. Ik zou dus helemaal door de mand kunnen vallen als men mij recensies geeft en er staat niet bij van welke krant ze afkomen, dat zo een test zijn maar gevoelsmatig heb ik vertrouwen in een recensie van het NRC. En dan heb je in het NRC ook weer verschillende recensenten.

I: Oke en dat vertrouwen heb je minder met andere kranten en met het internet dan?

A: Ehh ik zoek natuurlijk wel iets op maar ik ga niet alles bijhouden en alle nieuwtjes. Ik zie op school die kinderen, die kijken alleen maar die YouTube filmpjes en die weten alles en zijn er zo handig ermee. Dus dat is wel de wereld, de toekomst. Maar ik dus niet maar het komt misschien ook wel omdat ik er teveel onbekend mee ben, het is een beetje ouderwets natuurlijk. Wat ik gewend ben en het onbekende. Ik red me zo ook dus laat maar, kost me te veel tijd. Mijn combinatie van instinct en informatie uit recensies daar klopt gewoon dus ik heb geen behoefte om het anders te doen.

I: Maar de dingen die je wel eens leest wat vind je daarvan?

A: Ehh die vind ik niet goed. Nee dat zijn meer teksten om aan te raden die boek of film te lezen of kijken. Dat vind ik niks zeggend tenzij je echt op zoek gaat naar een bepaalde recensent. Maar dat doe ik dus niet.

I: Oke en volgens mij hebben we alles wel besproken. (Even alles nalopen)

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna.

Naam: Bas

Leeftijd: 57 jaar

Datum interview: 28 april 2009

Duur interview: 63.44 minuten

Bas is strafrecht en vreemdelingenrecht advocaat. Hij is per 1 april gestopt als advocaat en werkt nu nog 1 dag per week bij een kantoor als soort van freelancer. Hij heeft twee dochters. Alhoewel film niet een hobby is, gaat hij graag naar de film.

I: En wat is de voornaamste reden om naar een film te gaan.

B: Ter ontspanning en omdat ik mee moet met iemand. Ik heb een tijd gehad dat ik het heel erg leuk vond om naar de Venster te gaan en die een beetje te volgen. En daar komen wat meer zeg maar culturele films. Dus dat vond ik wel leuk en soms ging ik ook wel in mijn eentje. En sinds enige tijd heb ik ook met mijn dochter dat we ook samen gaan want mijn dochter houdt heel veel van films en heeft er veel gezien en we hebben afgesproken om dat altijd op donderdag te doen. Het lukt niet altijd en dat zij de ene keer een film uitzoekt en de andere keer ik. (I: En hoe lang heeft u deze afspraak?) Hmm zo'n ¾ jaar maar het is een beetje in het slop geraakt de laatste weken. Maar dat proberen we dus te doen, dan kiezen we samen een film uit en dan gaan we daar naar toe en ik betaal (beiden lachen). (I: En dat zijn dan Lantaren films?) Nee, nee zij gaat liever naar Pathé en ik vind allerlei films van James Bond en noem maar op dat vind ik ook wel leuk. Ik vind goed gemaakte film ook belangrijk en dat kan ook wel James Bond zijn. (I: Kunt u dan wat voorbeelden geven?). Hmm eigenlijk niet echt, films die ik echt geweldig vond dat zijn films die ik in een lang verleden heb gezien. Maar ik hou het ook niet echt bij, ik ben geen film liefhebber die bij houdt welke films die hij heeft gezien. Ik ken ook meestal de spelers niet, de acteurs die ken ik niet maar ja in de loop van de tijd hebben wel een aantal films een indruk op mij gemaakt. Maar om meteen bij naam te kunnen noemen 'dat vond ik een geweldige film'. Er is een film van Woody Allen ehh (I: Vicky, Christina & Barcelona?) Precies, ik vond het leuk om naar die film te gaan en mijn dochter vond het eigenlijk niks, die vond de film ook helemaal niks. Terwijl ik wel erg om die film heb moeten lachen want vond het echt een hele leuke film. Terwijl ik helemaal niet van de films van Woody Allen hou. Ik heb een paar films van hem gezien en vond het helemaal niks. Ik was niet zo gecharmeerd van de humeur van Woody Allen, maar deze film vond ik humeur wel leuk en was heel grappig. En die vond ik ook goed gemaakt maar mijn dochter vond het helemaal niks. En het is ook wel leuk om naar een film te gaan die je zelf nooit zo zou uitkiezen. Ten minste ik vind dat wel leuk. (I: U had hem uitgekozen?). Ja ik had hem uitgekozen en zij vond hem helemaal niks. En ik was weer aan de beurt met uitkiezen toen jij naar ons toe kwam. (I: Ja wat vond u van Ricky?). Ricky, ja ehmm zowel mijn dochter als ik hebben nog nooit zo hard gelachen als bij die film. Heb je hem zelf ook nog gezien? (I: Nee, nee ben ik niet meer aan toegekomen, maar ik heb wel van tevoren gelezen waar de film over ging). Nou er zat een clue in de film en als je die weet dan is een

heel stuk van de verrassing eraf maar ik zal hem toch wel vertellen omdat je vast wel recensies hebt gelezen waar dat erin stond. Ehh ik neem het risico maar het eerste uur ging over een gezin, een vrouw ontmoet een man op de fabriek waar ze werkt en daar krijgt ze dan een kind mee. Nou en dat is dan nog wel allemaal realistisch en mijn dochter vond dat heel erg saai want er gebeurde heel weinig. Nou ik vond het wel aardig maar niet erg bijzonder. Maar dat kind blijkt en daar gaat het dan ook over, dat kind ligt zijn buik en krijgt op zijn schouderbladen vleugels en na verloop van tijd gaat hij vliegen. Nu heb ik dus de clue verteld maar het is best een idioot gezicht, zo'n fladderende baby en dat was best wel hilarisch. Ik moest er heel erg om lachen en mijn dochter ook maar de rest van de zaal dus niet. We waren met een paar en zij waren heel serieus, en ik kon het niet serieus nemen (moet lachen). Mijn dochter vond het dus echt een verschrikkelijke film en zei 'ik ga nooit meer mee, dit is de laatste keer'. 'Ik ga nooit meer om het Venster toe' zei ze.

I: En voordat u naar Ricky ging had u er al wat over gelezen?

B: Ja ja op Internet gekeken welke films er draaiden en gezocht of er recensies over waren maar het was een première film dus die kon ik zo gauw niet vinden maar er was dus één recensie en die zei dat het een film was met een verrassing en dat ie dat in de recensie niet wilde vertellen waar het om ging. Die was dacht ik gematigd positief omdat er de regisseur Ozon een bepaalde bekende regisseur is, die ken ik verder niet maar toen dacht ik ja laten we dat gokje maar wagen. Maar toen ik terug kwam van die film en het eigenlijk een merkwaardige film vond. toen heb ik nog wel wat recensies gelezen van ik dacht het NRC en daar werd het in afgebroken dus ik had maar één recensie gelezen waar dat dus niet gebeurde en waar men de clue niet vertelde. (I: Weet u nog welke dat was?). Nee, ik weet het niet meer zeker, vaak kijk in de NRC recensies en ik kijk ook naar Filmtotaal, die ehhe hebben ook recensies zoals je weet. En daar kijk ik ook snel naar. En de NRC die ik heb op vrijdag en zaterdag en dan staan er volgens mij geen filmrecensies in want die staan in donderdag en we hebben hier ook nog het AD en Volkskrant. En meestal lees ik wel de films die hoog gewaardeerd staan die lees ik meestal wel, in de hoop dat ik er dan ook iets meer ga doen. Maar de praktijk is meestal, 'oh het is donderdag, we gaan naar de film en dan ga ik naar internet toe en dan kijk ik op Internet en dan als mijn dochter de film uitkiest dan kijk ik even op Pathé welke films er draaien en of er wat leuks tussen zit. En als ik het mag uitzoeken dan kijk ik eerst op de site van het Venster en dan kijk ik welke films er draaien en dan probeer ik daar een recensie van te lezen. Dat is eigenlijk de werkwijze. (I: En die recensies van het Volkskrant en AD die leest u dus niet altijd?) Nee meestal lees ik ze half ehh ik kijk voornamelijk naar de waardering die ze geven en meestal geven ze dat aan met sterren en als het een hele goede film dan probeer ik dat wel te lezen. Maar de praktijk is niet dat ik aan de hand van die filmrecensie naar de bioscoop ga. De praktijk is meer pragmatisch, kijk dat recensie lezen valt onderdeel van het kranten lezen. Ik lees al het nieuws zoals ik ook over boeken lees en dat lees ik allemaal wel maar dat staat los van de keuze, behalve dan bijvoorbeeld zo'n James Bond film want die krijgt zoveel publiciteit dus dat lees je dan en je gaat dan ook naar de film. James Bond die heb ik wel allemaal gezien maar eigenlijk staat dat lezen van de recensie in de krant een beetje los van hoe ik tot een keuze kom naar welke film ik ga. Want als dat moment er ook is dat het dan korter op elkaar zit want meestal

denk je rond een uur of 5 van 'oh we gaan naar de film' en dan loop ik even naar boven, kijk ik op Internet welke films er allemaal draaien en zoek ik er gelijk een recensie erbij. Omdat ik dan niet terug naar de Volkskrant om te kijken wat zij erover hebben geschreven. Dus ik lees het wel maar het beïnvloed niet direct mijn filmkeuze alleen dus als het gaat om grote films. (I: U denkt dan niet als u ziet welke films er draaien van 'oh ja die stond in de Volkskrant en had dit en dit' bent u op die manier ermee bezig?) Nee, nee het is niet dat ik gericht ga zoeken en kijken na aanleiding van recensies. Ehh ik maak mijn keuze op basis van de recensies vaak maar het is niet zo dat de recensies mijn keuzes sturen, ehh ja hoe zeg je dat. Dus ik heb de aanbod van de films en daar kies ik uit aan de hand van de recensies maar het is niet zo dat ik de recensies lees en dan ga zoeken waar de films draait. Dat dus niet (I: Oke ik begrijp het). Want je kan ook kiezen uit meerdere films dus je maakt een soort van afweging, wat interesseert mij het meest.

I: En zijn er nog andere media vormen waar u filminformatie uit haalt?

B: Nee het is denk ik kranten en internet (stille). (I: heeft u dan een voorkeur qua krant betreft de recensies?) Nou mijn voorkeur heeft denk ik de Volkskrant, dat heeft wel mijn voorkeur. In de praktijk kijk ik vaak naar de NRC recensies op Internet. Nou is de smaak van de NRC die komt niet helemaal overeen met mijn smaak. Vroeger had ik dat vooral omdat ik dan dacht van de NRC vindt het mooi als er ingezoomd wordt op een glas water en dan 60 seconden stilte is en dat vind ik echt vreselijk films. Ik ben dan wel eens naar aanleiding van het NRC naar een film geweest die zich afspeelde in Japan, althans dat werd gesuggereerd want het bleek achteraf in Nederland opgenomen te zijn en dat speelde zich alleen af in één kamer met een man en een vrouw en verder niks. En in die ene kamer was er dan wel soort van geschilderd naar buiten maar dat was het dan en waren er wat dialogen met heel veel stiltes en dat werd zeer aanbevolen door het NRC en ik vind dat vreselijk, ik vind dat vreselijk. Nou ben ik ook meer een visueel type, dat heb ik bij cabaret eigenlijk ook. Ik vind het leukst de grappige waar iets visueels bij zit dan alleen maar dialoog. En dat vind ik bij films ook, films die heel erg....vooral die relationele films met veel problemen tussen vrouw/man enzovoorts, dat trekt me minder. Ik ben meer van het beeld. Dus de keus van het NRC is niet altijd mijn keus, qua film. Ik lees het wel omdat er wel een soort van ehh van kwaliteitsstempel. Als de NRC het goed vindt dan ehh is het ook een wel een film waarvan ik die ook goed zou moeten vinden. Terwijl ik niet altijd die keuze van die recensent voor goede films niet altijd is wat ik dan een goede film vind. Daarom lees ik nu tegenwoordig meerdere recensies dus ook van andere, Filmtotaal ofzo en dan vergelijk ik het een beetje. Alleen bij Ricky had ik dus alleen die ene (moet lachen) waarvan ze de clue niet wilde verklappen. Anders was ik waarschijnlijk niet naar toe gegaan. Nee dan had ik die andere gekozen want er was eentje om kwart over 7 en eentje om half 8 (I: ja Birdwatchers). Ja precies dan had ik die gekozen.

I: En op welke dingen let u bij een recensie?

B: Nou het is niet dat ik binnen die recensie iets zoek waar ik dan specifiek op let. Maar ik ben gevoelig voor dingen die met beeld te maken hebben. Dus als er in een recensie staat dat er mooi camerawerk is dan vind ik dat wel een aanbeveling, voor me zelf. Als er in staat dat er veel dialogen

in staan dan vind ik dat meestal minder. Ik ben dus visueel ingesteld als het gaat om films en dan vind ik het leuk om te zien hoe dat camera werk is en dan zit ik ook al altijd te bedenken hoe ze dat doen. En zoals in de film Ricky, krijgt dat kind dus vleugeltjes en dat is redelijk natuurlijk getrouwe gedaan. En dan denk je bij jezelf 'hmm hoe doen ze dat?' Dus ik ben ook wel geïnteresseerd in het technische gedeelte. (I: En andere zaken zoals de opinie of verhaal of schrijfwijze van de recensent, let u daar op?) Nauwelijks, ik ben niet iemand die films die gaat zien vanwege een acteurs. Ik heb wel vroeger wel films van Polanski gevolgd, hij maakt echt geweldige films. Een van de beste films die ik ooit heb gezien is *Rosemary's Baby* die hij perfect heeft gefilmd. Dus ik kan wel letten op bepaalde regisseurs. Op een regisseur wil ik nog wel, ehh Woody Allen vond ik nooit echt behalve dan die laatste film maar daar ben ik dan naar toe gegaan vanwege die recensie. Dat was wel een recensie die mij aansprak. En de trailer van de film trouwens, ja die trailer is geweldig.

I: Oke, even terug naar u mening en dat die dus niet altijd overeenkomt met het NRC onder andere, vind u dan dat een recensie objectief moet zijn?

B: Nee want dat is bij films haast onmogelijk om films objectief te beschouwen. Daar spelen voorkeuren zo'n belangrijke rol dat het eigenlijk niet mogelijk is om een objectieve recensie te schrijven. Dat hoeft ook niet, het hoeft niet objectief te zijn als er maar zekere constante in zit. Als je weet van een bepaalde schrijver dat ie leuk vindt dan kun je van die recensent zeggen dat vind ik dan ook leuk of dat vind ik minder. Maar eerlijk gezegd, de praktijk bij mij is dat ik zeg 'vanavond film' en dan naar boven ga en op internet kijk en een recensie lees om te kijken wat voor soort film het is en of de film een beetje leuk is. Het is dus niet zo dat ik die NRC films zodanig bestudeer dat ik weet wie de recensent is. Dat weet ik trouwens ook van de Volkskrant en AD ook niet. (I: U zei al eerder dat u een voorkeur voor Volkskrant heeft, waarom?) Ja is meer de toon, zeg maar. Maar als leidraad voor het kiezen van een films kies ik het NRC.

I: En wat vindt u in het algemeen over de beschikbare filminformatie, vindt u dat er genoeg informatie is over de films die u interessant vindt?

B: Ehh ja dat is als je op internet kijkt voldoende informatie, er is heel veel informatie. Maar je moet wel flink schiften omdat het uit verschillende bronnen afkomstig is. Sommige hebben we belang bij om te vertellen dat het een goede film is die je dan moet zien. Ehh commercieel belang heb dus als je op internet kijkt dan moet je wel een beetje selecteren, ehh wat voor recensie het is en uit welke hoe die komt. Vandaar dat je meestal terug grijpt naar een recensie van het NRC of het Volkskrant en eventueel Filmtotaal. Die is ook objectief in die zin dat zij er niet voor schromen om te zeggen dat het een slechte film is. Dus daaruit leid ik eruit dat zij er geen commercieel belang bij hebben.

I: zijn er nog andere sites die u bezoekt, behalve die u net al noemde?

B: Nee eigenlijk niet, in de praktijk niet. Maar ik zou het ook zo gauw niet weten welke dat zijn, ik heb wel gezocht naar ehh maar als je het ook googled en je tikt film in dan krijg je wel een hele lijst maar dat is niet altijd een lijst die erg praktisch is. Ik vind filmtotaal een aardige site, daar staat

altijd van alles wat op. (I: Ik ken de site niet erg goed, staan er ook eigen geschreven recensies op?) Ja als ik het me goed herinner hebben ze een aantal mensen die op vrijwillige basis een aantal recensies schrijven. (I: En zit u een verschil met kranten?) Jaja er is een duidelijk verschil met krantenrecensies, krantenrecensies hebben wat meer niveau, die hebben wat meer analyse werk. Maar aan de andere kant is het allemaal ook wat meer elitair, in de zin van dialogen enzo en de problematiek is wat zwaarder en hoger. De NRC is wat elitairder in at goede films zijn en geen goede films zijn. Elitairder, wat cultureler, wat vooruitstrevender. Filmtotaal is wat meer gemiddeld zou ik zeggen. (I: welke vindt u prettiger?) Nou hmm ja ik pak allebei dus. Ik zoek meestal twee of drie recensies op van een film en als die redelijk positief zijn dan ja dan gaan we daarnaar toe.

I: U vindt dat beide typen recensies op hetzelfde niveau?

B: Nee, tis niet zo dat die recensies alles bepalend zijn voor mijn keus, het gaat er even om dat je een bepaalde informatie krijg uit die recensies waarvan je denkt 'nou ja dat vind ik wel aardig, lijkt me wel leuk' Dus jaa (stilte) ja laat ik maar weer die film Ricky nemen, daar heb ik dus maar één recensie van gezien en dat was op Internet want moest een beetje snel. En die andere van half 8 daar had ik ook de recensie van gelezen en ik dacht van 'nou als die eerste echt niks is dan kan ik nog naar de tweede als we hem niet zouden halen ofzo want we waren een beetje laat'. En ik dacht gaat over een baby en een gezin en er zit een clue in dus laat ik me maar verrassen dus zoiets. (I: En toen u na de film nog wat over opzocht waren dat krantenrecensies?) Hmm ja als ik me dat goed herinner wel. Ik dacht ik wil nu wel weten of er meer recensies dan die waar ik op ben afgegaan. En toen bleken er meer te zijn en die waren redelijk vernietigend. Ik ging gelijk wel kijken op internet want ja met die krantenrecensies ja die gaan weg. We hebben twee kranten en nog op vrijdag en zaterdag, die gaan dus op een stapel. En je hebt geen zin om in die stapel te gaan zoeken naar die ene recensie. Dus je pakt internet en je googled en je vindt het.

I: En wat ook wel eens gedaan wordt op Internet is dan mensen zelf hun mening posten, heeft u dat wel eens gedaan.

B: Oh ja dat ja maar nee heb ik nog nooit gedaan. Maar ik heb er dan ook nooit tijd voor gehad want ik ben pas sinds 1 april min of meer met de VUT maar wel min of meer maar ik had nou wel zoiets van dat ga ik nou eens doen. Ja dat lijkt me wel leuk als ik er de tijd voor heb. (stilte) Ik ben ooit wel eens met mijn dochter naar NY geweest, wanneer was nou, één of twee jaar terug geloof ik. En toen had ik een hotel uitgezocht en toen dacht ik 'ik schrijf even wat ik dacht van dit hotel' en je hebt van die sites waar je dat soort dingen kan doen. Dus toen heb ik in het kort even gezet wat ik vond van het hotel en toen kreeg ik een jaar geleden ofzo een bericht van meisje die naar NY wilde en kunt u wat vertellen. En toen heb ik uitvoerig een briefje geschreven over het hotel en wat je daar kon doen en zus en zo. Nou dat vond ze heel erg leuk en toen bedankte ze me zeer en toen dacht ik zo van dat is wel leuk om te doen. Dus als ik over een tijd wat meer tijd heb dan denk ik oh ja dan ga ik wel zoiets doen. Misschien dat ik dan ga bijhouden welke films ik die en welke films ik leuk vond. (I: En zou u dat dan in een eigen blog vorm doen of meer in de trant van reacties?). Nee

dan zou ik reacties geven en overigens is het aanbod films wel verminderd in de loop van de tijd. De diversiteit in het aanbod films en theaters is bijvoorbeeld in Rotterdam wel weinig. Wat heb je nou in Rotterdam, je hebt de Pathé op centrum en op Zuid en dat is dan hetzelfde, dan heb je Cinerama in nog en dat is dan een beetje afwijkend maar soms hebben ze een film waarvan je denkt 'nou' en dan heb je het Venster en dat is het dan wel. En wil je een beetje niet al te populaire films dan want dat heeft wel mijn voorkeur. (I: En films op televisie of dvd kijkt u daar wel eens naar?) Nee kijk nooit films op tv of op dvd, komt er gewoon niet van. Mijn dochter wel die kijkt heel veel en huurt ook. Maar ik heb zelf het idee, nee een film kijk je in de bioscoop. Ik heb zelf thuis niet de rust om die film rustig te bekijken. En in een bioscoop kan je natuurlijk ook niet zomaar weg, dan zit je daar en je hebt betaald en oke. En het is ook sfeer en het grote doen van 'oh leuk'. Dus ik kijk nooit films op tv en daarbij vind ik het heel vervelend als een film wordt onderbroken wordt door reclame.

I: Praat u wel eens met andere vrienden of familie over films behalve u dochter?

B: Nee eigenlijk niet, in mij omgeving zijn er eigenlijk ook geen mensen die regelmatig naar de film gaan. Ik ken ook verder niemand in de buurt die naar de film gaan.

I: Oke en nog even terugkomend op dat u wel eens meerdere recensies leest, vergelijkt u die ook of is het om meer informatie te krijgen?

B: Nee is alleen om meer informatie te krijgen, niet zozeer om de oordeel maar voor de informatie. Waarover gaat het, is het een beetje interessant. (I: maar dan kan het zijn dat u vaker dezelfde informatie krijgt?) Nou de recensies kunnen van elkaar verschillen want zoals bij Ricky die recensie die ik gelezen had, die maakte het wel heel erg spannend en die was niet negatief en die zei er zit een plot en die is geweldig. Maar als ik een andere recensie gelijk had gelezen dan had ik geweten dat die vernietigd was en dan had ik verder gekeken hoe de andere waren en waren we wrs niet gegaan. Dan waren we naar die andere gegaan van een kwartier later. Dus daarom lees ik meerdere recensies omdat je soms een recensie hebt van iemand die zegt is slecht en van iemand die zegt dat het geweldig is. Gebeurt meestal niet zo vaak maar in dit geval was het wel zo. Meestal zijn ze wel instemmend en in dit geval was het wel extreem, ze waren veel negatiever. Dan zou ik dus verder zijn gaan zoeken en om te kijken wat andere ervan vinden maar dan ben je ook wat meer voorbereid. Dan kun je zelf bij het zien van de film een soort standpunt innemen van ik vind hem eigenlijk wel goed of nee ik vind hem inderdaad helemaal niks. Dan ben je erop voorbereid dat de meningen verschillend kunnen zijn.

I: Leest u dan wel eens de reacties van filmbezoekers?

B: Een enkele keer, want er zijn ook wel wat sites zoals Filmtotaal waar bezoekers kunnen reageren en dat lees ik ook wel een enkele keer. (stilte) Omdat zij ook wel eens een enkele een mening weergeven waardoor je kan zien of een film interessant is of niet. Als een aantal mensen het niet mee eens zijn van de recensie of dat ze schrijven dat ze het eerste uur dodelijk hebben vervelen en meerdere mensen doen dat, dan is dat wel een aanwijzing dat het misschien een

vervelende film is. Maar als je daar toch naar toe gaat en je leest recensies dat het toch interessant is op een of andere manier, dan ga je daar voorbereid naar toe. Ik heb een voorbeeld ehh de film *Australie* heeft ie geloof ik (I: Ja van Baz Luhrman), heb je die gezien? (I: nee nog niet maar volgens mij was hij ook niet zo positief ontvangen). Kijk dan heb je die recensies van die film, hoe zijn die recensies? Die zij wisselend want ze zeggen allemaal dat het een prachtig verhaal is maar dat het na anderhalf uur wel echt op is. En dat laatste uur want hij duurt 2,5 uur hoeft er eigenlijk niet bij. Het is dan wel een lange zit en op die grond hebben mijn dochter en ik hem niet gekozen. (I: En dat waren kranten van de kranten of), Ja van de kranten had ik ze ook gelezen. Ik had ze van de Volkskrant en van het NRC ook gelezen. Die zei het is allemaal mooi film en mooi landschap en mooi camerawerk, allemaal heel positief en volgens mij deden er ook wel goede acteurs mee. Dus dat leek ons wel leuk maar het tweede deel van de recensies was van ja dat laatste deel hoefde er niet bij dan begint het verhaal eigenlijk weer opnieuw. Dus daarom zijn we niet naar die film geweest, laten we dan naar een andere film gaan. Ik ben ook met mijn dochter naar een Bollywood films geweest want mijn dochter had een vriend met die achtergrond dus ik had een beetje van die cultuur meegekregen zeg maar zo. En die vond het wel leuk om naar zo'n Bollywood film te gaan, zo'n klasseke liefdesverhaal. En met mijn andere dochter ben ik ook naar India geweest en toen zijn we ook naar zo'n fimhuis gegaan daar en dat is dan wel leuk. Want zit je in een Indiase bioscoop en zie je hoe een Indiaase publiek reageert op zo'n Bollywood. En die zongen allemaal gezellig mee. Dus dat wel echt een leuke ervaring.

I: Volgens mij hebben we alles wel gehad, heeft u nog vragen of opmerkingen?

B: Hmm (stilte) eigenlijk niet. Of ja over de kranten, ik vind ook dat kranten een andere functie hebben dan het internet. Zoals ik al zei de krant is niet bepalend voor mij voor de film. Internet bepaald de keuze daarbij maak wel gebruik van de kranten maar via internet dan. Wat de kranten zouden moeten doen naar mijn idee is het signaleren van trends zoals ze doen bij kunst. De krant is meer voor het duiden en ehh Internet is meer voor de keus. Ze hebben een andere functie, de krant heeft een meer signalerende functie en trends zien en is wat meer beschouwende en hoeft niet perse op één film vastgepind te zijn maar moet wat meer over het genre gaan en dat soort zaken. Dus meer een soort van filosofie van kunst waarbij film een onderdeel is en dat moet meer in het grotere geheel gezien worden. Daarom zei ik de krant stuurt mij niet naar de film, de krant geeft mij aan het beeld van de film, de ideeën en de maatschappelijke weerspiegeling. Dat is wat de krant moet duiden en dat is volgens mij ook hun enige overlevingsstrategie want de krant wint het nooit van Internet. Dus het is niet meer dan logisch dat jongeren geen krant meer lezen maar ikzelf ook. Vanwege de snelheid, ik kijk even wat er in Pathe is en wat er bij Lantaren is en je klikt gelijk door en in Google dus je hebt alles bij elkaar. De krant redt dat niet maar die krant moet dat niet willen, hij moet een brede informatieve visie geven over kunst en dus daarom over film

I: Dat zijn mooie woorden, oke en volgens mij hebben we alles wel besproken. (Even alles nalopen)

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna

Naam: Joep⁶

Leeftijd: 28 jaar

Datum interview: 2 mei 2009

Duur interview: 57.21 minuten

Joep werkt bij een IT bedrijf als service medewerker. Hobby's zijn films, gamen, koken en andere 'clische' dingen zoals hij het zelf noemt als reizen en cultuur. Hij woont op zichzelf en heeft een vriendin in het buitenland wonen.

I: Naar wat voor films kijk je graag?

J: Hmm oke mijn smaak is afgelopen jaar vrij veranderd. Ik kijk van Hollywood vrij weinig maar wel alle flauwe komedies, die kijk ik dan weer wel. En de meeste romantische komedies. Maar de meeste films die ik kijk zijn allemaal Aziatisch films, voornamelijk Japanse films. (I: Oke en vanwaar die genre?). Ehh omdat ik ook een beetje een half Japanse achtergrond heb dus die spreekt meer aan en vind het interessanter qua genre. De karakters zijn altijd wat tekenfilm-achtig maar wel altijd heel oprecht en eerlijk. Je merkt dat die films altijd een beetje de basisprincipes van de Japanse cultuur laten zien. Zoals bewondering voor alle kleine dingen in het leven en de flauwe humor staat me ook wel aan. Heel vaak zit er een leuke gimmick aan. Plus vind Koreaanse films wel leuk, daarvan ook de romantische films. Dat heb ik denk ik wel altijd het leukst gevonden, familiedrama's en komedies.

I: En waar kijk je het liefst een film?

J: Ik zit een beetje te gissen naar thuis en bioscoop. Bioscoop vind ik tof vanwege de ervaring, je hebt helemaal geen afleiding en je bent in de film. En thuis voor het comfort, het hangt echt van de film af. Ik zou dus zeggen, grootste actiefilms en spektakelfilms liever in de bioscoop en de rest gewoon thuis of maakt eigenlijk niet uit. (I: En hoe vaak denk je dat je naar de filmhuis gaat?) Nou dat ligt eraan, als ik de filmfestivals niet meereken dan ga ik denk ik eens in de maand en als de festivals meereken dan is het zoveel mogelijk. (I: Welke films bezoek je allemaal?) Ehh Rotterdams Filmfestival, Amsterdams Filmfestival, kleine selectie van het Nederlands Festival en dan heb je nog altijd een jaarlijks Japans filmfestival maar daar doe ik iedere keer andere, Camera of Dejima daar ga ik altijd wel heen. En de wat kleinere Aziatische festivals, ik help natuurlijk ook mee met Asiascope en schrijf ook wel eens stukjes voor hun. Ik ehh vind filmfestivals interessant omdat ik meestal Blu-rays koop en blindelings daar op recensies op af ga en het is dan leuk om wat kleinere

⁶ Joep is aangesproken bij het Lantaren/Venster maar bleek niet naar een film te gaan maar stond daar te helpen voor het festival Asiascope die toendertijd ook in het Lantaren/Venster gehouden werd.

films gewoon meteen te kijken. Het is leuk als er de juiste publiek bij zit en natuurlijk ook voor de ervaring. En de Q&A is altijd interessant.

I: Hoe informeer je jezelf dan over films?

J: Ehhh vrienden, ik heb de laatste tijd heel weinig tijd om het zelf uit te zoeken. Ik lees nog wel sommige sites maar over het algemeen te weinig tijd om alles bij te houden. En dan informeer ik gewoon bij vrienden en dingen die ik dan tegenkom op de sites die ik wel kijk die gooi ik op mijn watchlist. Eigenlijk alles wat me interessant lijkt. (I: je hebt een lijst die je bijhoudt of wat bedoel je met watchlist eigenlijk?) Ehh nou eigenlijk alles wat me dus leuk lijkt dat stop ik in mijn hoofd van dat moet ik even kijken, een soort van interne watchlist. (I: En je zei net dat je bepaalde websites volgde?). Ehh ik kijk op Twitchfilm.com en je hebt ehh Lovehongkongfilm en ehh eigenlijk is dat een hele slechte naam want die vent kraakt iedere keer Hong Kong films af. (I: en toch heet het love hong kong...) Ja ehh die vent die woont in Hong Kong en heeft wel liefde voor Hong Kong film maar hij vindt het niet leuk dat het nu zo slecht is geworden. En je hebt heel veel recensies over Aziatische films. Dus dat en ik kijk op DVD Beaver maar dat gaat meer over media dragers en ehh dat was het wel. Daarna nog een paar obscure over Koreaanse of Japanse films heel specifiek. En Twitchfilm dat gaat over cultfilms, Hollywoodfilms, van alles eigenlijk.

I: En zijn er nog andere mediaproducten die je gebruikt om je te informeren over films?

J: Ehh niet meer, geen tv, geen tijdschriften die ik lees over films. (I: Je zegt niet meer, dus je deed het wel?). Ja vroeger las ik altijd de Emipre en keek ik wel eens tv programma's over film maar daar ben ik mee opgehouden wegens tijdgebrek. Kranten die ik eerst ook maar nu ook niet meer. En nu met je iPhone kan je je eigen nieuws selecteren op je RSS feed maar dan lees ik het alleen door wanneer ik tijd heb. Maar dat zijn wel de sites die ik altijd al lees. Maar ik las nooit echt de kranten voor recensies. Ik nam de recensies niet echt serieus. (I: en waarom dan niet). Ehhh omdat die meestal een beetje Veronica kwaliteit had, vind ik. Ik had nog nooit een krant gevonden waarin goede filmrecensies erin stonden. (I: welke kranten las je dan?) Ehh even kijken, voornamelijk NRC Next, Algemeen Dagblad ehh ik spreek nu wel over een tijd terug (I: hoeveel is een tijd terug) ehh ja denk wel minstens zes jaar (I: zo zes jaar, maar de NRC next bestaat nog geen zes jaar) Ja dat klopt, NRC Next was inderdaad wat recentelijker. Dus dat en dan heb je nog al die gratis kranten maar die las ik eigenlijk niet. Maar ik heb ehh nooit echt gedacht dat men in de journalistiek naar de krant gaat om uiteindelijk krantenrecensies te schrijven. Alhoewel dat is eigenlijk wel stom want dat doe ik nu zelf ook (moet lachen), is eigenlijk wel een beetje hypocrriet maar zo denk ik er wel over. (I: Voor de Asiascope toch?) Ja voor de Asiascope, dat is in een Chinese krant, je hebt dan de middenpagina en dat is dan voor jongeren. (I: wat voor stukjes zijn het dan?) Ja filmrecensies dan voor het stukje van Asiascope. (I: Je zei net dat je stukjes een beetje Veronica kwaliteit vond, wat is Veronica kwaliteit). Ehh zowieso altijd de selectie, want dat zijn altijd schieten en tieten films en ik vind dat ze altijd nergens heen gaan. Dan zeggen ze ehh 'het einde is tof' en dat is het dan en vertellen wat er gaat gebeuren van begin tot eind bijvoorbeeld. Verder eigenlijk weinig inhoud. Maar ehh als ik het moet vergelijken met mijn eigen recensies, ehh laat maar! Ik ben dan

denk ik te veel aan het doorblaten. Ik moet ze denk ik korter maken maar ik moet voldoen aan 400 woorden maar ik denk dat mijn recensies sterker zijn als ik minder woorden gebruiken. Ik denk dat dat wel voor alle recensies moet gelden, dat korte recensies wat beter zijn. Je wilt gewoon weten waar het over gaat punt. En dat geldt voor alle recensies in het algemeen en ik kan er niet zo goed tegen dat een recensie echt paragrafen heeft want meestal lees je dat niet door want je wilt het gewoon even snel weten. Anders heb je echt hele analyses van scènes en dat vind ik teveel. Maar dat is een persoonlijke voorkeur natuurlijk.

I: Wat moet een recensie voor jou dan bevatten?

J: In principe hoef ik alleen maar een kleine samenvatting van de film en eigenlijk wat het tof maakt en dat is eigenlijk voldoende. (I: Maar dan gaat het om een mening). Ja precies maar zo kijk ik ook naar recensies, want vroeger las ik ook veel videogame bladen en dan ken je iedereen die recensies schrijven, wat hun smaak is. En dan weet je ook van als ik iets wil weten over dit soort spellen dan moet ik bij die zijn en als ik iets dat wil weten dan weer daar. En ehh zo kijk ik eigenlijk het liefst naar filmrecensies en dat ik eigenlijk ook voor 'Love HK film' waar dus ook meerdere mensen voor schrijven en de ene past dan ook meer bij mijn smaak dan de andere. Ehm dan je leest de recensie op zichzelf staand maar je weet ook wel waar het vandaan komt. Dan weet je dat hij een hekel heeft dat ie film maar je weet dan dat ik als persoon niet echt klik met die persoon. Dus als ie dat afraadt dan weet ik dat ik het een toffe film vindt (I: Oke en ben je het dan vaak eens met de mening van recensies?). Hmm vaak wel maar soms laat ik me er ook door leiden. Dan denk ik ook wel van 'ja daar heeft ie opzicht wel een punt in'. Soms vergeet ik wel mijn eigen mening erin te gooien. Ehhh ja..(stilte) punt (beiden lachen).

I: Je schrijft ook zelf wel eens recensies, denk je dat iedereen daarvoor weggelegd is?

J: Hmm nee en ik denk ook niet dat ik het zelf heel goed doe. En recensie is natuurlijk een verhaal hoe iemand een film heeft beleefd en dat is een hele subjectieve bedoeling. Dus eigenlijk ligt het aan de voorkeur van diegene die het schrijft hoe die het liefst wil hebben. Maar ik zou het liefst als ik een recensie zou lezen een samenvatting willen hebben en een klein beetje een mening erover en dat is het. Gewoon kort en niet teveel spoilers. En tuurlijk moet je het je ergens prikkelen om de film te willen zien. Daarvoor is het natuurlijk of om het af te stoten als het echt nodig is. En ik denk wat het meest belangrijk is, is eerlijkheid. Buiten dat maakt het niet zoveel uit. Inhoudelijk gezien dan.

I: En vind je dat er genoeg informatie is over de film die jij leuk vindt?

J: Ehm soms heb je wel films waar je heel weinig over vindt maar over het algemeen hoef ik niet zoveel te weten over een film als ik die graag wil zien. Eigenlijk het liefst als ik een film wil zien dan zie en lees ik er zo min mogelijk over, dan laat ik mezelf helemaal verrassen. Maar over de meeste films kan je genoeg informatie vinden, geen probleem. Je hebt soms films daar vind je helemaal niks over of heel weinig maar dat zijn hele erge uitzonderingen. (I: hoe weet je dan dat je die film wilt zien als je er zo min mogelijk over wilt weten?). Dat weet je dan misschien door de mensen die

bij betrokken zijn of ehh je weet al een klein beetje over het project en heel misschien ook het onderwerp. Maar op een gegeven moment heb je, dat heb je wel met alle entertainment vormen, op een gegeven moment heb je dan zoveel gedaan, gezien of gelezen dat je dan niet meer met alles mee gaat en heel selectief bezig gaat. En dat je dus nog wel nieuwe dingen ziet maar dat voornamelijk dezelfde mensen of dezelfde studios volgt. Acteurs, regisseurs, producenten, schrijvers dat kan ook. (I: Praat je nu over jezelf of over andere mensen?) Over het algemeen, ik merk het ook wel aan mijn mede-nerds dat die in een bepaalde niche zijn ingegroeid en dat merk ik bij mezelf ook. Dan hoor je over een nieuwe film die uitkomt en dan denk je 'ja oke' en lees je het heel snel en streep je hem af want dan heb je eigenlijk al teveel gezien wat er op lijkt en dan denk je 'die sla ik wel over'. Maar opzicht is dat ook wel iets slechts omdat je misschien wel iets laat lopen maar goed als je alles zou willen zien dan wordt je gek.

I: Das waar en die sites die net noemde, ehh love HK films is dat een blog of een site?

J: Dat is echt een site en Twitchfilm is een blog (I:ja Twitchfilm die ken ik wel en waarom vind je deze sites juist goed?). Omdat die heel erg goed passen bij mijn smaak plus ehh, oke Twitch omdat die heel goed bij mijn smaak en er zit heel veel informatie in dat ik kan halen, ook filmnieuws. Dat is wel fijn, dat het allemaal erbij zit. En Love HKfilms omdat het heel goed bij mijn smaak past en daar staan heel veel films die anders mijn radar zouden missen omdat ik dan ehh met mijn eigen regisseurs bezig ben en dat het dan niet mee zie bijvoorbeeld of dat het van bepaalde landen afkomt die ik normaal niet in de gaten hou.

I: Merk je een verschil tussen de verschillende media? Je bent eigenlijk meer met Internet bezig als ik het zo hoor.

J: Ehm durf ik niet zo goed te zeggen. Eigenlijk net als dat je een krant en televisie los van elkaar kan zien kan je Internet ook weer los zien. Internet is eigenlijk heel inherent dat je heel doelgericht aan het zoeken bent. Net als met googlen, je vult een paar keywords in en dan vind je het, het is eigenlijk meer een jacht. En met televisie heb je een moderator die zegt 'dit is de volgorde waarin je alles ziet' en dat geldt over het algemeen ook over de krant. Je hebt gewoon een selectie wat je te lezen krijgt en wat je te zien krijgt en met Internet is dat niet. (I: En daar heb je een voorkeur voor, dat je doelgerichter kan zoeken?). Ehh ja ik denk ook wel in deze tijd dat het voor de meeste geldt. Iedereen heeft veels te weinig tijd en iedereen heeft het veels te druk en je wilt gewoon alle informatie heel snel hebben dus in de trant van Twitter en dergelijke. Gewoon zoveel mogelijk informatie tegelijkertijd. En dat kan met internet en de krant is heel fijn als je gewoon heel rustig de tijd ervoor kan nemen maar mijn voorkeur ligt nu bij internet gewoon wegens tijdgebrek. Maar (stilte) ik zit net te bedenken dat ik ook de Empire veel heb gelezen en dat is net als de waar ik heen ga sites, gericht voor enthousiastelingen. Ik sites die ik lees zijn echte niches dus ook voor enthousiastelingen. In die zin maakt het helemaal niks uit, zolang je maar (stilte) even kijken (stilte) het maakt dus niet zoveel op welke medium het is zolang je je eigen niche kan vinden. (I: het gaat er dus om of het bij je smaak past) Ja precies, gewoon de juiste demografie. (I: en waarom ben je gestopt met de Empire?) Ja tijdgebrek, op een gegeven moment gaat alles stapelen en de

NRC Next die ik ook had, die stapelde zich ook op. Dus ik ben uiteindelijk met de Empire gestopt plus ik had in die periode dat ik de Empire had een DVD blad.

I: Lees je dan ook de online versies van kranten.

J: Ja van sommige kranten wel maar dan is het puur voor het nieuws.

I: Oke, ken je dan ook recensenten van naam, net als die je kende van de videogames?

J: Ehh ja sommige, ik zou zeggen per site twee, drie mensen maar dan is het meer je zit steeds naar de films te kijken en je ziet steeds dezelfde namen langskomen en op een gegeven moment maak je een link maar het is niet zo dat ik bij elke recensie kijk 'wie is dit' en ik zoek niet iedere keer naar die persoon naar wat ie nu weer heeft geschreven.

I: En wat vind je van de kwaliteit van internetrecensies vergeleken met kranten?

J: Ehm omdat ik me dus ik sites bezoek die ik echt voor mijn demografie zijn en dat het toch voor een enthousiasteling is dan zit er veel meer hart in een recensie. De kwaliteit van een recensie wordt dan ook veel beter dan bijvoorbeeld een Rene Miouch die verteld wat hij van een film vindt. Ik hecht er ook meer waarde aan, misschien is het ook wel door internet zelf maar je krijgt door internet heel erg het idee dat die recensie ook door jezelf geschreven kan zijn dus je krijgt zo bijna een hechtere band met de recensent. En het idee dat het niet een of ander onaantastbaar persoon is zoals op tv, het is gewoon iemand die je een mailtje kan sturen. Het kan gewoon iemand zijn die je op straat tegenkomt. Het zijn niet als de snobs je wel in de journalistiek kan tegenkomen, die dan super elitair doen en dergelijke. Maar dat zijn meestal dan de slechte recensenten. (I: Waarom vind je ze slecht?). De meeste zitten te lang in het vak, waardoor ze een beetje zijn vastgeroest in hun mening. Dat merk je dan in hun smaak of in hun mening, kunnen ze er moeilijk eruit breken. Zoals laatst ook met 'Het laatste leven' van Robert Jan Westdijk en dat is eigenlijk een onconventionele film voor Nederlandse begrippen en de Nederlandse recensenten zaten helemaal vast wat een Nederlandse film moest zijn. (I: Dat waren de krantenrecensenten?) Ja (I: En welke had je dan gelezen?) Om eerlijk te zijn geen een, ik had dat gehoord van hemzelf (I: Oh die ken je?). Oh ja Robert Jan Westdijk was een klant in een winkel waar ik vroeger heb gewerkt. Ik kan heel goed zijn probleem begrijpen en dat merk ik wel in andere sectoren van entertainment waar ik recensies van lees. Op een gegeven moment lijkt het alsof ze een stappenplan doorgaan en dat was het dan, er zit dan heel weinig emotie in.

I: En heb je dan ook wel eens iets op internet gepost?

J: Ja ehh ik denk dat ik eerst ben begonnen met recensies schrijven op Amazon maar ik heb ze laatst teruggelezen en ik wou dat ik die niet had geschreven (beiden lachen). (I: Omdat?) Omdat het zo gênant slecht was en even kijken, daarnaast heb ik wel heel veel op forums gepost. (I: Welke forums?) Ehh verschillende willekeurige forums dan was ik heel enthousiast over iets en dan had ik bijna een recensie geschreven en op een gegeven moment ben ik dan voor Asiascope benaderd. En dat geldt ook voor JONC, ken je dat? (I: Ehh wat is dat?) JONC is Jongeren Organisatie voor

Nederlandse Chinezen. (I:oww dat ken ik wel). Daar post ik ook wel wat dingen voor maar voornamelijk ging ik op forums wat dingen rondposten. Ik vond het altijd leuker om vrijblijvend te posten en dan gewoon een screenshot erin en zoveel mogelijk verzorging erin maar als het eenmaal een verplichting wordt dan is het niet altijd leuk meer. Dan wordt het teveel zoeken enzo van 'oh ik moet nog even een titel opzoeken maar ik heb helemaal geen tijd'.

I: Dat komt wel steeds terug als ik het zo hoor, dat je geen tijd hebt. Zou je als wel de

J: Als ik wel de tijd had en de gelegenheid en de ruimte dan, dan zou ik het liefst ehh (stille). Oke in een perfecte wereld zou ik alle tijd hebben om de sites door de spitten die ik wou. En oh ja ik kijk ook op RottenTomatoes en Joe Blow , dat was ik helemaal vergeten. Maar die bekijk ik heel sporadisch maar ik denk dat ik die sites meer zou doorspitten als ik de tijd had. En ik zou mezelf meer de tijd geven om recensies te schrijven, dan zou ik het allemaal heel netjes bij houden. (I: En om wat voor redenen ga je naar RT en Joe Blow?) Ehh die zijn wat algemener en Joe Blow doet alles met humor, dan is het gelijk wat luchtiger om te lezen. En RT is wat doelgerichter, dan kan je zoeken en je gaat naar RT voor de scores en de kleine bites van de verschillende recensies en over het algemeen is het een oke leidraad. (I: En heeft die score een effect op jou?) Nee de score heeft nooit een volledig effect op me maar het helpt mij met afstrepen 'misschien hoef ik die niet meer te volgen' Maar het liefst zou ik alle films die op mijn lijstje heb staan willen volgen als ik tijd had maar nu is het meer een compromis stellen. Als ik dan iets zie van laat maar dan ga ik daar geen tijd aan besteden.

I: Welke factoren beïnvloeden jou dan het meest naar welke film je gaat kijken?

J: Ehh oke het allerbelangrijkste is de mensen die betrokken zijn, regisseur, acteur, schrijver of wat dan ook. Op twee komt dan denk ik recensies en op drie vrienden. Hmm oke op twee vrienden en drie recensies, ja ja .

I: En achteraf, als je een film hebt gezien zoek je dan nog informatie over op?

J: Heel soms dan is het meer..ehh ik ben niet zo snugger (moet lachen) dus als ik een film niet begrijp of sommige elementen niet begrijp of ik heb geen zin iets achter te zoeken dan ga ik even hoe men het interpreteert. Meestal eigenlijk niet, het zijn wel zeldzame gevallen of soms ben ik aan het reflecteren en dan vraag ik het me af. Zoals 'hey wie is die acteur eigenlijk', meestal doe ik dat op IMDB en dan ga ik daarna kijken naar reacties over wat men allemaal zegt, soms om even te lachen of sommige recensies om even te reflecteren. En in hele zeldzame gevallen of ik helemaal ermee eens ben met die recensent of die site. (I: waarom moet je lachen om de reviews bij IMDB, vergeleken met andere internetrecensies?) Ehh op IMDB heb je op die messageboards enzo of je hebt hele grote fanatiekelingen of hele domme mensen en die reageren dan op elkaar. Het is dan altijd leuk om te kijken welke dingen ze dan de grond in boren of waar zij helemaal lyrisch over zijn. Zo had ik 'Supersize me' gekeken en zag ik op IMDB dat iemand een stelling had gezet over vegetariërs die auto rijden hypocriet zijn omdat auto's rijden op olie wat dan weer komt uit botten van dinosauriërs. Bijvoorbeeld zulke dingen (I: Oke maar dat zijn meer reacties, er staan ook

recensies op IMDB lees je die ook?) Ehh heel soms lees ik die, je kan wel heel snel zien wanneer je iets serieus kan nemen of niet dat merk je wel snel genoeg. Maar ehh over het algemeen neem je alles met een korrel zout. Misschien ook wel omdat het grootste verschil is met IMDB en met zo'n site is dat op zo'n site je nog het gevoel hebt dat je die persoon op straat kan komen maar op IMDB is het echt iemand die je op straat tegenkomt. Dus gewoon elke malloot die kan daar gaan plaats. En zo'n site, die hebben daar iets opgebouwd, hun eigen naam. Ehh het is hun site met hun inzicht en met hun smaak opgebouwd. Dus het is (stille) laat ik zeggen dat zij veel meer, ze weten wat ze schrijven, daar zit passie in. En hun site die beademd wat zij al in de recensie gaan zetten. Dus niet alleen de filmkeuze en hun mening erover maar dat is gebaseerd op hun site. Er zit echt een drijfveer achter zo'n site. En op IMDB kan het gewoon iemand zijn die bezopen naar de film is gegaan of iemand dan wel iets schrijft maar die gaat niet echt met de filosofie mee. En dat is wel met een site van een enthousiasteling.

I: En wat is dan het verschil met een serieuze internet recensent en een kranten recensent want die zou ook begaan moeten zijn.

J: Ja klopt maar ik denk dat het weer een kwestie is van demografie. De enthousiasteling weet gewoon wie zijn publiek is. En een krant moet het toegankelijk maken voor iedereen, dat iedereen het begrijpt en dat je niet teveel, te diep in de materie gaat. Dus eigenlijk met een enthousiastelingen site of blad dan heb je altijd mensen die er naar op zoek gaan en die hebben al een bepaalde smaak of al inzicht. En in een krant moet je eigenlijk open gaan schrijven voor iedereen, tenminste dat probeer je want je wilt meer mensen naar binnen halen. En daardoor kan een recensie in de krant onderuit gaan want je probeert teveel publieken aan te trekken of aan te spreken. En dan kan je sowieso niet al te kritisch zijn. Ik merk eigenlijk best wel vaak met recensenten, maakt niet uit welk medium het is van 'oh dit is een film van Tarantino, die kan ik beter niet afkraken want dan raak ik mijn publiek kwijt of dat doe je niet want het is iemand die heel tof is'. En ik vind dat enthousiastelingen sites meer tegengas geven. Maar kranten zijn bang dat ze zo lezers kwijtraken of andere belangen. Soms op sites is het natuurlijk meer een privé onderneming dan hebben ze sponsors en bepaalde filmstudio's kunnen sponsor dan zijn en als ze dan een film afkraken dan het soms ook wel mis gaan. Alhoewel je dat bij film heel weinig ziet maar in andere media zoals videogames heb je grote gevallen gehad waarbij iemand iets afkraakte en gelijk was ontslagen.

I: En je uiteindelijke voorkeur, om je informatie te verkrijgen.

J: Ehh ik vind Empire heel fijn omdat je een totaalbeeld krijgt en als ik tijd had dan zou daarbij houden en een beetje internet om de rest van mijn smaak te kunnen satisfyen. Maar nu door mijn tijdgebrek is het snel alles in een RSSfeed te krijgen en gericht op sites zoeken. Maar als ik de tijd had dus de Empire, omdat ie alles omvattend is. (I: Wat is dan het verschil tussen de Empire en een site?) Het is de selectie van films, Empire is natuurlijk wat algemener en de sites die ik kijk zijn vrij niche en dan slaan ze misschien Indiana Jones over. (I: En een site als Joe Blow dan?) Ehh ik vind het prettig dat je een blad van voren en naar achter kan lezen en dan krijg je alles binnen en anders

moet je een selectie maken en dat doe je op sites en dan maakt het niet uit wat voor site het is. Empire heeft een begin en een eind en dan heb je alle informatie die je nodig hebt en dat vind ik wel fijn. En op Internet is dat moeilijker omdat alles in kleine stukjes komt en dan kan je niet gewoon van begin tot eind, plus je kan niet bladeren van 'kijken wat ze nu doen' weet je wel? (I: Oke) en op Internet moet je echt gaan zoeken of je moet op blogs de pagina's doorgaan en kijken wat je tegenkomt. Oh wacht ik kan natuurlijk geen handgebaren doen (lachen). (I: Nou ik hoor het wel).

I: Wat voor meerwaarde heeft een recensie voor je, hij stond niet bovenaan.

J: Precies en het heeft wel meerwaarde omdat ehh (stilte) ik denk dat een recensie het laatste woord heeft, een recensie of vrienden dan. Hmm ik zou dus de top drie lijst moeten omdraaien (I: het laatste woord?). Ehh ja stel je als ik een film wil zien vanwege de regisseur en op het laatst zou ik wel willen weten wil ik die film echt zien, is het de moeite waard en dan hoor ik het van vrienden of ik zoek op een site. Dan hoor ik het wel, zo gaat het denk ik. (stilte). (I: ik denk dat wel alles zo gehad hebben).. Oh ja we hebben ook nog trailers, die kijk ik alleen uit vermaak en maar niet om te beoordelen of de film goed is, meestal zegt een trailer weinig. Het is voornamelijk een lekker makertje en niet om je te informeren en heel vaak zitten er teveel spoilers in.

I: Trouwens vergelijk je wel eens recensies met elkaar?

J: Nee met film niet, videogames wel maar films niet. (I: Waarom niet?). Ik denk dat ik qua film niet even enthousiast ben, dus dat en een film kost minder tijd om te zien terwijl een videogame plus 40 uur spelen is. Het is dus een kleinere investering.

I: En ik zat te denken, als je naar een filmfestival gaat, ga je dan hetzelfde te werk?

J: Bij een filmfestival ga ik zoveel mogelijk van de hele filmlijst af. Dus zoveel mogelijk lezen en ik streep soms wel af qua (stilte) oke ik streep niet echt af qua land maar als het bijvoorbeeld IFFR is en is een gigantische lijst dan ben ik wel bijvooroordeeld op Aziatische films. Dat is meer mijn smaak en ik dus meer op af. Maar ik moet ook letten wat er mogelijk is qua tijden. Maar ik ben wel wat coulanter op filmfestivals, het is meer in een niche dus je vertrouwt de mensen die de selectie hebben gemaakt dat er een bepaalde niveau van kwaliteit is dus ik ga wat meer blindelings op dingen af. Ik ga niet echt op internet zoeken tenzij ik heel erg benieuwd ben of het zijn hele erge twijfelgevallen. Maar anders is het probeer ik zo spontaan mogelijk alles te zien.

I: Oke en volgens mij hebben we alles wel besproken. (Even alles nalopen)

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna.

Naam: Lars

Leeftijd: 26 jaar

Datum interview: 2 mei 2009

Duur interview: 35.12 minuten

Lars is een arts in opleiding tot anesthesist en moet nog vier jaar. Hij woont samen met zijn vriendin, die ook arts is. Hij kijkt meerdere keren per maand een film, zowel thuis (downloaden) als naar de bioscoop.

I: Hoe vaak kijk je een film in de bioscoop?

L: Ik denk zo'n drie, vier keer per maand dat ik naar de bioscoop ga, dat kan zowel naar het Cinerama als Venster en soms ook Pathé zijn. Ik ga denk ik wel het vaakst naar Cinerama, je hebt me natuurlijk aangesproken in het Venster maar dat ligt een beetje met wie ik naar de film ga. Als ik met Anne ga (zijn vriendin) dan gaan we meestal wel naar Cinerama of Venster. (I: En waar heb je een voorkeur voor, thuis of bioscoop?). Ja ehh denk wel de bioscoop, want je bent dan toch op stap met vrienden en met downloaden heb je ook wel wat beperkte factoren en je kan ook wel huren maar vind het wel leuk om met vrienden op stap te gaan en je zie films eerder.

I: Ik heb je aangesproken bij Birdwatchers, waarom heb je voor die film gekozen.

L: Ehh Anna mocht kiezen naar welke film we gingen en zij wilde wel naar het Venster en toen kwam het ehh op tijd aan, die film draaide volgens mij rond half 8 en het was als tien voor half 8 dus daarom besloten we naar die film te gaan en ik had wel iets over gelezen en hij leek wel oké.

I: Doe je dat vaker? Voordat je naar de film gaat er informatie over opzoeken?

L: Ja meestal wel, ik kijk meestal op Internet of in de krant en in bioscoop zie je natuurlijk altijd de trailers van films of iemand die er wat over zegt. (I: En hou je het aanbod goed bij, wat er draait?). Nee niet actief in ieder geval als ik naar de film ga dan denk ik erover na maar het is niet als thuis alles bij hou. Als we gaan dan kijk ik op Internet wat er draait en dan is het van 'oh ja daar heb ik van gehoord' en dan ga ik het zelf lezen of iemand zei dat ie dan goed was.

I: Je zei net ook dat je filminformatie in kranten las, welke kranten?

L: De Volkskrant en het NRC, daar zijn we beiden lid van dus dat. (I: Lees je verder dan ook online kranten versies?) Ja eigenlijk ook alleen die twee omdat je dan een inlog code krijgt voor de internet site zeg maar en ik vind Spits ofzo, ehh als Spits zegt dat iets goed is dan geloof ik het niet zo. (I: En waarom is dat zo?) Ehh ik vind Spits gewoon een pokkekrant (moet lachen) nee ja voor mijn gevoel hebben die twee (NRC/Volkskrant) een betere onderbouwing dan anderen kranten en ik ben er toch lid van dan lees ik dat dan. (I: Wat vind je dan van de recensies in het NRC en

Volkskrant?). Ja voor mijn gevoel wel goed, een heleboel van die mainstream films die recenseren ze niet en dat vind ik wel oke. En het zijn vaak hele lange stukken en ook wel over de achtergrond van de films en de regisseur en acteurs en dat vind ik leuk om te lezen en dan leer je nog eens wat. (I: Zijn er dingen waar je op let in een recensie?). Ja ik vind het ook wel, ehh er staat een plotline in en dat vind ik belangrijk dan weet je waar het over gaat en ik vind het ook het ook wel belangrijk dat de recensent ook schrijft wat ie ervan vindt want als Spits schrijft vaak alleen maar waar die over gaat maar dan weet je niet of ie goed is of niet. En voor mij doet het toch wel toch of de krant hem wel goed vond of niet. (I: Je vindt die mening dus belangrijk) Ehh ja een beetje want als hij schrijft dat ie heel erg slecht vind dan is het misschien toch een slechte film. Hij moet zijn mening geven want dat is toch zijn beroep, zijn werk is dat hij meer kennis heeft dan de meeste mensen bij het film kijken en dan met de criteria die zij in hun hoofd zeggen of het een goede film is of niet dus ik denk dat dat altijd persoonlijk is, het draait dan wel om smaak. (I: Maar jij gaat wel af op die mening?) Ja deels ja.

I: En wat zijn andere factoren die je jou keuze kunnen beïnvloeden?

L: Ehh tijd kennelijk, ehh nee ehh trailers en als er een goede trailer bij is dat scheelt wel en soms ook de acteurs die meespelen en de regisseurs. En soms ook of die een Oscar heeft gewonnen. (I: Zijn er dan films waar je zeker naar toe zou gaan als die acteur erin speelt?). Ehh zeker niet maar het kan wel uitmaken, als ik een acteur heel irritant vind dan ga ik eerder niet. Dus ehh ja het maakt wel uit. (I: Wat voor films vind je wel leuk?). Ehh komedies als ze echt heel erg grappig zijn, wat ze meestal niet zijn. Actiefilms ook soms wel, ehh van de laatste tijd vond ik de Wrestler heel goed en ehh Batman en No country for old men vond ik goed. Ja dat waren denk ik de beste van de laatste tijd. (I: En hou je meer dan van mainstream of arthouse films omdat je nu een beetje van beide noemt?). Ehh ja ik denk dat het meestal de toch wat kleinere films goed vind. Cinerama vind ik dus een fijne bioscoop. En het in de Pathé niet perse slecht maar ik denk dat in het Venster of Cinerama betere films draaien. En in Pathé draaien ook die standaard romantische en horror films en dan ga je toch wat sneller naar een arthouse film. Daar gaat meestal wel mijn voorkeur naar uit.

I: En vind je voor de films die jij interessant vindt dat er genoeg informatie te vinden is?

L: Ehh jawel, op al die grote internetsites zijn er staan daar geen films die in Nederland niet draaien. Dus ehh ik kijk op IMDB en Rotten Tomatoes en in de krant recenseren ze veel minder dus dan is het meer toeval of het erin staat maar die eerste twee websites daar staat bij altijd alles op. (I: Lees je wel eens recensies op Internet?). Ehh ja die van de krant maar die zijn hetzelfde als in als op papier. En bij Rotten Tomatoes krijg je die taglines maar daar lees ik niet alles van, dan lees ik niet de hele recensie maar alleen de highlights. Ik kijk meer van wat die film overall heeft, niet goed of wel goed. Ook op IMDB kijk ik meer voor de score. (I: En zoek je nadat je een film hebt gezien wel eens informatie op?) Ehh ja meestal wel, als ik van tevoren niks heb gelezen dan en ik vond hem goed of slecht dan ben ik wel nieuwsgierig wat er staan. Maar dan zoek ik wel op dezelfde plekken. (I: Wat lees je dan precies). Ehh even denken, je klikt op die site en dan krijg je de informatie en het cijfer en de recensies en dat lees ik meestal wel. Verder niet echt. (I: En op IMDB

staan ook zelfgeschreven stukken, lees je die?) Ehh soms, ehh nee ja eigenlijk alleen als ik me soms loop te vervelen ofzo. Anders niet echt, ik hecht er niet echt waarde aan, het is meer dat ik dan toch al aan het lezen was over die film en dat dan meelees. Ja het is wel anders een recensie. Dat stukje is geschreven door iemand die ik ook had kunnen zijn en dat is gewoon één mening en dat is natuurlijk van een filmrecensent ook maar daarvan denk dat die heel veel ervaring heeft met film kijken en dat ie er meer kijk op heeft dan iedere idioot die zo'n stukje schrijft.

I: Ben je het dan vaak eens met de mening van een recensent?

L: Nee niet altijd, vaak wel maar als je het van tevoren leest dat je dan in een bepaalde richting wordt geduwd. Maar ehh soms wordt ie helemaal afgezeken maar als de film wel vermakelijk is dan is het wel goed voor mij ondanks dat het toch kwalitatief een slechtere film was. Je kan je dan toch wel vermaakt hebben. Maar meestal kies ik een film wel zorgvuldig uit.

I: Als je een totaalbeeld moet geven hoe kies jij je films uit?

L: Ehh meestal is het van 'oh we gaan naar de film' dan kijk ik altijd even op belbios om te kijken wat er draait en dan bepaalde films heb je toch al iets over gehoord en van die films weet je al vaak 'oh die wil ik perse zien' en die 'perse niet' en als ik niet zo goed weet dan ehh ga ik wel wat opzoeken, in ieder geval wat meer achtergrond erover lezen en dan kijk ik wel wat me het meeste aanspreekt. En soms heb je dus al voorstukjes gezien en dan weet je dat lijkt me wel wat. Ik denk dat bijna nooit naar een film ga die ik niet ken. Want dan tenminste ik heb er wel over gehoord en anders lees ik wel wat over, het is bijna nooit zo dat ik een wildvreemde titel zie en dan denk daar ga ik heen. En natuurlijk is het zo dat die mainstream titels die ken je meestal wel dus daarbij gebeurd het nooit maar bij Venster draaien er wel eens films waar ik nog nooit van gehoord heb en dan moet ik er dus wel echt eerst wat over lezen voordat ik die zou bezoeken. Maar de grotere bekendere films die ken ik wel. Dus een titel heeft denk ik wel een beetje invloed.

I: Heb je een voorkeur voor een type medium? Krant of Internet?

L: Ik denk internet want dat gaat gewoon het snelst en die kranten websites zijn ook wat trager en dan moet je inloggen en ze recenseren ook niet alle films. Dus ik ga meestal naar die twee grote websites en thuis zit je toch al achter de computer en dan open je op belbios. Ik kijk meestal altijd eerst op belbios om te kijken wat er draait want soms draait een film niet of op een tijdstip dat je niet kan dan is het wel een beetje pointless om te denken dat je daar heen wou dus dat doe ik altijd al eerst.

I: En zie je verschillen tussen objectiviteit tussen wat je leest op internet en kranten?

L: Ehh dat weet ik niet, daar let ik niet echt op. Ik zou het zo niet echt kunnen zeggen. Objectiviteit ehh objectief zijn bij een film is sowieso lastig bij een film omdat het smaakgebonden is en ehh nee ik let er gewoon niet op.

I: Ben je tevreden met de filminformatie die je hebt.

L: Ehh ja denk ik wel, het blijft wel een beetje aan de oppervlakte (I: Terwijl je wel kwaliteitskranten leest) Ja dat weer wel maar misschien dat het daarvoor niet genoeg trekt. Ik ben wel niet echt een filmkenner, zo ver gaat het niet. Ik ken niet alle films en regisseurs maar daar het het voor mij niet om, ik wil gewoon een leuke avond hebben en dan lijkt dit genoeg moeite. Maar ik heb er denk ik niet genoeg verstand van dat ik bijvoorbeeld elke film ken die in het Venster gedraaid wordt of dat ik van tevoren weet die vind ik goed en die site is handig, zoveel aandacht besteed ik er dus niet aan.

I: Ben je dan tevreden over de informatie je krijgt ehh opzoekt?

L: Ja meestal wel. Ik heb niet zo heel veel dat ik de bioscoop uit loop en dan denk van ehh de laatste keer was dat met ehh oliebaron die film die ook veel prijzen had gewonnen ehh ja 'There will be blood'. Die vond ik dus niet leuk want die had veel goede recensies maar ik vond hem langdradig en saai maar ik was niet de enige die dat vond volgens mij maar dat was een van de laatste keren dat ik dat had.

I: Praat je dan veel vrienden en familie over film?

L: Ehh meestal met mijn broer maar ik denk dat ik dan wel meer naar de film ga dan de meeste mensen die ik ken. (I: Met wie ga je dan meestal?). Met mijn vriendin dan en met een van mijn vrienden en met mijn broer. Meestal met een van die drie. Anne gaat meestal niet zonder mij dus dan weet ik wat zij heeft gezien en die vriend heb ik het wel vaak over. Dan bespreken we wel films en dan luister ik ook wel naar wat hij te zeggen heeft.

I: Welk oordeel vind je het belangrijkste?

L: Je bedoeld wat ik van Internet en zo hoor? (I: hmm) Ik denk dat ik dan het meest dan naar vrienden en familie luister. Dat denk ik toch wel. (I: En doe je dat zelf ook? Films aan of afraden?) Ik denk het wel, als ik hoor van vrienden dat zij naar de film gaan dan laat ik ook wel weten wat ik ervan vond. Als je er over hebt dan zeg je meestal toch wel wat jij er vond, geen idee of ze er wat mee doen maar je zegt het meestal wel (moet lachen). Dus ja maar goed meeste van mijn vrienden die gaan niet zo vaak naar de film. Het zijn dus een stuk of drie waar ik mee ga en met de rest niet. Die gaan naar 'Marley & Me' en dat is misschien wel leuk maar daar zou ik zelf niet zo snel heen gaan. Daar kan ik niet zoveel nuttigs over zeggen.

I: En als je recensies leest, vergelijk je ze dan met elkaar?

L: Nee, ehh nee zo actief ben ik er niet mee bezig. Ik lees ze één keer en dan is het klaar en dan doe ik er niks mee. Even kijken als je Rotten Tomatoes opent dan zie je het ook automatisch, dan zie of een film fresh of niet fresh en dan wil ik nog wel lezen waarom de enige slecht is of goed maakt. Maar ik ben heel erg bezig met een recensie soort van tevoren, ik lees ze meestal één keer en dan is het goed. (I: Ken je recensenten van naam?) Nee zo ben ik er niet helemaal mee bezig (lacht). Ik ga wel vaak maar als ik echt over na denk ben ik er niet echt bij betrokken (moet lachen). Dat is hoe ik mezelf zou beschrijven, ik ben er misschien 5 a 10 minuten mee bezig en dat was het dan, ik ben

niet een filmkenner. Ik vind het vooral leuk om te gaan. (I: Maar toch lees je de recensies en bezoek je een paar sites) Ja dat komt dan misschien omdat trailers ofzo maar een bepaalde indruk achterlaten. Dat zijn dan de highlights van de film en dan wil ik er toch nog wel iets meer van weten zeg maar en misschien ook wel een beetje nieuwsgierig. Als je zelf echt iets vindt dan is wel leuk om te lezen wat iemand anders van vond. En er zijn ook films waar ik zelf geen trailers van heb gezien en dan moet je op zoek naar andere informatie. En dan vind ik recensies van kranten dus handiger om te lezen dan andere sites. Omdat zij dus meer tijd aan besteden, met achtergrond informatie enzo. Dat vind ik wel leuk om te lezen.

I: Oke en volgens mij hebben we alles wel besproken. (Even alles nalopen)

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna

Naam: Richard

Leeftijd: 44 jaar

Datum interview: 27 april 2009

Duur interview: 52.11minuten

Richard is bezig met zijn promotie onderzoek en heeft zijn werk onderbroken om te kunnen promoveren. Hij was consultant in de ontwikkelingssamenwerking en werkte veel in het buitenland maar sinds hij vader geworden is, is hij weer in Nederland. Hij is echt een filmfanaat en liefhebber vooral van arthouse films.

I: En waar kijk je het liefst naar films, thuis of in de bioscoop?

R: Ik ga meestal met die vriendin (*de avond dat ik hem aansprak was hij samen met een vriendin) naar de film en dan gaan we vooral naar de Lantaren of Cinerama. Het liefst dus in de bioscoop en liever niet thuis. Ik werk ook thuis dus vind het leuk om uit huis te zijn en dan ga ik graag naar de film.

I: En je zei net dat je een voorkeur had voor arthouse films, wat voor arthousefilms vindt u leuk?

R: Oei een soort filmfestival films, dat heeft mijn voorkeur. Even kijken of er een film is die mij de laatste tijd heeft aangesproken...hmm Ricky vond ik maar zo zo. Ik kom even niet op andere films die ik goed vond dit jaar, we gaan echt vaak naar de film. (I: Hoe vaak is dat dan?). Ehh ik denk één keer in de twee weken. Soms vaker maar gemiddeld één keer in de twee weken.

I: En toen je naar Ricky gingen, wist je van te voren waar de film zo over gaan?

R: Toen toevallig niet, meestal hebben we afgesproken van tevoren welke film we gaan kijken maar die dag nog niet. We hadden afgesproken om die avond naar een film te gaan maar we waren het niet eens over welke het ging worden. Ik wilde graag 'Ricky' want ik had de trailer gezien maar zij wilde graag naar ehh ze had een paar andere films op het oog. Uiteindelijk werd het 'Ricky'. Maar ja dat was een beetje tegengevallen, beetje surrealistisch en daar hou ik soms van en soms niet. Het hangt eraf hoe het gedaan is. En ik kende François Ozon niet, de regisseur en zij kende hem wel en daarom wilde ze niet naar die film (beiden lachen). En ik had zo iets laten we kijken hoe het is.

I: Je zei net dat je dus de trailer al had gezien, had je nog andere informatie over de film opgezocht?

R: Ja ik had dus die korte beschrijving gekeken op Lantaren/Venster. Ik had de trailer bekeken en verder wist ik niet zoveel van deze film. Dus mijn informatie was puur op basis van de trailer en de informatie van Lantaren/Venster. (I: Is dat normaal wel? Dat je meer weet over de film die u gaat

bezoeken?). Vaak wel, vaak wel ehh dat gaat dan via kranten, tijdschriften dus ehh media, internet en horen zeggen. Maar dat is niet altijd, vaak gaat het een beetje a la filmfestival van laten we een beetje kijken wat er draait. Dus het verschilt nogal. (I: en waar hangt dat vanaf?). Ehh van de humeur, van de dag zeg maar. En als er een film is die we beiden willen zien dan is dat al afgesproken en anders is het zo van 'laten we iets gaan doen en wat draait er, dit zijn de mogelijkheden en dan gaan we akkoord'.

I: Welke kranten leest u dan om filminformatie te krijgen?

R: Ehh NRC, Volkskrant, ehmm af en toe websites nu.nl, niet echt filmspecifiek. Ook internationale websites NYTimes dus dan films uit Amerika die dan eerder daar uitkomen dan hier. Dus dan weet ik al wat ik wil zien. (I: Leest u NRC en VK op papier of) NRC krijgen wij hier op papier, Volkskrant niet en NY Times dus ook niet. (I: En heb je een voorkeur voor een bepaalde krant als het gaat om film?). Ehmm (stille) geen voorkeur ehm zit te denken hoe ik meestal...hmm nee ik heb niet echt specifiek van 'daar haal ik altijd mijn informatie vandaan'. Dat verschilt nogal, geen echte voorkeur.

I: De kranten die je leest zijn wel alle drie kwaliteitskranten, daar gaat je voorkeur naar uit?

R: Ja ja niet zeg maar de Metro ofzo in de krant, nee zeker niet. Oke dus wat dat betreft heb ik toch een voorkeur onbewust misschien toch de kwaliteitskranten. Niet dat ik mezelf als een snob beschouw maar het is meer zo van ik toch kwaliteit. Ik hou ook meer van kwaliteitsfilms een beetje psychologische films, een beetje nadenk films. Ik hou niet van kaskrakers zeg maar. En ik denk dat die meer in de kranten als Metro staan. Films die in Metro of in de Telegraaf staan zijn de meest gangbare films, niet de films die ik bijzonder vindt.

I: Dus u gaat niet echt naar Hollywood films om het zo te zeggen?

R: Ook wel eens, Sex and the City bijvoorbeeld. Zijn we ook heen geweest en kan ik ook om lachen. Zo en af toe is dat wel leuk. Maar ik ga niet iedere keer naar een Hollywood film, Hollywood films kunnen ook wel goed zijn dus het is moeilijk om die te generaliseren. Maar ik hou van een beetje bescheidenheid van films dus waar die films vandaan komen. Dus niet alleen maar Amerikaanse films, niet alleen maar grote commerciële films. Maar ook kleinere films, Franse films hou ik van en Aziatische films en ik denk dat dat de reden is waarom ik niet naar de Pathé ga omdat je meestal die films daar niet krijgt. Je krijgt daar niet de bescheidenheid maar alleen de grotere commerciële hits.

I: En zoekt u bij beide typen films op dezelfde manier naar informatie?

R: Ik denk het van niet, meestal ken je bij Hollywood wel de acteurs die meedoen terwijl in kleinere films ken ik die niet dus ik ga dan op andere informatie af. Groter films ga je toch meestal af op wie er in die films spelen en hoe zijn die gemaakt. Meestal hoor je al veel informatie over dus je weet er ook meer van. (I: Van wie hoort u die informatie?). In de media, in de kranten, publiciteit vaak advertenties. Films zoals Batman daar hoor je gewoon veel over, hoe hoor je die..ja kranten denk

ik toch. Ik kijk zelden tv dus dat is niet mijn bron van informatie. Dus ja je krijgt op een andere manier informatie. Grotere films zijn ook meer een hype terwijl de kleinere films dat is meer gespecialiseerd. Dan denk je 'ja leuk dat en dat land en dat ken ik niet, dat is nieuw en die trailer ziet er interessant uit'. Terwijl de grote film meer een hype is van 'dat moeten we ook gezien hebben'. (I: En dat kan voor je een reden zijn om naar de film te gaan?). Voorbeeld 'Sex and the city' wel, daar werd zoveel over gepraat ook door vrienden van mij, sommige vonden het heel dom en anderen vonden het heel grappig dat ik dacht 'nou ik moet hem toch voor mezelf beoordelen'. In dat geval was het echt de hype die een beetje stuurt.

I: En ben je in dat geval ook op kranten af gegaan, wat zij schreven?

R: Ehh vaak niet, ik ben het ook zelden eens met recensies, ik denk dat Ricky ook niet zulke beste recensies had gehad maar het is dan voor mij dan wel reden om er naar toe te gaan omdat ik er vaak niet eens ben wat er geschreven is. Dat heb ik dan vaker gehad, dat mijn mening niet overeenkomt met die van de recensent. (I: en als het andersom is, als hij juist positief is en je gaat?). Ja dat kan ook gebeuren, dat je dan gaat en hij valt tegen. Maar ik ben niet zo dan van het omgekeerde, zo ben ik dan ook weer niet. Nee en ik denk aan de aan hand van je vragen, ik ben film liefhebber maar niet zo'n film liefhebber dat ik alle bronnen ken of er zoveel over lees. Ik ga toch meer af op algemene informatie dan hele gespecialiseerde bronnen. (I: Wat verstaan u dan onder gespecialiseerde bronnen?). Ja ik denk ehh er echte filmsites zijn hé bijvoorbeeld, ik kijk dan wel naar filmladder.nl en dan wordt je vaak doorgelinkt naar de sites waar ik het over heb. En wat zijn dat voor sites dat weet ik niet precies maar ehm ik heb in LA gewoond en daar in je vriendenkring heb je vrienden die echt in die filmwereld zitten en die hebben dan echt van die insider informatie en dat lees ik nooit, zo gespecialiseerd ben ik niet. Ik ben gewoon een liefhebber, niet echt een kenner zeg maar. Het interesseert me wel maar niet in die mate, dus ik heb niet de behoefte en eigenlijk ook niet de tijd ervoor. Ik hoef niet alles over de acteurs te weten bijvoorbeeld of elke regisseur, ben dus wat meer oppervlakkig kennis dan de meer diepgaande kennis.

I: En vindt u dat er genoeg informatie te vinden is over de films die u interessant vindt.

R: Hmm (stilte) ja dat is een goede, als er wel een internet bron is waar ik informatie kan vinden, waar je weet waar je terecht kunt over films dan zou ik die waarschijnlijk wel meer lezen of meer gaan bezoeken of kijken. (I: Als u dus zo'n site zou weten?). Ja als ik zo'n site zou weten, ja dan zou ik dat wel lezen in plaats van verschillende bronnen.

I: En u zei dat u ook krantenrecensies las, wat vindt u van de kwaliteit van krantenrecensies?

R: Hm ja je moet ehh het komt heel erg uit het perspectief van die recensent, ehh criticus dus je neemt het altijd met een korreltje zout. Over het algemeen vind ik de kwaliteit wel oke. Maar het is niet zo dat ik er echt op afga. Nogmaals ik heb namelijk zelden dat ik achteraf dacht, dat was precies mijn mening. (I: Hoe gaat u dan meestal te werk, zoekt u bewust een recensie op of gaat dat anders?). Het verschilt, soms lees ik in het algemeen. Over films in zijn algemeenheid zonder

dat ik die avond naar de film ga. En soms is het, die avond ga ik naar de film, even kijken wat er speelt. En dat verschilt dus, hangt een beetje af van je tijd.

I: En op welke dingen let je in een recensie?

R: Ehm aspecten van de recensie, ja ehm het gaat om, waar gaat het om? Ja het gaat om praktische dingen, wie speelt er, wanneer is de film gemaakt. Ik hou meestal van psychologische films, films die mij pakken, films waar een beetje drama in zit. Analyse van de personages zelf, ik ben niet een actie persoon. Zodra een film, zodra ik merk in een recensie dat het zo'n soort film is dan grijpt het mij meer dan een actiefilm of sci-fi of zoiets. Een recensie moet gewoon goed geschreven zijn. En als zijn ze heel lovend over een film dat is voor niet een reden om er perse naar toe te gaan. (I: dat heeft geen invloed op uw?). Misschien enige invloed maar zeker geen volledige invloed. En het hangt er ook van af met wie je naar de film gaat. Want als Suzanne⁷ van mij, niet naar Ricky hoeft vanwege die Francios Zion enzovoorts. Maar goed is het dan ervoor zorgen dat je een compromis sluit. Ik ga ook wel eens alleen naar een film, als ik een film heel graag wil zien, zoals *Il Divo*, die zij niet wil zien dan ga ik er alleen naar toe. Dat gebeurt ook, dus het hangt ervan af ook met wie je naar de film gaat. Als je met iemand naar de film gaat dan is het meer een overleg. Dus als wij samen gaan dan is het nu wel zo dat zij naar 'mijn' film is gegaan dus de volgende keer mag zij kiezen dus zo doen wij dat een beetje. Maar met *Il Divo* wilde ik perse zien dus ben ik alleen gegaan. (I: En waarom wilde je die zo graag zien?). Ik hou van de politiek, is een beetje mijn vak en de Italiaanse politiek vind ik interessant, dus dat over de inhoud. Ik wist niks van de regisseur en over de acteurs, ik ging dus puur uit van de inhoud van de acteurs. Ik wist niks van de film behalve wat ik had gelezen in de vitrine bij de Lantaren en de trailer die ik heb bekeken op Internet. De trailer was aantrekkelijk.

I: En achteraf zoekt u dan wel eens informatie op over films?

R: Ja wel eens, over de acteurs. Dat doe ik dan als ik echt gegrepen ben door de film. Hmm als ik me zou hoor praten dan ben ik toch een vrij oppervlakkige kijker. Ik ben een vrij intuïtief of hoe zeg je dat, niet echt doordachte dingen, het is niet doordacht maar meer intuïtief hoe ik dan naar de film ga. (I: Hoe bedoeld u dat?). Nou zoals *Il Divo*, ik was daar gewoon en ik had niet echt heel aandachtig vooraf gelezen ofzo. Ik denk dat dat komt omdat ik zo nog fris de film in kan gaan. Dat is denk ik wel een afweging die ik maak, dat ik er dus niet al teveel al over lees. En dat is misschien waarom ik niet alleen naar die grote commerciële films wil gaan want ik denk dat het verrassingseffect is daar minimaal. En met die kleinere films waar je niet zoveel van af weet heb je dan nog wel. Dan kan je nog positief verrast zijn of negatief maar dat hoort erbij. Dus je laat je ook verrassen en dat vind ik wel leuk.

I: Praat u veel met vrienden en familie over films?

⁷ Is ook een fictieve naam

R: Ja, ja je hebt een aantal vrienden met wie je dat hebt. Niet met iedereen, maar een aantal die ook van films houden doe je dat wel. Ik denk dat je dan over aanraders of afraders praat. Hmm dat is misschien ook een bron, van mijn vrienden van 'goh ga daar eens naar toe'. Je kent die mensen, je weet min of meer of zijn smaak met die van mij overkomt. Als Suzanne iets aanraadt dan hecht ik er meer waarde aan dan als mijn moeder dat zo zeggen (lacht). Je weet dat van bepaalde mensen. (I: en de recensent, hoe past die in dit verhaal?). Ehh ik vind het wel leuk om een mening te hebben, dus het hoeft niet objectief te zijn maar ik weet dat vaak die mening niet overeenkomt met die van mij en ik ken die recensent niet. Ik weet niet genoeg, ik lees die bladen niet voldoende om ze goed genoeg te kennen. (I: Kent u dan namen van recensenten?) Nee, nee maar ik ben nog niet zolang terug in Nederland. Ik ben nu anderhalf jaar weer in NL. Het is dus niet zo dat als die de film aanprijst dat ik dan zeker ga kijken, ik ken ze niet goed genoeg.

I: En u zegt dat ze wel een mening moeten hebben, waarom is dat zo?

R: Het is leuker lezen als mensen een mening overdragen, geeft beetje een edge.

I: We hebben het nu vooral over kranten recensies gehad, je zei net wel dat je de online versie van NY Times kijkt, zijn er nog andere sites die je bezoekt? En de trailers waar vindt u die?

R: Ja waar vind ik die? Ehhh dat is vaak als je doorklikt bij een bioscoop denk ik, dat je dan bij een trailer terecht komt. Als ik een film niet ken dan is een bioscoop website vaak de eerste bron. Ja ja en dan klik je door en dan eindig je op andere sites. Ja want ik ken niet zoveel film websites. Misschien kan jij die mij aanraden (beiden lachen). (I: na het interview dan).

I: Heeft u dan wel eens gezien dat op sites zoals nu.nl men comments kan plaatsen over een film?

R: Volgens mij niet en ook al zo ik weten waar dat stond dan nog dan ik er geen gebruik van maken. Ik zou dat dus niet doen want ik zou er niet zoveel aan hebben en ik zou het ook niet graag willen doen. Want je kent die mensen niet, dat zou voor mij niet zoveel interessant zijn. (I: Voor u heeft dan niet zoveel meerwaarde?). Het heeft misschien wel een meerwaarde maar ik zou het niet zo snel doen, in ieder geval wat film betreft. Ik heb het wel eens gedaan bij krantenartikelen, daar heb ik wel eens op een artikel gereageerd maar films doe ik dat niet. (I: En waarom dit verschil?). Ehh (stilte) ik lees elke dag kranten, nieuws op Internet. Dus misschien omdat ik dat vaker doe en ik ga af op de artikelen die mij interesseren. En ja nogmaals films lees ik niet elke dag. Ik denk ook niet dat je zulke heftige discussies krijgt over films, misschien heb ik het aan het verkeerde eind maar (moet lachen). (I: Ja dat ligt misschien per site verschillend, er zijn natuurlijk veel filmsites. Maar u houdt het op de trailers en op de kranten). Ja ja dan zijn de meest belangrijke bronnen voor mij. (I:Denkt u nog dat gaat veranderen?) En vrienden, die was ik even vergeten. Hm of het nog gaat veranderen, ja misschien als ik meer tijd heb. Dat ik me dan meer ga verdiepen in filmfestivals en meer tijd voor uittrekken Dat zou ik wel willen doen en dan zou ik ook meer over films lezen. Maar momenteel is het een beetje druk.

I: Nog even iets over het verschil, wat

R: De kranten die ik online lees, die zou ik ook zeker gewoon lezen. Ik ben opzicht wel een fan van papieren media, van de ouderwetse krant. Alleen ik lees bijvoorbeeld de NY Times online omdat ik die niet kan krijgen., niet zo gemakkelijk aan kom. En omdat ik een internationaal perspectief wil lezen. Niet omdat ik een voorkeur voor online dingen heb. Nee, juist niet. Ik vind wel de interactie als een voordeel. En het is sneller geupdate, dat is een ander voordeel van online nieuws. Maar ik ga ook lekker zitten met een krant, want zit als de hele dag achter een computer. Zou denk ik ook gek worden als ik alleen maar het nieuws zou volgen om up to date te zijn. (I: Maar het voordeel van up to date zijn m.b.t. film heeft u minder). Ja heb ik minder, want ik denk dat het niet uitmaakt of ik een week eerder of later informatie over film heb. Die film die blijven, ik bedoel al mis je hem in de bioscoop, een echt goede film die blijft. Dat vind ik niet echt belangrijk om echt up to date te blijven. Over het algemeen heb je toch een aantal weken dus je hoeft niet gelijk alles te weten in de eerste week. (I: Ricky was wel een premiere). Ja dat was toevallig want het is niet zo dat ik denk, we moeten naar een premiere film. Nee, even denken, kan me ook niet echt herinneren de laatste keer dat ik naar een film ging omdat er echt een premiere ervan was. Slumdog Millionaire dacht ik, laten we een paar weken wachten want die blijft toch. Dat was ook zo'n film die zo'n hype was , dat ik dacht van 'hmm ik wil hem zien' maar ik heb er wel vast mijn eigen mening erover en ik hoef niet echt op de eerste dag naar zo'n film. Vroeger had ik dat wel eens met James Bond en Indiana Jones maar toen was ik wat jonger (moet lachen). Ik ben nu wat meer van 'het komt wel', het is wat minder urgent. En Woody Allen films, ik ben echt liefhebber van Woody Allen films. Maar dat is de laatste tijd ook minder. Hij heeft weer wat nieuwe films die ik niet heb gezien denk ik. Vroeger was ik wat meer fan. En dat komt door mn werk en een klein kind. Je kan nu wat minder uit en je moet meer plannen. (I: Vindt u dan dat u te weinig films ziet?) Ik zou graag wat wel wat meer films zien maar mijn werk en dochter enzo dus het komt er niet van.

I: Oke en volgens mij hebben we alles wel besproken. (Even alles nalopen)

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna.

Naam: Wendy

Leeftijd: 54 jaar

Datum interview: 11 mei 2009

Duur interview: 42.23 minuten

Wendy werkt op de afdeling 'opleiding arts tot verstandelijk gehandicapten' bij het Erasmus MC, ze woont alleen en heeft een LAT relatie. In haar vrije tijd doet ze vrijwilligerswerk, houdt van lezen en toneel. Op cultureel gebied bezoekt ze veel verschillende type voorstellingen.

I: En hoe past film in dit plaatje, hoe vaak ga u naar de film?

W: Ja best wel vaak, ik denk gemiddeld toch wel één in de week en afgelopen week zelfs twee keer. Het is maar net een beetje wat er draait.

I: En waar gaat u dan graag naar toe?

W: Toch wel de filmhuis films, zeg maar de betere films. Klinkt een beetje arrogant, wel de films die in het Cinerama en het Venster draaien, dit soort films. (I: En waarom heeft dat uw voorkeur?). Omdat over het algemeen dat soort films ehh ik vind de kwaliteit van de films beter, ik vind de acteurs beter en ook de ambiance. Het publiek en de rust, is allemaal beter. Ik vind in het algemeen de films die in Pathé draaien allemaal zo commercieel spreekt me niet zo aan.

I: En gaat u dan altijd naar het kijkhuis of kijkt u ook films thuis?

W: Het liefste wel, meestal ga ik altijd naar het kijkhuis. Thuis is de sfeer die in de bioscoop hangt niet aanwezig, het is toch leuker in de bioscoop.

I: En ik heb u aangesproken bij Ricky wat vond u van die film?

W: Ik vond het een hele grappige film, heel absurdistisch. En ik heb er ook over nagedacht en zat zo van waar gaat die film over? Het slaat echt nergens over dacht ik maar later zat ik te denken het gaat over loslaten, mensen loslaten en hoe je dat doet. Ik vond het echt een rare film maar ik heb wel heel erg om gelachen. Totaal anders dan ik had verwacht ook.

I: En waarom had u besloten om naar die film te gaan?

W: Nou ten eerste die mevrouw met wie ik was, die woont er schuin tegenover en dat is iemand met wie ik vrijwilligers werk doe en ze is niet zo heel goed ter been dus als we in het Venster een film kunnen vinden die haar ook aanspreekt dan gaan we daar naar toe, dan hoeven we alleen maar over te steken. Dus dat is de reden waarom we daar naar toe zijn gegaan. En ik hou heel erg van Franse films en dit was een Franse film en ik ben sowieso altijd heel nieuwsgierig, dus ook als

een film niet direct aanspreekt dan ben ik toch ook wel nieuwsgierig. Vaak is het heel anders dan je denkt en is het toch nog uiteindelijk een hele goede film.

I: En hoe informeert u dan uzelf over films?

W: Ehh op Internet lees ik meestal. Dan zoek ik de bioscoop op en dan kijk ik waar de film over gaat. En uiteraard met het filmfestival de films die draaien, de topfilms daar wordt wel veel over schreven die komen ook later in de bioscoop. Op zo'n manier weet je ook waar het over gaat. (I: U gaat dus ook naar festivals). Ik probeer het wel altijd maar vaak lukt het niet, afgelopen jaar ben ik niet geweest daarvoor wel maar ook niet veel voorstellingen. (I: maar die informatie..) ik lees ze dus wel allemaal.

I: Naast internet zijn er nog ander mediums die gebruikt?

W: Ehh ja de krant als ik die toevallig tegenkom en dat krantje van Rotterdam NL10, daar zit wel altijd informatie in en in de *Metro* op woensdag of donderdag staat ook altijd wat in. Dat lees ik wel, eigenlijk wat ik tegenkom dat lees ik wel allemaal over films. En af en toe pak ik dat blad mee wat in de bioscoop ligt, daar staat ook heel veel in. (I: En op Internet, welke sites bezoekt u?) Ik kijk op bioscoopagenda en dan kijk ik bij de agenda's van het Venster en Cinerama en dan staat er per film ook wel een uitleg bij waar het over gaat. Maar meer ook niet. Nee, alleen de sites van de bioscoop. Ja internet is hartstikke makkelijk natuurlijk. Het is zo makkelijk dan heb je altijd toegang. Je gaat niet in deze tijd speciaal naar de bioscoop toe om een agenda op te halen terwijl je op de computer kan kijken, dat doe je niet. En het is uitgebreider. In de agenda die je in de bioscoop krijgt daar staan geen beschrijvingen in, ja één regeltje ofzo maar op Internet kan je een redelijk uitgebreid verhaaltje vinden en alle films die verwacht worden met een verhaal erbij dat ik ook helemaal leuk want dan ik kijken wat er gaat komen (lacht). Daar let ik wel op, vooral Cinerama heeft een hele lijst met verwachte films en met een verhaaltje erbij dan kan je kijken wat je wilt gaan zien. (I: Heeft u verder nog een voorkeur voor sites?). Nou ik vind dus Cinerama een hele prettige site en het Venster ook wel maar is wat rommeliger. Cinerama is gewoon heel overzichtelijk en ja Venster is ook wel leuk maar Cinerama is wat rommeliger. (I: En hoe is uw internet gebruik over het algemeen?) Ja hoog (moet lachen) ja ik ben heel erg internet en email minded. Ik kijk vaak op iens en nu.nl, NOS en startpagina en mijn email natuurlijk. Even denken..en bepaalde sites van toneelgeschappen, dansgezelschappen en verder kijk ik veel sites over reizen maar dat is weer een ander gebied. Ja ik doe eigenlijk heel veel via internet, dingen kopen, bestellen boeken. Eigenlijk alles wat kan ik vind het helemaal geweldig. Het zijn dus wel wat de meer praktisch. Ja daar gaat heel veel tijd in zitten in Internet.

I: En leest u dan ook wel eens de recensies van de films?

W: Ehh ja die staan dan in dat blaadjes NL10 en ook wel volgens mij op de site van de bioscoop. Ik weet het niet zeker maar ik kijk altijd wel naar het aantal sterren die een film krijgt. Ik weet alleen niet waar die staan. (I: Is dat dan op papier of op Internet?) Ehh dat is dan op allebei. Ja je leest ze dan om toch te kijken wat het oordeel van een film is maar echt iets meer doen nee, naar die film

ga ik toch wel ongeacht de recensie ja. Ja vaak zijn er niet echt direct film van 'die wil ik zien' maar ja dan heb ik gewoon de rest al gezien en maakt het niet uit, dan ga ik er gewoon naar toe en vaak is dat toch wel heel erg leuk. (I: En de enige krant die u wel eens las was de *Metro*) Ja ik heb geen krant thuis, ik lees ze niet. Af en toe blader ik wel een door een krant die ergens ligt maar ik heb geen krant thuis. (I: en hoe komt dat zo?) Ja ten eerste ik kijk iedere morgen het nieuws en ik heb er ook geen tijd voor en je moet er tijd voor vrijmaken. Ik heb er ook geen geduld voor om kranten te lezen dus nee. Op zaterdag af en toe, mijn vriend die heeft wel een krant dan daar liggen dan blader ik hem even door maar ik ben geen krantenlezer. (stilte) Ja ehh critici is toch persoon en vaak is er een bepaalde lijn in en die man heeft verstand van films die vindt dat een goede film en dan zijn het wel zo zijn maar het hoeft niet een leidraad te zijn natuurlijk. Ik vind dat je je eigen smaak moet volgen, je mag het wel tot je nemen maar je moet je niet de doorslag laten geven of je film gaat zien. Ik ga er dus niet speciaal opzoeken, als ik het tegenkom dan lees ik het wel maar dus niet speciaal achter heen voordat ik naar een film ga.

I: Oke en had u voordat u Ricky bezocht er nog informatie over opgezocht?

W: Nou eigenlijk de clue van de film die werd nergens verteld. Ze vertelde dat het een Franse film was die in de buitenwijken van Parijs speelde en een kindje die het leven in die leven in het gezin op zijn kop zou zetten maar verder niks. Dus ik dacht dat het een hele realistische film zou zijn maar integendeel een hele gekke film maar ik vond hem wel heel erg leuk. Maar dat vond ik juist heel erg en volgens mij wist niemand het want de zaal lag dubbel van het lachen toen die vleugeltjes tevoorschijn kwamen (moet lachen). Maar het was ook goed gegaan, leek net echt. (I: En bent u na het kijken nog informatie erover gaan opzoeken?). Toen ben ik op gaan zoeken wat het verhaal erachter was en dat François Ozon was die de film maakte en dat het een hele absurdistische film was maar dat thema loslaten was. En dat klopte ook wel maar ik vond het eind ook een beetje onbevredigd en er zit een stukje en daar begint de film mee en toen later las ik in een stukje van François Ozon daar moest je zelf maar plaatsten waar dat stukje in de film in thuishoorde en daar ben ik nog steeds niet achter en daar moest je zelf maar verzinnen. In die zin was dat een beetje raar. (I: En waar bent u die informatie gaan opzoeken?) Ehh even kijken, op Internet gezocht, op Ricky en François Ozon en dan kom je een hele rits tegen via google dan. (I: En doet u dat vaker? Dat u informatie achteraf opzoekt?) Nee eigenlijk niet maar ik had nu toch zoiets van 'waarom is die film zo gemaakt, hoe kom je erop'. En dan kom je van alles tegen en dit was een interview met hemzelf en dat was wel leuk om te lezen. Maar normaal is een film redelijk begrijpelijk en dan doe ik dat niet.

I: Dus als ik het goed begrijp dan bent u redelijk makkelijk in uw keuzes?

W: Ehh ja ja over het algemeen in mijn ervaring dat de films die in het Venster of Cinerama draaien kwalitatief goede films zijn. Er zit wel eens één tussen die wat minder is maar over het algemeen is het wel goed. (I: En daarom heeft u minder de behoefte om informatie of recensies op te zoeken?) Nee nee want dan weet je alles al en dat is ook niet leuk. Want dan heb je al de invulling compleet zonder dat je zelf er dingen kan bedenken en dat doe ik dus niet. Nee en dan denk ik vind hem niks

aan en dat is mijn mening en dan mag een ander hem wel mooi vinden maar als ik er niks aan vind dan houdt het op. Ik lees alleen waar de film over gaat en ik ga meestal samen met iemand en dan ben je ook een beetje afhankelijk wat die ander wil.

I: Heeft u het dan wel eens met vrienden of familie over films?

W: Vriendinnen, ik heb een paar vriendinnen en die houden heel erg van films. Om ze zoveel tijd gaan we gezamenlijk naar de film en dan weer met die en dan weer met die. Morgen ga ik ook weer, naar Leila's birthday draait in de Cinerama maar die wilde een vriendin van me graag zien en dan ga ik graag mee. En dan maakt het me ook niet zoveel uit waar we naar heen gaan, ik zie het wel. Ik weet dat haar keus meestal ook wel mijn smaak is. (stille) Ik ga naar de film natuurlijk ook voor de gezelligheid. Ik heb natuurlijk vriendinnen die al naar een film geweest zijn en dan hoor je 'dat is hartstikke goed, daar moet je heen' dat telt ook mee. Hoewel ik me daar ook niet echt laat leiden, is leuk om te horen maar niet echt nu moet ik daar heen. Ik ga toch altijd vanuit mezelf en dat doe ik ook met andere zaken, zoals boeken en voorstellingen die ik bezoek. Er zijn gewoon een paar dingen waarvan ik weet of van bepaalde gezelschappen van 'die vind ik goed' en als ik ergens heen wil dan kies ik daaruit. Maar ook wel eens iets wat ik niet echt ken maar dat is dan ook heel erg goed. Anders maak je ook geen kennis meer met nieuwe dingen dus heb ik vind het ook wel belangrijk te kijken om de hoek te kijken dan wat je normaal doet. En als het tegenvalt dat is dat maar zo maar dan heb je toch gezien. Ik ga gewoon heel graag naar de film.

I: Waar let u dan op als u een film uitzoekt?

W: Ik hou niet van komedies, veel geweld ook niet. Visueel geweld in een film daar hou ik niet echt van. En ja of het onderwerp natuurlijk me een beetje aanspreekt. Het moet me interessant lijken wat me mooi lijkt. Ja een oorlogsfilms vind ik ook minder. Ik hou gewoon van realistische films, films die het dagelijks leven van mensen laat zien. (I: En die informatie die haalt u uit de omschrijving?). Ja ja (I: En andere zaken zoals reclame of trailers?) Ja die zo'n trailer kan je ook altijd op Internet even bekijken maar dat doe ik altijd niet, nee en reclame die zie je van die aanplak biljetten maar daar schenk ik nooit aandacht aan want die zijn voor de commerciële films. Voor arthouse films is heel veel minder belangstelling dus reclame maken is in verhouding of dat loont ja dat soort publiek dat gaat toch we. Die hoeven niet door reclame getrokken te worden heb ik het idee maar ik weet het niet zeker. En dat is ook waar je op af gaat zo'n trailer die in de bioscoop ziet, die zie toch en die neem je mee. Dat is wel iets van 'goh dat lijkt me een leuke film laat ik die ontvangen'. En ook bepaalde acteurs die je heel goed vindt en als je dan ziet dat die in een bepaalde film meespeelt dan kan je dat ook je keus laten bepalen, dat je die acteur of actrice wilt zien. (I: En heeft u dat ook met regisseurs?) Minder, er is niet een regisseur waarvan ik denk die film moet ik perse zien. Bij acteurs weet je dat die voor een bepaalde kwaliteit films. Die zou zich niet zo gauw laten strikken voor een film die een beetje een B film is. Dat speelt wel allemaal mee, is een soort van totaalpakketje. Onbewust speelt dat allemaal mee. (I: Welke onbewuste dingen dan?) Nou zo'n trailer die je dan ziet en ehh dat je mensen er over hoort praten van 'die moet je gezien hebben'. Van Slumdog Millionaire, wat ik ervan gehoord heb dat vond ik helemaal niks

maar iedereen zegt dan van 'geweldige film, je moet er heen' en dan lees je erover en je ziet een stukje op TV ofzo en dan denk je 'goh ja toch wel' en dan ga je er naar toe en dan blijkt ie toch geweldig te zijn. En ik denk dat bepaalde titels ook een bepaald vooroordeel..ehh een titel kan ook heel erg aanspreken. Ja denk ik wel, een titel kan wel je interesse wekken. Terwijl ook heel vaak een titel de inhoud niet kan dekken. Maar net als de verpakking van een luchtje, als je een duur luchtje in een lelijke fles doet dan wil geen hond het ruiken(moet lachen) en daarentegen een lelijk luchtje in een dure verpakking dan zeggen ze 'oh lekker' dus het gaat ook om de verpakking.

I: En vindt u dat er genoeg informatie te vinden is over de films die u leuk vindt?

W: Ehh als je gericht naar informatie zoekt dan is er heel veel te vinden, alleen niet ja niet in de populaire sites enzo. Ik kijk bijvoorbeeld elke week de agenda van Cinerama en dan als er titels tussen zit van 'is dat wat' dan kan je ook natuurlijk kijken waar dat over gaat. En zo kom je aan die informatie. Als de beschrijving aantrekkelijk is dan kijk je van of daar naar toe wil. (I: En recensies over zulke films?) Ja je hoort natuurlijk best wel, bepaalde films die hebben natuurlijk zo'n impact dat iedereen weet dat je daar na toe wilt. Net als Slumdog Millionaire, daar wordt zoveel over geschreven en gepraat dan wil je die gewoon zien. Maar films waar minder over wordt geschreven dat maakt me niet uit, als de film me aanspreekt dan ga ik ernaar toe. En dan hoef ik er niet over te lezen of het aanbevolen wordt en recensies nee want als ik denk dat is volgens mij een goede film dan ehh wil ik er naar toe. (I: En u gaat altijd zo te werk, is het vroeger anders geweest?) Nou vroeger was het aanbod in arthouse films een stuk minder. Vroeger was Cinerama een gewone bioscoop en nu is het een echte arthouse wel iets commerciëler dan het Venster maar toch wel kwaliteitsfilms en vroeger had je alleen het Venster en daar draaide toch echt wel de extreme films maar die zijn ook wat gematigder geworden. Vroeger had je toch minder van wat soort films, dat wat toch minder. En je had sowieso meer bioscopen, weliswaar met minder zalen maar ehh het was gewoon minder van dit aanbod. En wat ik heel belangrijk vind aan een bioscoop is dat je toch heel rustig naar een film kan kijken en dat is Pathé en zo vaak niet. Ik vind dat allereerst wel belangrijk dat het een kwaliteitsfilm is en ten tweede waar die draait. Als ik kan kiezen uit dezelfde film waar die draait in Cinerama of Pathé dan ga ik niet naar Pathé, nee.

I: Oke, u heeft een duidelijk weg, mening. Ehh en andersom geeft u zelf wel eens aan mensen tips?

W: Jawel als ik een film heb gezien die ik goed vind dan ja even een mailtje van daar ben ik geweest en is een aanrader. Zo werkt dat en als je met een vriendin gaat dan moet je toch naar een film die beide nog niet hebt gezien en dan kom je wel eens uit op een film die niet eerste keuze is en films die ik echt mis die koop ik wel later op DVD. (I: Gaat u wel eens alleen naar de bioscoop?) Nee eigenlijk nooit, niet omdat ik niet wil maar het is nooit aan de orde. Als er een film is die ik graag wil zien maar er is niemand die mee wil dan ga ik wel alleen maar dat is nooit aan de orde.

I: Oke en volgens mij hebben we alles wel besproken. (Even alles nalopen)

Bedankje en debriefing over het onderwerp volgde hierna

